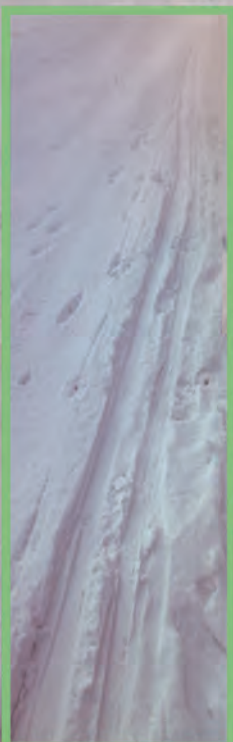

NA PULZE

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove

Ročník VI, číslo 4, december 2013

ČARO VIANOC... II. ADVENTNÝ KONCERT PU V PREŠOVE

Privítaním, v mene hostiteľov, prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., prorektora pre vedu, umenie a akreditáciu Prešovskej univerzity v Prešove a JUDr. Pavla Hagyarího, primátora mesta Prešov, sa začal II. Adventný koncert, ktorý nadviazal na tradíciu začatú vlni. Tohto roku sa 9. 12. 2013 opäť uskutočnil v historickej budove PKO – Čierny orol Prešov, za prítomnosti predstaviteľov Prešovskej univerzity v Prešove, poslancov Mestského zastupiteľstva v Prešove a ďalších hostí.

Koncert organizovala Rada pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, v spolupráci s Inštitútom hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty, Katedrou hudobnej a výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty a Gréckokatolíckym kňazským seminárom PU v Prešove. Auditórium si vypočulo hudobné vystúpenie jednotlivých interpretov, ktorí im umožnili stráviť príjemné blížiac sa sviatočné chvíle pri vianočných melódiách kolied, vinšov, ale aj speváckych prednesov a hudobnej skupiny, ktoré sa prezentovali modernejšími populárnymi skladbami.

V dramaturgii programu dostali priestor študenti Prešovskej univerzity v Prešove. V scenári úvodného adventného koncertu sa prezentoval Miešaný spevácky zbor Nostro Canto, už tradične skvelým

vystúpením a umeleckým zážitkom. Dvanásčlenná spevácka skupina Zboru sv. Romana Sladkoveca Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove uviedla diela, ktoré sú typické pre ich umelecký naturel. S peknou ponukou a nádherným interpretačným výkonom vianočných kolied a vinšov zo Šariša, v podaní speváckej skupiny a ľudovej hudby, sa predstavil Vysokoškolský folklórny súbor Torysa. Koncert sa niesol aj v znamení sólistov v speve (Aneta Bučková, Miroslava Ištvánová). Obe speváčky dokumentovali, že boli právom ocenené osobitnými cenami poroty na nedávnej medzinárodnej súťaži Moyzesiana 2013. Slávnostný koncert mal finále v podaní hudobnej skupiny Anastasis z Gréckokatolíckeho kňazského seminára.

V týchto dňoch je hudba neoddeliteľnou súčasťou blížiacich sa vianočných sviatkov na celom svete. Prešovská univerzita v Prešove s mestom Prešov si pripomenula dôstojným podujatím najkrajšie sviatky roka. Po vydarenom kultúrnom podujatí sa uskutočnila slávnostná recepcia „Koncoročná párty primátora mesta Prešov“ v priestoroch PKO – Čierny orol Prešov, za prítomnosti všetkých pozvaných hostí a účinkujúcich.

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD., tajomník RUČ PU
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

*K šťastnému životu potrebuješ veľmi málo.
Marcus Aurelius*

NA PULZE – Časopis zaregistrovaný na MK SR pod číslom EV 2836/08 – Periodicita vydávania: štyrikrát ročne – ISSN 1339-3448 (online) a ISSN 1337-9208 (tlačené vydanie)
Ročník VII/2013, číslo 4, december 2013

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove, Ul. 17. novembra 15 – IČO 17 070 775

Redakcia: Mgr. Kamila Urmaničová (šéfredaktorka) – email: redakcia@unipo.sk, Mgr. Michaela Marcinová, PhD. (zástupkyňa šéfredaktorky),

Redakčná rada: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., PhDr. Ľudmila Adamová, ThLic. Martina Poláková, PhD., PhDr. Branislav Frk, PhD.,

PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD., Mgr. Radoslav Rusňák, PhD., PhDr. ThDr. Maroš Šíp, PhD., Mgr. Patrik Durkáč, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD.,

Ing. Peter Halčko, RNDr. František Franko, PhD., Andrea Čajová, Michaela Gaľová

Foto na obálke: Jaro Ondo – Sadzba: Ing. Ladislav Nagy – Úprava obrázkov: Mgr. Gabriela Felix – Tlač: Tlačiareň Kušník Prešov

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov redakcia nezodpovedá.

Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním časopisu akademickej obce PU v Prešove.

Milí mladí priatelia, z celého srdca vám žičím hlboké prežívanie vianočných sviatkov. Čo to značí? Pozývam vás k Betlehemským jasliam, pozývam vás, aby ste žasli nad tajomstvom Boha, ale i nad tajomstvom človeka. Vianoce nie sú o jedle, pití a o zábavách. Vianoce sú o Božej láske k nám ľuďom. Zamyslime sa nad tým a urobme aj my krok k Ježišovi, ktorý prišiel z neba

Už viac ako dve tisícročia uplynuli od chvíle, keď svet vstúpil do novej epochy. Počítanie rokov podľa „nášho letopočtu“ sa už dávno stalo samozrejmosťou, ale málokto z nás skutočne vie, od ktorej veľkej udalosti ich počítame. A pritom Božia Prozreteľnosť pripravovala ľudstvo na túto udalosť od počiatku. Christovo Narodenie sa stalo odpoveďou na očakávania trpiaceho ľudstva. Predkresťanský svet spravil všetko, čo mohol, aby našiel Boha a zmysel života. No kým jedni očakávali Spasiteľa ako zvestovateľa nového poriadku, ďalší boli pripravení hľadať spásu u pozemských vládcov sťa bohov – začali sa objavovať chrámy, zasvätené panujúcemu cisárovi. Ako odpoveď na tieto snahy človekoboha prichádza zvesť o tom, že Syn Najvyššieho sa stal Synom človeka, aby sa človek mohol stať Synom Božím. U väčšiny z nás sa vytvoril určitý vzťah k vianočným sviatkom. Zvykli sme si vnímať ich ako takmer rozprávkový sviatkový sviatok s vôňou banánov a mandarínok, čerstvo napečených koláčov a vyzdobených vianočných stromčekov. No u kresťanských mysliteľov sa môžeme stretnúť s odvážnou myšlienkou: „Aj keby sa Christos narodil v Betleheme tisíckrát, nebudeš mať z toho žiaden úžitok, ak sa aspoň raz nenarodí v tvojej duši.“ Christos prišiel na zem nepozorovane, zjavil sa len tým, ktorí Ho hľadali. Celá zem počas vianočnej noci spala – aj dnes spí spánkom smrti, a len niektorých zobúdzajú životné otrasy. Hľadáme Christa, ale keď prichádza, zatvárame pred Ním dvere našich domov a našich duší. Chceme Boha vidieť, ale nechceme s Ním žiť. Ako často sa človek obracia k Bohu len s očakávaním nejakej výhody, riešenia problému alebo dania vecí do poriadku. Nedokážeme sa z hĺbky srdca poďakovať Bohu ani len za to, že nás priviedol na tento svet. Svätý Teofán Zátvorník vraví, že „naša radosť na sviatok Christovho Narodenia alebo jej absencia sú skúšobným kameňom nášho vzťahu k Bohu“. Ak nás vtedy nenaplní radosť zo spásy, znamená to, že sme ešte

Milí priatelia, vieme, že každý šofér je rád, keď má na aute dobré svetlomety. Umožňuje mu to pohybovať sa po ceste bezpečne a s prehľadom, zvlášť pri zníženej viditeľnosti. Príliš silné svetlo však môže byť nebezpečné. Môže oslepovať. Preto je dôležité vedieť svietiť primerane. Aj Boh má trpezlivosť s našimi očami. Svätý otec František to spomína vo svojej encyklike: *Pán je trpezlivý s našimi očami, ktoré si musia zvyknúť na jeho jas (Lumen fidei, 35).*

Čas prípravy na sviatky narodenia Ježiša Krista je časom, kedy svetla pribúda na adventnom venci a to aj preto, aby sme mohli rozlišovať dôležité od nepodstatného. Začali sme malým svetlom sviece, aby sme prešli do plnosti Svetla. Aj keď naokolo sa už všetko rozsvetľuje, nenechajme sa zmiasť, učme sa čakať a rozlišovať.

Múdry je človek, ktorý vie, že Vianoce sú o láske, rodine

Slovo je základom medziľudskej komunikácie. Slová nám slúžia na dorozumievanie, prejavujeme nimi svoje pocity, vyjadrujeme potreby, vysvetľujeme myšlienky a nápady, alebo vyznávame lásku. Sila slova je vždy závislá od jeho zhmotnenia do reálneho života. Slovo bez života je prázdne slovo. Evanjelista Ján opisuje Vianoce ako udalosť, ktorá nastáva vo chvíli, keď sa **Slovo stáva telom**, keď sa nebeské stáva zemským, keď prežívame tajomstvo vtelenia – Božieho Slova do ľudského života. Vianoce sú svedectvom, že Boh nie je len slovo, nejaká filozofia, či ľuďmi vytvorená teória, ale skutočnosť, ktorá vstúpila na dosky sveta. Boh sa v Kristovi stáva človekom. Jeho nebeská láska sa zhmotňuje do konkrétnej služby, nebeská sláva do čistého života,

k nám ľuďom na túto zem, aby nám zjavil lásku Nebeského Otca a ponúkol nám zmysel života a jeho naplnenie v dosiahnutí definitívneho cieľa, neba.

Christos roždajetsja! Slavite Jeho!

Mons. Ján Babjak SJ, gréckokatolícky arcibiskup a metropolita

nepochopili, čo Christos pre nás znamená, pred čím nás prišiel zachrániť. Znamená to, že sme do svojho srdca novorodeného Christa ešte neprijali a že naše srdce necíti Božiu blahodať tak, ako necíti ani svoju záhubu. Takýto stav sa nazýva inak smrťou duše. Kedy človek necíti, či je chorý alebo zdravý? Keď je mŕtvy. Ak nielen rozumom chápeme, ale aj dušou cítime, že sme hriešni, mali by sme sa radowať z Narodenia jediného Lekára, Ktorý je schopný uzdraviť naše hynúce duše.

Boh sa nenarodil v kráľovskom paláci rímskeho cisára. Nezjavil sa v podobe neporaziteľného vojvodu alebo neprekonateľného rečníka. Narodil sa ako bezbranné Dieťa v rodine tesára. Aby nás mohol vyvieť do neba, musel zostúpiť k ľuďom, a tak sa nám zjavuje a zveruje ako bezbranné Dieťa, ktoré potrebuje ľudskú opateru, ochranu a podporu. Vidíme v ňom celú Božiu krehkosť – pretože v Bohu je tá krehkosť, ktorá predstavuje neoddeliteľnú súčasť lásky – lásky, obetavej bez obmedzenia, schopnej byť zranenou, odmietnutou, zavrhnutou.

Čo môžeme Bohu za to darovať? Vynasnažme sa priniesť Bohu – a samozrejme aj každému človeku v našej blízkosti – svoju lásku a teplo svojho srdca. To sa týka nielen našich rodín, ktoré sú ziaľ často plné sporov, hnevu, ba niekedy aj nenávisťi, ale i každého nášho blízkeho, nachádzajúceho sa okolo nás, ktorý možno potrebuje našu opateru a podporu. Musíme sa naučiť odpúšťať a znašať nedostatky ľudí, ktorí nás obklopujú, a vynaložiť všetko úsilie, aby im bolo s nami aspoň trochu príjemnejšie. Pamätajme – na sviatok Christovho Narodenia nám Cirkev odhaľuje radosť tajomstvo – tajomstvo slobodnej, nikým nevynútenej lásky. Lásky schopnej v Božom Dieťati uvidieť, spoznať a milovať Boha – Ktorý nech sa pre nás stane darom nového života!

+ Rastislav pravoslávny arcibiskup prešovský a Slovenska

a sebadarovaní. Šťastný človek je ten, ktorý vie, že Vianoce môžu byť každý deň.

Mnohé dôležité veci sa rodia v skrytosti. Dovoľte Bohu, aby aj vo vašom živote mohol urobiť znovu zázrak a totiž, že mu dovolíte narodiť sa vo vlastnom srdci. Buďte múdri a ešte viac šťastní.

Boží Syn Ježiš Kristus nám svojím narodením priniesol svetlo viery, aby nikto nezostal v tme. Dovoľme tomuto svetlu zažiariť v našich rodinách, aby sme v radoostiach i trápeniach dokázali zostať spolu, vedeli si navzájom odpustiť a spoločne prosiť Boha o požehnanie, silu, zdravie, pokoj a lásku.

Vyprosujem vám všetkým milostiplné sviatky Narodenia Pána a všetko dobré v novom roku!

Mons. Bernard Bober, košický arcibiskup – metropolita

nebeský pokoj do krásnych mravných postojov, Božie sľuby sa stávajú realitou. Prajem všetkým, ktorí sa na Prešovskej univerzite snažia o poznanie a pracujú dennodenne so slovom, aby jeho sila bola prežiarovaná hodnotami a Božími postojmi, aby Božie svetlo a slovo sa stávalo telom – živou skutočnosťou pri budovaní nových generácií mladých ľudí. Nech vianočné Božie konanie a sklonenie sa k nám je pre všetkých ľudí činných na univerzite vždy novým impulzom a inšpiráciou počas vianočných dní, ale aj v novom roku 2014. To vám zo srdca praje

Mgr. Slavomír Sabol, biskup Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku

Príchod byzantskej misie na územie Slovenska

Ak budeme na konci roka 2013 bilancovať, čo sme prežili, nepochybne sa budeme vracaať k výraznému jubileu akým bolo 1150. výročie príchodu sv. Konštantína a Metoda na naše územie. Slávili politici, cirkevníci, akademici i umelci. Vzniklo niekoľko pekných podujatí a tieto osobnosti po dlhom čase rezonovali nielen v témach o viere, ale aj v zmysle dejín. Masmédiá venovali vo väčšej miere pozornosť aj kvalitnej téme, ktorá vytvorila platformu na zaujímavé debaty a poctivé informácie. A ako vyjadrili aj slovenskí biskupi, toto slávenie jubilea nemalo byť iba formálnou spomienkou. Ide totiž o osobnosti i tému, ktorá stvárnila dejiny slovanského národa po mnohých stránkach. Preto sme sa aj my na GTF PU v Prešove rozhodli prispieť spracovaním tejto témy roka v našom univerzitnom časopise.

Misia sv. Cyrila a Metoda došla na naše územie niekedy v lete roku 863. Dielo *Život Konštantína – Cyrila* sa o udalosti v krátkosti zmieňuje slovami: „Keď [Cyril] došiel na Moravu, s veľkou cťou ho prijal Rastislav ...“ Z iných prameňov sa dozvedáme, že sa obyvatelia príchodu misie veľmi zaradovali, vyšli im v ústrety a prijali ich s najväčšími poctami a preveľkou radosťou. Misia sv. Cyrila a Metoda bola prijatá s neskrývanými sympatiami zo strany našich predkov a nás môže úprimne zaujímať dôvod tejto pozoruhodnej náklonnosti. Boli za tým azda len dary, ktoré prinášali, alebo ostatky sv. Klementa a Evanjelium preložené do ich reči, ako sa o tom zmieňujú pramene, alebo tu bolo ešte čosi viac, ukryté v srdci svätých bratov. Pod srdcom rozumiem ich duchovnosť, všetku nádhru ich vnútorného sveta, ktorá nemohla zostať ukrytá pred zrakom svedkov.

Písať o duchu byzantskej misie nie je jednoduché a predsa je potrebné sa pokúsiť vykresliť neopísateľné. Aký bol teda duch byzantskej misie v roku 863 a nasledujúcich viac ako dvadsať rokov jej pôsobenia medzi Slovienmi?

Misiu oboch solúnskych bratov charakterizovala v prvom rade pokora. Obaja prichádzajú k našim predkom ako obyčajní misionári. Sv. Cyril ako kňaz a sv. Metod ako diakon (niektorí autori v súčasnosti sa zmieňujú aj o biskupskom svätení sv. Cyrila). To neznamená žeby im nebolo ponúknuté vyššie svätenie, ale zdá sa, že to odmietli. Sv. Metod po návrate od Chazarov odmietol arcibiskupskú hodnosť, ktorú mu ponúkol s vedomím vlády Fotios – patriarcha Konštantinopola. Bolo to z ich strany veľmi prezieravé, keďže v tom čase prebiehal mocenský spor medzi Východom a Západom Európy a oni svoju misiu videli najmä v súvislosti s šírením evanjelia a nie vládnymi zámermi. Boli si veľmi dobre vedomí, že odchádzajú na územie patriace pod právomoc pápeža a nie patriarchu z Konštantinopola. Prišli s čistými misijnými úmyslami v pokore skromných misionárov. Ich postoj spôsobil, že po ich príchode sa voči nim miestne franské – latinské duchovenstvo nepostavilo nepriateľsky. Preto mohli dlhší čas nerušne pôsobiť ako učители medzi našimi predkami. Dielo *Život Konštantína – Cyrila* sa o tom zmieňuje na-

sledovne: „Rastislav zhromaždil istý počet učeníkov a oddal im ich učiť.“ Obaja solúnski bratia okrem odovzdávania svojich vedomostí viedli svojich zverencov k osobnému vzťahu s Bohom prostredníctvom cirkevných bohoslužieb v staroslovienčine. V diele *Život Konštantína – Cyrila* čítame, že čoskoro ich Konštantín naučil celý cirkevný časoslov. Teda nielen vedomosti, ale aj modlitba ako prostriedok osobného rozhovoru s Bohom. Obaja solúnski bratia mali vynikajúce vzdelanie a dôverný vzťah s Bohom, a to odovzdávali aj svojim učeníkom. A ešte čosi viac. Súčasný sekretár Kongregácie pre východné cirkvi arcibiskup Mons. Cyril Vasiľ to v knihe *Na vlnách Rádia Vatikán* vyjadril ako *mimoriadnu schopnosť rešpektovať „inost“ našich predkov, „inost“ ich rodnej Byzancie i „inost“ Ríma. Toto rešpektovanie pritom neznamenalo vytváranie navzájom oddelených, nepriepustných sektorov či blokov, ale viedlo k duchovnej jednote.* Ďalej arcibiskup Vasiľ cituje pátra Michala Fedóra slovami: *Cyril a Metod nám ukázali to najdôležitejšie, čo sa máme aj dnes učiť: že jednota nie je v uniformite, ale jednota je v pluralite, ktorá sa dopĺňa, rešpektuje, podporuje, povznáša.*

Skvelý postoj solúnskych bratov odovzdaný žiakom spôsobil, že učenici sa po vyhnaní kniežaťom Svätoplukom rozišli medzi Slovanov a tam pokračovali v diele sv. Cyrila a Metoda. Rešpektujú ich „inost“ a tak vytvárajú jednotu v pluralite a nie v uniformite. Spomeniem ešte jeden aspekt charakterizujúci ducha misie solúnskych bratov. Je to vernosť – vernosť Bohu a Cirkvi. Vernosť božiemu ľudu, ku ktorému boli poslaní. Vernosť napriek strádaniu, v Metodovom prípade aj väzneniu, nepriateľským intrigám a krivdám. Neodišli, zostali a verne slúžili až do konca svojho pozemského života.

V závere o duchu byzantskej misie, zobrazujúc neopísateľné, mi zostáva len zopakovať, že bol preniknutý pokorou, schopnosťou zjednocovať navzájom odlišné kultúry a charakterizovala ho nádherná vernosť Bohu a Cirkvi vedenej nástupcom sv. Petra v Ríme.

ThDr. Peter Borza, PhD.

Ilustrácia: www.baportal.sk/podujatie/52176

Cyrilo-metodská tradícia v duchu interdisciplinarity

Pri príležitosti 1150. výročia príchodu svätých vierozvestcov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu sa 20. – 21. mája 2013, na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove konala medzinárodná interdisciplinárna vedecká konferencia pod názvom „Kresťanstvo ako nositeľ kultúry“, ktorá si práve takouto formou interdisciplinárnej vedeckej reflexie uctila toto významné jubileum. Zmyslom konferencie bolo pou-

kázať na širší rozmer cyrilo-metodskej tradície a na to, že reflexia a význam cyrilo-metodského dedičstva je neobmedzený a nemal by sa preto obmedzovať iba na jednu zložku – napríklad lingvistiku. Duch a intelektuálna tradícia Byzancie, ktoré zapríčinili cyrilo-metodskú misiu v deviatom storočí, boli revolučnými vo svojej dobe. V 9. storočí bolo neslýchané, aby sa kresťanská tradícia hlásala v jazykoch a kultúrach, ktoré nepochádzali z tradičných kultúr stredozemia – gréckej či latinskej. Práve intelektuálna elita vtedajšej doby v Byzancii pochopila, že kresťanstvo nie je nepriateľom širšej kultúry a vzdelanosti, že nie je potrebné sa báť „zasadiť“ kresťanstvo do iných intelektuálnych tradícií a kultúr – napríklad do slovanského kontextu. Budujúc na tejto myšlienkovvej koncepcii sa aj konferencia uberala v chápaní kresťanstva ako všetko zahrňujúceho prvku. V tomto roku si cyrilo-metodské výročie pripomínali mnohé vzdelávacie a kultúrne inštitúcie u nás i vo svete. Táto konferencia organizovaná na pôde PBF si kládla za cieľ ukázať, že teologický a intelektuálny základ kresťanstva zasahuje do všetkých vedných oblastí a môže sa stať nekonečným zdrojom bádateľskej reflexie v celej škále humanitných odborov. Tomu odpovedala organizácia aj charakter príspevkov, ktoré zasahovali do najrôznejších oblastí, ako edukácia, teológia, dejiny, umenie, či lingvistika, avšak to všetko súviselo so zámerom konferencie.

Medzi zaujímavé príspevky možno zaradiť aj príspevok etiópskeho autora Dimetrosia Woldu, ktorý hovoril o kresťanskej tradícii v Etiópii a poukázal na tradičnú kresťanskú formu vzdelávania v Etiópii, kde disku-

Medaila vydaná pri príležitosti zverejnenia diela sv. Cyrila a Metoda a slávnostného prijatia delegácie Slovákov pápežom Levom XIII. V roku 1881 (autor: Francesco Bianchi), striebro, priemer: mm (lice a rub).

sia a dialóg, tak ako v staroveku, tvoria základ vzdelávania dodnes. S príspevkom súvisí aj snaha PBF rozvíjať širšiu spoluprácu s Etiópiou, a to v rôznych oblastiach. V tomto kontexte odznali aj ďalšie príspevky, s reflexiou nad formami kresťanskej kultúry v Gruzínsku, Grécku, Rumunsku a inde.

Teologicko-kontextuálnu reflexiu otvorili príspevky od prof. Pavla Ambrosa z Cyrilometodskej teologickej fa-

kulty v Olomouci a emeritného metropolitu Kryštofa. Pokračovali v stimulujúcej diskusii Dr. Augustína Sokolovského zo Švajčiarska. Do diskusie sa zapojila aj bulharská veľvyslankyňa na Slovensku, jej excelencia Margarita Ganeva. „Dejinná“ časť konferencie zahŕňala rôzne príspevky. Medzi nimi sa objavili aj také, ktoré sa týkali nášho regiónu, ako napríklad príspevok o reformácii v regióne Šariša od profesora Petra Kónyu. Dôležitú súčasť konferencie tvorili aj príspevky z oblasti vzdelávania, ktoré sa zameriavali na cyrilo-metodskú tradíciu ako inšpiráciu pre formy a štruktúry vzdelávania. Tieto príspevky, ako napr. od Dr. Jany Grollovej, či Dr. Marie Curtean, sa zamerali na zaujímavé stredoveké edukačné témy, ktoré súviseli, okrem iného, aj s kresťanskými hodnotami vzdelávania a praxe. Konferenciu sprevádzala exkluzívna výstava originálov bulharských písaných ikon, ktoré boli zapožičané pri tejto významnej udalosti jej excelenciou, bulharskou veľvyslankyňou Margaritou Ganeva. Boli vytvorené rovnakou technológiou ako ich staršie predlohy akademickou pisateľkou ikon p. Dobrinkou Badalovou. Na konferencii sa aktívne zúčastnil aj grécky veľvyslanec v SR pán Nikolaos D. Kanellos a Sotirios Trapezandlidis, taktiež z gréckej ambasády.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta plánuje pokračovať aj v ďalších podobných akciách, ktoré sa usilujú o rozvoj chápania kresťanstva ako otvoreného a dynamického prvku, ktorý sa dotýka všetkých oblastí spoločenského, humanitného a širšieho vedeckého bádania vôbec.

ThDr. Ján Husár, PhD.

Foto: archív PBF PU v Prešove

Svetlo Slovenom

Muzikálové predstavenie s týmto názvom je zatiaľ jedným z najväčších z piatich divadelných predstavení, ktoré realizujú mladí študujúci v Prešove, v rámci Gréckokatolíckeho mládežníckeho pastoračného centra. Práve v čase vyvrcholenia osláv 1150. výročia príchodu sv. Konštantína a Metoda na naše územie sa začalo aj s hraním muzikálu na doskách Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove. Muzikál sa skladá z dvoch dejstiev, v ktorých hrá 25 amatérskych hercov. Obsahuje 13 piesní, z ktorých 11 je nových, priamo vytvorených pre muzikál. Živá hudba, hudobníci a zbor. Muzikál prináša na javisko ľudové prvky, obyčaje a vyjadruje lásku k našej histórii a tradíciám. O scenár a réžiu sa postarala študentka dejepisu a estetiky FF PU, Mária Zorvanová. Hudbu zložila nádejná skladateľka, a tiež bývalá študentka FF PU, Janka Demčáková. V hlavných úlohách Cyrila a Metoda sa objavili študenti GTF PU, Martin Tkáč a Jozef Petričko. Ohlasy na muzikál sú zatiaľ pozitívne a aj masmédiá sa témy a jej spracovania chytili. Hlavnou myšlienkou muzikálu je misia Cyrila a Metoda, ktorá nebola zbytočná. Posolstvo a svedectvo ich života ostáva v nás zakorenené, či si to uvedomujeme, alebo nie. Či to s hrdosťou hlásame a žijeme, alebo verejne zatĺkame a popierame. Sedem predstavení už stihli odohrať, v Lutine a Juskovej Voli odznelo niekoľko obrazov a záujem je veľký. Zladiť však ochotníkov s ohľadom na ich povinnosti, je skutočne ťažké. Získať informácie je vždy najlepšie priamo od zdroja, preto som oslovila tvorcov muzikálu a položila im niekoľko otázok. Za všetkých odpovedala Mária Zorvanová, režisérka a scenáristka, študentka piateho ročníka FF PU, odbor učiteľstvo dejepisu a estetiky.

Aká bola prvotná inšpirácia k vytvoreniu tohto predstavenia? Bolo to výročie príchodu, alebo úlohu zohrali aj iné dôvody? Niekedy je takýto dobrý nápad, úplne spontánnou záležitosťou. Bolo to tak aj v tomto prípade?

Prvotnou inšpiráciou k vytvoreniu muzikálového predstavenia Svetlo Slovenom bolo 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, ale aj veľká chuť niekoľkých mladých ľudí, ktorí sa rozhodli spojiť svoje talenty. Vznikol prvý námet, hudba a vytvorila sa základná kostra muzikálu.

Dnes sú dôležité aj prostriedky na zabezpečenie takéhoto predstavenia? Ako sa Vám podarilo získať financie, priestor, kostýmy a mnohé iné veci súvisiace s takouto prípravou?

Získať tieto prostriedky nebolo ľahké. Stretávali sme sa

s mnohými problémami, ale nakoniec sa našli dobrí ľudia, ktorí nám ochotne poskytli svoju pomoc. Finančnú podporu sme hľadali na viacerých miestach, no nie vždy nám bola pomoc poskytnutá. Veľkú vďaku by sme však chceli vysloviť projektu Mladí Mladým, ktorý nám poskytol prvé financie. Vďaka tomu sme mohli kúpiť látky na kostýmy. Pomohol aj europoslanec Dr. Mikolášik, akademický maliar Mikuláš Klimčák, Štefan Hičák a ZKSM. Pár dní pred premiérou sme však zistili, že nemáme dostatok financií na vyplatenie zvukára. Práve v tejto ťažkej chvíli nás zachránil pán doktor Metod Hulaj, za čo mu taktiež ďakujeme. Nácvičky na muzikál prebiehali v priestoroch Gréckokatolíckeho mládežníckeho pastoračného centra a Gréckokatolíckej teologickej fakulty. Priestory na sústredenia nám poskytli aj tri školy a to Stredná odborná škola dopravná v Prešove, Gymnázium bl. Pavla Petra Gojdiča a Gymnázium vo Vranove nad Topľou. Kostýmy a rekvizity robili šikovní ľudia z tímu. **V rámci príbehu ide o určité obdobie života solúnskych bratov, alebo ide o prierez celým životopisným príbehom?**

Príbeh sa začína tým, že sa Rastislav dozvedá nie príliš potešujúcu správu. Posol mu oznamuje, že pápež nepoše na Moravu učiteľa, ktorý by učil Rastislavov ľud v zrozumiteľnom jazyku. Preto sa rozhodne vyslať poslov do Byzancie. Nasledujúce scény sledujú ďalší vývoj života týchto dvoch vierozvestcov od príchodu na Veľkú Moravu, cestu do Ríma, Cyrilovu smrť, Metodovo zajatie, Svätoplukovu zradu, Metodov návrat a smrť. Celý príbeh je sprevádzaný symbolickou postavou malého chlapca, ktorý si odnáša posolstvo Cyrila a Metoda a prináša ho ďalším generáciám.

Z čoho ste čerpali pri príprave, čo bolo predlohou? Bol to konkrétny text, alebo útržky príbehov? Na čom je postavené libreto?

Príbeh sa snaží čo najvernejšie sledovať diela „Život Metoda“ a „Život Konštantína Filozofa“. Niektoré dialógy priamo pochádzajú s týchto prameňov. Pri ich podrobnom štúdiu si môžeme všimnúť, že ich autori, Kliment a Gorazd, často využívajú citácie zo Svätého Písma. Pre zachovanie určitej kontinuity s týmito historickými prameňmi som preto v určitých pasážach použila tento spôsob vyjadrovania cez biblické citáty. Nájdu sa však aj také pasáže, ktoré sú mierne odľahčené a ich úlohou je len lepšie vykresliť určité charaktery postáv a udalosti.

V muzikáli býva nosnou časťou práve hudba. Ide o pôvodný muzikál, alebo nájdeme v nej aj prevzatú pieseň či hudobný motív?

Takmer všetky piesne muzikálu zložila Mgr. Janka Demčáková, ktorá sa snažila, aby tieto skladby mali nádych stredoveku a aby ladili a dotvárali celkový charakter príbehu. Janka má veľký talent a som rada, že jej melódie mohli uzrieť svetlo sveta. Dve piesne sme prevzali od hudobnej skupiny Anastasis, ktorých pôvodným autorom je doc. Štefan Paločko. Niektoré skladby a hudobné motívy majú aj liturgický charakter.

Čo bolo v rámci prípravy najťažšie?

Je ťažké povedať, čo bolo najťažšie. Stretávali sme sa

s mnohými problémami, ale vďaka nim sme si mohli stále nanovo uvedomiť, že tento projekt nie je o nás, ale má byť na slávu toho, ktorý nám daroval život, a preto mu máme v plnosti dôverovať.

Ako sa hľadali hlavné postavy? Boli to dispozície hlasové, telesné, alebo pohybové? Alebo sa úlohy iba pragmaticky rozdelili?

Na muzikál sa nerobil casting ani nič podobné. Niektorých hercov, tanečníkov a hudobníkov sme mali vytipovaných na základe skúseností z iných akcií a podujatí a tých sme aj obsadili. Nikto z účastníkov síce nie je profesionál, ale počas polročného skúšania urobili veľké pokroky.

Myslíte si, že osobnosti bratov Cyrila a Metoda, majú čo povedať aj dnes? V čom ste ako tvorcovia objavili styčné body a presah do súčasnosti?

Cyрил a Metod hľadali také vyjadrovacie prostriedky, vďaka ktorým mohol ľud pochopiť pravý význam kresťanstva a viery v Boha. To má byť aj naším cieľom. Hľadať možnosti novej evanjelizácie a dúfame, že tento muzikál je jednou z týchto možností.

Je podľa vás divadelné predstavenie aj formačným prostriedkom vo viere a hodnotovej orientácii?

Myslím, že áno, ale je na každom divákovi či a čo si z tohto muzikálu vezme do svojho života.

Svoje pocity z predstavenia vyjadrili aj tí, ktorí ako sa vraví išli s kožou na trh.

Stanislav Bujda, študent GTF PU, odbor Katolícka teológia 3. roč., predstaviteľ Svätopluka: Svätopluk predstavoval mladú a horúcu krv, ktorému nezáležalo na činnosti vierozvestcov. Jediné, čo ho zaujímalo, bolo dostať sa k moci, čo sa mu aj nakoniec podarilo. Dej muzikálu poukazuje na problémy a zlo, s ktorými sa Konštantín a Metod stretávali. No napriek všetkému, nijaké zlo nedokázalo zničiť to, čo zasiali vierozvestcovia – vieru a obrad podali v zrozumiteľnom jazyku.

Muzikál je pre mňa a verím, že aj pre iných povzbudením, nezdávať sa pri šírení Božieho slova a konania dobra. Nevzdávať sa v boji, ktorý je s Kristom vopred vyhratý. Verím, že takýmto spôsobom budeme naďalej evanjelizovať a šíriť Božie slovo.

Jozef Petričko, študent GTF PU, odbor Katolícka teológia 3. roč., predstaviteľ sv. Cyrila: Radosť, asi toto slovo najlepšie vyjadruje pocity, ktoré sa vo mne odohrávali, keď som bol pozvaný do tohto diela. Spočiatku nebolo jasné akú postavu budem hrať. Neskôr z toho bol Konštantín. Ale vzdal som sa ho kvôli času na zlepšenie si prospechu v škole. Ubehol semester, prišli letné prázdniny a mne zazvonil mobil s tým, že či si predsa len nezahrám Konštantína. Na premiére mi od trémy neuveriteľne bilo srdce, svetlá reflektorov, kvôli ktorým som ľudí v javisku príliš nevidel pomohli, aby ustúpila, a potom nasledovala len scéna za scénou, vystúpenie za vystúpením, a to mi prinášalo väčšiu radosť. Na zá-

ver si pomôžem slovami sv. apoštola Pavla, ktorý napísal v liste Hebrejom: „Ved' by mi nestačil čas, keby som mal rozprávať o...“ (a ja doplním) silných priateľstvách medzi nami, zábave, budovaní spoločenstva a vzájomnej modlitbe jeden za druhého, modlitbe za ľudí – aby tento muzikál aj evanjelizoval. A aby radosť, ktorú z neho máme my herci a hudobníci, mali aj diváci a aby tá radosť povzbudzovala ich vieru.

Martin Tkáč, doktorand GTF PU, odbor Katolícka teológia, predstaviteľ sv. Metoda: Muzikál je pre mňa osobne príležitosťou podieľať sa na odkaze sv. bratov. Ohlásiť i prežiť na vlastnej koži, hoci len hrnou formou, ich radosti i trápenia. Chcem tiež poukázať na pravdivosť tohto tvrdenia, ktoré sa na tomto diele ukázalo aj v samotných textoch piesní. Napr. pieseň *Nad hrobom brata* hovorí, že každá chvíľa má *bôľ aj potechu*, a ja naozaj muzikálovými slovami sv. Metoda môžem potvrdiť, že práve toto som si uvedomoval. Keď sa pri príprave striedali chvíle radosti, veselosti a tvorivosti, s chvíľami nervozity, odriekania a pochybovania či rôznych prekážok. Pri každom predstavení som mal na mysli otázku aj našej hudobníčky Marty Jalčákovéj: „*Hráš seba, alebo to, čo by naozaj robil sv. Metod?*“ Teda odovzdávam ich odkaz ďalej, alebo ho prekrúcam podľa seba, či nejakým umeľým historicko-umeleckým dojomom. Odkaz týchto svätcov je, a uvedomil som si ho aj ja, že dary ako múdrosť, radosť, zapálenosť pre vec a prácu s ľuďmi, ako aj poslušnosť, podriadili Božiemu plánu a oni priniesli ovocie. A to je aj to, na čo narážajú tí, ktorí sa prú o to, čo je ich pravé dedičstvo ako napr.: viera, jazyk, písmo a mnohé iné. Málokedy si však uvedomujeme, že ich ovocím sme aj my, za čo im máme byť vďační a splácať tým, že budeme chutným a zdravým ovocím, hodní ich dedičstva.

Ján Dvorščák, študent GTF PU, odbor Katolícka teológia 3. roč., predstaviteľ Rastislava: Pre mňa je muzikál veľkou výzvou. Toto dielo nie je len o prekračovaní vlastného tieňa, ale aj o spoznávaní samého seba a učení sa spolupráce. Ešte počas príprav samotného muzikálu som si často nevedel ani predstaviť, ako niektoré scény budú vyzeráť na javisku, ale to, čo sa javilo ťažším, požehnal Boh. Samozrejme vždy sa môže nájsť nejaká chybička, ale tak to už býva. Mne sa veľmi páčila javisková práca, príprava rekvizít a to, ako každý z nás priniesol kus práce na jednom spoločnom diele. Uvedomenie si toho, že každý jeden je dôležitý a bez neho by to nešlo. A tak to je aj v reálnom živote.

ThLic. Martina Poláková, PhD.
Foto: Maroš Sejka

Rozhovor s vierozvestcami

Európske spoločstvo – na jednej strane sa odvolávajúce na kresťanské korene, na druhej ich zas v mnohom spochybňujúce – sa v posledných desaťročiach dostalo do mnohých turbulencií ohľadom toho, čo sa má naďalej vnímať ako hodnotné, kontinuálne a tradičné, a čo by sa malo spochybniť, ignorovať či dokonca zosmiešniť. Pri príležitosti 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda na Veľkú Moravu sme si preto dovolili požiadať o krátky rozhovor slovanských vierozvestcov a zároveň patrónov Európy, sv. Cyrila a sv. Metoda.

Milí naši vierozvestcovia, ospravedlňujem sa, ale keďže verím, že všetky súvislosti mojich otázok Vy už určite dávno poznáte, dovoľm si začať tak trochu bez úvodu... V posledných rokoch sa pričasto spochybňuje úloha náboženstva. Čo je podľa Vás náboženstvo? A ako by ste definovali podstatu kresťanstva Vy sami?

Sv. Cyril: Ďakujem za peknú otázku. Odpoveď na ňu je v podstate jednoduchá. Kresťanské náboženstvo nie je ideológia. A nie je to ani súbor nejakých morálnych pravidiel či kultových praktík. Kresťanské náboženstvo, to je v prvom rade Ježiš Kristus. Kresťania sú teda nasledovníkmi osoby, nie ideológie. V evanjeliu to Ježiš hovorí jednoznačne: „Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa.“ Preto aj preklad slova kresťan znamená Kristov učeník.

Objavujú sa však názory, že kresťanov ubúda...

Sv. Metod: Áno, v európskom spoločstve kresťanov ubúda, ale rovnako ubúda aj presvedčených ateistov. Na druhej strane však pribúda úprimne hľadajúcich.

Ale prečo kresťanov ubúda? Prečo prestávajú veriť v Ježiša?

Sv. Metod: Odpoveď je vždy veľmi intímna a skrýva sa v srdci konkrétneho človeka. Možno sa svetlo v jeho oku vplyvom tohto sveta stalo tmou. Otázne je, aká potom bude tma sama... Možno by som stratu viery lepšie vyjadril slovami sv. Pavla, ktoré adresoval Rimanom: „Ty teda poučáš iného, a sám sa neučíš? Hlásaš, že sa nesmie kradnúť, a kradneš? Hovoríš, že neslobodno cudzoložiť, a cudzoložíš...?“

Ak je kresťanstvo budovaním vzťahu s Ježišom, prečo potom Boh dovolí, aby mnohí kresťania trpeli? Neodrádza utrpenie ľudí od Boha? A je vôbec možné vysvetliť utrpenie?

Sv. Cyril: Utrpenie mnohí vnímajú ako trest. Ale ono môže byť aj testom či darom. Božie cesty nie sú ľudskými, a preto na ne sotva možno uplatňovať logiku ľudského rozumu. Pán Boh stvoril solidaritu a dal nám aj príležitosť, ako ju realizovať. Utrpenie by nemalo žiaden zmysel, keby neexistovala príležitosť prejaviť hlbokú solidaritu. A najmä utrpenie detí sa nedá inak vysvetliť, len ako príležitosť na solidaritu, ktorou sa dá urobiť dobrý skutok.

Ak tomu dobre rozumiem, tak nám odporúčate nazerať na utrpenie ako na príležitosť stať sa lepším?

Sv. Cyril: Samozrejme. Bohatstvo kresťanov nie je uložené v bankách, v zlatých tehlách a ani v zbierkach drahých obrazov. Bohatstvom veriaceho človeka sú bezdomovci, deti bez rodičov, trpiaci starí či bezvládni ľudia. To je naše bohatstvo a šanca ukázať svetu, že kresťanská civilizácia má odpoveď na otázky, akou je aj otázka utrpenia či otázka chudoby a biedy. Vďaka tomu, že človek má v srdci vieru, dokáže byť do istej miery solidárny. Nikdy však nie je solidárny úplne – veď je slabým človekom.

Sv. Metod: Ježiš nám nechal peknú odpoveď v podobenstve o slepom človeku od narodenia. Keď sa ho učeníci pýtali: „Rabbi, kto zhrušil – on či jeho rodičia, že sa narodil slepý?“ on na túto zlú otázku odpovedal majstrovsky: „Ne-

zhrušil ani on, ani jeho rodičia, ale majú sa na ňom zjaviť Božie skutky.“ A solidarita medzi slabými ľuďmi je jeden z najväčších Božích skutkov.

Podľa vás môže učiteľ hovoriť s deťmi o utrpení? Nemal by ich ešte chrániť pred touto stránkou reality?

Sv. Cyril: Nás život je o umieraní a o utrpení. Aj pri výchove dieťaťa ide o to, aby sa v ňom rozvinula ľudskosť, ako schopnosť človeka trápiť sa pre cudzie nešťastie a prežívať aj cudzí osud ako svoj vlastný. Celá úloha spočíva vlastne v tom, aby sa v dieťati prebudila a vytvorila vzácna schopnosť spolutrpieť a spolu sa tešiť s druhým, bez ktorej človek nie je človekom. Svetlo a nádej sa musia zrodiť z bolesti a utrpenia, a preto aj učiteľ musí deťom umožniť od začiatku nevytláčať tento zápas z ich života.

Sv. Metod: Ak má život nejaký zmysel, musí mať zmysel aj utrpenie. Dieťa sa to musí dozvedieť. Deti Slovanov boli oddávna zviazané s každodenným životom, v ktorom sa stretli aj s bolesťou, tvrdou prácou, slzami. Zúčastňovali sa na pohreboch a videli mnoho trápenia aj v tvárach svojich rodičov, ktorému ešte celkom nerozumeli. Utrpenie je rovnako nevyhnutná vec v živote ako smrť. Bez utrpenia a smrti nemôže byť život človeka úplný. A aj keď človek nemôže zmeniť situáciu, ktorá jeho utrpenie spôsobuje, vždy si môže zvoliť svoj postoj k nej.

Prepáčte, ale stále mi nie je úplne jasný zmysel utrpenia...

Sv. Metod: Zmysel utrpenia? Vezmite si príklad tehotnej ženy: to najdôležitejšie v jej živote – dieťa, prichádza na svet cez jej veľké fyzické utrpenie a bolesť. Najdôležitejšie veci v živote sa vždy stanú vtedy, keď veľmi trpíme. V našich životoch je to tak: veľmi dôležité sú chvíle, keď sme šťastní a naplnení, lebo máme pocit, že to má zmysel. Ale oveľa dôležitejšie sú chvíle, keď sa ako keby rozpadávame, keď sa dostávame na svoje vlastné dno, keď nahmatáme vlastnú prázdnotu a relatívnosť. Vtedy stojíme tvárou v tvár skutočnosti, že sme z ničoho vzišli a vraciame sa k ničote. V utrpení dozrievame.

Sv. Cyril: Utrpenie hlboko prežívame napríklad pri pohreboch najbližších. Vtedy už nedokážeme rozprávať. Stojíme pred tým základným tichom, z ktorého sme povstali a to ticho je plné významu. To ticho je Božia blízkosť, Ježišovo plece, ktoré sa z lásky podkladá pod náš kríž, aby nám nezniesiteľné bremeno pomohlo niesť. Bez kríža by však neexistovalo vykúpenie, bez kríža by nebolo spásy, bez kríža by nebolo lásky. Utrpením a každodennými zápasmi sa pripodobňujeme Ježišovi. Každý deň je pre ľudí príležitosťou vziať na svoje plecia vlastné kríže a nasledovať svojho Spasiteľa. Kristus neprišiel bolesť odstrániť ani vysvetliť. Kristus prišiel dať našej bolesti zmysel. A jeho jediným nepochopiteľným žezlom, ktorému tento svet odmieta uveriť, je práve kríž.

Pri utrpení, ak som dobre postrehol, ste jedným dychom spomenuli aj lásku. Aký má ona súvis s bolesťou a utrpením? Veď sa vzájomne vylučujú...

Sv. Cyril: Odpoviem vám krátkou príhodou. Host' zavítal do domu viacpočetnej rodiny. Jej najmladším členom bol malý chlapček, ktorý sa len pred niekoľkými dňami naučil chodiť. A práve chlapčekovi sa stalo, že počas návštevy, kedy boli všetci dospelí zaujatí vzájomným rozhovorom, spadol z drevených schodov. Všetci počuli buchot pádu, po ktorom nasledovalo hlboké ticho. Keď pribehli ku schodom, chlapec sediaci na zemi sa zadíval na mamu s nemou otázkou vo vyplašených očiach: Ublížil som si? Keď k nemu vzápätí s rýchlosťou matiek pribehla a objala ho, chlapček sa silno rozplakal. Od pádu až po plač uplynulo v tichu sedem sekúnd... Znamená to jedno: Chlapček mohol svoju bolesť pocítiť a pripustiť až vtedy, keď mal dosť istoty, že v náručí mamy nájde lásku. A tak je to aj s našimi životmi.

Sv. Metod: To, čo dáva zmysel nášmu životu a utrpeniu je práve láska. Láska v nás je to jediné, čo je v konflikte so smrťou. Keď zomrie niekto neznámy, povieme si, že to čaká aj nás. Ale ak zomrie niekto blízky, koho sme milovali, niečo vo vnútri sa s tým nikdy nezmieri. Nezmieri sa s tým Láska. Láska presahuje fyzickú osobu milovaného človeka. Nachádza svoj najhlbší zmysel v duchovnom vnútri človeka. To, či je milovaná osoba prítomná, alebo nie, prestáva byť dôležité. Len láska môže mať intuíciu večnosti, iba ona chce a potrebuje večnosť. Lebo inak žiť večne by bolo veľké peklo.

Ale ako môže rodič alebo učiteľ naučiť takejto láske deti? Vy sami predsa dobre viete, aký zlý je svet a koľko polien hádže pod nohy...

Sv. Metod: Najjednoduchší spôsob, ako možno deti naučiť spoznávať skutočnú lásku, je robiť ju viditeľnou.

Prepáčte, čo tým myslíte?

Sv. Metod: Myslím tým naučiť deti ďakovať a dávať. Keď totiž človek ďakuje a dáva, robí lásku viditeľnou. Naučiť deti poďakovať a vedieť sa podeliť, to je cesta zviditeľňovania lásky aj dnes. Kúpiť dievčatku ružovú sponku a naučiť ju povedať „ďakujem“ a vzápätí jej na ulici vložiť do ruky mincu a nechať ju samu obdarovať človeka, od ktorého všetci bočia... Ďakovanie a dávanie najviac rozpaľuje lásku. Dieťaťu sa tým zväčšuje srdce a väčšie srdce možno aj viac naplniť.

Hovoríte o láske, ale všetci vieme, že dnes sa láskou nazýva všeličo. Ako sa má napríklad dnešný mladý človek vyznať v tom, čo je skutočnou láskou a čo ňou nie je?

Sv. Cyril: To je dobrá otázka. Existuje totiž zásadný rozdiel medzi tým, čo nazývame láskou a čo žiadostivosťou.

A vedeli by ste to bližšie priblížiť?

Sv. Cyril: Skutočná láska je nastavená dávať. Slovníkom dnešného moderného človeka by sa to dalo vyjadriť ako 3D koncepcia lásky: Dať Druhému Dobro. Táto láska nehovorí „Daj!“ a nehovorí ani „Daj a dám aj ja!“ Takto sa vyjadruje žiadostivosť. Skutočná láska hovorí iba: „Dám...“ Nič nečaká, ona potešuje a teší sa aj z maličkostí. Najkrajšie podstatu lásky vyjadril sv. Pavol. Ona je naozaj dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nie je sebecká, všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a vydrží.

Sv. Metod: Ak mladý človek vstupuje do manželstva s tým, že chce byť šťastný, radšej by sa nemal ženiť či vydávať. Ak však chce urobiť šťastným toho druhého, vtedy je jeho láska dokonalá a zrelá do manželského zväzku. Skutočná láska znamená Ty.

Ale stále mi nie je úplne jasný vzťah lásky a žiadostivosti.

Sv. Cyril: Pokúsím sa to vysvetliť príkladom: láska a žiadostivosť – to sú dve vajcia, ktoré vyzerajú úplne rovnako. Obe sú biele, rovnakej veľkosti, s rovnakým zaoblením. Jedno je však zdravé a keď sa z neho pripraví praženica, človeka zasýti a posilní. Druhé je pokazené. Ak sa z neho urobí praženica, človeku neosoží a žalúdok ju vyvráti. Prvé vajce je láskou, ktorá dáva. Mladý človek sa vtedy túži milovanej osobe darovať. Nevidí seba, ale toho druhého. Šťastie milovanej osoby je jeho šťastím. Druhé vajce je žiadostivosťou, ktorá sa iba tvári, že je dobrým vajcom. V skutočnosti chce tomu druhému niečo zobrať: „Daj!“ alebo „Daj a dám aj ja,“ to je slovník žiadostivosti. Tomu druhému následne zoberie čistotu, dobré meno a napokon aj pokoj duše.

Prepáčte, ale nedá mi neopýtať sa: A čo telesné zblíženie mladých ľudí? Má právo skutočná láska prerásť aj do tejto formy?

Sv. Cyril: S telesným zblížením je to ako s jablkom. Ochutnajte jablko v júni a povedzte, či vám chutilo. Sotva. Je maličké, kyslé a skôr vám uškodí ako zasýti. Ochutnajte to isté jablko v septembri. Je veľké, sladké a šťavnaté. Zasýti a osvieži. Tak je to aj s telesnou láskou – inak chutí v predmanželskom vzťahu a úplne inak v manželstve. Telesná láska, teda eros, nie je zlom, no je len jedným z troch rôznych stupňov lásky. Poznáme však aj lásku v zmysle filia, teda formy priateľskej lásky, a napokon agapé, čo je najvyššia forma sebaobetujúcej lásky. Eros bez agapé je vášnivou a až násilnou láskou. Touto láskou často obmedzíme druhého na predmet vlastného potešenia. Agapé bez erosu je na druhej strane láskou skôr z rozhodnutia než z vnútorného podnetu srdca, je láskou zbavenou túžby a príťažlivosti... Eros preto potrebuje agapé a agapé potrebuje eros.

Ak tomu dobre rozumiem, formou agapé je aj materinská láska...

Sv. Cyril: Napríklad. No aj predobrazom materinskej lásky je Božia láska. Boh nás prvých miloval, nie my jeho. Ak by sme zabudli na všetky teologické definície Boha, stala by nám jedna jediná. Boh je Láska. V jeho láske sme objatí všetci. Úplne všetci. Dobrému pastierovi záleží na kaž-

dej jednej ovečky a každú pozná po mene. Odtieňom tejto lásky je aj láska matiek k svojim deťom.

Ak je Boh Láska, prečo sú potom ľudia zatracovaní? Prečo existuje peklo?

Sv. Metod: Boh nezatracuje. On len rešpektuje, čo si človek vybral. Aj na Golgote boli po Ježišovej pravej a ľavej ruke ukrižovaní dvaja zločinci – jeden sa mu aj tesne pred vlastnou smrťou rúhal, kým druhý Ježiša prosil, aby si naňho v raji spomenul. V okamihu blížiacej sa smrti úprimne oľutoval všetky svoje životné omyly. Ježišova odpoveď lotrovi na kríži je obrovskou nádejou pre všetkých ľudí: „Ešte dnes budeš so mnou v raji...“ Sme na svete, aby sme ho urobili lepším. Povedané inak: sme tu, aby sme spravili skúšku z jediného predmetu – z lásky. Existujú len dve možnosti: buď skúškou prejdeme, alebo neprejdeme. Z tohto sveta si totiž do večnosti vezmeme len dve veci, poznanie a lásku. Nič iné nemá skutočnú cenu – ani bohatstvo, ani postavenie, ani moc.

Znamená to, že nemá zmysel snažiť sa niečo v živote dokázať?

Sv. Metod: Práveže naopak. Človek, ktorý dosiahol určitú funkciu alebo úrad, ktorý sa stal magistrom, doktorom pedagogiky či filozofie, docentom či profesorom, môže uskutočniť mnoho dobra zo svojho vrcholu a môže byť pre všetkých požehnaním.

Sv. Cyril: Ale práve na tom vrchole si treba dať pozor. Vrchol v dosiahnutom vzdelaní či kariére nie je bodkou. Je tam dvojbodka: križovatka, kde si človek vyberá z dvoch ciest. Buď si vyberie cestu pokory a lásky, alebo cestu pýchy a nenávisťi. Pokora vedie k prijatiu postov a funkcií ako foriem služby blížnym, kým pýcha vedie človeka k uplatňovaniu moci a sily. Je to vždy otázka osobného rozhodnutia človeka a jeho slobodnej vôle.

Na Pedagogickej fakulte dnes študuje drvivá väčšina dievčat. Budú to budúce učiteľky, magisterky, možno neskôr doktorky pedagogiky. Čo by ste im poradili pri ich vstupe do učiteľského života?

Sv. Cyril: Poradil by som im, aby pri hľadaní zmyslu svojho života nezabudli na najdôležitejší titul, ktorý vôbec môžu v živote dosiahnuť. Je to titul matky. Niet totiž vzácnejšieho. Najvyššia hodnosť ženy je práve hodnosť matky. Nestačí byť dobrou učiteľkou, žena by mala byť najmä dobrou matkou. Keď budú dobré matky, bude aj menej bezdomovcov, menej zlých ľudí či ľudí bez zmyslu života.

Sv. Metod: Určite si už mnohí všimli, že v súčasnosti najväčší útok smeruje práve na rodinu a na matky. Ak totiž padne matka, padne celý dom. Matka je slnko, srdce a stred rodiny. Matka je teplo domova. Toto je aj prirodzenosť ženy. Najčastejšie lístok do neba za svoje deti platia práve matky svojimi obetovanými bolesťami a vrúcnyimi modlitbami za ne. Aj Ježiš uzdravil muža ležiaceho na lôžku preto, lebo mu ho štyria muži spustili cez strechu až k nemu. A on ho uzdravil pre ich vieru. Aj stotníkovo sluhu uzdravil pre veľkú vieru jeho pána. Preto existuje to trápenie a bolesť v živote matiek.

A čo ak žena nemôže mať deti alebo sa dobrovoľne rozhodne, že dieťa nechce mať?

Sv. Metod: Ak žena neprijme prirodzenosť matky, ktorá je do nej vpísaná, nikdy nebude úplne šťastná. Vždy jej bude niečo chýbať. Nenahradí to ani starosť o domáce zvieratá. Každá žena je stvorená pre materstvo a môže byť matkou aj bez toho, aby rodila. Existujú totiž tri druhy matiek: telesná matka, ktorá svoje deti porodila, potom duchovná matka, ktorá sa zasvätila, a napokon matka, ktorá sa nezasvätila ani neporodila, ale stáva sa matkou bezbranným, starým, chorým či opusteným ľuďom. Všetky tri matky sú si pred Bohom rovnocenné.

Ale prečo by sa žena nemohla napríklad rozhodnúť, že chce byť bez muža a bez dieťaťa?

Sv. Metod: Muž vo svojom živote hľadá to, čo nemá. Môže byť podobne ako žena dobrým kuchárom či kaderníkom, ale nikdy neporodí dieťa. To je výsada ženskosti. Žena, ktorá prijme plán ženskosti, a teda aj budúcej matky, sa stáva pre muža nesmierne príťažlivou. Muža ženskosť prirodzene priťahuje. Žena je z mužovho rebra a on sa nikdy nebude cítiť úplný, ak po svojom boku nebude mať ženu. A platí to i naopak. Žena má nad mužom veľkú moc. So ženou mravnosť stúpa, ale so ženou aj mravnosť padá. Spoločnosť je preto len na takej výške, na akej sú jej ženy. Koľko žena dovolí, toľko muž môže.

Spomenuli ste útok na ženu a matku ako centrum rodiny. Kto podľa Vás útočí? Mysleli ste tým nejakú konkrétnu formu zla?

Sv. Metod: Zlo treba vždy pomenovať pravým menom. Kresťania by mali vedieť, že zlo nie je nedostatkom dobra. Takéto definovanie zla je len kamuflážou. Kresťan vie, že zlo je aktívna sila. Zlo je cesta pýchy a nenávisť. Aj diabol je veriaci, on vie, že Boh existuje, ale on prepadol z pokory ako najväčšej z cností. Aj peklo vzniklo vetou: „Non serviam.“ Nebudem slúžiť. Na druhej strane poznáme i slová Božej matky: „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ Sila mnohých žien je práve v ich mlčaní, ktoré preniká k srdciam mužov a detí. A v láske, ktorú dávajú do všetkého, čo robia. Práve na láske záleží najviac. Nie na úspechoch, ale na láske, ktorú žena vkladá do všetkého, čo robí. Preto je žena taká nenávidená diablom, lebo pomáha svojou obetou, službou a utrpením naplňať nebo.

A ako má teda vyzeráť práca učiteľky, ktorá sa do svojho povolania „vloží“?

Sv. Cyril: Jedno latinské príslovie hovorí, že slová hýbu, ale príklady priťahujú. Keď sa dívate na malé deti, tak sa vám zdá, že všetky sú také dobré a rozumné, že si ani neviete predstaviť, že z nich raz možno vyrastú zločinci a zlodeji. A predsa sa to deje. Na správnu výchovu sú preto viac ako hlásateľky hodnôt a noriem nevyhnutné svedkyne, ktoré podľa nich aj samy žijú. Stať sa autentickými svedkami, nie iba rozdávačmi pravidiel a informácií, tým by mali byť učiteľky malých detí.

Ale to je dosť ťažké, nemyslíte?

Sv. Cyril: Je to ťažké ako každá práca s ľuďmi. Učiteľ má byť múdry človek, veď učí premýšľať. Učí, ako sa stať ochrancom pravdy o živote. Učí, čo znamená byť človekom. Nemal by preto zostávať na povrchu vecí, teda iba pri tom, čo sa dá zmerať, odvážiť, ovládnuť, zužitkovať či speňažiť. On musí naučiť vidieť aj vnútro vecí. To, čo dáva veciam zmysel. Mal by teda deti naučiť tušiť tajomstvo, čosi posvätného vo svete a v živote.

Ja Vám, milí naši vierozvestcovia, chcem v tejto chvíli zo srdca poďakovať za tie Vaše. Zároveň Vás chcem poprosiť o posledné slová, ktorými by ste nás chceli na našej životnej ceste v akomkoľvek smere posilniť...

Sv. Cyril: Chcem Vás posmeliť, aby ste sa milovali navzájom, lebo je to jedno z najväčších Božích prikázání. A aby ste ako učelia aj osobne pocítili, že dávať je viac ako prijímať a že skutočná láska je putovaním, nie zastavením. Na tejto ceste sa nesnažte hodnotiť, či milujete, alebo nemilujete, ale vždy nanovo sa o to snažte. Otvárajte dvere k svojmu šťastiu iba smerom von a pamätajte, že už svoju bohatú odmenu máte tam, kde ju neníči ani hrdza ani mole a žiaden zlodej sa k nej nedostane. Nech vás toto vedomie naplňa nádejou a nesmiernou radosťou.

Sv. Metod: Nesnažte sa zmeniť svet, rodičov, učiteľov, politikov, priateľov a priateľky manželov a manželky či ľudí vo svojom okolí. Pokúste sa každý deň meniť jedného jediného človeka – seba. Ak sa Vám to podarí, bude o jedného dobrého človeka na svete viac. To stačí. Všetko ostatné odovzdajte do Božích rúk. On totiž nehľadá ovenčených víťazov zápasov, ale tých, ktorí po úderoch a fackách života vždy nanovo zbierajú silu, aby sa postavili. Ani len netušíte, ako veľmi ste aj pre svoju ľudskú slabosť Bohom milovaní... Nech je teda ľudská slabosť a nedokonalosť vašou chválou v Božích očiach.

Za rozhovor ďakuje Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.

**Ilustrácia: www.media.ku.sk/pripomenuli-si-krestanske-zaklady-a-odkaz-sv-cyrila-a-metoda/
<http://siscms.sk/img/gal/dankovcikova/YS0M9133a.jpg>**

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove opäť zvolený za viceprezidenta ACEU

V maďarskom meste Kaposvár sa 14. – 15. novembra 2013 konal 4. Kongres ACEU, ktorej jedným zo zakladajúcich členov je Prešovská univerzita v Prešove. Počas kongresu sa konali i voľby prezidenta a viceprezidentov ACEU. Novým prezidentom Aliancie sa stal rektor Kapošvárskej univerzity prof. Ferenc Szavai, PhD. Bývalý prezident prof. Alexandar Andrejevič, PhD. (Educons University, Srbsko) sa stal viceprezidentom, spolu s prof. Reném Matlovičom (PU), prof. Manuelou Epure, PhD. (Spiru Haret University, Rumunsko), prof. Aleksandarom Nikolovskim (FON University, Macedónsko), dr. habil. Zoltánom Gállom, PhD. (Kaposvar University, Maďarsko). Pri tejto príležitosti udelil rektor Szavai čestné medaily členom ACEU.

Hlavnými bodmi kongresu bolo zhodnotenie uplynulého obdobia a naplánovanie aktivít pre ďalší rok:

- konferencia CCEDEP 2014 (4. ročník konferencie bude realizovaný v Podgorici, v Montenegro)
- konferenciu zameranú na dôležité strategické otázky vysokoškolského vzdelávania bude organizovať University of Agribusiness and Rural Development v Plovdive, v Bulharsku
- letná škola
- zavŕšenie procesu akreditácie spoločného programu Green Economy
- stretnutie s predstaviteľmi ministerstiev členských krajín ACEU
- vedecký časopis Journal of Economic Development, Environment and People (vychádza 4 krát ročne od r. 2012, s možnosťou publikovania zadarmo pre členské inštitúcie ACEU, Spiru Haret University, Rumunsko)
- spoločné podávanie medzinárodných projektov

Zľava: Sándor Némethy, PhD. (Göteborg University, Švédsko), Gábor Lehőcz (KU, Maďarsko), prof. RNDr. René Matlovič, PhD. (PU, Slovensko), prof. Ferenc Szavai, PhD. (KU, Maďarsko), dr. Zoltan Gall, PhD. (KU, Maďarsko), Plovdiv, Bulharsko, Slobodan Rakic (Educons University), prof. Mirko Tufegđžija (Bosna a Hercegovina)

- univerzitné športové dni (2015, Apeiron University, Bosna a Hercegovina)

Počas svoje existencie Aliancia vypracovala a podala niekoľko projektov. Založenie recenzovaného časopisu, ktorý vychádza štyrikrát ročne, bolo dôležitým krokom v činnosti ACEU. Konferencia CCEDEP už oslávi 3. rok a tentoraz bude v decembri organizovaná v Montenegro (University Donja Gorica, Plovdiv). Prejavom aktívnej spolupráce sú aj medzinárodné projekty, ktoré boli podané. Prešovská univerzita v Prešove sa aktívne podieľa na aktivitách a prispieva k budovaniu kvalitnej značky ACEU.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.

Foto: archív PU v Prešove

Zmluva o spolupráci s univerzitou v Oradei

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a rektor Universitatea din Oradea prof. Constantin Bungau, PhD. podpísali 11. novembra 2013 zmluvu o spolupráci oboch univerzít. Na stretnutí sa zúčastnili aj ďalší členovia vedenia rumunskej univerzity a dekan Fakulty geografie, turizmu a športu OU prof. Alexandru Iliés.

Univerzita v Oradei má 15 fakúlt a 20 000 študentov. Podpísaním zmluvy sa vytvorili možnosti rozšíriť doterajšiu spoluprácu oboch akademických pracovísk, ktoré majú vysoký prienik v rámci svojich odborných profilov. Príkladom už existujúcej spolupráce univerzít je projekt medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce APVV SK-RO 0025-12 Multicultural regions, national heritage and contemporary challenges in Romanian and Slovakian society, ktorého vedúcim riešiteľom je prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., Foto: archív PU v Prešove

Udelenie „doctor honoris causa“ na Prešovskej univerzite v Prešove prof. dr. hab. Antoni Jackowskému a prof. dr. hab. Stanisławowi Liszewskému

Rektor Prešovskej univerzity (PU) v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. udelil 15. októbra 2013, na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady PU v Prešove rozšírenom o zasadnutie Vedeckej rady Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, titul „**doctor honoris causa**“ Prešovskej univerzity v Prešove z vedného odboru **geografia** emeritnému profesorovi geografie Jagelovskej univerzity v Krakove **prof. dr. hab. Antoni Jackowskému** a emeritnému profesorovi geografie Lodžskej univerzity v Lodži **prof. dr. hab. Stanisławowi Liszewskému**.

Udeľovanie čestného titulu doctor honoris causa patrí medzi najvýznamnejšie slávnosti, ktoré sú späté s akademickým životom našej univerzity. Vo viac ako 60-ročnej histórii prešovského geografického akademického pracoviska ide o vôbec **prvé udelenie tohto prestížneho ocenenia pre geografov**.

Oboch ocenených spája vrúcny vzťah k Slovensku a slovenskej geografickej komunite, ktorej boli vždy nápomocní. Práve synergia vysokej odbornosti, morálnej integrity, prajnosti a priateľského prístupu, je to, čo ich charakterizuje. Prvým z ocenených je poľský geograf **prof. dr. hab. Antoni Jackowski**, emeritný profesor a emeritný dekan Fakulty biológie a vied o Zemi Jagelovskej univerzity. Ide o medzinárodne uznávaného odborníka, vedecká dráha ktorého je dlhodobo spojená s rozvojom krakovskej školy geografie turizmu.

Je zakladateľom poľskej školy geografie religii, ktorá si získala celosvetovú reputáciu predovšetkým v rámci štúdia fenoménu púť a religiózneho turizmu. Krakovské pracovisko je druhým najstarším akademickým geografickým pracoviskom na svete a jeho začiatky siahajú do r. 1849. Vďaka zásluhám prof. Jackowského, ktorý viedol Ústav geografie a priestorovej ekonómie Jagelovskej univerzity v r. 1999 – 2004, patrí toto pracovisko svojou vedeckou infraštruktúrou medzi najlepšie vybavené na svete. Aj tieto skutočnosti viedli Medzinárodnú geografickú úniu k rozhodnutiu, že najbližšie druhé najvýznamnejšie podujatie v hierarchii svetovej geografickej komunity – Regionálnu konferenciu Medzinárodnej geografickej únie (IGU) sa bude konať v r. 2014 práve v Krakove.

Antoni Jackowski sa narodil 1. júna 1935 v belgickom meste Brugge. Jeho otec Tadeusz Gustaw Jackowski, známy poľský diplomat pochádzajúci z významného veľkopoľského zemianskeho rodu (prastarý otec Maximilián bol veľkým poľským patriotom a zakladateľom Koľek Rolniczych), bol v tom čase mimoriadnym a splnomocneným

veľvyslancom v Belgicku a Luxembursku.

Stredoškolské štúdiá ukončil úspešne na všeobecno-vzdelávacom lýceu Tadeusza Kościuszka v Podgórze pri Krakove. V r. 1954 – 1959 študoval geografiu na Jagelovskej univerzite v Krakove, kde získal titul magistra v odbore ekonomická geografia a štúdium ukončil s vyznamenaním. Diplomovú prácu na tému „*Przemysł szklarski w Polsce*“ napísal pod vedením prof. Antoni Wrzosa. V r. 1960 – 1967 pracoval v Bibliotece Jagiellońskiej a v r. 1967 – 1972 v Pracowni Krakowskiej Zakładu Zagospodarowania Turystycznego GKFiT. V r. 1971 úspešne ukončil dizertačnú prácu na tému „*Turystyka jako element gospodarki Podhala. Studium z geografii turystyki*“. V r. 1983 sa habilitoval na základe monografie „*Typologia funkcjonalna miejscowości turystycznych (na przykładzie województwa nowosądeckiego)*“. Od r. 1984 pôsobil ako docent, v r. 1991 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora a v r. 1998 ho prezident Poľskej republiky vymenoval za riadneho profesora. Od r. 2005 pôsobí na UJ ako profesor emeritus. Je naďalej mimoriadne aktívny, vedie diplomové semináre, organizuje výstavy, vedecké a spoločenské podujatia a každoročne publikuje výsledky svojich výskumov.

Prof. Jackowski patrí do nepočetnej skupiny najvýraznejšie produktívnych geografov v Poľsku. Je spoluvytvorcom povojnovoj krakovskej a poľskej školy geografie turizmu a tvorcom krakovskej školy geografie religii, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie svetové školy v rámci tejto geografickej disciplíny. Dosiahol mnoho cenných výsledkov a úspechov ako výskumník dejín poľskej geografie a geografického myslenia. Je príslušníkom úzkej skupiny poľských geografov, ktorí vytvorili nové a originálne vedecké pole, pričom konceptualizovali jeho objekt, predmet, úlohy a položili teoreticko-metodologické základy a vykonali mnoho empirických štúdií, ktorými dokumentovali jeho poznávací prínos.

V počiatočnej fáze svojho vedeckého formovania sa A. Jackowski zamerával na geografiu priemyslu, pričom dôkladne spracoval geografickú analýzu sklárskeho priemyslu v Poľsku. Neskôr svoje záujmy presmeroval do oblasti geografie cestovného ruchu. Už počas práce v Jagelovskej knižnici spracoval 7-zväzkovú bibliografiu prác „*Bibliografia Turystyki Polskiej*“, ktorá postupne vychádzala v r. 1968 – 1973. Neskôr, počas svojho pôsobenia na oddelení ekonomie turizmu, svoje záujmy značne rozšíril, pričom išlo nielen o rýdzo akademické aktivity, ale významne sa zapojil do transferu poznatkov do plánovacej praxe. Zamerával sa na úlohu turizmu ako faktora regionálneho rozvoja, pričom jeho empirická štúdiá regiónu Podhala sa stala vzorom pre spracovanie iných regiónov. V spolupráci s kolegami a štatistickým úradom vypracoval aj metodický návod na zber dát o turizme. Po príchode na univerzitu sa A. Jackowski začal výraznejšie orientovať na riešenie teoreticko-metodologických problémov geografie turizmu. V tomto období v spoluautorstve s prof. J. Warszyńskou napísal kľúčovú vysokoškolskú učebnicu „*Podstawy geografii turystyki*“. V empirických štúdiách sa zamerával na syntetický prístup a vypracovanie typológie sídiel s turistickou funkciou v Novosadeckom vojvodstve. Za túto prácu mu bolo udelené vyznamenanie ministra. V neskoršom období venoval prof. Jackowski pozornosť aj výskumom dejín turizmu na UJ v Krakove, výsledkom čoho je monografia „*Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego*“

Dr. h. c. prof. dr. hab. Stanisław Liszewski

(1936 – 1939)“ (1992, red. i spolaautor).

V ostatnom štvrtstoročí inicioval prof. Jackowski intenzívne výskumy geografických aspektov religióznych javov a procesov, pričom položil základy novej geografickej disciplíny – geografie religii v Poľsku. Jeho práce sa stali fundamentálnym príspevkom pre rozvoj tejto oblasti poznania vo svete. Ich originalita spočíva v tom, že hľadá pozíciu geografického prístupu vo veľmi rozľahlej, komplexnej a interdisciplinárnej problematike, akou je religia. Geografia religii v jeho chápaní je vymanená spod vplyvu reliológiae ako disciplíny ideologicky slúžiacej komunistickému režimu (ignorácia kresťanstva, dôraz na tzv. exotické religie). O ohlase na jeho snahy svedčí obrovský počet citácií v poľskej i zahraničnej odbornej literatúre. Špecifickú pozornosť venuje A. Jackowski pútnickému turizmu a migráciám pozdĺž celého globálno-lokálneho kontinua. V ostatných rokoch sa v portfóliu výstupov prof. Jackovského objavila nová problematika spätá s históriou krakovskej a poľskej geografie. Prof. Jackowski sa vypracoval za popredného špecialistu v uvedenej oblasti. Z konkrétnych monografií je možné uviesť monumentálnu prácu „Z dziejów geografii na Uniwersytecie Jagiellońskim (XV-XXI wiek) (2009, spolu s I. Sołjan), pričom v nej mapuje vývin krakovskej geografie od prvopočiatkov až do súčasnosti. K ďalším prácam z tejto oblasti sa zaradili monografie „Wincenty Pol jako geograf i krajoznawca (2006, red. s I. Sołjan, spolaautorstvo), monumentálna *Historia geografii polskiej* (2008, red. z S. Liszewskim i A. Richlingiem, spolaautor), *Pamiętamy... Geografia polska w okresie II wojny światowej* (2010, red. z A. Michno i spolaautor.), *Do końca wierny Polsce i Geografii. Wiktor Rudolf Ormicki (1898 – 1941)* (2011, red. i spolaautor).

Prof. Jackowski je autorom, spolaautorom a editorom viac ako 300 publikácií, z toho 30 monografií. Jeho spolaupraca so zahraničím má korene ešte v ranom detstve, keďže vyrastal v Belgicku a Francúzsku. V r. 1983 absolvoval vedecký štipendijný pobyt vo Viedni na základe podpory Rakúskeho ústavu, Pax Christi a Werk Janineum. Veľmi blízke kontakty sa mu podarilo vybudovať s Univerzitou Blaise-Pascal v Clermont-Ferrand vo Francúzsku (v r. 1984 – 1994 bol splnomocnencom rektora pre koordináciu tejto spolaupráce). V r. 1996 bol pápežom Jánom Pavlom II. vymenovaný za člena štvorčlennej „Pápežskej misie“, reprezentujúcej svätého Otca na Medzinárodnom mariologicom kongrese v Czestochowej. V r. 1997 bol vymenovaný za člena-korešpondenta Pápežskej medzinárodnej mariologickej akademie v Ríme, kde sa stal jedným z nepočtených svetských členov a jediným geografom v tomto grémiu. V r. 1991 – 1993 bol zástupcom Poľska v Komisii pre európske kultúrne cesty pri Rade Európy. V r. 1973 – 1993 bol členom Komisie IGU pre geografiu turizmu a voľný čas. Od r. 1987 je členom-korešpondentom International Working Group on the Geography of Belief Systems pri Asociácii amerických geografov (AAG). Od r. 1989 je taktiež členom Socie-

Dr. h. c. prof. dr. hab. Antoni Jackowski

ty of Pilgrimages Studies so sídlom v Allahabade v Indii. Uzko spolaupracuje so slovenskými geografmi, najmä na Prešovskej univerzite. Bol jedným z iniciátorov trojstrannej **spolaupráce medzi Jagelovskou univerzitou, Univerzitou B. Pascala v Clermont-Ferrand a Prešovskou univerzitou v Prešove**. Je členom redakčnej rady vedeckého časopisu **Folia Geographica** (od r. 2002), vydávaného Prešovskou univerzitou v Prešove. Vďaka prof. Jackovskému prebieha čulá výmena publikácií, študentov a pracovníkov medzi UJ a PU. Prof. Jackowski bol aj členom komisie pre inauguračné konanie na PU.

Náš dnešný oslávenec plnil množstvo dôležitých akademických funkcií. V r. 1991 – 1994 a 1999 – 2005 bol riaditeľom Instytutu Geografii i Zagospodarowania Przestrzennego UJ, v r. 1993 – 1999 vykonával funkciu dekana Fakulty Biologie a wiedz o Zemi UJ v Krakove. V tomto období bola dokončená nová budova ústavu s modernými laboratóriami v kampuse UJ. Bol dlhoročným členom Senátu Jagelovskej univerzity. Od r. 2012 je prezidentom Poľskej geografickej spoločnosti. Je členom Komitetu Nauk Geograficznych PAN (od r. 1984) a od r. 2003 je členom jeho prezidia, členom mnohých redakčných rád vedeckých periodík (*Prace Geograficzne UJ*, *Turyzm*, *Ruch Turystyczny*), expertom štátnej akreditačnej komisie, predsedom Konferencie vedúcich predstaviteľov geografických pracovísk v Poľsku a členom Poľského národného geografického komitétu.

Prof. Jackowski založil v r. 1994 katedru geografie religii (jedinú svojho druhu na svete). Bol iniciátorom vzniku špeciálneho a vo svete ojedinelého vedeckého periodika *Peregrinus Cracoviensis*, ktorého je hlavným redaktorom. V r. 1994 – 2011 sa jeho zásluhou v Krakove uskutočňovalo „Konwersatorium Pielgrzymkowe“ ako platforma interdisciplinárnej diskusie na tému skúmania religii.

V rámci pedagogických aktivít bol vedúcim viac ako 350 diplomových prác. Vychoval 9 úspešných doktorandov (z nich I. Sołjan sa úspešne habilitovala), bol recenzentom 16 dizertačných prác, 12 habilitačných prác a 6 inauguračných konaní.

Zorganizoval veľké množstvo výstav, ktoré sa týkali pútnickej tradície. Išlo o výstavy: *Polska pielgrzymująca* (Czestochowa 1995), *Pielgrzymki i sanktuaria na dawnej pocztowce*, Kraków 2007, Muzeum Archidiecezjalne Kardynała Karola Wojtyły, Czestochowa 2007 – 2009, Muzeum Pielgrzymowania, *Geografia krakowska w latach II. wojny światowej*, Kraków 2009, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ. Špecifický charakter mala výstava *Pielgrzymki i sanktuaria na dawnej pocztowce*, ktorá bola od februára do mája 2007 v Muzeum Archidiecezjalnym Karola Wojtyły w Krakowie. Výstava sa zopakovala v Muzeum Czestochowskim. Okrem toho A. Jackowski spolaupracoval s Muzeum Historycznym Miasta Krakowa pri organizácii výstavy *Droga do Watykanu* (2008), a *Pielgrzymki mieszkanców Krakowa i Małopolski do Rzymu* (spolu s I. Soł-

jan). Angažoval sa aj v iných oblastiach. Už ako študent na univerzite bol iniciátorom hnutia alternatívnej kultúry vo vysokoškolských kluboch (Pivnica) a divadle Teatr 38 v Krakove. Neskôr bol významným funkcionárom hnutia Solidarita, ktoré sa zaslúžilo o pád totalitného komunistického režimu v Poľsku. Organizoval (v období výnimočného stavu) všeobecné prednášky, najmä z najnovších dejín Poľska a popularizačné prednášky z jednotlivých vedných disciplín.

Prof. Jackowski je nositeľom mnohých ocenení, z ktorých je možné spomenúť: Cenu mesta Krakova za veda a techniku (ako druhý geograf v histórii) – r. 2011, Prof. h.c. UJ (čestný profesor UJ) ako tretí geograf v histórii univerzity (po Wincenty Polovi, Eugeniuszovi Romerovi) – r. 2007, vyznamenania ministra vedy a vysokého školstva Poľska, Krzyżem Kawalerskim (rytiersky kríž) OOP – Rádu znovuzrodeného Poľska (2002), zlatý odznak Poľskej geografickej spoločnosti (1998) a členom rytierstva rádu Jasnohorskej Bohorodičky (od r. 1993).

Druhým laureátom je významný poľský geograf, emeritný profesor a rektor Lodžskej univerzity **prof. dr. hab. Stanisław Liszewski**, ktorý je medzinárodne uznávaný odborník, vedecká dráha ktorého je dlhodobou spojená s rozvojom lodžskej školy urbánnej geografie a geografie turizmu. Lodžské pracovisko patrí medzi najlepšie poľské geografické pracoviská. Ako jedno z mála má zriadenú samostatnú Fakultu geografických vied, ktorá bola založená práve prof. Liszewským, v tom čase rektorom univerzity. Stanisław Liszewski sa narodil 11. novembra 1940 v Lodži. Mladosť strávil v Lodži, kde v r. 1958 úspešne zmaturoval na IX. všeobecno-vzdelávacom lýceu. V r. 1958 – 1963 študoval geografiu na Fakulte biológie a vied o Zemi Lodžskej univerzity, kde získal titul magistra geografie v špecializácii ekonomická geografia. Diplomovú prácu na tému „*Siec drogowa wojewódstwa łódzkiego*“ napísal pod vedením prof. Ludwika Straszewicza. Po štúdiách nastúpil na miesto asistenta na katedru ekonomickej geografie Lodžskej univerzity. V r. 1970 úspešne obhájil doktorandskú prácu na tému „*Użytkowanie Ziemi w miastach wojewódstwa opolskiego*“ pod vedením prof. L. Straszewicza. V r. 1978 sa úspešne habilitoval na základe habilitačnej monografie „*Tereny miejskie a struktura przestrzenna Łodzi*“. V r. 1987 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora a v r. 1990 ho prezident Poľskej republiky vymenoval za riadneho profesora. Všetky svoje akademické postupy získal na Lodžskej univerzite. Od r. 2010 je emeritným profesorom UL, pričom je naďalej mimoriadne aktívny v oblasti vedy a organizovania vedeckého a kultúrneho života v meste.

Na formovanie bádateľského smerovania prof. Liszewského mali vplyv najmä dve výrazné osobnosti poľskej geografie. Prvou z nich bol tvorca lodžskej humánno-geografickej školy prof. Ludwik Straszewicz, s ktorým bol prof. Liszewski úzko spätý ako jeho diplomant a doktorand a spolupracovník počas 25 rokov až do jeho smrti v r. 1987. Druhou osobnosťou bol prof. Kazimierz Dziewoński, ktorý bol kritickým recenzentom jeho všetkých kvalifikačných prác a slúžil mu ako vzor a autorita vo vedeckých otázkach.

Vedecké a bádateľské záujmy prof. Stanisława Liszewského sa koncentrujú na výskumy v oblastiach geografie do-

pravy, urbánnej geografie a geografie turizmu. Veľkú časť empirických výskumov realizoval profesor v lodžskom regióne a v Lodži, ktorá je vynikajúcim výskumným laboratóriom pre svoj charakter veľkého industriálneho mesta.

V rámci bádateľských záujmov prof. Liszewského v geografii miest je možné identifikovať niekoľko smerov – štúdium štruktúry mestského priestoru, výskum funkcií miest a mestských aglomerácií, otázky funkčno-priestorovej organizácie sídelnej siete, životné podmienky a kvalita života obyvateľov miest, výskum postsocialistickej transformácie miest a komparatívne štúdie veľkomiest. Pomerne diverzifikovaný je aj priestorový záber realizovaných výskumov od výskumu jednotlivých miest cez štúdium v regionálnej mierke až po výskumy v národnej a európskej mierke. Najdôležitejšie miesto však zaujali v jeho prácach Lodž a lodžský región. Jeho výskumy funkčno-priestorovej organizácie sídelnej siete mali okrem rýdzo akademického prínosu aj nezanedbateľný praktický význam, najmä z hľadiska potrieb strategického a priestorového plánovania a priestorovej organizácie verejnej správy. Skúmal však aj vidiecke osídlenie, známe sú jeho výskumy horskej kolonizácie v španielskej Sierra Nevade. K najvýznamnejším poznatkom, ku ktorým prof. Liszewski došiel bola problematika vymedzovania priestorových sfér vplyvu miest a ich úlohy v sídelnej sieti. Syntetickým spôsobom tiež predstavil problematiku prímestskej zóny ako špecifickej časti mestského priestoru. Venoval sa aj problematike transformácie sídelného systému Poľska v podmienkach spoločensko-ekonomickej transformácie po r. 1989. Veľmi dôležitou súčasťou jeho prínosu sú poznatky týkajúce sa funkcií miest, ktoré sa jednak týkali komplexnej analýzy funkcií jednotlivých miest, ako aj špecifických funkcií miest (napr. turistickej, administratívnej, vzdelávacej funkcie). Prof. Liszewski inicioval a vytvoril koncepciu štúdia životných podmienok a kvality života obyvateľov miest, pričom išlo o štúdium v rámci interdisciplinárnej perspektívy. Inou témou, ktorú výrazným spôsobom vniesol do poľskej urbánnej geografie bola analýza postsocialistického mesta a komparatívne štúdium veľkých miest (Lodž a Tbilisi, Lodž a Manchester). Pozornosť si zasluhujú aj syntetické diela – Atlas mesta Lodže (2002) a Lodž – monografia mesta (2009). Je taktiež autorom kľúčových vysokoškolských učebníc – Geografia urbanistyczna (2008) a spoluautorom zväzku Osadnictwo v rámci série „Veľká encyklopédia geografie sveta“ (2000). Druhou oblasťou bádateľských záujmov prof. Liszewského je geografia turizmu. Počiatky jeho záujmov o turizmus sa datujú do prelomu 70. a 80. rokov 20. storočia, keď inicioval výskumy turistickej funkcie v prímestských zónach veľkých poľských miest. Z hľadiska teoreticko-metodologického prínosu zohrala veľký význam jeho erudícia v oblasti geografie sídiel. To mu umožnilo vytvoriť špecifickú koncepciu turistického osídlenia a konceptualizovať turistický priestor a turistickú regionalizáciu. Vytvoril taktisto osobitú lodžskú školu, v ktorej má mnoho nasledovníkov. Je taktiež autorom konceptu turistického regiónu a venoval sa aj problematike vzťahov medzi turistickou funkciou a prírodným prostredím.

V ostatných rokoch sa prof. Liszewski výraznejšie upriamil na problémy paradigmatického vývoja geografie, na stav, pozíciu a perspektívy geografie ako vednej disciplíny a históriu poľskej geografie. Monumentálnym dielom je monografia *Historia geografii polskiej*, PWN, Warszawa, 2008, ktorú editorsky pripravil spolu s A. Jackowskim a A. Richlingom. Výsledkom týchto výskumov sa stalo niekoľko desiatok vedeckých prác a monografií. Celkom eviduje prof. Liszewski 360 publikácií, ktoré boli vydané v poľskom, anglickom, francúzskom, ruskom a nemeckom jazyku.

Spolupráca prof. Liszewského so zahraničím sa uskutočňovala v dvoch rovinách. Prvá rovina bola úzko spätá s pl-

nením funkcie rektora Lodžskej univerzity v r. 1996 – 2002 a podpisovaním zmlúv o spolupráci medzi univerzitami. V tomto období sa prof. Liszewski zaslúžil o vznik spolupráce medzi Lodžskou univerzitou a univerzitami v Angers (Francúzsko), Manchester (Veľká Británia), Puebla (Mexiko), univerzitou cudzích jazykov v Pekingu (Čína). Celkovo mala Lodžská univerzita uzavretých viac ako 100 zmlúv so zahraničnými univerzitami.

Druhá rovina sa týka spolupráce späť s vedeckou a vzdelávacou činnosťou profesora v oblasti geografie sídiel a turizmu. Táto spolupráca sa týkala spoločných výskumov, publikácií, účasti na konferenciách, prednášok a terénnych cvičení študentov. Prof. Liszewski týmto spôsobom spolupracoval s geografmi z mnohých univerzít – Manchester (Veľká Británia), Angers, Aix-Marseille II, Lyon II (Francúzsko), Budapest (Maďarsko), Zaragoza (Španielsko), Nijmegen (Holandsko), Tbilisi (Gruzínsko), Sofia (Bulharsko), Moskva a St. Petersburg (Rusko). Prof. Liszewski sa aktívne zúčastnil aj na vrcholných podujatiach svetovej geografickej komunity, akými boli kongresy IGU v Moskve v r. 1976 a Paríži v r. 1984. Bol taktiež dlhoročným členom Komisie IGU pre turizmus a voľný čas.

Osobitné miesto v tomto portfóliu zaujali slovenské univerzity a akademické pracoviská. Veľmi blízku spoluprácu mal prof. Liszewski s dr. Petrom Mariotom z Geografického ústavu SAV v Bratislave, prof. Kolomanom Ivaničkom, prof. Jozefom Mládekom z Univerzity Komenského v Bratislave, doc. Vladimírom Baranom z UMB v Banskej Bystrici a predovšetkým s geografmi z PU v Prešove. Išlo o spoluprácu, ktorej korene siahali do 80. rokov 20. stor., keď bola podpísaná zmluva o vzájomnej spolupráci medzi *Lodžskou univerzitou a Univerzitou P.J. Šafárika, kde prešovské geografické pracovisko* v tomto období patrilo. Na báze tejto zmluvy sa uskutočnilo množstvo podujatí a akcií (výmena publikácií, výmena študentov a pracovníkov, spoločné konferencie, doktorandské štúdium R. Matloviča na Lodžskej univerzite a pod.). Prof. Liszewski, ktorý plnil funkciu vedúceho katedry geografie miest a turizmu bol spolu s prof. Ludwikom Straszewiczom, prof. Stanislawom Pączkom, prof. Marekom Koterom a prof. Andrzejom Suliborskim hlavným motorom tejto spolupráce. V r. 1999 sa prof. Liszewski osobne zúčastnil s hlavným referátom na konferencii Urbánny vývoj na rozhraní milénia, ktorú organizovala Prešovská univerzita. Najvýznamnejším vkladom prof. Liszewského pre rozvoj slovenskej geografie je podiel na akademickom raste jej predstaviteľov. Bol školiteľom dvoch doktorandov, zatiaľ jediných v histórii poľskej a slovenskej geografie, ktorí úspešne obhájili dizertačné práce na Lodžskej univerzite a ich akademický život je, resp. bol spätý s **Prešovskou univerzitou v Prešove** – René Matlovič a Peter Čuka. Prof. Liszewski bol taktiež recenzentom v rámci inauguračného konania prof. Matloviča v r. 2006, ktoré sa uskutočnilo na Prešovskej univerzite v Prešove.

Nesmierne bohaté sú plody organizačných a manažérskych aktivít nášho dnešného oslávenca. Prof. Liszewski v r. 1981 založil Oddelenie geografie miest a turizmu, z ktorého sa pod jeho vedením postupne vyvinula samostatná katedra (v r. 1992) a následne v r. 2007 autonómny ústav. V r. 1978 – 1981 bol prodekanom a v r. 1981 – 1984 dekanom Fakulty biológie a vied o Zemi Lodžskej univerzity, v r. 1984 – 1990 bol prorektorom Lodžskej univerzity a dve funkčné obdobia (v r. 1996 – 2002) bol rektorom Lodžskej univerzity. V tomto období bol zvolený aj za predsedu rektorskej konferencie štátnych vysokých škôl v Lodži. Ako rektor univerzity zriadil detašované pracovisko v Tomaszowie Mazowieckim a kolégiá v Sieradzu, Ostrołęce, Kutnie i Skierniewicach. V tomto období bolo zrekonštruovaných 31 univerzitných objektov, čím sa položili základy nového kampusu Lodžskej univerzity. Zaslúžil sa tiež o vznik Rady pre vedu a vysoké školstvo pri mestskom magistráte v Lodži v r. 1996 a v r. 2006 – 2012 plnil funkciu

predsedu tejto rady.

Prof. Liszewski založil vedecký časopis zameraný na problematiku geografie turizmu pod názvom „Turyzm“, ktorý vychádza nepretržite od r. 1985 v dvoch jazykových mutáciách (poľskej a anglickej).

V r. 1983 – 1985 bol prof. Liszewski koordinátorom veľkého celopoľského výskumného projektu zameraného na transformáciu geografického prostredia Belchatovského priemyselného regiónu, ktorého sa zúčastnilo viac ako 100 výskumníkov z rozličných vedeckých centier v Poľsku. V r. 2003 – 2007 bol predsedom Komitétu geografických vied Poľskej akadémie vied a v r. 1990-1994 bol členom Štátnej rady priestorovej ekonómie. Bol tiež členom Štátnej akreditačnej komisie a Centrálnaj komisie pre udeľovanie titulov a vedeckých hodností. Bol školiteľom viac ako 370 diplomových prác, 27 doktorandov (z nich traja sú už riadnymi profesormi – A. Matczak, R. Matlovič, J. Jakóbczyk-Gryszkiewicz a ďalší mimoriadnymi profesormi) a predsedom 8 habilitačných konaní.

Od r. 1991 až doposiaľ je predsedom Lodžskej vedeckej spoločnosti, ktorá organizuje prednášky, semináre a zaoberá sa vydavateľskou činnosťou. Ako predseda spoločnosti prof. Liszewski inicioval a organizoval každoročný novoročný koncert pre lodžskú akademickú komunitu, festival vedy, techniky a umenia – jediný svojho druhu v Poľsku (od r. 2000), zaviedol študijný kurz o Lodži a lodžskom regióne a vydal k nemu štyri učebné texty a taktiež zaviedol usporadúvanie odborných diskusií na tému mesta Lodže a jej ďalšieho rozvoja.

Tieto zásluhy prof. Liszewského našli odozvu v mnohých oceneniach, ktoré doposiaľ získal. Je možné spomenúť napríklad: titul Dr.h.c. Politechniki Lodžskej, Krzyżem Kawalerskim (rytiersky kríž) OOP – Rád znovuzrodeného Poľska (1990), Krzyżem Oficerskim (dôstojnícky kríž) OOP (2003), čestný kríž – pápežskú medailu „Pro Ecclesia et Pontifice“ v r. 2012, medailu Národnej edukačnej komisie, medaily mnohých univerzít – UMB v Banskej Bystrici, strieborná medaily Prešovskej univerzity, Giessen (Nemecko), Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Łódzkiej, Akademii Medycznej w Łodzi (Poľsko), Cenu mesta Lodže v r. 1995 a 2003 a čestné občianstvo mesta Lodže (2013), čestné členstvo Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV a Gruzínskej geografickej spoločnosti.

Udelenie čestného titulu Dr. h. c. významným poľským geografom a priateľom Slovenska a Prešovskej univerzity v Prešove **prof. dr. hab. Antoni Jackowskému a prof. dr. hab. Stanisławowi Liszewskému** nie je len ocenením ich vynikajúcej a záslužnej práce na poli univerzitného vzdelávania, výskumu a spoločenských a kultúrnych aktivít.

Skutočnosť, že také významné osobnosti, reprezentujúce popredné svetové geografické pracoviská, prijali **ocenenie Prešovskej univerzity v Prešove**, bude prejavom uznania prešovskej geografickej škole i celej našej Alma-mater.

PhDr. Miriama Knežová, Foto: AV štúdio CCKV PU

Nové profesorky na PU v Prešove

Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič, 26. novembra 2013, vymenoval 45 nových vysokoškolských profesorov. Sú medzi nimi aj dve panie profesorky z našej Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. V odbore sociálna práca bola vymenovaná prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD. z Filozofickej fakulty PU v Prešove a v odbore predškolská a elementárna pedagogika bola vymenovaná prof. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc. z Pedagogickej fakulty PU v Prešove. Obom našim novým profesorkám srdečne blahoželáme a prajeme im mnoho ďalších akademických úspechov. **redakcia**

Blahoželanie prof. PhDr. Beáte Balogovej, PhD.

Prezident Slovenskej republiky doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc., 26. novembra 2013, vymenoval 45 nových profesorov a profesoriek, medzi nimi aj prof. PhDr. Beátu Balogovú, PhD., a to vo vednom odbore Sociálna práca.

Pani profesorka je riaditeľkou *Inštitútu edukológie a sociálnej práce na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove*, predsedníčkou *Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci na Slovensku*, podpredsedníčkou *Senátu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove*, garantkou a spolugarantkou študijných programov odboru sociálna práca a sociálna práca a etika.

Narodila sa v roku 1964 v Prešove, v roku 1993 ukončila vysokoškolské štúdium na *Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove* v odbore *Vzdelávanie dospelých v špecializácii sociálna práca*. V roku 2004 úspešne absolvovala doktorandské štúdium na *Univerzite*

te Komenského v Bratislave, v odbore sociálna andragogika. V roku 2008 jej bola udelená vedecko-pedagogická hodnosť docent v odbore sociálna práca, a to na *Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove*.

K jej významným počinom bezpochyby patrí aj založenie *Univerzity tretieho veku na PU v Prešove* a *Centra pre edukáciu a výskum seniorov pri IE-aSP na FF PU*, kde v súčasnosti zastáva pozíciu riaditeľky.

Pani profesorka svojou aktivitou a skúsenosťami výrazne prispieva k stabilizácii kvality výučby v odbore sociálna práca. Doteraz participovala na vyše tridsiatich vedeckých a vzdelávacích projektoch. Bola a je členkou viacerých vedeckých komisií a rád. Je členkou *Pedagogickej spoločnosti, Asociácie sociálnych pracovníkov, Asociácie supervízorov a sociálnych poradcov, Inštitútu Virginie Satirovej na Slovensku, Adlerovskej spoločnosti, Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV, Centra bioetiky UNESCO* a členkou *Výkonného výboru Centra bioetiky UNESCO*. V medzinárodnom kontexte je členkou *Vedeckej rady Univerzity Hradec Králové* a *vedeckej rady Pedagogickej fakulty Univerzity Rzeszow*. Svojou pedagogickou a vedecko-výskumnou činnosťou sa významne podieľa nielen na rozvoji „prešovskej školy sociálnej práce“, ale na rozvoji sociálnej práce ako vednej disciplíny v celoslovenskom kontexte, za čo jej v roku 2005 bola udelená pamätná medaila Eleny Maróthy-Šoltésovej za rozvoj sociálnej práce, ktorú udeľuje *Fakulta zdravotníctva a sociál-*

nej práce Trnavskej univerzity, v spolupráci s *Asociáciou vzdelávateľov v sociálnej práci v SR*.

Vážená pani riaditeľka, milá kolegynja, drahá priateľka, v mene kolegov a kolegyň z *Inštitútu edukológie a sociálnej práce FF PU* a rovnako v mene študentov a študentiek odboru sociálna práca Ti srdečne blahoželáme k získaniu tejto významnej vedecko-pedagogickej hodnosti. Zároveň Ti prajeme veľa osobnej spokojnosti, veľa úspechov i naplnených prianií, ale tiež veľa energie do ďalšej práce a dobrých ľudí okolo.

PhDr. Denisa Šoltésová, PhD. vedúca katedry sociálnej práce

VÝNIMOČNÁ

*Milý úsmev, iskra v oku,
energia v každom kroku.
Ochotná a ústretová,
vždy vie nájsť tie správne slová.
Vie pochopiť, povzbudiť,
motivovať, podporiť.
Elegantná – proste dáma,
výnimočná, silná žena.*

*Milá pani riaditeľka,
je pre nás česť veľmi veľká,
že ste NAŠA
– kolegynka, priateľka, tútorka
i školiteľka.
Tešíme sa tieto dni,
nad Vašími úspechmi.*

Mgr. Anna Jašková

Blahoželanie
prof. PaedDr. Ľudmily Liptákovej, CSc.

Ľudmila Liptáková, rod. Valeková, je od skončenia vysokoškolských štúdií v roku 1986 až doteraz členkou akademickej obce Pedagogickej fakulty PU v Prešove (do roku 1997 UPJŠ v Košiciach). Ako asistentka získavala prvé skúsenosti vo vede i pedagogickej činnosti na Katedre slovenského jazyka a literatúry vtedajšej Pedagogickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach, v súčasnosti je členkou Katedry komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty PU v Prešove. V rokoch 2003 – 2010 pôsobila vo funkcii vedúcej katedry, od roku 2011 je prodekanou pre vedu, výskum a doktorandské štúdium Pedagogickej fakulty.

Svoj vedecký a pedagogický život prof. Ľ. Liptáková venovala i venuje najmä lingvistike (lexikológia, derivatológia, štylistika) a didaktike materinského jazyka. V roku 1998 úspešne obhájila dizertačnú prácu *Okazionalizmy v hovorenej komunikácii*, čím naznačila svoj dlhoročný vedecký záujem o fenomén slovtvorby. V roku 2000 publikovala monografickú prácu *Okazionalizmy v hovorenej slovenčine*, o niekoľko rokov neskôr v spoluautorstve vysokoškolskú učebnicu *Dieťa a slovtvorba* (2009; spoluautorka K. Vužňáková). Oblasť didaktiky slovenského jazyka významne obohatila monografia *Kognitívne aspekty vyučovania materinského jazyka v primárnej edukácii* (2012) a kolektívna vysokoškolská učebnica *Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie* (2011), ktorej je hlavnou autorkou.

Významný prínos vedeckej erudície i ľudského porozumenia prof. Ľ. Liptákovej badať aj vo vedení a riešení početných vedeckých grantových projektov. Je úspešnou hlavnou riešiteľkou viacerých projektov agentúr KEGA a VEGA, spoluriešiteľkou projektov agentúry APVV i medzinárodných projektov. Je držiteľkou mnohých významných ocenení na úrovni univerzity i ďalších vedeckých či vzdelávacích inštitúcií. Vyžiadané prednáškové pobyty v zahraničí i lektorovanie pracovných dielní pre učiteľov dopĺňajú bohatý profil prof. Ľ. Liptákovej v oblasti popularizovania vedy aj v oblasti odovzdávania najnovších poznatkov záujemcom o jazyk a jeho rozvíjanie v škole.

Vážená pani profesorka, milá Ľudka, želáme Ti veľa entuziazmu pri plnení nových pracovných výziev, pevné zdravie, oporu v najbližších a silu prekonávať úskalia osobného i akademického života.

**Členovia Katedry komunikačnej
a literárnej výchovy PF PU v Prešove**

Ku gratulantom k inaugurácii sa pripojilo aj mesto Prešov

K akademickej elite sa koncom novembra zaradili prezidentom SR vymenovaní profesori a profesorky v technických odboroch, profesormi sa stali aj akademickí pracovníci z oblasti občianskeho práva, psychológie, pedagogiky, kulturologie, etiky či športovej kinantropológie. K inaugurovaným patrili aj Beáta Balogová a Ľudmila Liptáková z Prešovskej univerzity v Prešove.

Pri príležitosti inaugurácie prešovských profesoriiek sa na radnici uskutočnilo prijatie primátorom mesta Prešov Pavlom Hagyarim, ktorý považuje spoluprácu mesta a univerzity v posledných rokoch za mimoriadne aktívnu a prínosnú. „*Prešovská univerzita je zárukou a garanciou vzdelanosti a ďalšieho rozvoja nielen mesta, ale aj regiónu,*“ povedal primátor. Zároveň inaugurované profesorky vítal slovami, že tento úspech je ich osobným, no je úspechom celej univerzity a mesta zároveň. „*Je to dôkazom toho, že aj v „zabudnutých“ krajoch žijú ľudia mimoriadne kvalitní a schopní,*“ dodal P. Hagari. Súčasťou prijatia bolo aj odovzdanie ďakovných listov za dlhodobú prácu a prínos v pedagogickej a spoločenskej oblasti.

(vkg)

Foto na dvojstránke: archív vymenovaných profesoriiek, archív MsÚ v Prešove

Návšteva J. E. T. Sedgwicka na PU

Jeho Excelencia, Theodore Sedgwick, ambasádor Spojených štátov amerických, navštívil Prešovskú univerzitu v Prešove. V rámci jeho návštevy bola i prednáška a diskusia so študentmi na tému 20 rokov diplomatických vzťahov medzi Slovenskou republikou a Spojenými štátmi americkými. T. Sedgwick vo svojej prednáške poukázal na fakt, že i keď výstava mapuje posledných 20 rokov, vzťahy medzi Slovenskou republikou a USA siahajú do podstatne hlbšej histórie. Súčasťou návštevy ambasádora na PU bolo i otvorenie výstavy 20. rokov americko-slovenských diplomatických vzťahov. Fotografie mapujú politické a diplomatické momenty, ktoré znamenali významnú zmenu,

alebo posun v oblasti spolupráce SR a USA. J.E. T. Sedgwick poukázal i na fotografie, ktoré získali vďaka sociálnym sieťam od rôznych autorov a skonštatoval, že tieto fotografie patria medzi jeho obľúbené.

Výstava k nám bola presunutá z Košíc (predtým bola prístupná v Bratislave, Banskej Bystrici). Na Prešovskej univerzite v Prešove bola prístupná počas novembra.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
Foto: archív PU v Prešove

Prestížne ocenenia pre pedagógov FŠ PU

V Grandhoteli Bellevue v Hornom Smokovci sa 5. novembra 2013 uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie olympijských festivalov detí a mládeže (OFDMS) 2012/13. Olympijské festivaly detí a mládeže Slovenska sú najväčším celoročným projektom Slovenského olympijského výboru (SOV) pre školskú mládež. Pod záštitou prezidenta SR sa OFDMS konajú každoročne od roku 2008. Boli na nej ocenené aj najlepšie materské, základné a stredné školy z jednotlivých krajov, ako aj najaktívnejší organizátori. Napriek tomu, že sa Prešovský kraj neumiestňoval na popredných miestach, svojich zástupcov na stupienkoch slávy tam predsa mal. Boli nimi pedagógovia Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove.

V rámci uvedenej slávnosti si dlhoročná významná predstaviteľka Slovenskej olympijskej akadémie (SOA) doc. PaedDr. Viera Bebčáková, PhD. prevzala výročnú trofej Medzinárodného olympijského výboru k 150. výročiu narodenia Pierra de Coubertin, s názvom „Šport – škola života“. MOV jej ho udelil na návrh SOV za dlhodobú propagáciu a šírenie olympijských myšlienok v pedagogickom procese, aj v rámci aktivít SOA. Srdcovou záležitosťou pre pani doc. Bebčákovú boli a naďalej budú vedomostné súťaže o olympizme, ktoré spoluorganizuje pre základné, stredné aj vysoké školy. „Keby som sa mala opäť rozhodnúť, či venovať svoj život rozvoju olympizmu, neváhala by som a urobila by som rovnako,“ hovorí taktiež bývala vynikajúca prešovská basketbalistka, doc. Viera Bebčáková.

Diplom MOV za oblasť ženy a šport si prevzala dlhoročná gymnastická trénerka a rozhodkyňa doc. PhDr. Květoslava Perečinská, PhD. Z gymnastických športov jej učarovala predovšetkým športová gymnastika. „Za jeden z najväčších úspechov pokladám, že som ako rozhodkyňa, expertka v športovej gymnastike, zastupovala ČSFR na hrách XXV. olympiády v Barcelone,“ skromne odpovedá aka-

Ján Junger, Viera Bebčáková, Květoslava Perečinská, František Chmelár

demická majsterka SR v športovej gymnastike v rokoch 1966 – 1968, doc. Květoslava Perečinská.

Odmenu v podobe bronzových kruhov SOV si za celoživotný prínos do rozvoja olympizmu prevzal aj podpredseda SOA prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., ktorý v rokoch 2009 – 2013 pôsobil ako predseda SOA. „Práca na pôde olympizmu bola mojim snom počas celej profesionálnej kariéry. Medzi najobľúbenejšie aktivity na tomto poli by som jednoznačne zaradil organizáciu vedomostných súťaží o olympizme, olympijských hier pre materské školy a rovnako aj beh olympijského dňa,“ prezradil prezident Slovenskej asociácie univerzitného športu v rokoch 1997 – 2001, prof. Ján Junger. Za týmito významnými oceneniami stoja roky tvrdej práce, pevného odhodlania a viery vo filozofiu olympizmu. Dnešná mladá generácia im má byť za čo vďačná. Je preto potrebné, aby si mladí brali živý vzor z ich nezištnej práce.

Mgr. Andrea Palanská, Foto: archív FŠ PU v Prešove

Deti a Mikuláš na PU

Na Mikulášskom stretnutí v jedálni Prešovskej univerzity v Prešove, 4.12.2013, rozdal Mikuláš darčeky 135 deťom. Deti a ich rodičov na úvod privítal prorektor prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. Atmosféru prichádzajúcich Vianoc vyčaril Folklórny súbor Rozmarija z Prešova, s časťou folklórneho pásma pod názvom "Betlehém-ska noc". Nechýbal Anjel, Čert a Mikuláš.

Mgr. Iveta Žarnovská

Foto: AV štúdio CCKV PU, Mgr. Vladimír Piskura

Obrovský záujem o PU na PRO EDUCO

V priestoroch Spoločenského pavilónu v Košiciach sa 19. - 21. 11. 2013 konal 7. ročník veľtrhu vzdelávania a pracovných príležitostí PRO EDUCO & PRO JOB. PRO EDUCO & PRO JOB vznikol s ambíciou zjednotenia celého spektra zaujímavých tém v oblasti vzdelávania a kariéry tak, aby umožnilo ich prezentáciu a prinieslo vystavovateľom i návštevníkom nové informácie. Veľtrh bol rozdelený do štyroch sekcií - vzdelávanie, kariéra, kreativita a kreatívny priemysel, inovácie.

Tak ako po minulé roky, mala na tomto veľtrhu zastúpenie aj Prešovská univerzita v Prešove, prostredníctvom zamestnancov UNIPOCENTRA PU, a teraz aj s pomocou študentov i absolventov univerzity.

„Prezentácia študijných programov všetkých ôsmich fakúlt si vyžiadala veľké nasadenie, pretože záujem

o štúdium na našich fakultách bol obrovský. Najväčší bol o odbory dentálna hygiena, fyzioterapia, ošetrovateľstvo, špeciálna pedagogika, predškolská a elementárna pedagogika, biológia, geografia, štúdium cudzích jazykov, psychológia, turizmus a hotelierstvo, trénerstvo, animácia voľnočasových aktivít, sociálna práca. Zvýšený záujem bol aj o Univerzitu tretieho veku," informovala nás Mária Mihaliková z UNIPOCENTRA PU v Prešove.

Aj toto podujatie ukázalo, že PU v Prešove sa teší priazni stredoškolských študentov a ich výchovných poradcov, a tak si stále udržiava silné postavenie medzi ostatnými univerzitami a vysokými školami na Slovensku.

Mária Krištofová

Foto: UNIPOCENTRUM PU

Cesty za podobami umenia

„Zaznamenávať odveké pravdy sveta môžeme rôznymi spôsobmi: prísne vedecky, faktograficky, vecne, formou poučení až moralít, etických imperatívov alebo oveľa pôvabnejšie, a často i účinnejšie: umelecky. Práve umelecké presvedčivé stvárnenie skutočnosti zarezonuje vo vedomí prijímateľa určite skôr, než suché fakty...“

Toto je úvod z knižnej revue, ktorá predstavovala novú knihu vŕseumelca Daniela Heviera a fotografa Rastislava Beru pod názvom Podoby a predstavy. Často podoby života prirovnávame k cestám. K ceste, po ktorej kráčať, niečo nachádzame. Naše bytie prirovnávame k ceste, po ktorej sa posúvame smerom vpred, spoznávame mnoho ľudí, miest, zažívame rôzne situácie, ktoré nás viac či menej ovplyvňujú. Študentov katedry výtvarného umenia na ich ceste spoznávania sveta a života sprevádza umenie. V rámci štúdia každoročne absolvujú exkurzie po Slovensku, ale aj zahraničí, kde objavujú a spoznávajú diela veľikánov klasického, ale aj súčasného umenia.

V nasledujúcich riadkoch Vám ponúkame prierez dvomi exkurziami študentov magisterského štúdia, Katedry výtvarnej výchovy a umenia, ktorá patrí pod Inštitút hudobného a výtvarného umenia FF PU v Prešove. V prvej časti sa vrátíme v čase a oprášime spomienky študentov druhého ročníka magisterského štúdia. Pripomenieme si exkurziu, ktorú absolvovali minulý školský rok. Túto časť sme nazvali - EXPEDÍCIA ZA UMENÍM.

Exkurzia... výlet... oddych... Pre niekoho únik z reality, pre iného cesta za nepoznaným. Týždeň plný umenia a objavovania. Každý z nás je jedinečný a pre každého z nás táto cesta znamenala niečo iné.

Začiatkom októbra 2012 sme sa zúčastnili na expedícii za umením, krásou, veľkoleposťou, nápadom a talentom. Vydali sme sa za tým, čo by nás malo všetkých spájať a vyvolávať v nás záujem a nadšenie. Počas päťdňovej exkurzie sme navštívili najznámejšie galérie a múzeá v susednom Rakúsku. V druhej polovici cesty za umením sme obdivovali pamiatky, stavby a umenie u nás na Slovensku.

Americká spisovateľka Helen Kellerová raz povedala: „Žiadny pesimista nikdy neobjavil tajomstvo hviezd, neplavil sa do neznámych zemí, ani neobjavil nové obzory ľudskej duše.“

Optimisticky naladení sme sa jeden utorok ráno zišli pred našou univerzitou. Nastúpili sme do autobusu, počkali sme omeškancov a hurááá - smer umenie.

Ešte letný dezén kolies autobusu sa kotúľal po diaľnici v smere Prešov, Poprad, Liptov. V Liptovskom Mikuláši bola naša prvá zastávka. Vystúpili sme z autobusu a pekne jednoliato

sme sa presunuli k prvému dieliku našej umeleckej stavebnicovej mozaiky. Bolo ňou centrum Kolomana Sokola. Videli sme nielen obrazy a diela spomínaného autora, ale aj množstvo fotografií z jeho života, rodinného prostredia a tvorby. Ich autorom bol Tibor Huszár.

Po prehliadke sme sa presunuli k druhému dielu nášho putovania za umením - Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa. Zaujímavosťou je, že táto galéria je treťou najstaršou galériou na Slovensku a jej zbierkový fond obsahuje viac ako 5000 výtvarných diel, z ktorých je časť vystavená v štyroch stálych expozíciách.

Po prehliadke Liptovskej galérie sme sa rozlúčili s mestom Liptovský Mikuláš, nasadli sme do autobusu a naša cesta viedla do dedinky Svätý Kríž. Predchádzajúce svetské umenie vystriedalo sakrálné a duchovné. Naše putovanie pokračovalo a my sme sa presunuli do Liptovských Sliačoch, do kostola Dvoch Srdc. Veľmi nápo- mocný pri pochopení riešenia stavby, materiálov a iných súvislostí bol výklad miestnej lektorky, z ktorej bolo cítiť prepojenosť a vzťah k tejto modernej stavbe. Umenie je o pocitoch a aj architektúra, matka umenia, tieto pocity prináša. Zaujímavá stavba, v kontexte priestorového umiestnenia, dizajnu exteriéru, pôsobila na nás veľmi príjemne, inovatívne.

Následne sme sa presunuli do kostola Šimona Júdu, ktorý bol tiež v Liptovských Sliačoch. Tam sme mali možnosť vidieť aj priestor na povale a fresky, ktoré sa znižovaním stropu a prestavbou kostola stratili z priestoru kostola a zostali v tme povaly. Jedna z nástenných malieb znázorňovala Madonu - presne tú, ktorá bola reprodukováná na niekdajšej tisícikorunovej bankovke. Naša posledná zastávka prvého dňa putovania za umením bola v Ružomberku, v Galérii Ľudovíta Fullu, odkiaľ sme išli do Bratislavy, kde sme boli ubytovaní.

Po prvej noci nášho putovania za umením sme sa zobudili v našom hlavnom meste. Odtiaľ sme mali naplánovanú cestu do neďalekej Viedne, kde sme našu pomyselnú mozaiku zážitkov s umením doplnili o ďalšie dieliky výtvarnej skúsenosti.

Ráno, po príchode do Viedne, sme išli na prehliadku Belvedéru. Horný a Dolný Belvédér je spojený krásnou záhradou, parkom, množstvom zelene a lavičkami na oddych. Počas prehliadky sme prechádzali cez salón, v ktorom boli skupinky detí sediacich v kruhu a pracujúcich v skupinách. Na chvíľu sme sa pozastavili a pozorovali sme, čo sa tam deje. Deti spoznávali umenie. Rovnako ako my, ale formou prispôbenou veku a chápaniu. Umenie je o tvorivosti, a práve

tento fakt lektori, ktorí s deťmi pracovali, sa snažili rozvíjať. Deti mali vytlačené rôzne výtvarné diela, ktoré sa nachádzali v galérii. Reprodukcie však boli nekompletné, chýbali časti, ktoré deti mali doplniť. Prečo to spomínam? Medzi nami sú aj takí, ktorí sa chceme venovať učiteľskému povolaniu, chceme pracovať s deťmi, mladými ľuďmi a chceme im podať zvesť o umení, rozprávať príbehy umenia a spoločne s nimi nachádzať umenie a snažiť sa ho pochopiť. A aj takáto hravá metóda môže k tomu napomôcť. Belvédér ponúka mnoho zaujímavého a vzácneho. Zážitok bol v expozícii s dielami Gustava Klimta. Pozoruhodné bolo sledovať nielen diela a jedinečnosť Klimtovho umenia, ale aj samotný priestor výstavy. Množstvo Číňanov s fotoaparátmi a praskot uzávierky ich zrkadloviek umočňoval atmosféru.

Keďže nám počasie prialo a náš čas trávený vo Viedni bol obohatený príjemným počasím a dávkami slnečných lúčov, snažili sme sa čo najviac spoznávať a pochodiť aj parky záhrad. Po prehliadke niekdajšieho sídla viedenskej šľachty - Schönbrunnu - sme strávili čas v záhrade. Ťažko opísať slovami tú krásu, tvorivosť, farebné tance kvetinových záhonov - rôznorodosť drevín, krov. A ten pokoj - ľudia úplne iní ako niekde v meste, viac uvoľnení a šťastní. To je sila Schönbrunnskej záhrady. Albertína. Tam viedli naše ďalšie kroky za umením. Čakali nás tam zaujímavé výstavy. Jedna z nich niesla veľavravný názov: Od Moneta po Picassa. Širokospektrálna výstava, ktorá ponúkala diela od impresionizmu po kubizmus. Pocit, vnem, ilúzia. To sú časti ľudského vnímania, ktoré v umení ponúka hra s farbou a štetce impresionistov a postimpresionistov. V úvode prehliadky boli inštalované diela P. Signaca. Bolo zážitkom pozorovať pravidelné, jemné a citlivo ukladané škrvny na originálnych obrazoch, pre-

tože reprodukcie v knihách sprostredkujú len časť umelcovej práce. Signacove obrazy s tematikou pobreží a prístavov. Okrem toho sme mali možnosť vidieť diela M. Chagalla, A. Modiglianiho, J. Miroa, R. Magritta, keramiku, litografie a obrazy P. Picassa.

V priestoroch Albertíny bolo čo obdivovať aj na výstave dokumentárnych fotografií z Tókia. Práce štyroch autorov spájal námet, no technika, uhly pohľadu a svetonázor, vyjadrený prostredníctvom finálnej fotografie, bol u každého z nich iný. Tretia výstava, „Körper Als protest“, mala v sebe ako hlavný námet ľudské telo.

Štvrtok bol deň, ktorý uzatváral naše viedenské putovanie za umením. Ráno sme sa zastavili pri neo-secesnom komplexe – Hundertwasser Haus. Dovolím si kúsok subjektívnej poetiky: Je štvrtok 11.10.2012, 10:50 doobeda. Vonku je krásne jesenné počasie. Sedím na lavičke vo Viedni pred dielom neo-secesného rebela Hundertwassera. Mój pohľad, sluch a všetky ostatné zmysly si vynútila fontána, ktorá je stredobodom podmanivého námestíčka. Dopoludňajšie lúče slnka nasvecovali padajúce kvapky vody, ktoré sa podobali na padajúce diamanty. Tancujúce chodníky, rôznorodosť materiálov, mnoho zaujímavých pohľadov, ktoré sa nám núkali. Pozoruhodné boli aj informácie o samotnej stavbe. Pôvodne bola realizovaná za účelom bytov pre sociálne znevýhodnených. A dnes, po čase - vysoká umelecká hodnota stavby a množstvo turistov, ktorí dennodenné obdivujú tento „neo-secesný pokus“.

Presunmi cez mestské parky, chodníky a ulice sme sa zastavovali pri jednotlivých vzácnych budovách a oboznamovali sme sa s ich príbehmi. Pavilón Secesie, Opera, Karlskirche...

Piatok bol deň vyhradený pre spoznávanie umenia, pamiatok a kultúry v našom hlavnom meste. Autobusom sme sa dopravili pred Bratislavský hrad. Tam sme si povedali niečo o histórii a stavbe hradu, o mostoch, ktoré sú postavené cez Dunaj. Následne sme zbehli dole schodmi smerom k Dómu sv. Martina. Mali sme mož-

nosť prehliadky aj v interiéri. Je to ve- cou vkusu či svetonázoru, ale chvíľka ticha v lavici chrámu dá človeku veľa... ticho...pokoj... Ako keby sa človek zastavil a nereagoval na podnety hektickej a uponáhľanej doby. Také reštartovanie svojho ja. Po čase strávenom v Dóme sv. Martina sme sa vybrali do uličiek hlavného mesta. Naše kroky za umením nás zaviedli do nenápadného múzea rodeného Prešovčana Milana Dobeša. Tu sme mali možnosť vidieť vizuálno-kinetické a svetlokinetické objekty.

Čas sme strávili aj v Mirbachovom paláci, odkiaľ naša cesta viedla do Domu umenia, kde sme mali možnosť vidieť diela súčasného slovenského umenia, medzi nimi aj kompozície našich dvoch pedagógov.

V Slovenskej národnej galérii boli sme na troch výstavách. Na jednej z nich boli vystavené a prezentované výrobky a šperky študentov a učiteľov VŠVU pri príležitosti 20. výročia. Výstava mala zvláštny metaforický názov: Tekutý čas. Predmety, ktoré majú dušu a dušu vyjadrujú... nielen niečo, čo je človeku blízke, ale je jeho súčasťou - žijúca časť človeka. Dýchajúci prsteň, pulzujúci náhrdelník či náramok, ktorý reprezentuje dušu a život iných. Aj takto sa dá vnímať výstava tekutého času.

Ďalšia výstava, ktorú SNG ponúkala, bola výstava pod trefným názvom - Prerušená pieseň. Bola to výstava socialistického realizmu. Tretia výstava - Moderna pod názvom - To najlepšie čo doma máme.

V popoludňajších hodinách niektorí z nás ukončili piatkové putovanie za umením návštevou výstavy The human body. Po namáhavom, no obohacujúcom dni bola pred nami posledná noc v Bratislave.

V sobotu ráno sme vyprázdniť hotelové izby, naložili veci do autobusu a šli sme smerom na náš milovaný východ. Cestou sme mali niekoľko zastávok. Kremnica je známa ako banské mesto. V meste sídli mincovňa, ktorá je dodnes jednou z najstarších fungujúcich mincovní na Slovensku. Navštívili sme múzeum mincí a medailí, v kto-

rom sme mali možnosť vidieť rôznorodosť a pluralitu mincí, bankoviek, medailí. Kremnica ponúka mnoho krásneho a vzácneho aj v centre mesta. Skúmali sme meštianske domy a krátku zastávku sme mali aj pri Morovom stĺpe Najsvätejšej Trojice z 18. storočia. V Turčianskych Tepliciach sme navštívili galériu Mikuláša Galandu. Bol jeden zo zakladateľov slovenského moderného výtvarného umenia. Jeho diela sú vystavené v pôvodnom prostredí, čo umocňovalo umelecký zážitok.

Posledná naša zastávka bola v Múzeu Martina Benku v Martine. Táto stála expozícia predstavuje autentické prostredie a dielo národného umelca. V jeho priestoroch sa človek akoby vrátil v čase a cítil atmosféru umelcovho domu, v ktorom žil a tvoril. Benka bol veľmi produktívny umec, o čom svedčí bohatý zbierkový fond múzea a množstvo obrazov v galériách po celom Slovensku. Bol všestranným umelcom, no predovšetkým maliar a ilustrátor. Zaujímavé je aj to, že sa venoval výrobe huslí.

Na začiatku tohto príspevku je myšlienka spisovateľky Kellerovej. Hovorí o tom, že pozitívne naladenie a svetlé tóny názorov na život sú kľúčom k objavovaniu nepoznaného.

Tento týždeň bol pre každého z nás prínosom. Nielen tým, že aktívnou účasťou sme získali dva kredity. Plusom pre náš rozvoj bol aj fakt, že sme sa exkurziou začali zapodievať dávno pred jej začiatkom. Každý z nás mal pripravený referát k určenej stavbe, pamiatke či dielu. Takýmto spôsobom sme sa my študenti navzájom obohacovali o informácie a získavali skúsenosti a poznatky.

S umením sa stretávame všade. Niektorí si to uvedomujeme viac, iní menej, no skutočnosť je taká, že umenie nás v rôznych podobách sprevádza na každom kroku.

Určite sa stalo aj Vám, že ste sa stretli s výtvarným prejavom, ktorému ste nevedeli prísť na chuť. Lámalí ste si hlavu nad tým, z ktorej strany sa na takéto „umenie“ máte pozeráť - čo tým autor chcel povedať. Prečo to tak urobil? Nerozumeli ste tomu a boli ste pohoršení nad tým, či toto je umenie. Áno. Vyskytujú sa aj takéto konfrontácie pri vnímaní hlavne súčasného umenia. Na prvý pohľad nedokážem hneď prijať a pochopiť to, čo z daného diela vyžaruje. Chce to väčšiu dávku konfrontácie a kontaktu.

Konfrontovať sa s umením, súčasným aj minulým, mali možnosť aj tento rok študenti štvrtého ročníka našej katedry.

V októbri 2013 mladší kolegovia sa tiež zúčastnili na exkurzii za veľkoleposťou gotickej architektúry, bohatosťou barokových sôch, či umom majstrov klasickej maľby. Počas päťdňovej namáhavej cesty mali možnosť diskutovať o trendoch súčasného ume-

nia, úžitkovej tvorby a dizajnu doma na Slovensku, ale aj neďalekom Česku či Nemecku. V nasledujúcich riadkoch vám ponúkame niekoľko najsilnejších momentov z cesty za rôznymi podobami umenia.

Skoro ráno sme sa zhromaždili pred našou alma mater, naložili sme batôžinu do úložného priestoru autobusu a pohodlne sme sa usadili. Odchod sme mali naplánovaný o 6.30 hodine. Prvá zastávka bola v Oravskej galérii, ktorá sídli v Dolnom Kubíne. V stálych expozíciách, ktoré ponúkajú pamiatky a diela starého umenia, ale aj umenia 20. storočia. Mnohých oslovil výber tradičného ľudového umenia, ktoré reprezentovalo danú lokalitu a zviditeľňovalo bohatosť tradícií, remesiel, kultúry a zvykov ľudu tohto kraja. Zaujímavou informáciou bolo, že zbierkový fond tejto galérie má viac ako 8000 ks výtvarných diel, vďaka čomu patrí k uznávaným galériám nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Z Dolného Kubína cesta pokračovala do hlavného mesta. Tam sme navštívili 24. Bienále ilustrácií Bratislava 2013. V tomto roku sa v rámci celého projektu predstavilo 362 ilustrátorov zo 49 krajín s 2344 originálnymi ilustráciami z 449 kníh. Celý tento projekt bol situovaný vo viacerých výstavných priestoroch Bratislavy, takže sme mali možnosť vidieť len časť z nich.

Veľkým zážitkom pre mnohých bola návšteva galérie NEDBALKA, ktorá sa zameriava na slovenské výtvarné umenie od konca 19. storočia až po súčasnosť. Prijemný pocit z návštevy tejto galérie sme mali aj zo samotného priestoru. Moderné riešenie päťposchodovej budovy ponúka mnoho priestoru pre autorov. Prvé až štvrté poschodie ponúka stále expozície. Každé z nich je venované inému obdobiu slovenského moderného umenia. Táto galéria ponúka porovnateľný model galérií a výstavných priestorov v zahraničí, a to len vďaka súkromným investorom a sponzorom, ktorí

túto galériu vytvorili.

Po namáhavom, avšak veľmi obohacujúcom dni, sme sa ubytovali v hoteli, kde sme posťahovali fotky do svojich notebookov. Unavení, ale spokojní sme zaspávali v očakávaní umeleckých prekvapení nasledujúceho dňa.

Ráno druhého dňa naše spoznávanie viedlo do susedného Česka. Zastávkou bola Praha, mesto bohaté na umenie každého druhu, ktoré láka turistov z rôznych krajín sveta. O tomto dni plnom umeleckých zážitkov a stretnutí s umením svetových veľikánov, ale aj modernistov by sme mohli písať veľmi veľa. No zameriame sa na návštevu Centra súčasného umenia DOX, priestor pre rôznorodosť prístupov a tendencií v umení. Ako budúci učelia a tí, ktorých poslaním bude vychovávať prostredníctvom umenia, sme mali možnosť v krátkosti vidieť muzeálno-galerijnú animáciu. Je to efektívny nástroj ako deti, ale aj ich rodičov vtiahnuť do sveta umenia, príbehov a fantázie, ktoré umenie ponúka. Tento priestor predkladá viac ako len vnímanie a konzum toho čo je vystavené v expozíciách. Ponúka interakciu

so spoločnosťou, prepája vzťahy umeleckých žánrov a čo je najkrajšie – činnosť tohto centra nekončí múrmi tejto krásnej budovy, ktorá mimochodom v minulosti slúžila ako továreň na výrobu strojov. Dovolíme si tvrdiť, že dnes to je „citlivá dielnička“, ktorá modeluje ľudí prostredníctvom umenia. Toto živé kultúrne centrum počas našej návštevy ponúkalo mnoho výstav v podobe objektov, veľkoformátových malieb, fotografií alebo iných médií... Našich študentov zaujala výstava pod názvom – Kde domov můj??? Tohto projektu sa zúčastnilo viac ako 400 autorov, z ktorých každý poňal tému domova po svojom, čo preukazovala pluralita diel. Veľká miera vystavujúcich umelcov bola z radov študentov vysokých škôl hlavne z Čiech, no našli sme tam aj mená z iných krajín a samozrejme aj od nás.

Čas trávený v tomto priestore bol pre nás veľkým obohatením - ukázal nám to, že umenie je naozaj živé a je pre všetkých. Zrod tohto miesta plného spoločenskej interakcie a dynamiky vznikol tiež z iniciatívy a podpory zanietených ľudí pre rozvoj spoločnosti prostredníctvom umenia.

Po prebudení do tretieho dňa exkurzie sme mali namierené do Drážďan. Toto nemecké mesto so svojou osemstoročnou tradíciou nás všetkých oslovilo a zaujalo históriou, kultúrou, pamiatkami a umením. Z pôvodne rybárskej dediny, sídla kupcov a sídla markgrófa sa Drážďany vyvinuli na kúpeľnú a kráľovskú rezidenciu a stali sa krajinským hlavným mestom Saská. Drážďany sú politickým centrom, sídlom krajinskej vlády, snemu a ďalších krajinských úradov, technickej univerzity a ďalších vysokých škôl.

V našom harmonograme sme mali na toto starobylé mesto vyhradený len jeden deň, preto sme toho chceli stihnúť čo najviac.

Prvé kroky viedli k barokovému palácu Zwinger, v ktorom bola, okrem expozície nábytku, aj výstava výtvarného umenia. Mali sme možnosť obdi-

vovať jednu z najhodnotnejších zbierok diel starých európskych majstrov – za všetky spomeňme aspoň Giorgioneho obraz Spiaca Venuša, Sixtínsku madonu Rafaela a Rembrandtov Autoportrét so Saskiou. Palác s krásnou záhradou, ktorá tvorila paletu farieb a rôznych odtieňov nás zaujal svojou architektúrou rovnako z exteriéru ako aj z interiéru.

Druhou zastávkou v ceste za umením tohto dňa bola návšteva výstavného komplexu výtvarného umenia pod názvom Albertinum. V Galérii nových majstrov sú vystavené diela autorov 19. a 20. storočia, ako napríklad Degas, Monet, Van Gogh a ďalší. V druhej expozícii so sochárskymi dielami sme mali možnosť okrem A. Rodina vidieť predovšetkým práce nemeckých expresionistov.

Tretia naša zastávka bola v orientálnom etnografickom múzeu. Práve tam bola výstava gobelínov, čo zaujalo hlavne naše dievčatá. Mali sme možnosť prejsť cez mesto, parky a ulice, čo bolo pre nás príjemným, medzičlánkom pri prechode medzi jednotlivými galériami. Neskoro popoludní sme sa rozlúčili s týmto mestom bohatej kultúry a vracali sme sa z Nemecka späť

do Prahy.

Štvrtý deň sme mali vyhradený opäť na Prahu. Môžeme povedať, že toto mesto je živým organizmom umenia v súčasnosti a nehovoriac o minulosti, ktorá reprezentuje svoju činnosť na každom kroku tohto mesta. Časť dňa sme strávili spolu a okrem výstav sme svoje umelecké potreby naplňali v uliciach, obdivovaním sôch, architektúry a pamiatok.

Ráno o desiatej sme začali na Hradčanoch. Chrám sv. Víta a celý areál Hradčian pôsobi ako malý Vatikán. Dokonalá gotická architektúra, bohato zdobená a tiahnuca sa do neba. Z Hradčian sme zišli dole na Karlov most, ktorý zdobí množstvo sôch a pulzuje po ňom stále množstvo turistov.

Moderné umenie druhej polovice 20. storočia sme si pozreli v múzeu na Kampe. Priemyselné produkty s vkusným dizajnom a riešením boli vystavované v ďalšom múzeu, ktoré sme navštívili. Bolo to umeleckopriemyselné múzeum. Podvečer sa naskytol priestor pre vlastný program. Boli sme aj pri Orloji na Staromestskom námestí, veď hovorí sa, že kto ho nevidel, nebol v Prahe.

Po poslednej noci sme naložili batožinu do autobusu a vyrazili sme smerom do Brna. Tam sme navštívili tri expozície. Prvou bola Moravská galéria s umeleckopriemyselnou časťou, kde bolo prezentované úžitkové umenie od stredoveku až po súčasnosť. Videli sme tvorbu českých avantgardných umelcov prvej polovice 20. storočia. Posledná naša zastávka bola v Dome umenia, kde sme sa stretli s aktuálnymi umeleckými trendmi a spôsobmi tvorby súčasných umelcov.

Ani nevieme ako a týždeň cesty za umením bol za nami. Do Prešova sme sa vrátili večer. Unavení, ale plní zážitkov sme išli za svojimi rodinami a blízkymi, s ktorými sme sa delili o naše dojmy.

Umenie sa dá vnímať rôznorodo. Niečo je nám jasné, inému nerozumieme, ďalšie pokladáme za gýč, iné nás šokuje. Sú diela, pri ktorých sa rozplývame a žasneme nad ich dokonalosťou, sú aj také, ktoré nedokážeme pochopiť. To je umenie. Kontakt s ním napomáha lámať tieto bariéry.

**Jaroslav Sarna & študenti
1. roč. Mgr. štúdia**

**Foto: archív Katedry výtvarnej
výchovy a umenia IHVU FF PU**

Dve hodiny dobrej nálady (O besede s prozaičkou Gabrielou Futovou)

V aule Pedagogickej fakulty PU v Prešove sa 4. novembra 2013 stretli študenti Pedagogickej fakulty s prešovskou spisovateľkou pre deti, Gabrielou Futovou. Besedu zorganizovala Katedra komunikačnej a literárnej výchovy a Kabinet výskumu detskej reči a kultúry a viedla ju prof. Zuzana Stanislavová.

Kto nepoznal Gabrielu Futovú doposiaľ osobne, ale len z jej kníh, možno čakal, že spozná ako vyzerá „živá“ bosorka. Do auly však vstúpila mladá, sympatická žena, ktorá si svojich poslucháčov hneď získala svojou prirodzenosťou a zmyslom pre humor. „Čary“ rozhovoru, ktorý sa začal odvíjať od detských hrdinov v jej knižkách, fungovali výborne aj vďaka erudovanosti prof. Zuzany Stanislavovej, ktorá predstavila tvorbu G. Futovej od jej prvotiny Naša mama je bosorka až po najnovšiu knihu Nejedem a basta!

Poslucháči – prítomní študenti i pedagógovia – sa tak mohli zoznámiť s tvorbou tejto úspešnej slovenskej prozaičky, ale aj nazrieť do zákulisia jej tvorby. Gabriela Futová patrí medzi tie spisovateľky, ktorej diela deti rady čítajú a veľakrát s nimi vstupujú do tvorivého dialógu. Jej prózy sú ľahko čitateľné a komunikatívne, majú svieži jazyk, nechýba im humor. Detskí hrdinovia sú často tvrdohlaví, „papuľnatí“, niekedy až radikálni, často sa vymedzujú voči svetu dospelých nečakanými prostriedkami. Tieto vlastnosti im však nebránia v tom, aby občas prehodnotili svoje správanie a snažili sa o udobrenie. Harmonizácia vzťahov v rodine, ale nielen v nej, je vo Futovej tvorbe silne prítomná. Preto bola namieste otázka, akým dieťaťom bola Gabriela Futová, do akej

miery transformuje vlastný svet detstva do svojich kníh. Zo spomienok autorok bolo evidentné, že aj ona bola temperamentným dieťaťom a že jej blízki na jej „temperament“ reagovali so zmyslom pre humor. Ako príklad uviedla živú spomienku z detstva: Keď raz v zlosti povedala mame, že by ju najradšej zniesla zo sveta, mama nasimulovala situáciu, že zomiera. A tento kontroverzný motív aj využila v knihe Nezbľázní sa, mamička!

Okrem vlastných zážitkov pretavuje do svojich knižiek situácie odpozorované zo života. Ako poznamenala, píše podľa prototypov: Raz ju v knižnici, kde pracovala, naozaj nahnevalo jedno malé dievča a „odvďačila“ sa mu svojisky – ocitlo sa v knižke. Autorka pozná deti a snaží sa im rozumieť. Sama je mamou dvoch detí, ktoré jej pripravujú situácie, z ktorých je niekedy, ako úsmevne podotkla, „na prášky“ (napríklad jej synovi sa po lete jeho plavky páčili natoľko, že chcel v nich ísť aj do školy – hoci mu to ako rozumná mama nedovolila, možno sa aj táto situácia premietne do nejakého nového príbehu a jej syn sa konečne stane hrdinom v maminej knižke...).

Snaha porozumieť deťom a správať sa k nim partnersky bola, podľa jej slov, aj impulzom k tomu, že píše práve pre deti. Svojou úprimnosťou a spontánnosťou sa aj ona podobá dieťaťu, v jej rozprávaní bolo cítiť nadšenie a radosť z tvorby. Radosť a dobrú náladu vedela preniesť aj na svojich poslucháčov, takže dve hodiny strávené s ňou študenti určite neofutovali. Beseda so spisovateľkou Gabrielou Futovou bola pozvánkou do sveta príbehov, fantázie a príjemného rozprávania o tom, ako sa rodí literárny príbeh, ako vzniká knižka, ako sa „kopance od múzy“, vďaka talentu a pracovitosti, menia na príbehy, ktoré tešia a rozdávaajú radosť. Presne tak, ako aj ich tvorkyňa – Gabriela Futová.

**PaedDr. Mária Kuderjavá
Foto: archív spisovateľky**

Výučba predmetu Turistické destinácie Európy priamo v teréne

Vedomosti a zručnosti, ktoré človek objaví a získa počas riešenia problémov (aj za cenu omylov), sú trvalejšie ako naspamäť naučené správne riešenia. Preto výučba predmetu *Turistické destinácie Európy* na Katedre turizmu a hotelového manažmentu FM Prešovskej univerzity v Prešove neprebíha iba v laviciach jej učební, ale aj v teréne, prostred-

níctvom terénnej výučby i zahraničných exkurzií. Prvou z nich, ktorú 16. 11. 2013 študenti absolvovali, bola jednodňová zahraničná exkurzia Krakówa a Wieliczky v Poľsku. Na prvej z cyklu edukačných zahraničných exkurzií sa zúčastnilo takmer 70 študentov 2. ročníka Fakulty manažmentu PU v Prešove, študijného odboru Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo a z pedagogického zboru to boli: vyučujúca predmetu *Turistické destinácie Európy* RNDr. Jana Mitríková, PhD., PhDr. Daniela Matušíková, PhD., doc. Ing. Juraj Tej, PhD. a Mgr. Branislav Švorc. Našou odbornou sprievodkyňou počas celého dňa bola slovensky hovoriaca poľská sprievodkyňa Mgr. Marta Czekaj, ktorá absolvovala Fakultu histórie na Jagiellonskej univerzite v Krakóve, špecializáciu história, slovanská filológia a slovenský jazyk. Ako sprievodkyňa pracuje na hrade Wawel a vo Wieliczke 4 roky. Druhou, český hovoriacou sprievodkyňou vo Wieliczke, bola Eliska Scibior a v meste Kraków slovensky hovoriaci sprievodca Róbert Schmidt.

Prvým našim zastavením bola exkurzia soľnej bane **Wieliczka**, do ktorej ročne zavíta viac ako milión návštevníkov. „Wieliczka má vyše sedem storočí, celková dĺžka všetkých banískych chodieb je 250 kilometrov, z ktorých sú turistom prístupné iba 3 %, vysvetľuje sprievodkyňa jednej skupiny Marta Czekaj. Turisti tu prejdú tri banské podlažia, pričom maximálna hĺbka, do ktorej sa dostanú, je 135 metrov. Celkovo je vo Wieliczke 9 podlaží a najnižšie je situované v hĺbke 327 metrov pod zemským povrchom. Turisti tu môžu vidieť soľné kaplnky, soľné sochy, ktoré sú dielami baníkov a jazierka s najvyššou možnou koncentráciou soli. Nachádza sa tu tiež podzemná kaplnka zasvätená sv. Kinge v hĺbke 100 metrov, kde sa konajú sobáše, koncerty vážnej hudby a každú nedeľu je tu aj svätá omša. Kaplnka bola založená r. 1896, vchádza sa do nej po schodoch z kamennej soli, ktoré sú lemované soľnými obrazmi, vytesanými v stene (napr. Útek sv. Jozefa a panny Márie do Egypta, Kázanie 12-ročného Ježiša v chráme, Da Vinciho Posledná večera a mnoho ďalších). Sú tu soľné sochy Panny Márie, sv. Barbary a blahoslaveného pápeža Jána Pavla II. Vo Wieliczke sa nachádzajú aj obchody so suvenírmi, reštaurácie i sanatórium v hĺbke 135 metrov. Pobyť v ňom je ideálny pri liečbe astmy, rôznych alergií, kožných ochorení i ďalších chorôb dýchacích ciest. Je tu stála teplota pohybujúca sa na úrovni 14 °C až 16 °C. Vo vzduchu je množstvo mikroelementov, chlorid sodný, vápnik a magnezitové ióny. No okrem sanatória je tu možnosť ubytovať sa aj pre bežných turistov, pretože tento podzemný hotel má kapacitu 40 lôžok“, dodala Marta Czekaj. Po zaujímavej prehliadke sme sa nahor dostali výťahom, ktorého rýchlosť je štyri metre za sekundu, a tak cesta nahor trvá približne 40 sekúnd. V bani sa soľ neťaží od roku 2007, pričom už od roku 1978 je Wieliczka na zozname UNESCO.

Po približne dvojhodinovej prehliadke vo Wieliczke sme pokračovali prehliadkou v meste Kraków. **Kraków, bývalé hlavné mesto Poľska a sídlo poľských kráľov**, leží na rieke *Wisła* a po *Warszawe* je 2. najväčším mestom v Poľsku (cca 758 334 obyv., celá aglomerácia až 1,7 mil. obyv., stav k 31.12.2012). Významnú úlohu v rozvoji mesta zohrala jeho výhodná geografická poloha na križovatke západno-východnej obchodnej cesty z Ruska do Sliezska, Čiech a západnej Európy so severojužnou obchodnou, tzv. Jantárovou

cestou od Baltského mora do Uhorska a k Jadranu. Kraków je dnes jedným z najcennejších mestských pamiatkových celkov v Poľsku. Najstaršie osídlenie je doložené na *Waweli*, skalnatom vrchu na ľavom brehu *Wisły*. Po roku 963 bol postavený na *Waweli* drevený hrad i prvé sakrálné stavby a po založení biskupstva r. 1000 prvá Katedrála sv. Gedeona. Tú nahradila v r. 1079 – 1142 trojloďová katedrála s priečnou loďou a vých. apsidou. V r. 1320 – 1364 ju prebudovali na gotickú katedrálu, ktorá bola až do r. 1734 korunovačným kostolom poľských kráľov. **Kráľovský zámok a arcibiskupská katedrála** na *Wawelskom* pahorku sú miesta, kde sa oddávna tvorili dejiny Poľska. Niekoľko storočí bol zámok rezidenciou a katedrála miestom korunovácie i posledného odpočinku poľských kráľov. Jeho význam začal klesať až po presunutí kráľovskej rezidencie do *Warszawy* (r. 1610). *Wawelský* kráľovský zámok (*Zamek Królewski*) pozostával do 14. stor. z radu murovaných i drevených budov. Po požari, roku 1499, kráľ *Žigmund I. starý* dal zámok prebudovať na renesančnú rezidenciu (1502 – 1536). Dnes je palác najcennejším poľským národným múzeom, kde okrem mnohých iných zbierok sa nachádza aj korunná klenotnica s poľskými kráľovskými insígniami. Najbližšie k *Wawelu* na močarínach v rokoch 1080 – 1085 postavili kláštor s kostolom sv. Andreja, severne od neho vo vhodnejšom teréne vzniklo hlavné trhovisko a osada okolo neho rýchlo nadobudla mestský charakter s viacerými kostolmi. V roku 1241 neopevnené mesto zničili *Tatári*. Veľkoryso ho obnovili po roku 1244 a jeho základ tvorilo veľké pravouhlé námestie, z ktorého vybiehali ulice pravidelne do šachovnicového systému. V roku 1259 budujú hradby a veže, na námestí začali stavať radnicu (zachovaná veža z roku 1383) a tržnicu na súkno – *Sukiennice* (1391 – 1395). V roku 1364 zakladá v *Krakove* *Kazimír Veľký* univerzitu (*Collegium Maius*), na ktorej boli na európskej úrovni najmä astronómia, geografia a matematika. *Kraków* sa stáva veľkým hanzovým mestom (od roku 1430) s medzinárodným významom a tiež jedným z najdôležitejších kultúrnych stredísk. **Rynek Główny**, alebo tiež *Hlavné trhové námestie*, kde sa sústreďuje súčasný obchodný, kultúrny a administratívny život *Krakówa* a ústia sem všetky ulice centra mesta. Plán námestia vznikol v roku 1257 na popud kniežaťa *Boleslava V. Hanblivého* – z neho vychádzal plán pravidelnej výstavby celého mesta a vytýčilo sa veľké štvorcové námestie (200 x 200 m), jedno z najväčších v Európe. Námestie dnes obkolesujú paláce, kamenné domy tzv. *kamienice* i budovy z rozličných architektonických štýlov. Okrem vyššie spomínanej *Sukiennice* sa tu nachádza *Kostol sv. Vojtecha*, trojloďová *Bazilika Panny Márie* s dvomi rôzne vysokými vežami i radničná veža. Jednodňová exkurzia v soľnej bani *Wieliczka* a v meste *Kraków* neposlúžila len na obohatenie vedomostí študentov, ale aj pre rozšírenie poznania práce sprievodcov, pretože obe destinácie boli sprevádzané certifikovanými sprievodcami cestovného ruchu a naši študenti majú možnosť vybrať si z odporúčaného študijného plánu predmet *Sprievodcovská činnosť* i absolvovanie *Kurzu sprievodcu cestovného ruchu* na *Prešovskej univerzite* v *Prešove*.

RNDr. Jana Mitríková, PhD. KTaHM FM PU v Prešove
Foto: archív autorky, študent Róbert Bielík

Exkurzia v Ošetrovateľskom centre

V Ošetrovateľskom centre, 12.11.2013, sme boli na zaujímavej exkurzii. Zúčastnili sa na nej tiež: prodekanka pre vedu a výskum na FZO, doc. PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH, vedúca Katedry ošetrovateľstva na FZO, PhDr. Dagmar Magurová, PhD., PhDr. Marta Jakubíková, PhD., PhDr. Slávka Kapová a študentky druhého ročníka magisterskej formy denného štúdia odboru ošetrovateľstvo.

Dom ošetrovateľskej starostlivosti, rovnako ako Slniečny dom, sa nachádza v Humennom. Slniečny dom je lokalizovaný na okraji mesta, v lokalite Dubník, v krásnom prírodnom prostredí. Je otvorený od roku 2011. V uvedenom zariadení sa 3.12.2012 konala certifikačná slávnosť, na základe ktorej potvrdili zavedenie a používanie systému manažérstva kvality podľa normy STN EN ISO 9001:2009 v odbore poskytovanie sociálnych služieb v špecializovanom zariadení, domove sociálnych služieb a zariadení pre seniorov. Klientmi týchto zariadení sú mobilní, imobilní a čiastočne imobilní, so širokým spektrom ochorení. Je im poskytovaná komplexná ošetrovateľská a sociálna starostlivosť. Personál zariadenia tvorí vedúca sestra, tímové sestry, smenové sestry, zdravotnícki asistenti, fyzioterapeuti, sociálni pracovníci, maséri a upratovačky. Raz týždenne sa koná vizita pod vedením lekára, ktorý je v súrnych prípadoch k dispozícii po telefóne. Izby klientov sú zariadené účelne a nadštandardne, ich súčasťou je hygienické zariadenie. Nad posteľou každého klienta sa nachádza nástenka s krátkou informáciou o stave klienta a jeho charakteristikou. Izby sú monitorované kamerovým systémom. Zaujímavosťou v tomto zariadení je prístroj na výmenu vzduchu, ktorý zabezpečuje redukciu či elimináciu nežiaducich pachov. Na povzbudenie a dobré trávenie podávajú každý druhý deň klientom vlastný patentovaný „elixír zdravia“ vyrobený z bylín s názvom

„Slniečny dúšok“. Zaujímavé je prepojenie ošetrovateľskej starostlivosti s vlastnou ošetrovateľskou dokumentáciou, ktorá bola vytvorená na základe niekoľkoročných skúseností zakladateľiek Ošetrovateľského centra.

Chceme sa poďakovať vedeniu Ošetrovateľského centra PhDr. Zuzane Fabianovej, PhDr. Gabriele Hrisenkovej, aj vedúcej sestre Mgr. Marianne Kličovej za pútavú a obohacujúcu exkurziu. Rozšírila nám náš profesionálny obzor a utvrdila nás v poznaní, že profesia sestry je krásna, pomáhajúca a zaslúži si mať v spoločnosti vyšší status. Manažmentu, ako aj všetkým zamestnancom, prajeme veľa spokojných klientov, tvorivých nápadov a úspechov v ich zásluhnej práci. Na záver chceme podotknúť, že sme na naše sestry manažérky veľmi hrdé a patrí im jedno veľké ĎAKUJEME za nás a všetkých seniorov, ktorí môžu prežiť starobu v útulnom prostredí s kvalitnou starostlivosťou, profesionálnym a ľudským prístupom všetkých zamestnancov.

PhDr. Dagmar Magurová, PhD.
študenti 2. ročníka Mgr. (odbor ošetrovateľstvo)
doc. PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH
Foto: archív FZO PU

Študenti FZO odboru ošetrovateľstva prepájali teóriu s praxou

za všetkých našich študentov, ktorí mali možnosť navštíviť uvedené zariadenie. Hlboko sa pred ním skláňame a má náš obrovský obdiv za prácu, ktorú vykonáva v rámci pomoci chorým, postihnutým, bezdomovcom, deťom z rozvrátených rodín a ústavov, pomoc sirotám, starým, slobodným matkám. Študenti tak mali možnosť prepojiť teoretické poznatky problematiky komunitného ošetrovateľstva o marginalizované komunity s realitou priamo v praxi.

PhDr. Dagmar Magurová, PhD., Foto: archív Katedry ošetrovateľstva FZO PU

Motto Inštitútu Krista Veľkňaza
MILUJTE ĽUDÍ TAKÝCH, AKÍ SÚ, ČÍM ME-
NEJ SI TO ZASLŮŽIA, TÝM VIAC ICH MI-
LUJTE. NEMILUJTE ICH PODĽA VEĽKO-
STI ICH ZÁSLUH, ALE PODĽA VEĽKOSTI
ICH POTRIEB!
(Kuffa, 1992)

Študenti 2. ročníka bakalárskeho a magisterského štúdia, odboru Ošetrovateľstvo a 3 študentky v rámci Erasmu z ČR odboru pôrodná asistancia, sa 29. novembra 2013 zúčastnili na exkurzii v zariadení Inštitútu Krista Veľkňaza v Žakovciach. Aj touto chceme vysloviť veľké ĎAKUJEME predstavenému a štatutárovi Inštitútu Krista Veľkňaza, ktorým je Ing. Mgr. KUFFA Marián, Dr.h.c.,

Manager party 2013

Ples, ktorý rok čo rok spája členov Fakulty manažmentu PU v Prešove a jej priateľov, sa konal 4. 12. 2013 v priestoroch ODK sály Prešov, pod záštitou dekana FM PU v Prešove prof. Ing. Dr. Róberta Štefka, Ph.D. a za účasti členov vedenia fakulty, Akademického senátu, vedúcich katedier, zástupcov PU v Prešove, vrátane prvého muža mesta Prešov – JUDr. Pavla Hagyariho.

Fakulta manažmentu PU v Prešove zažila znovu po roku najväčšiu party, pod taktovkou PhDr. Radovana Bačíka, PhD. MBA.

Účastníci plesu mali možnosť zabávať sa na hudbe a speve Martina Husovského (Komajota), Michaely a svoje re-

meslo predviedli aj DJ Steeve G - Eriko DJ. Program spríjemnili parkouristi B.O.C Crew, a akciu umocnila taktiež ľudová hudba Johanie Buddies. Moderátorom večera bol ako každoročne Edo Michálek.

PhDr. Radovan Bačík, PhD. MBA
Foto: Fakulta manažmentu PU v Prešove

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity, Ul. 17. novembra 15, 080 01

Vážení členovia Akademickkej obce PU v Prešove
Ul. 17. novembra 1
080 01 Prešov

V Prešove, 27. 11. 2013

VEC : Verejné ospravedlnenie Pedagogickej fakulty PU

Týmto sa v mene Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove **verejne ospravedlňujem** všetkým členom akademickkej obce Prešovskej univerzity v Prešove, ktorých dňa **5. novembra 2013** (utorok) zaskočila od skorých ranných hodín **tepláková a žoviálna atmosféra** v priestoroch Pedagogickej fakulty PU v Prešove, šírená tak študentmi, ako aj učiteľmi PF.

S plným vedomím priznávam, že v uvedený deň Študentská rada PF PU a Vedecký krúžok PF PU, v spolupráci s vedením fakulty, zorganizovali v zmysle motta **CARPE DIEM!** tzv. „**DEŇ PEDAGOGICKEJ FAKULTY**“. Ospravedlňujem sa preto všetkým tým, ktorí v daný deň utrpeli kultúrno-spoločenský otras z dobrej nálady, resp. sa z dôvodu pracovnej vyťaženia či výučby (ktorá bola v daný deň na PF, žiaľ, až na druhom mieste) nemohli zúčastniť na nasledujúcich aktivitách:

- rannej rozcvičky a vytváraní odlačkov rúk
- módnjej prehliadke „envirokostýmov“
- ľudovej nôte i tanci (s dr. Tatianou Čekanovou)
- skladaní Origami (s pani Emiko Chikashigeovou)
- zumb (2x) a kreatívnom divadielku
- tanečnom koberci a papierovej vojne
- éterickej čajovni a premietaní filmov (po celý deň)
- country tanci (2x s prof. Susan Barfieldovou)
- komornom koncerte (absolventov PF vo večerných hodinách)
- readIC-e (s dr. Rusňákom) či párkovici.

Verím, že **ospravedlnenie** zo strany Pedagogickej fakulty PU v Prešove v plnej miere prijmete. Zároveň chcem týmto **verejne prisľúbiť**, že o termíne budúročného „**DŇA PEDAGOGICKEJ FAKULTY**“ budú všetci členovia akademickkej obce PU v Prešove vopred oboznámení, aby sa predišlo prípadným nedorozumeniam zo širokých úsmevov a vynikajúcej atmosféry, ktorá by sa na prípadných náhodných návštevníkov mohla nedopatrením preniesť.

Za kladné prijatie verejného ospravedlnenia vopred ďakujem.
S úctou,

Mgr. Radoslav Rusňák, PhD., prodekan pre rozvoj a vonkajšie vzťahy PF PU v Prešove
Foto: archív PF PU v Prešove

Príloha: Fotodokumentácia inkriminovaného „Dňa Pedagogickej fakulty“

Čo stvára Hunkeler

Univerzitná knižnica PU v Prešove sa stala 14. novembra 2013 predpoludňím miestom konania prezentácie prekladu kriminálneho románu *Čo stvára Hunkeler* švajčiarskeho po nemecky píšuceho autora *Hansjörga Schneidera*. Podujatie zorganizoval Inštitút germanistiky v spolupráci s Inštitútom slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií FF PU v Prešove.

Počas podujatia sa prekladateľ Mgr. Ján Jambor, PhD. v rozhovore s moderátorkou Mgr. Lenkou Šafranovou s prítomnými podielil o svoje skúsenosti a zážitky spojené so samotným prekladom románu, ktorý vyšiel v roku 2012 v bratislavskom vydavateľstve Kalligram. Zároveň poukázal na význam a hodnotu tohto románu, ktorého hlavnými témami sú netolerantnosť väčšiny voči menšine, skrytý i neskrývaný rasizmus či strach z inakosti, v kontexte švajčiarskej minulosti. Podujatie bolo spojené s čítaním jednotlivých ukážok z románu, ktoré predniesla Mgr. Soňa Pariláková, PhD. Po skončení programu si mali záujemcovia možnosť knihu v slovenskom znení aj zakúpiť.

Hansjörg Schneider, významný švajčiarsky autor, sa preslávil svojou prozaickou a divadelnou tvorbou a v neposlednom rade aj svojimi kriminálnymi románmi. Za svoju tvorbu získal niekoľko významných ocenení. Spoločným znakom všetkých jeho kriminálnych románov je podobná tematika, prostredie, ako aj postava detektíva Petra Hunkelera. Aj v tomto, poradím piatom románe *Čo stvára Hunkeler*, sa ako už samotný názov naznačuje môže čitateľ opäť stretnúť s postavou tohto svojrázneho detektíva.

Dej románu nás hneď na úvod preniesie do ponurej atmosféry hmlistej októbrovej noci, kedy si bazilejský kriminálny komisár Peter Hunkeler všimne na lavičke neďaleko miestneho baru svojho starého kamaráta Hardyho. Hunkeler sa mu začne zdôverovať so svojimi problémami, až po chvíli však odhalí dôvod, prečo sa jeho kamarát do rozhovoru nezapája – krátko predtým bol totiž zavraždený. Hunkeler, ktorého sa jeho nadriadený snaží poslať do predčasného dôchodku, sústreďí všetky svoje sily a vydáva sa na náročné pátranie po vrahovi sám, spoliehajúc sa na svoju intuíciu. Vyšetrovanie nás okrem iného zavedie aj do prostredia albánskej drogovej mafie a tienistých kapitol švajčiarskej minulosti. Román je písaný veľmi pútavo, preto si už po niekoľkých úvodných stranách ľahko získava pozornosť čitateľa.

Natália Andrejková, študentka Inštitútu germanistiky FF PU

Foto: archív Inštitútu germanistiky FF PU

Každý človek rád poznáva nové veci a miesta, kde stretáva nových ľudí a zoznamuje sa s novou kultúrou. Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte je to už takmer tradíciou. Každoročne sa jej pedagógovia, študenti a zamestnanci vyberú na spoločnú cestu, aby sa obohatili nielen fyzicky, ale aj duševne. Tentoraz sa rozhodli lepšie spoznať a duchovne pookriať v Taliansku.

Aj keď cieľom našej cesty bolo „la città eterna“ hlavné mesto Rím ako prvé sme zhládli malebné historické mestečko Assisi v Umbrii v strednom Taliansku, ktoré je preslávené ako rodisko svätého Františka a v tejto súvislosti ako pútnické miesto. Ďalší deň sme strávili v svetovej metropole Roma, kde na každom kroku možno nájsť pamiatku, ktorá sa zapísala do dejín. Slávna história, staroveký Rím, obdobie antiky, Nera, Marca Aurélia, či Cézara, na vás dýcha odvšadiaľ: Kapitol, Fórum Romanum, ktoré v časoch antických bolo politickým centrom rímskej ríše, Koloseum, Bazilika svätého Petra s Michelangelovým Mojžišom, hrobky kráľov v Panteóne, benátske námestie s pamätníkom Viktora Emanuela II., Fontana di Trevi, ktorá akoby vyrástla zo skál, Španiel-

Cesta do „večného mesta“

ske námestie so Španielskymi schodmi vybudovanými na oslavu mieru medzi Francúzskom a Španielskom, Anjelský hrad a iné.

Nezabudnuteľné chvíle sme prežili v „náručí“ Námestia svätého Petra na audiencii s rímskym pápežom Františkom, ktorého sme v dave asi sedemdesiat tisíc pútnikov z celého sveta očakávali od skorých ranných hodín. Naše očakávania a túžby boli naplnené pri stretnutí s týmto charizmatickým človekom, ktorý neváhal venovať úsmev, dotyk, požehnanie a pozdravy ľuďom na celom námestí. Neskôr sme navštívili aj Baziliku di San Maria Maggiore, Baziliku svätého Jána v Lateráne a ďalšie pútnické kostoly v Ríme. Samozrejme, nemohli sme zabudnúť na povestnú taliansku kávu, pravú taliansku pizzu, kvalitné víno a spoznávanie temperamentu talianskeho národa.

Neďaleko od Ríma, na útese s obrannými múrmi, sa týči starobylé mesto Orvieto, ktoré je kultúrnym centrom a vo svojej dobe bolo zároveň pápežským mestom. Do historického centra mesta nás vyviezla lanovka a rozprávkovými uličkami sme sa dostali ku Katedrále Nanebovzatia Panny Márie. V každom z týchto úžasných miest sme mali možnosť byť prítomní na liturgii, ktorú slávil pedagógovia – kňazi GTF.

Národný park Gran Sasso nám vytvoril krásnu scéneriu, keď sme prechádzali do najznámejších talianskych letovísk San Benedetto del Tronto, Martinsicuro či Grottaferrata. Osviežujúco na nás pôsobila zlatá piesočnatá pláž, posiatá nekonečným množstvom mušlí všetkých veľkostí, tvarov a farieb, lastúry, koraly...

ThLic. Emília Halagová, Foto: archív GTF PU

Exkurzia v Národnom rehabilitačnom centre Kováčová

Exkurzia, ako jedna z možností zmysluplného učenia, je obľúbenou vzdelávacou aktivitou nielen študentov ale aj pedagógov. Okrem zmeny stereotypu náročného študentského života a možnosti získania nových poznatkov priamo „v teréne“ je i neformálnou cestou spojenou s pocitmi spolupatričnosti a príjemnými emocionálnymi zážitkami.

V stredu, 30. októbra, vycestovali študenti druhého a tretieho ročníka študijného programu Fyzioterapia, Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove, pod vedením trojice svojich vysokoškolských pedagógov na plánovanú exkurziu do Národného rehabilitačného centra v Kováčovej, ktoré je situované na okraji obce. Je to podhorská obec, rozprestierajúca sa v malebnom úbočí pod výbežkami Kremnického pohoria severozápadne od Zvolena, v nadmorskej výške 320m. Pre túto lokalitu je charakteristický termálny prameň. Tento veľmi výdatný zdroj prírodnej liečivej vody, slabo mineralizovanej, síranovo - hydrouhlíčanovej, vápenato - horečnatej, teplej, hypotonickéj vody, so zvýšeným obsahom fluoridov, sa využíva na hydroterapiu a hydrokinezioterapiu.

Národné rehabilitačné centrum je jediným svojho druhu na Slovensku. Je zdravotníckym zariadením zaradeným ako špecializovaná nemocnica s celoslovenskou pôsobnosťou pre liečbu pacientov po úrazoch chrbtice s poškodením miechy, polytraumatizmoch, amputáciách a náročných operačných výkonoch na pohybovom systéme. Zároveň slúži aj ako rehabilitačná klinika Slovenskej zdravotníckej univerzity pre bakalárske a magisterské štúdium v odbore Fyzioterapia a pre lekárov atestujúcich v odbore Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia. Pozostáva z komplexu moderných budov s kapacitou 200 lôžok, pričom na spinálnu rehabilitačnú jednotku pripadá 102 a na lôžkové rehabilitačné oddelenie 98 lôžok. Po krátkej úvodnej inštrukcii a oboznámení s plá-

novaným programom dvojicou interných zamestnancov, študenti mali možnosť vidieť, v rámci rehabilitačného komplexu, chôdzu v bradlovom chodníku, parapódium, individuálnu a skupinovú kinezioterapiu, hydrokinezioterapiu v plaveckom a termálnom bazéne, hydroterapiu, prístrojové vybavenie fyzikálnej terapie, motomedie, veľkú posilňovňu vhodnú ako pre vozíčkarov, tak pre chodiacich pacientov.

Rozsiahlou súčasťou tohto centra je tiež ergotera-

pia (*ergon* „práca“ a *therapia* „liečba“), ktorá je situovaná na viacerých pracoviskách. Pozostáva z viacerých dielní: tkáčskej, hrnčiarskej, stolárskej, klampiarskej a ďalších. Pacienti si prostredníctvom pracovnej činnosti v týchto dielňach reedukujú funkčné schopnosti ruky na základe presnej ordinácie lekára a pod dozorom ergoterapeuta. Študentov tiež zaujala liečebná výchova sebestačnosti s diagnostickým testingom a nácvikom základných sebaobslužných činností.

Asi najviac všetkých zúčastnených študentov zaujalo moderné medicínsko – technické zariadenie Lokomat. Podrobný odborný výklad o tomto modernom medicínskom prístroji nám poskytol prof. MUDr. Myron Malý, PhD. Ide o jediné zariadenie tohto druhu na Slovensku určené pre dospelých pacientov. Lokomat, alebo funkčná robotická pohybová terapia pozostáva z robotickej ortézy a z vylepšeného systému podpory tela, kombinovanými s bežiacim pásom. Pacient s poruchou chôdze môže byť na bežiaci pás prenesený pomocou rampy a veľmi jednoducho upevnený. Počítačom ovládané motory, precízne zosynchronizované s rýchlosťou bežiacieho pásu, hýbu pacientovými nohami, napodobňujúc tak jeho fyziologickú chôdzu. Pohodlné užívateľské rozhranie zariadenia umožňuje fyzioterapeutovi ľahkú obsluhu a upraviť tréningové parametre individuálnym potrebám pacienta. Princíp účinku tohto medicínskeho zariadenia spočíva v senzorickej stimulácii počas vykonávania funkčných pohybov.

Na záver sme sa po viac ako 2 hodinovej prehliadke tohto špecializovaného zdravotníckeho centra poďakovali pani riaditeľke Ing. Oľge Zábojníkovej, MPH. za umožnenie exkurzie a vedúcej rehabilitačného komplexu Eve Ištvaňovej a ergoterapeutovi Mariánovi Marcinekovi, za zaujímavý výklad a ústretovosť počas exkurzie.

PhDr. Miriam Ištoňová, PhD.

Mgr. Pavol Nechvátal

PhDr. Lucia Kendrová

Foto: archív Katedry Fyzioterapie, FZO PU

Global Analysis and its Applications

V čase letných prázdnin Katedra fyziky, matematiky a techniky FHPV PU v Prešove opätovne spoluorganizovala medzinárodné podujatie – 18th International Summer School in *Global Analysis and its Applications*. Konalo sa v Levoči, 12. – 17. 8. 2013. Hlavným vedeckým garantom bol a záštitu nad celým podujatím mal prof. RNDr. Demeter Krupka,

DrSc., svetovo uznávaný odborník – matematik, rodák z Levoče, ktorý v minulosti pôsobil aj na FHPV PU v Prešove a v súčasnosti spolupracuje s členmi katedry.

Po úvodných komplikáciách, kedy Inštitút Juraja Páleša Katolíckej Univerzity v Ružomberku tesne pred akciou odriekol spoluorganizovanie pre technické problémy, nám priestory na prednášky a konzultácie s veľmi dobrým technickým vybavením ponúkla Stredná pedagogická škola v Levoči. Spoluorganizátorom podujatia bol Lepageov výskumný inštitút z Českej republiky. Všetky prednášky prebiehali v anglickom jazyku, pretože hlavnými prednášateľmi boli odborníci v danej oblasti prof. Demeter Krupka (toho času pôsobiaci v Austrálii), prof. Dmitry Zenkov z North Carolina State Univerzity – USA, prof. David Saunders (Angličan pôsobiaci na Ostravskej univerzite) a Dr. Zbyněk Urban z Lepageovho výskumného inštitútu.

Ďalší účastníci boli členovia univerzít a inštitútov zo Španielska, Holandska, Poľska, Južnej Kórei, Ukrajiny a iných štátov. Program bol pripravený formou prednášok a posterov. Dostatočný priestor bol venovaný aj konzultačnej činnosti, keďže účastníkmi boli aj študenti doktorandského štúdia. Vzhľadom na špecifickosť letnej školy boli hlavné prednášky zamerané na inverzný variačný problém.

Počas týždenného pobytu sme si popri odborných prednáškach našli čas a priestor, aby sme účastníkom ukázali aj niečo z nášho Slovenska a tak sme navštívili Dobšinskú ľadovú jaskyňu a kaštieľ Betliar, ktoré sa im veľmi páčili.

Mgr. Mária Majherová, PhD., Foto: archív KFMT FHPV PU

Medzi rabínskym judaizmom a kresťanstvom

Gréckokatolícka fakulta PU v Prešove privítala, 18. novembra 2013, dvoch významných odborníkov z oblasti biblických vied a medzináboženského dialógu – drhab. Mirosława Stanisława Wróbla, mimoriadneho profesora Katolíckej univerzity Jána Pavla II. v Lubline (Poľská republika), ktorý je odborníkom v oblasti targumickej a rabínskej literatúry ako aj apokryfnej literatúry Starého a Nového zákona. Na pôde GTF PU vystúpil s prednáškou „Rabínske antievanjelium v kontexte polemiky medzi synagógou a cirkvou“, ktorá stanovila akési kompendium výsledkov jeho výskumu funkcií talmudických textov o Ježišovi a kresťanoch, ktoré zostali zhromaždené v jeho monografii pt. „Jezus i Jegowyznawcy w Talmudzie. Analizatekstologiczna, historyczna i socjologiczna.“ Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 272. Rozhodujúc sa pre túto veľmi aktuálnu tematiku, vniesol významný vlastný vklad do kresťansko-judaistického dialógu. V prednáške prof. Wróbel zdôraznil, že v prvých storočiach sa formovali dva rodokmene Ježiša a jeho učeníkov, konkrétne kresťanský a židovský. Autor sa sústredil na socio-kultúrny kontext židovského rodokmeňa na základe analýzy pramenných rabínskych textov, v ktorých sa zachovali negatívne konotácie, týkajúce sa Ježiša a jeho učeníkov. Aj keď kresťansko-židovské vzťahy sú obťažné, nechýbajú v nich témy, ktoré sú považované za nevýhodné, ba zakázané. Jednak vo vedeckých prácach, ako zdôraznil prof. Wróbel, odborníci nemôžu uniknúť pred ťažkými témami, o to viac, že židovskí učenici sa v svojich prácach nevyhýbajú polemickým a apologetickým kresťanským spisom.

Druhým pozvaným hosťom bol dr Blažej Štrba z Rímskokatolíckej Cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, odborník v oblasti historických spisov Starého zákona. Vystúpil s témou

„Teologické okraje Pentateuchu a Žaltára“. Vo svojej prednáške sa sústredil na ukávanie, na základe analýzy textu, literárneho a teologického súvisu medzi Knihami Genesis, Deuteronomium a Knihou žalmov. Teologický súvis sa prejavuje v skutočnosti, že Tóra zahŕňa objektívne témy viery, zasa Žaltár subjektívne.

Vďaka predstaveným témam, ktoré v slovenskom prostredí sú bohužiaľ v úzadí, sa tak vytvoril priestor a podnety pre výskum, oživenie a perspektívy diskusie v židovsko-kresťanskom dialógu, založenom na pravdivom obraze povstávania a formovania sa oboch náboženských systémov.

doc. Mária Kardiš, PhD.

doc. Daniel Slivka, PhD.

Foto: archív Katedry historických vied GTF PU

Rozhovor s arcibiskupom - metropolitom Mons. Jánom Babjakom SJ

V súčasnej dobe, ktorá príliš nepraje dôslednosti v zmysle morálky, mravnosti a etických princípov, preda len existujú ľudia, ktorí sú v žití princípov dôslední. Nielen preto, že je to ich náplňou práce. Jednoducho preto, že takí sú a vnímajú to, ako samozrejmosť, poslanie, svoj vlastný prínos spoločnosti. Osobnosťou Gréckokatolíckej cirkvi je nepochybne jej arcibiskup-metropolita Mons. Ján Babjak SJ. Pri príležitosti jeho životného jubilea ho v tomto čísle univerzitného časopisu priblížime ako osobnosť v zmysle duchovnom, spoločenskom i akademickom.

Arcibiskup Babjak môže na prvý pohľad budiť dojem neprístupného človeka a hierarchiu cirkvi. Až do momentu, keď ho stretnete a zažijete osobne. Keď ho vnímate cez jeho prístup, názory a máte otvorené srdce i uši, jednoducho zistíte, že - je iný ako ste si mysleli.

Ján Babjak sa narodil 28. októbra 1953 v Hažíne nad Cirochou pri Humennom. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Humennom a teologické štúdiá na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave v rokoch 1973 - 1978. Kňazskú vysviacku prijal 11. júna 1978 v Prešove z rúk križevackého biskupa Joachima Segediho. Päť rokov bol kaplánom v Prešove. Do Spoločnosti Ježišovej vstúpil tajne v roku 1987. Bol prefektom a špirituálom v kňazskom seminári CMBF v Bratislave a rok kaplánom Farnosti Povýšenia svätého Kríža v Bratislave. Licenciátne štúdiá absolvoval na Pápežskom východnom inštitúte v Ríme. Rok pôsobil ako správca Exercičného domu sv. Ignáca v Prešove. V polovici deväťdesiatych rokov pôsobil vo Vatikánskom rozhlase. Doktorskú prácu na tému P. Michal Lacko SJ - formátor a informátor gréckokatolíkov obhájil na Pápežskom východnom inštitúte v Ríme. Päť rokov bol riaditeľom Centra spirituality Východ - Západ Michala Lacka v Košiciach. Súčasne pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove a na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity, kde prednášal východnú spiritualitu.

Ján Babjak je zakladajúcim členom Spolku sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach, ako aj spoluzakladateľom Spolku ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda Slovenska v Košiciach a ikonopiseckej školy, pre ktorú napísal dôležitý dokument Duchovný kánon ikonopisca. Počas prípravy blahorečenia prešovského biskupa mučeníka P.P. Gojdiča OSBM, bol členom Komisie pre beatifikáciu v službe cenzora. Zároveň počas jeho služby biskupa, bol úspešne zavŕšený aj beatifikačný proces biskupa-mučeníka ThDr. Vasiľa Hopka. Počas svojho pôsobenia vyvíja bohatú publikačnú činnosť, predovšetkým literatúru faktu. Významnou je 8-dielna publikácia Zostali verní.

Ján Babjak na niektoré obdobia svojho života spomína veľmi rád. „Tak iste je to detstvo a každodenné práce, ale i moje potulky po hažínskom lese a popri Ciroche, kde som ako chlapec bol v lete denne. Les,

rieka Cirocha, huby, obdivovanie všetkého živého v lese.“ Sú obdobia, ktoré ho mimoriadne formovali duchovne, ľudsky i psychicky. „Môžem povedať, že ľudsky to boli gymnaziálne štúdiá a časté kontaktovanie sa s o. Michalom Šutajom. Duchovne a psychicky zase teologické štúdiá na CMBF v Bratislave, jezuitská formácia, ale aj kontaktovanie sa s jezuitmi P. Jurajom Bumberom SJ, u ktorého som bol 5 rokov kaplánom a s P. Michalom Fedorom SJ, ale aj prof. Pavlom Kušnírom v Košiciach.“ Ak sa arcibiskupa opýtate na konkrétne osobnosti, ktoré ho sformovali, nepochybne by k tým, ktorých už spomenul pridal aj o. Michala Majovského, ale aj o. Jozefa Žadanského a iste aj P. Andreja Osvalda SJ.

Ján Babjak bol za eparchiálneho biskupa vymenovaný 11. decembra 2002. Konsekrovaný bol 6. januára 2003 pápežom Jánom Pavlom II. v Bazilike sv. Petra v Ríme. 30. januára 2008 pápež Benedikt XVI. povýšil Gréckokatolícku cirkev na Slovensku na metropolitnú cirkev sui juris so sídlom v Prešove a za prvého prešovského arcibiskupa a metropolitu vymenoval práve Jána Babjaka. Aký má teda vzťah k týmto výrazným osobnostiam Katolíckej cirkvi? „Bl. pápež Ján Pavol II. bol charizmatickou osobnosťou a história ocení jeho veľkosť až s odstupom času. Mnohokrát som bol s ním na audiencii, vždy som ho obdivoval a žasol nad jeho zrelosťou a veľkosťou. Svätý Otec Benedikt XVI. bol veľmi citlivý a milý človek a rozhovory s ním boli vždy povzbudzujúce. Obdivoval som a stále obdivujem jeho duchovnú veľkosť, ktorá sa naplno prejavila pri slobodnom odstúpení z úradu, keď celému svetu 10. februára 2013 oznámil: „Po opakovanom zvažovaní dôvodov môjho svedomia pred Bohom, som dospel k istote, že moje sily, vzhľadom na pokročilý vek, nie sú viac dostačujúce na vykonávanie Petrovho úradu riadnym spôsobom. Som si dobre vedomý toho, že táto služba, vzhľadom na jej duchovnú podstatu, musí byť vykonávaná nielen skutkami a slovami, ale i utrpením a modlitbou. Avšak, v súčasnom svete, podliehajúcom rýchlym zmenám a zmietanom v dôležitých otázkach pre život viery, pre riadenie loďky sv. Petra a hlásanie evanjelia, je potrebná aj sila ako tela, tak

aj duše, sila, ktorá mne v posledných mesiacoch ubúdala, takým spôsobom, že som musel uznať svoju neschopnosť vykonávať dobre ministérium, ktoré mi bolo zverené. Z tohto dôvodu, uvedomujúc si dobre závažnosť tohto aktu, s plnou slobodou vyhlasujem, že sa vzdávam úradu rímskeho biskupa, následníka sv. Petra.“

V úrade arcibiskupa Ján Babjak oslávil aj svoje jubileum. Myslím si, že nebilancoval, nehodnotil, pretože málokedy má čas iba pre seba a venuje ho povinnostiam, pozvaniam i potrebám iných. Tak to bolo aj teraz, keď bol veľmi ťažko zastihnuteľný a dokonca v deň jubilea bol odcestovaný. To však neznamená, že neoslavoval. „Svoje životné jubileum som oslávil trochu v pred termíne s týždenným predstihom v Bazilike minor v Lutine 21. októbra. Využil som prítomnosť mnohých východných biskupov Európy na našom každoročnom stretnutí sa, ktoré sa tohto roku konalo od 17. do 20. októbra v Košiciach.“ Pútnické miesta dýchajú svojou typickou atmosférou. Zdalo by sa, že pre biskupa sú samozrejmosťou. „Bazilika minor v Lutine je miesto veľmi blízke môjmu srdcu, tak ako aj Litmanová. Zvlášť ďakujem Nebeskej matke za toto Mariánske pútnické miesto, ktoré je pravou komorou môjho srdca, tou ľavou komorou je Mariánske pútnické miesto v Litmanovej. A predsieň môjho srdca ostávajú pre Vás všetky. Je to najväčšie Mariánske pútnické miesto v Prešovskej archieparcii, je tu Bazilika minor, teda srdce Božej Matky tu bije najsilnejšie, tu veľmi rád chodím a snažím sa napomáhať dostavbe celého areálu baziliky. Všetko pre mariánskych pútnikov, ale aj pre turistov, ktorí hľadajú miesto duchovného i telesného oddychu, akúsi očistu svojho života a načerpanie nových síl. Môžeme tu vidieť makety zatiaľ 20 drevených chrámov 1:10, ale spolu ich tu bude 50. Vrelo všetkým odporúčam navštíviť toto miesto a nik nebuďte sklamaní.“ Vráťme sa od osláv na akademickú pôdu. Ján Babjak je veľkým kancelárom Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove. Zdalo by sa, že ju reflektuje iba z diaľky a formálne. Na chodbách ste ho však mohli zastihnúť, keď fakulta menila svoj šat, keď ňou prevedie návštevy a ak mu to čas dovolí, je sú-

časťou konferencií a osláv. Okrem toho je členom Vedeckej rady GTF PU. A bol členom vedeckých rád aj iných fakúlt. Zároveň je členom Správnej rady Katolíckej univerzity v Ružomberku. „Akademická pôda, keď je dobre kultivovaná dobrými profesormi, môže mladým ľuďom doširoka rozšíriť životný obzor. Tiež by na tejto pôde mali mladí ľudia nachádzať vzory a inšpirácie pre svoj duchovný, vedomostný a ľudský životný rozmer.“ V teologických vedách sú dnes vzdelávaní nielen bohoslovci, ale

aj laici. Úlohu biskupov, kňazov, bohoslovcov a laikov vidí jasne: „Úloha spomínaných skupín ľudí je veľmi veľká a najmä zodpovedná. Títo ľudia sú pozvaní nielen k ohlasovaniu Evanjelia slovami, ale najmä svojím životom. Keď táto súhra neexistuje, tak je veľké pohoršenie a „beda človekovi skrze ktorého pohoršenie pochádza“ (Mt 18,7).
Súčasná doba doslova prahne po ľuďoch s rovnou chrbtovou kosťou nielen v politike, cirkvi, ale aj v iných oblastiach. Verejne známe osoby a médiami dobre sledované odvetvia sú pod drobnohľadom. Skúsenosť s médiami má aj biskup Babjak. Vo Vatikánskom rozhlase pôsobil profesionálne a stretnutia s novinármi nie sú zriedkavé. Na margo témy súčasných sekulárnych i cirkevných médií hovorí, že „médiá majú byť vyočistené, to znamená, že majú nielen informovať, ale aj formovať tých, ku ktorým sa prihovárajú. Žiaľ, tu ešte často chýba zrelosť, či novinárska etika a namiesto toho, aby sa podala čo najobjektívnejšia pravda, komentovanie nejakej udalosti, dochádza veľakrát k manipulácii s ľuďmi. Toto ma trápi a zdá sa mi, že niektorí predali kvôli peniazom aj svoju hlavu. Cirkevné médiá sú v tomto smere oveľa zrelšie, aj keď aj tu je potrebné ešte veľa zrelej duchovnej formácie. Všetko, čo človek robí, má vychádzať zo srdca. Mali by sme robiť každú prácu s radosťou, vtedy bude pre mnohých, aj pre nás samých, prínosom.“ Mám taký pocit, že tieto slová hovorí na základe vlastnej skúsenosti, pretože sám je človekom, ktorý je pre svoje povolanie nadšený a je v ňom pravdivý a dôsledný. Je človekom s veľkým srdcom a otvoreným pre každého. Ale je to človek prísny na seba aj iných. Nie je však prísny pre prísnosť samú, ale ako princíp dôslednosti, disciplíny a zodpovednosti. To som cítila aj z odpovede na otázku, z čoho sa teší a kedy je smutný. „Radosť a zármutok, pozná to každý človek. Tiež som o tom viackrát a pri rôznych príležitostiach hovoril. Najväčšou radosťou pre mňa sú moji kňazi. Oni sú mojou radosťou, keď slúžia veriaciom so zápalom, s horlivosťou a s láskou. Najväčší smútok mi spôsobujú tiež kňazi, ktorí sú opakom tých prvých. Za takéto vyjadrenie som bol aj dosť kritizovaný, ale inak to povedať neviem, lebo je to pravda a nebudem hovoriť čosi vymyslené, čo by nebola pravda.“

Biskup Babjak je v každom prípade muž činu. Teda nie je len vzorom človeka – kňaza, ale to čo v súčasnej dobe chýba, predovšetkým muža. S jasným pohľadom a názorom, s myšlienkami a invenciou v mnohých oblastiach. Stavebníctvom počínajúc a spiritualitou končiac. Má cit a zmysel pre detail a to, čo si zaumeni dotiahne do konca. Nie je zrejme ľahké pracovať s ním, pretože vyžaduje od svojich spolupracovníkov, podriadených i partnerov v jednaní, tvorivosť a pridanú hodnotu, argumenty, ktoré presvedčia a je otvorený pre nové veci ako sa vraví s „fahom na bránku“. A to sú dnes hodnoty, ktoré človek presiaknutý konzumizmom a pasivitou, akosi ťažko nesie. O to viac, sú hodné obdivu. Tento arcibiskupov rozmer si všimli nielen ľudia blízko cirkvi, ale aj mnohí iní. Je držiteľom mnohých ocenení aj zo sekulárneho prostredia. „Priznám sa, že s oceneniami mám trochu problém. Všetci by sme mali tak žiť, ako to najlepšie vieme a dokážeme, podľa svojich síl, darov a schopností. Pri oceneniach sa obyčajne zamýšľam, že ich nie som hodný, lebo som človek slabý a hriešny. Na druhej strane mali by byť, a poväčšine aj sú istým stimulom do ďalšej práce. Niektorí pri tej príležitosti hovoria o akejsi profesionálnej kariére. Mne sa toto slovo kariéra z duše prieči. Stále máme zostať pokornými ľuďmi bez povyšovania sa. Tiež je potrebné pamätať: „Kto viac dostal, od toho sa bude viac požadovať.“ Keď si toto budeme uvedomovať, stratíme chuť na nejakú kariéru, a budeme sa usilovať pracovať čo najlepšie, s nádejou na bohatú odmenu v nebi.“ Vyzerá to tak, že biskup Babjak svoje zásluhy vníma prirodzene. Nie v zmysle pýchy, ale radosti, že sa mnohé veci podarili, pretože boli potrebné, alebo mali iný - vyšší význam. Mnohé veci dal do pohybu, iné inicioval, posvätil mnoho chrámov, niektoré sú v súčasnosti rozostavané. Do konca roku 2012 vysvätil 108 novokňazov a toto číslo bude s odchodom tohto roku opäť vyššie. Počas doterajšej služby v Prešovskej eparchii sa pod jeho vedením začali realizovať mnohé duchovné, pastoračné a investičné projekty. A tak okrem rehoľníka, kňaza, biskupa, šéfa sa v ňom zrejme musí skrývať aj dobrý manažér. „Myslím si, že áno. Ale biskup má byť predovšetkým „duchovným manažérom“ vo svojom biskupstve. Má

dávať jasné smerovanie svojim kňazom a veriaciom. Ale je dobré, keď je aj iným manažérom a vidí aké materiálne potreby majú jeho veriaci a má im byť k tomu nápomocný. Biskup vidí veci z nadhľadu, čomu veriaci, ale niekedy aj kňazi nie vždy rozumejú. Po čase sa však spravidla ukáže správnosť jeho rozhodnutí a ak chcete manažérskych krokov.“ Ako som už naznačila o voľnom čase sa u arcibiskupa Babjaka hovoriť veľmi nedá, jeho deň je rozplánovaný na minúty, ale z rôznych zdrojov som sa dozvedela, že miluje prírodu, je vášnivým hubárom (vlastnoručne sušené huby daroval aj pápežom Benediktovi XVI. a Františkovi) a v zime rád bežkuje v zasneženej prírode. „Áno, rád sa poprechádzam po lese a ešte radšej navštívim Ľutinu, či Litmanovú. Ak je to v čase húb, o to príjemnejší je pre mňa tento relax.“ Povolanie kňaza i biskupa sa prejavuje v službe. Každý cirkevný sviatok je toho dôkazom, tak ako blížiac sa Vianoce. „Vianoce prežívam vždy v službe a s veľkou radosťou v srdci. Teším sa z naplnenia Božieho prísľubu, daného v raji po páde našim prarodičom. Teším sa z Tajomstva, ktoré sa v plnosti času zjavilo v Betleheme a zosobnilo sa v Ježišovi Kristovi. Činorodý a cieľavedomý človek má neustále plány. Niektorí o tých arcibiskupových hovoroch ako o vizionárskych. Je znakom veľkosti, ak tie plány stojí v pokore. „Chcem plniť stále horlivo a verne Božiu vôľu. Prosím si k tomu od Pána Boha silu a milosť. Viaceré plány sú v realizácii, chcem ich dokončiť. Potom, ak Pán Boh dá zdravie a silu, chcem pokračovať v napĺňaní ďalších úloh. Pán vždy jasne ukáže, čo je potrebné robiť.“

S radosťou som v rubrike osobnosť priblížila Mons. Jána Babjaka SJ, arcibiskupa a metropolitu Gréckokatolíckej cirkvi. Istá novinárka, ktorá pripravuje rozhovory s osobnosťami povedala, že „osobnosť“ vyvstane zo života, z toho, čo je dôležité, z myšlienok, ktoré formuluje, z diela. Doplnila by som jej vyjadrenie o rozmer hodnoty. Skutočné osobnosti stelesňujú hodnoty. Do tohto rámca Ján Babjak zapadá úplne presne. Za všetkých mu prajem dostatok síl a zdravia, neustály dotyk Lásky, inšpirácie a radosti.

ThLic. Martina Poláková, PhD.
Foto: D. Šturáček

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu

Prešovská univerzita v Prešove ako prijímateľ nenávratných finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie realizuje niekoľko projektov z dvoch operačných programov ako je Operačný program Výskum a vývoj a Operačný program Vzdelávanie. Niektoré z týchto projektov sú však vo svojom poslednom štádiu realizácie a onedlho budú ukončené na základe stanoveného časového harmonogramu.

Jedným z takýchto už končiacich projektov je po viac ako trojročnom fungovaní aj projekt z Operačného programu Výskum a vývoj s názvom „*Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu*“, ITMS kód projektu 26220120057, ktorého ukončenie je stanovené na 31. január 2014. Strategickým cieľom tohto projektu je modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a skvalitnenie infraštruktúry Prešovskej univerzity. Na základe už viac ako trojročnej realizácie projektu môžeme konštatovať, že vyššie uvedený cieľ sa podarilo naplniť.

Na projekte spolupracujú štyri fakulty Prešovskej univerzity z ôsmich a to v zastúpení odborných pracovníkov z Filozofickej fakulty, Gréckokatolíckej teologickej fakulty, Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a z Fakulty humanitných a prírodných vied. Administratívna stránka implementácie projektu je zastrešovaná zamestnancami rektorátu PU. Počas realizácie projektu odborní pracovníci pracovali a ešte stále pracujú na viacerých aktivitách zazmluvnených v Zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Jednou z najhlavnejších odborných aktivít projektu je aktivita s názvom 3.1 *Pilotný výskum centra vrátane diseminácie jeho výsledkov*, ktorej jedným z cieľov je zostavenie elektronickej databázy dostupných archívnych dokumentov a literatúry v troch hlavných prioritách centra, ako je výskum dejín cirkvi a náboženstiev, štúdium migračných procesov v dejinách spoločnos-

ti a dokumentácia a ochrana kultúrneho dedičstva Slovenska, týkajúce sa územia Slovenska a širšieho regiónu strednej Európy. Vzhľadom na historickú minulosť Slovenska a jeho na územnosprávnú príslušnosť, väčšina archívnych dokumentov sa nachádza okrem Slovenskej republiky aj na území dnešného Maďarska, Rakúska či Ukrajiny. Elektronická databáza sa začala budovať prostredníctvom digitalizácie dostupných historických prameňov a literatúry, pričom množstvo už digitalizovaných materiálov predstavuje niekoľko stotisíc strán. V rámci historických okruhov, ktoré môžeme spomenúť, boli digitalizované napríklad Urbárske písomnosti Márie Terézie z roku 1777, Súpis obyvateľstva z roku 1828, Dicálne súpisy z Krajského archívu v Budapešti, Kanonické vizitácie z Arcibiskupského archívu v Prešove a v Košiciach, Matriky študentov z evanjelických lýceí v Kežmarku a z Levoče, Matriky študentov z evanjelického kolégia v Prešove, Cirkevné uhorské písomnosti z Rakúskeho štátneho archívu vo Viedni, ako aj dobové materiály týkajúce sa migračných procesov po roku 1917, najstaršie noviny z východného Slovenska (do roku 1918), či dokumenty týkajúce sa vysťahovalectva a emigrácie v 20. storočí. Všetky elektronické kópie dokumentov korešpondujúce s uvedenými tromi hlavnými tematickými zameraniami centra majú a budú mať význam a využitie pre študentov Prešovskej univerzity, pre jej pedagogických pracovníkov, vedecko-výskumných pracovníkov, doktorandov a v budúcnosti aj pre širšiu verejnosť, vrátane študentov stredných škôl. Všetky činnosti odborných pracovníkov sú koordinované vedúcim aktivity 3.1 *Pilotný výskum centra vrátane diseminácie jeho výsledkov* prorektorom pre vedu, umenie a akreditáciu prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD., ktorý je zároveň aj riaditeľom centra excelentnosti, sídliaceho v novovybudovaných priestoroch v hlavnej budove Prešovskej univerzity na Ul. 17. novembra č. 1.

Prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. vo svojej kancelárii v priestoroch Centra excelentnosti.

Priestory centra excelentnosti sa nachádzajú v novovybudovaných priestoroch v hlavnej budove PU:

Vstup vedúci k miestnostiam centra excelentnosti v hlavnej budove PU.

PhDr. Zuzana Birošová
asistent projektového manažéra

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

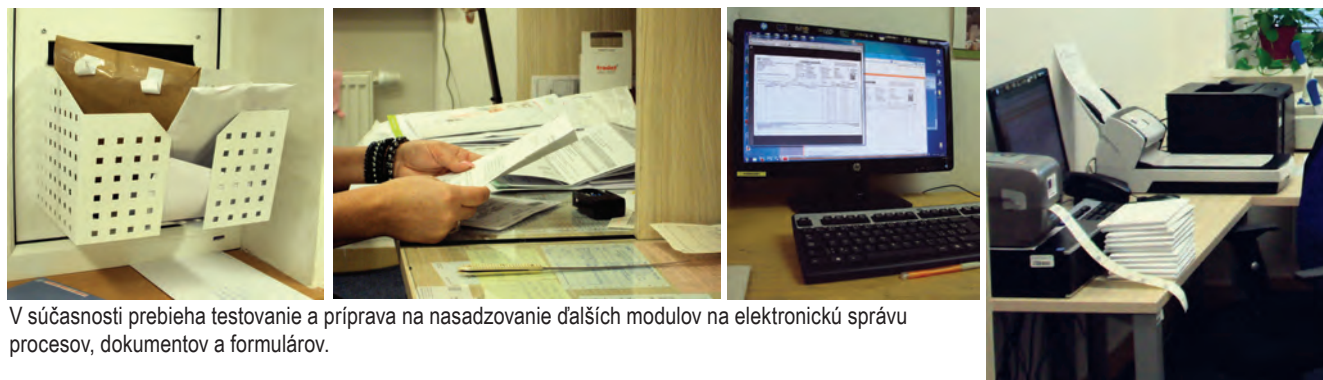
Nový systém Elektronickej evidencie dennej pošty a registratúry na PU

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove sa pokračuje v realizácii projektu z Operačného programu Vzdelávanie, v Prioritnej osi 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy, Opatrenie 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti, s názvom: „*Modernizácia a zefektívnenie manažmentu univerzity*“, ITMS kód projektu 26110230032, pod vedením kvestorky PU a súčasne projektovej manažérky Ing. Márie Novákovéj.

Výstup jednej z aktivít vyústil do spustenia informačného systému pre elektronickú evidenciu pošty a zefektívnenie spracovania záznamov podliehajúcich evidencii. Systém s názvom BRISK používa 11 navzájom prepojených modulov. Každý užívateľ má prístup k modulom, ktoré pri práci využíva. Prichádzajúca zásielka sa eviduje elektronicky, naskenuje sa a je jej pridelený jedinečný čiarový kód. Následne je zásielka odosielaná príjemcovi a súčasne je zaslaný aj jej elektronický záznam, s ktorým môže používateľ ďalej pracovať.

Pri odosielaní zásielky je pridelené v systéme jedinečné číslo, na základe ktorého je možné ju sledovať a je zaradená do príslušného spisu podľa spracovávanej agendy.

Systém umožňuje spisy preposielať vybraným užívateľom čo urýchľuje a zefektívňuje komunikáciu a vybavovanie a poskytuje okamžitý prehľad o stave došlej a odoslanej pošty ako aj o tom, kto a kedy so záznamom pracoval.

V súčasnosti prebieha testovanie a príprava na nasadzovanie ďalších modulov na elektronickú správu procesov, dokumentov a formulárov.

Ing. Mgr. Jana Gajdariková, PhD., manažér publicity

Nový vzdelávací projekt na PU zameraný na jazyky národnostných menšín

Začiatkom októbra sa na pôde Prešovskej univerzity v Prešove začal realizovať projekt z Operačného programu Vzdelávanie, spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom s názvom: „*Zlepšenie jazykových kompetencií študentov Prešovskej Univerzity v Prešove v jazykoch národnostných menšín*“, ITMS kód projektu 26110230105.

Jeho realizácia je v kompetencii Ústavu maďarského jazyka a kultúry, Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry PU a nemeckej sekcie Ústavu jazykových kompetencií Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania. V rámci projektu bude inovovaných 19 študijných programov a 78 vyučovacích predmetov a spracované skriptá a DVD nosiče s jednotlivými inovovanými predmetmi štúdiá. V projekte sa našli financie na zriadenie knižníc jednotlivých pracovísk, spolu so zakúpením odborných publikácií, v celkovom počte 12 341 ks a s technickým vybavením knižnic

a pracovísk zapojených do riešenia projektu. Pracovníci Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry PU navštívia v rámci riešenia projektu Torontskú univerzitu v Kanade za účelom digitalizácie svetovo jedinečnej Karpatskorusínskej knižnice profesora Paula Roberta Magocsiho.

Projekt je realizovaný v rámci Prioritnej osi 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy, opatrenie 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti. Projekt je celkovo podporený čiastkou 522 513,05 Eur, pričom Prešovská univerzita v Prešove sa podieľa spolufinancovaním vo výške 26 125,66 Eur počas 24 mesiacov jeho trvania.

Za riešiteľský kolektív:
doc. PhDr. Martin Javor, PhD.
Ing. Mgr. Jana Gajdariková, PhD.

Agentúra

Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Rozhovor s projektovou manažérkou projektu „Otvorenie vzdelávacieho priestoru PU vytvorením cudzojazyčnej ponuky študijných programov v e-learningu“ PaedDr. Ivanou Cimermanovou, PhD.

ITMS: 26110230030

Projekt Otvorenie vzdelávacieho priestoru PU vytvorením cudzojazyčnej ponuky študijných programov v e-learningu sa blíži k svojmu záveru. Vráťme sa však na začiatok. Prečo práve projekt zameraný na elektronickú podporu, a prečo v cudzom jazyku?

Zvyšovanie kvality vzdelávania je spájané aj so zavádzaním nových technológií do vzdelávacieho procesu. Počítačom podporovaná výučba sa už stáva bežnou súčasťou modernej spoločnosti. Cudzojazyčná spôsobilosť, schopnosť komunikovať v cudzom jazyku, sa podobne stáva samozrejmosťou súčasnej doby, v ktorej europeizácia a otvorenie hraníc pracovného trhu sú už realitou. Ukazuje nevyhnutné, aby absolventi neboli monolingválni, ale aby boli plurilingválni. Za účelom skvalitnenia výučby je potrebné ponúkať študentom odborníkov z celého sveta. Dištančná platforma vzdelávania vo forme e-learningu sa ukazuje ako jedna z možností skvalitnenia procesu vzdelávania, individualizácie vzdelávania, ekonomizácie vzdelávania a najmä širšieho sprístupnenia vzdelávania rôznym skupinám záujemcom o vzdelávanie – či už z geografického zamerania, socioekonomického zamerania, zdravotného zamerania a pod.

Ako komunikácia v cudzom jazyku, tak kompetencie v oblasti informačnej a komunikačnej technológie, sa radia medzi osem oblastí kľúčových kompetencií, ktoré definovala Európska komisia. Tieto kompetencie sa musia stať súčasťou práce vysokoškolských učiteľov, ktorí poskytujú vysokoškolské vzdelanie študentom, pre ktorých sú tieto kompetencie súčasťou ich života, keďže sa narodili už v digitálnej ére. Na druhej strane pre učiteľov je to zručnosť, ktorú musia získať, teda naučiť sa.

Aké budú benefity?

Ak sa bavíme o „hmatateľných výstupoch“ - vytvorili sme 90 elektronických kurzov, ktorých využitie je skutočne široké. Môžu slúžiť ako materiál pre počítačom podporovanú výučbu, a dodať tak prezenčnej metóde nový charakter. Tieto kurzy vytvárajú 6 samostatných magisterských študijných programov. Tri študijné programy vznikli na Fakulte humanitných a prírodných vied – biológia, ekológia, geografia v regionálnom rozvoji, po jednom študijnom programe vznikli na Fakulte manažmentu, Fakulte zdravotníckych odborov a Fakulte športu. Na každom pracovisku tak vznikol balík interaktívnych vzdelávacích kurzov, ktoré môžu tvoriť obsah študijných programov i pre dištančnú formu vzdelávania. Vybrané kurzy môžu byť ponúknuté i ako otvorené kurzy pre celoživotné vzdelávanie učiteľov v praxi.

Všetky kurzy boli preložené do anglického jazyka, a teda sme pripravení tieto kurzy ponúknuť i zahraničným študentom, alebo slovenským študentom program v cudzom jazyku.

Rovnako dôležitá je však i skúsenosť, ktorú sme získali s prípravou e-textov, metodické príručky ako tvoriť e-kurzy (metodický a grafický koncept) a v neposlednom rade zakúpenie LCMS, LMS a wiki ako i licencií, či potrebnej techniky, je dôležitým prínosom. Súčasťou pro-

jektu bolo i rozvíjanie jazykových kompetencií dvanástich učiteľov z cieľových študijných programov.

S akými problémami sa stretli autori?

Už pri písaní projektu sme si uvedomovali, že učiteľom chýba patričná digitálna gramotnosť. Preto pre potreby projektu kurzy digitalizovala externá dodávateľská firma, avšak uvedomujúc si potreby vytvorenia personálnych kapacít spôsobilých vytvárať elektronické kurzy, prebehli školenia aj technických pracovníkov.

Problém neznalosti, resp. neskúsenosti s prácou s elektronickým textom, sme už spomínali. Elektronické texty (vzdelávacie e-materiály) majú svoje charakteristiky vzhľadom na „špecifickosť prostredia“, pozíciu učiteľa (tútora), výstup materiálu... VEĽMI zjednodušene môžeme povedať, že v našom prípade išlo o tvorbu samoinštrukčných materiálov. Mnohí rezistenti sa boja, že v tomto prípade vzdelávania už učiteľ nebude potrebný. Ten učiteľ však je v tom materiáli prítomný. Práve to nám pôsobilo najväčšie problémy. Netvorili sme učebnú pomôcku, ktorú učiteľ a žiaci používajú ako doplnok k výkladu, ktorý je realizovaný pri priamom kontakte v triede (face-to-face / in-class), ale materiál, ktorý je nosný a s ktorým študent pracuje individuálne, a to si vyžaduje autonómneho študenta a kvalitne metodicky spracovaný materiál. Aj kvôli tomu boli vytvorené šablóny, do ktorých boli texty tvorené (dodržala sa tak štruktúra textu, napr. využívanie motivačných otázok, tvorba glosára, ale najmä objemu informácií na jednu obrazovku).

Výstup však ukazuje, že tieto kroky a práca autorov boli efektívne. Výstup, keď sa tie „wordovské texty“ zmenili na „interaktívny klikateľný hyertext, resp. hypermédium na obrazovke“, ukončil mnohým prvú skúsenosť s tvorbou vzdelávacích e-textov. Mnohí síce dnes už len s úsmevom na tvári si spomínajú na svoje prvé strety so „skostnatelými šablónami“, kam sa nedajú jednoducho prepísať skriptá, ale kde je potrebné s textom pracovať vzhľadom na plánovaný výstup, ale musím konštatovať, že tá premena bola náročná a vynaložili veľa úsilia, aby tieto kurzy vytvorili. Benefity však budú viditeľné až po čase, keď dopilotujeme kurzy a prví užívatelia a druhí užívatelia a ďalší užívatelia budú môcť využívať tieto kurzy.

Dodržiavanie harmonogramu pri vysokom počte zainteresovaných riešiteľov je problematické. V úvode bolo potrebné technicky pripraviť tento projekt, a teda došlo

ku časovému sklzu. Pôvodne mal byť projekt ukončený v máji, avšak museli sme požiadať o predĺženie riešenia projektu, čo nám bolo umožnené, a teda projekt bude ukončený v decembri 2013, aj keď práce budú pokračovať. Či to budú zapracovania istých korektúr, alebo cyklické úpravy po overovaniach kurzov ako i rôzne aktualizácie informácií a dát v kurzoch.

Budú výstupy, ktoré ste spomínali, udržateľné?

Dištančné vzdelávanie nie je módnym trend. Rozhlasové vysielania, televízne vzdelávania, korešpondenčné kurzy, sú známe už desiatky rokov. Mení sa len forma, ktorá sa prispôbuje novým technológiám. Pamätám si svoj prvý e-kurz, ktorý bol realizovaný mailovou korešpondenciou, dáta sa sťahovali cez ftp. Dnes je všetko omnoho jednoduchšie, omnoho názornejšie, omnoho prístupnejšie. Projekt a jeho výstupy vnímam ako začiatok, ktorý nám pomohol naštartovať novú formu vzdelávania. Dáva nám to možnosť ponúknuť vzdelanie inak.

Bude to znieť ako klišé a formálna otázka, ale – ak by ste si mohli zvoliť išli by ste do tohto projektu znovu? Určite áno a určite trochu inak. Myšlienka obsahu projektu bola a stále je (zoberme si len rozrastajúce sa a toľko dnes diskutované MOOC) dobrá a odzrkadľuje trendy súčasnej doby. Na tomto projekte sa podieľalo veľa pracovníkov, čo si vždy vyžaduje kvalitné manažérske projektové skúsenosti a zručnosti (ktoré sme i postup-

ne projektom získavali). Obdobie riešenia projektu bolo pre celý tím veľkou skúsenosťou. Nikomu nechýbala chuť pracovať, ale momenty tápania a experimentovania sa vyskytli. Dnes by sme asi viaceré kroky robili uváženejšie a pravdepodobne systematickejšie, čo by pravdepodobne zjednodušilo viaceré procesy.

Tvorba elektronických kurzov bola aktivita, s ktorou prevažná väčšina autorov nemala skúsenosť. Napriek tomu, že na Prešovskej univerzite v Prešove sa využíva počítačom podporovaná výučba (najmä na Pedagogickej fakulte, čiastočne na FHPV, FF a v poslednom období i na FZO) s tvorbou kurzov pre EKP systém autori nemali skúsenosť. Školenie, zamerané na metodiku tvorby e-kurzov, bolo dôležitým krokom v postupe prác. Určite viac by bolo potrebné rozprávať s autormi o prínose týchto výstupov ako pre pedagógov, tak študentov a napokon i inštitúciu. Taktiež by sme asi väčší dôraz kládli na spoluprácu, resp. „zaučenie sa“ nášho IT personálu, pretože grafický dizajn ako i tvorba interakcií bola riešená odborníkmi z praxe. Pre potreby udržateľnosti a ďalšieho rozvoja elektronického vzdelávania je potrebné mať však vlastné personálne kapacity.

Mgr. Adriana Butoracová, manažér publicity
Foto: archív PU v Prešove

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Tvorba a inovácia nelekárskych študijných programov v kontexte prepojenia teórie a praxe

Na Fakulte zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity v Prešove (PU) sa od októbra 2013 začal realizovať projekt z Operačného programu Vzdelávanie, v prioritnej osi 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy, Opatrenie 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti, s názvom „**Tvorba a inovácia nelekárskych študijných programov v kontexte prepojenia teórie a praxe**“, IIMS kód projektu 26110230110. Časový harmonogram projektu je naplánovaný na 24 mesiacov, od 1. októbra 2013 do 30. septembra 2015.

Celkové oprávnené výdavky projektu sú **511 579,42 EUR**. Financovanie projektu je zabezpečené z Európskeho sociálneho fondu vo výške **434 857,80 EUR**, zo štátneho rozpočtu vo výške **51 159,74 EUR** a Prešovská univerzita v Prešove zabezpečí 5% vlastných zdrojov z celkovej sumy, čo predstavuje **25 579,88 EUR**.

V rámci podpory a ďalšieho rozvoja spolupráce vzdelávacej inštitúcie so súkromným sektorom participuje na projekte spoločnosť Falck Záchraná a.s. Košice.

Hlavným cieľom projektu je:

- inovovať a vytvoriť nové študijné programy a materiály v odboroch ošetrovateľstvo, pôrodná asistancia a urgentná zdravotná starostlivosť
- zvýšiť jazykové, počítačové, manažérske zručnosti vysokoškolských pracovníkov prostredníctvom vzdelávania a študijných ciest
- zapojiť súkromný sektor do tvorby nových študijných programov a do procesu výučby

Po skončení projektu sa zvýši kvalita a rozšíri sa ponuka študijných programov na FZO PU v Prešove. Na univerzite sa zefektívni správa manažmentu, prostredníctvom mobility a vzdelávania sa podporí rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja, čím sa splní cieľ dosiahnuť neustálu adaptáciu VŠ na aktuálne a perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti. Inováciou a tvorbou študijných programov sa vysokoškolské vzdelávanie prispôbi potrebám vedomostnej spoločnosti, aktivitou vzdelávania sa zvýši kvalita a rozvinú sa ľudské zdroje, mobilitou a spoluprácou pri inovácií vzdelávacieho programu sa podporí spolupráca medzi VŠ a súkromným sektorom na národnej a medzinárodnej úrovni. Rozšírením ponuky vzdelávania magisterského štúdia v odbore pôrodná asistancia a prípravou návrhu opisu nového bakalárskeho študijného programu pre odbor urgentná zdravotná starostlivosť na FZO stúpne kredibilita odboru a vzdelávacej inštitúcie.

Ing. Gabriela Dzurišová, manažér publicity,
Foto: archív FZO PU v Prešove

Montessori v priestore formálneho a neformálneho vzdelávania učiteľov

Na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove sa 24. októbra 2013 uskutočnil odborný seminár, ktorý bol venovaný filozofii a pedagogike Márie Montessori. Seminár bol organizovaný v rámci riešenia projektu *Návraty Montessori k budúcim učiteľom*, ktorý bol podporený Nadáciou Tatra banky v rámci grantovej schémy *Vedieť viac 2013*. V projekte spolupracuje Emerka – rodinné oddychové centrum, občianske združenie so sídlom v Prešove a Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF PU v Prešove. Hlavným zámerom projektu je ponúknuť mladým ľuďom (vysokoškolákom) priestor na konfrontáciu teoretických vedomostí získaných na akademickej pôde s reálnou pedagogickou praxou. Ambíciou riešiteľského tímu je prostredníctvom prepojenia formálneho a neformálneho vzdelávania i výchovy naštartovať a zefektívniť proces nadobúdania praktických spôsobilostí budúcich pedagógov a motivovať ich k sebarealizácii a aktívnej participácii v priebehu ich štúdia. Riešiteľmi projektu, a zároveň organizátormi odborného seminára boli Mgr. Marta Fudalyová, Mgr. Martina Vinjarová a dr. Erika Novotná, ktorá je koordinátorkou projektu na PF PU v Prešove.

Odborný seminár ponúkol priestor na polemizovanie o súčasnej výchove a jej diagnózach, o príčinách otupenej senzitivity dospelých vnímať, pozorovať a rozumieť súčasným deťom a mládeži. Bol tu priestor pre vzájomné zdieľanie príkladov dobrej praxe a autentických skúseností a svedectiev pozvaných hostí – „Čím si ma získala Montessori...“

Účastníkmi seminára boli učiteľky a riaditeľky predovšetkým súkromných materských škôl nielen z Prešovského, ale aj Košického kraja, široká verejnosť (mamičky z materského centra Emerka) a pedagógovia PF PU v Prešove. Svoje zastúpenie v auditóriu mali aj študenti odboru predškolská a elementárna pedagogika a predškolská a elementárna pedagogika psychosociálne narušených, ktorí študujú v dennej i externej forme štúdia a dvadsaťpäť z nich je zároveň i frekventantmi projektu.

Spoločne sme diskutovali o opodstatnenosti „comebacku Montessori“ na akademickej pôde a do procesu pregraduálnej prípravy budúcich učiteľov materských i základných škôl. Cieľom seminára bolo pozrieť sa na princípy a pedagogiku Márie Montessori „retroperspektívne“ a konfrontovať ich s aktuálne sa vynárajúcimi potrebami pedagogickej praxe. Ambíciou tejto udalosti bolo tiež poukázať na nevyhnutnosť prepájania teórie a praxe v príprave budúcich učiteľov, či vytvorenie diskusnej platformy pre vysokoškolských pedagógov a odborníkov z praxe a nadviazanie prípadnej spolupráce s nimi. To považujeme za podstatné vzhľadom na to, že budúci rok je pre univerzitu rokom akreditácie a vnímame to ako príležitosť na bilancovanie a prehodnotenie profilácie študijných programov či kurikul jednotlivých vyučovacích predmetov na PF.

Vyššie uvedené myšlienky sú rámcovo zastrešované témou formálneho a neformálneho vzdelávania a ich prienikov pri práci s mládežou, ktorá je aktuálne diskutovaná na medzinárodnej úrovni a je dôležitou súčasťou európskej vzdelávacej politiky. Zámerom seminára bolo tiež motivovať a angažovať študentov k aktívnej účasti a participácii na ich študentskom, občianskom živote a aktivizovať ich v zmysle odkazu: „*Netrávte svoj čas, investujte ho do seba...*“.

Naše pozvanie na túto výnimočnú udalosť prijali vzácní hostia nielen z akademickej pôdy, ale aj odborníci, ktorí

sa angažujú v oblasti liečebnej pedagogiky a psychoterapie. V mene vedenia PF PU v Prešove sa k prítomným prihovarila a zároveň ich na pôde PF privítala predsedníčka Akademického senátu PF, dr. Edita Šimčíková. Odbornú garanciu nad tematickým zameraním odborného seminára zastrešoval prof. Karel Rýdl, ktorý svojimi myšlienkami (ktoré boli prezentované sprostredkovane) odkryl zastreté vnímanie názorov, metodiky a systému rozvíjania osobnosti dieťaťa prostredníctvom pedagogiky Márie Montessori a poukázal na nadčasovosť jej odkazu. Netradične dlhý a dojímavý aplauz si mohol po dopovedaní silných a vzácnych myšlienok vychutnať charizmatik vysokoskolský i liečebný pedagóg, a tiež psychoterapeut doc. Albín Škoviera, ktorý hovoril o tom, ako prijať a uctiť si dieťa a o tom, že vytváranie spoločnosti je základným východiskom pre výchovu dieťaťa. Svojou energiou, nadšením a vierou v to, že systém vzdelávania podľa Montessori pedagogiky je fantasticky premyslený, prepracovaný a obohacujúci, nielen pre rozvíjanie osobnosti dieťaťa, ale aj pre dospelého človeka (učiteľa, rodiča, vychovávateľa) nás fascinovala MVDr. Eva Štarková. Jej vystúpenie bolo nasýtené množstvom konkrétnych ukážok a príkladov, ako pracovať, učiť sa a rozvíjať osobnosť dieťaťa prostredníctvom Montessori prístupu a materiálu.

Riaditeľka súkromnej materskej školy v Košiciach, pani Klára Kačmariková, spolu s prítomnými, zdieľala svoje dlhoročné skúsenosti s uplatňovaním princípov pedagogiky Márie Montessori v predprimárnom vzdelávaní. Ubezpečila nás, že ak by sa mohla ešte raz rozhodnúť, akou cestu pôjde, ostala by verná Montessori a vo svojej praxi by pracovala naďalej v duchu tejto pedagogiky. Uznávanou slovenskou odborníčkou v oblasti predškolskej edukácie je dr. Monika Miňová, ktorá je členkou Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF PU a predsedníčkou Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu na Slovensku – OMEP. Vo svojej prezentácii sa zamýšľala nad významom a poňatím dieťaťa, detstva a rolou učiteľa v osobnostnom rozvoji dieťaťa.

Vzácnym hosťom seminára bol i MUDr. Ivan Juráš, zriaďovateľ súkromnej základnej školy s materskou školou Márie Montessori v Bratislave, ktorá bola v roku 2003 založená Soňou Bobekovou (zakladateľkou Slovenskej asociácie Montessori, 1998). Venuje sa neurofyziologickej psychológii, psychoterapii, socioterapii a Montessori pedagogike. Je tiež frekventantom psychoterapeutického výcviku PCA a členom výkonného výboru Montessori Europe. Na seminári tlmočil a sprostredkoval ešte čerstvé informácie o súčasnosti Montessori pedagogiky v Európe, ktoré odzneli na Európskom Montessori kongrese 18. – 20. októbra 2013 v Budapešti. Na tieto myšlienky nadviazala svojim vystúpením naša bývalá študentka, Mgr. Petra Kepeňová, ktorá pôsobí na Súkromnej základnej škole Márie Montessori v Bratislave ako učiteľka a vyučuje v prvom trojročí. Prezentovala metodiku práce a systém vzdelávania Márie Montessori a podelila sa o svoje pedagogické skúsenosti a zážitky z praxe.

V torze projektu *Návraty Montessori k budúcim učiteľom* je implicitne ukotvené i neformálne vzdelávanie. Túto oblasť svojim príspevkom zastrešil Mgr. Ľuboš Marcinek, odborný riešiteľ pre tvorbu tematických centier mládeže na regionál-

nej úrovni pre Prešovský kraj. Informoval o aktuálnych témach, súvisiacich s mládežníckou politikou na Slovensku, v súlade so Stratégiou SR pre mládež na roky 2014 – 2020. Motivoval študentov k angažovaniu sa v rámci projektov Komprax a Praktik, ktoré sú pod gesciou IUVENTY (Slovenský inštitút mládeže, organizácia priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR) a ponúka-

jú mladým ľuďom priestor pre nadobudnutie kompetencií a autentických skúseností priamo v reálnom živote a praxi prostredníctvom neformálneho vzdelávania. V závere odborného seminára vystúpila Mgr. Marta Fudaliová, ktorá je lektorkou v Montessori herni zriadenej v oddychovom centre Emerka, kde vyššie spomínaný projekt prebieha pod jej supervíziou.

Počas celej doby trvania odborného seminára prebiehala v priestoroch PF PU v Prešove výstava Montessori vyučovacích pomôcok a materiálu pre deti – StarChild. StarChild je distribútor značiek Nienhuis Montessori, Educo a Toys for Life. Spolupracujú s holandským výrobcom pomôcok tej najvyššej kvality. Ich cieľom však nie je len predaj, ale predovšetkým rozšírenie Montessori ideí, preto usporadúvajú konferencie, venujú sa prekladu cudzojazyčnej literatúry a poskytujú poradenstvo. Popoludní prebiehali v rámci seminára workshopy pod vedením MUDr. Ivana Juráša a Mgr. Petry Kepeňovej.

PaedDr. Erika Novotná, PhD.

Foto: archív PF PU v Prešove

Otvorenie infocentra o troch mariánskych svätyniach poľsko-slovenského pohraničia

Poslednou naplánovanou aktivitou projektu Mariánske svätyně poľsko-slovenského pohraničia realizovaného od 1. apríla 2013, bolo slávnostné otvorenie infocentra, spojené s konferenciou, ktoré sa uskutočnilo 15. októbra 2013 v Prešove.

Infocentrum, ktoré sa nachádza v budove Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, je jedným z výstupov projektu a reaguje na problém nepostačujúcich zdrojov informácií, nedostatočnej propagácie vybraných pútnických miest a slabé prepojenie a spoluprácu subjektov v oblasti náboženského turizmu. Rieši tak nedostatok informácií, zlepšuje ich dostupnosť, prepája vybrané pútnické miesta a na jednom mieste ponúka ucelenú informáciu o daných pútnických miestach a ďalších zaujímavých lokalitách poľsko-slovenského pohraničia i širšieho okolia.

Súčasťou infocentra je 7 informačných panelov umiestnených na stenách. Nachádzajú sa na nich texty o tom ktorom pútnickom mieste v slovenčine, poľšti-

ne, angličtine a nemčine a fotky z týchto miest. V infocentre sú k dispozícii aj tlačené informačné materiály, vydané v rámci projektu – plnofarebné brožúry o každom pútnickom mieste.

Otvorenie infocentra sa začalo slávnostným posvätením priestorov prešovským arcibiskupom a metropolitom Mons. Jánom Babjakom SJ a jeho pozdravným slovom, ktoré patrilo všetkým prítomným. Následne pozvaných hostí privítal na akademickej pôde dekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU Mons. Peter Šturák. Základné informácie o projekte, jeho cieľoch, priebehu a výsledkoch priblížila Ing. Denisa Janovčíková, koordinátorka projektu.

Na konferencii sa zúčastnili aj zástupcovia cezhraničného partnera - Franciszek Dziedzina, vicestarosta Limanowského okresu, ktorý predstavil okres Limanowski ako útočisko prírody a zdravia, kňaz prelát Józef Poręba, emeritný dekan farnosti Matky Božskej Bolestnej, ktorý prezentoval pútnické miesto v Limanowej a Robert Surdziel, zástupca Okresného úradu v Limanowej.

Krátky úvod do témy pútnických miest Prešovskej eparchie predniesol PaedDr. František Dancák. Po ňom už nasledoval príhovor duchovných správcov slovenských pútnických miest zastúpených v projekte – Ľutiny a Litmanovej.

K ďalším výstupom projektu, ktoré boli počas konferencie prvýkrát prezentované na verejnosti, patrili aj 3D prezentácie pútnických miest. K 3D prezentácii pútnického miesta Ľutina ponúkol svoje sprievodné slovo Mgr. Jozef Novický, farár v Ľutine

a 3D prezentáciou pútnického miesta v Litmanovej nás previedol farár farnosti Litmanová – Mgr. Rastislav Janičko.

Vrcholom stretnutia bola premiéra dokumentárneho filmu o mariánskych svätyniach, ktorý pre projekt vyrobila Filma production. Film krátkym príhovorom uviedol Mgr. Martin Michelčík, jeden z tvorcov dokumentárneho filmu.

Prezentáciou dokumentárneho filmu sa ukončila konferencia pri príležitosti slávnostného otvorenia infocentra projektu Mariánske svätyně poľsko-slovenského pohraničia.

Úspešná realizácia projektu bola finančne podporená Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013.

Projekt spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013.

Ing. Denisa Janovčíková

Foto: archív GTF PU v Prešove

Trilaterálny medzinárodný projekt pod vedením Inštitútu politológie FF PU

Inštitút politológie FF PU v Prešove má dlhoročné skúsenosti s riešením domácich a medzinárodných grantových projektov (štátny program výskumu a vývoja APVV, grantové projekty VEGA, KEGA, TEMPUS a Vyšehradský fond). Začiatkom roku 2013 sa stal Inštitút politológie hlavným riešiteľom a koordinátorom projektu č. 21250090 *Reforma verejnej správy na Ukrajine: zdieľanie skúseností so Slovenskom a Poľskom*, financovaným z grantovej schémy Medzinárodného vyšehradského fondu V4EaP Standard Grants. Projektovou riaditeľkou je doc. PhDr. Irina Dudinská, CSc., riaditeľka Inštitútu politológie FF PU v Prešove. Spoluriešiteľmi projektu sú Katedra politológie Fakulty spoločenských vied Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode (Ukrajina) a Katedra politológie Fakulty sociológie a histórie Rzeszowskej univerzity v Rzeszówe (Poľsko).

V rámci projektu sa konalo viacero vedeckých podujatí i pracovných stretnutí. V dňoch 3. – 4. októbra 2013 sa na Fakulte spoločenských vied Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia: *„Reforma verejnej správy na Ukrajine: skúsenosti zo strednej a východnej Európy“*. Na vedeckom fóre sa zúčastnilo vyše 50 odborníkov zo Slovenska, Poľska, Rumunska a Ukrajiny. Účasť a vystúpenia na konferencii boli čiastočným výstupom riešenia uvedeného grantového projektu. Na podujatí boli prezentované výsledky výskumu reformy verejnej správy na Slovensku (v podobe prednesenia príspevku s názvom „Politicko-sociálno-ekonomický a legislatívny kontext reformy verejnej správy v SR“).

Okrem toho boli doposiaľ zorganizované dva workshopy. Dňa 8. novembra 2013 sa a Fakulte histórie a sociológie (Katedre politológie) Rzeszowskej univerzity v Rzeszówe uskutočnil workshop

s názvom: *„Implementácia princípu subsidiarity – kooperácia medzi lokálnou vládou a jej sociálnym prostredím“*. Na vedeckom fóre sa zúčastnili viacerí odborníci zo Slovenska, Poľska a Ukrajiny. Na podujatí boli tiež prezentované výsledky výskumu reformy verejnej správy na Slovensku (v podobe prednesenia príspevku s názvom „Spolupráca samosprávy mesta Prešov s mimovládnyimi organizáciami v oblasti sociálnych služieb“). Nateraz posledným podujatím k tomuto grantovému projektu bol workshop pripravený na pôde Inštitútu politológie FF PU v Prešove, ktorý sa uskutočnil 22. novembra 2013.

Workshop pod názvom: *„Pozitíva a negatíva reformy verejnej správy na Slovensku, v Poľsku a na Ukrajine“* otvorila generálna konzulka Ukrajiny prof. Oľga Benč, PhD., a aktívne na ňom participovali experti na problematiku verejnej správy zo Slovenska, Poľska a Ukrajiny, ako aj odborníci z praxe. Napríklad prodekan FM PU v Prešove doc. Ing. Juraj Tej, PhD., dekan Fakulty sociálnych vied Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode prof. Jurij Olexandrovič Ostapets, alebo vedúca Katedry politológie Rzeszowskej univerzity v Rzeszówe, prof. nadzw. dr. hab. Agnieszka Pawłowska. Na všetkých podujatiach tohto typu sa aktívne zúčastnili a vystúpili viacerí interní doktorandi Inštitútu politológie v Prešove. Príspevky zo všetkých uskutočnených podujatí k danému projektu budú uverejnené začiatkom roku 2014 v grantovom zborníku, ktorý bude dvojjazyčný – v anglickom a ukrajinskom jazyku. Ďalší workshop sa bude realizovať na Užhorodskej národnej univerzite v Užhorode (Ukrajina) koncom januára 2014, kedy by mal byť predstavený aj grantový zborník.

Mgr. Michal Cirner

Foto: archív Inštitútu politológie FF PU v Prešove

Päť krajín, ktoré spája jeden sen

Myšlienka projektu *English for V4 Countries Heritage Presentation* (Angličtina pre prezentáciu kultúrneho dedičstva krajín Vyšehradskej štvorky) sa zrodila

na Inštitúte anglistiky a amerikanistiky na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove a získala podporu Vyšehradského fondu. V projekte trvajúcom od júna 2013 do mája 2014 sme si za hlavné ciele stanovili preklad textov do anglického jazyka pre múzeá krajín V4 a na Ukrajine, vypracovanie internetového glosára termínov týkajúcich sa kultúrneho dedičstva v angličtine, češtine, maďarčine, poľštine, slovenčine a ukrajinčine a vydanie odborného zborníka štúdií o kultúrnom preklade.

Spoločná cesta projektom sa začala 3. - 5. októbra 2013, kedy sa učiteľia a študenti zo 6 partnerských škôl stretli na prvom workshope v Prešove, na ktorom sa predstavili jednotlivé partnerské školy, mestá i múzeá. Odborným vstupom do projektu boli prednášky a semináre pod vedením skúsených učiteľov, ktorí umožnili účastníkom prehliabť vedomosti o preklade muzeálnych textov a využívaní korpusov pre preklad a tvorbu glosárov. Súčasťou úvodného workshopu bola návšteva múzeí v Prešove i Bardejove, vďaka ktorej si študenti a ich učiteľia intenzívnejšie uvedomili spolupatričnosť, odvíjajúcu sa od spoločnej histórie a mnohých podobností v kultúrach i jazykoch.

Od štartu v Prešove každý projektový tím prešiel sám kus cesty. Ako to v živote býva, niektoré cesty sa schádzajú, iné rozchádzajú a tie naše sa opäť spojili. V čase od 12. do 14. novembra sme sa stretli u našich susedov, v priestoroch Štátnej vysokej školy tech-

nológii a ekonómie Bronisława Markiewicza v Jaroslawe. Prvý deň bol v rukách študentov, ktorí v polhodinových prezentáciách predstavili svoju doterajšiu prácu na prekladoch a glosároch, ukázali ako a na čom v čase od prvého seminára pracovali, k čomu dospeli a s akými problémami sa stretli. V každej prezentácii rezonovalo kultúrne dedičstvo vyšehradského priestoru, a znovu sa ukázalo ako máme k sebe blízko. Druhý deň sa všetci zúčastnili na seminároch, ktoré umožnili učiteľom i študentom pracovať v skupinách, spoločne uvažovať, riešiť zadanie a diskutovať o takých témach ako je využitie teórie skoposu v preklade textov o kultúrnom dedičstve, charakteristika muzeálnych textov, metafora v preklade, stratégie prekladu neologizmov a okazionalizmov či editorská práca. Keďže je lepšie raz vidieť ako sto krát počuť, poľskí partneri nás zoberali na prehliadku ich mesta. Napriek zime a dažďu sa bolo na čo pozeráť, ale aj pozorne počúvať výklad, ktorý poľskí študenti tlmočili do angličtiny (mimo chodom, veľmi dobre). Pri návšteve múzea sme videli jedinečné exponáty a zároveň sa dozvedeli, akú bohatú históriu má mesto Jaroslaw, ktorého magické kúzlo nás očarilo. Na tretí deň nás čakalo prekvapenie v podobe krásneho hradu Krasiczyn, ktorý nám navždy utkvie v pamäti ako symbol pohutej histórie našich severných susedov. Prehliadka hradu bola v anglickom jazyku a naša sprievodkyňa nás nenudila len faktami, ale prezradila nám aj tajomstvá, ktoré Krasiczyn skrýva. Cítili sme sa ako v rozprávke. Ale každá rozprávka ma svoj koniec, tak ako aj naše stretnutie. Citujem slová poľského študenta Lukasz Zolciaka: „Svet je veľmi malý a určite sa raz stretneme, ale zatiaľ dovidenia a ďakujem, lebo tento projekt bol pre mňa úžasným zážitkom a príležitosťou spoznať takých jedinečných ľudí ako ste vy.“ To hovorí za všetko.

PaedDr. Magdaléna Rázusová, PhD., IAA FF PU
Simona Králová, študentka 3. ročníka, odbor AJKB
Foto: Michal Magda

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Otvorenie laboratórií na Katedre ekológie FHPV PU

V rámci riešenia projektu „Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu“ (ITMS: 26110230069) financovaného prostredníctvom Agentúry pre ŠF EÚ (OP Vzdelávanie) s nenávratným finančným príspevkom: 945 389, 02 eur na 3 roky jeho riešenia sa od jeho začatia (01/2013) zrealizovali viaceré významné aktivity. Medzi tie, ktoré podporujú zvyšovanie kvality vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov, patrila rekonštrukcia a modernizácia špeciálnych laboratórií: Laboratória ekochémie, Experimentálneho chemického laboratória a Laboratória a múzeum evolučnej ekológie. V rámci rekonštrukcie boli v laboratóriách vymenené špeciálne laboratórne stoly a príslušné zariadenie. Celková investícia predstavovala vyše 57 800,00 eur, pričom celá čiastka bola preplatená z nenávratného finančného príspevku EÚ. Nemalú zásluhu na rekonštrukcii a prestavbe miestností má aj samotná fakulta. Symbolicky modrú stužku pri otvorení laboratórií prestrihla dekanka našej fakulty doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD. Úpravy prispievajú k prispôbeniu sa predmetných vyučovacích priestorov hygienickým a pracovným normám, ktoré spĺňajú tie najvyššie požiadavky.

Vďaka doc. Dr. Ruslanovi Mariychukovi, CSc., ktorý k nám nastúpil na plný pracovný úväzok od 1.9.2013, La-

boratórium ekochémie začalo slúžiť v zimnom semestri vzápätí po otvorení na realizáciu vzdelávacieho procesu v predmetoch: anorganická a analytická chémia. Nové priestory v priebehu týždňa využíva spolu až 170 študentov katedier biológie a ekológie. Podobne pracovníci a doktorandi Laboratória a múzea evolučnej ekológie využili novú infraštruktúru a agilne sa zapojili do výskumu biodiverzity a ekológie parazitov vtákov, čoho výsledkom je popisovanie viacerých nových druhov a dokonca aj rodov pre vedu. Vedecké práce s touto problematikou už boli submitované do zahraničných karentových periodík.

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc., projektový manažér
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Otvorenie simulačného laboratória na FZO PU

Zvyšovanie kvality vzdelávania na FZO PU v Prešove reflektuje kritéria hodnotenia vysokých škôl a vysokoškolského štúdia v SR a EÚ, v súlade s existujúcimi normami. Zabezpečenie trvalej kvality vysokoškolského vzdelávania je predpokladom pozitívneho posudku Akreditačnej komisie v SR. Hodnotiacich kritérií je niekoľko, napriek tomu primárne sa sústreďuje pozornosť na hodnotenie študentmi, ktorí majú možnosť vyjadriť sa minimálne raz ročne formou anonymného dotazníka. Kvalita vzdelávania predstavuje poskytovanie takého vzdelania, po ktorom sa absolvent uplatní na trhu práce. V sesterskom povolani sú možnosti zamestnať sa otvorené. Povolanie sestry zahŕňa hodnoty ako sú úcta k ľuďom, obhajovanie práv človeka, ktorý sa nachádza na vrchole úspešnej kariéry alebo v situácii sociálnej biedy a životného neúspechu. Očakáva sa, že toto povolanie bude vykonávať osoba vzdelaná s citlivým vnímaním reakcií na chorobu a zmenu zdravotného stavu človeka. Svojím správaním sestra preukazuje vyrovnanosť, rozhodnosť, schopnosť riešiť konfliktné a krízové situácie spojené s reakciou pacienta na zmenu zdravia. V zmysle zvyšovania kvality súčasného vzdelávania v sesterskom povolaní a s finančnou podporou Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry KEGA, sme na FZO PU v Prešove zakúpili simulačné modely pre nácvik ošetrovateľských postupov pre zdokonalenie ošetrovateľských zručností, ktoré študenti využijú v klinickej praxi. V rámci projektu KEGA č. 017PU-4/2012 „Simulačné laboratórium pre nácvik ošetrovateľských postupov“ sme zakúpili: simulátor aplikácie intramuskulárnej injekcie, simulátor intradermálnej injekcie, zdokonalený viacúčelový model hornej končatiny, simulátor stareckej hornej končatiny,

simulátor detskej hlavičky pre aplikáciu injekcií, trénažer zabezpečenia funkcie dýchacích ciest dospelého, mužský katetrizačný model, ženský katetrizačný model, simulátor pre starostlivosť o stómiu, simulátor aplikácie klyzmy. V akademickom roku 2013/2014 tieto simulačné modely využívame vo výučbe ošetrovateľských techník. Počas vedecko-odbornej konferencie s medzinárodnou účasťou „Vplyv vzdelávania a výskumu v nelekárskych odboroch na kvalitu zdravotnej starostlivosti“ na FZO PU v Prešove 24. 10. 2013 dekanka FZO PU v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Anna Eliašová, PhD. slávnostne otvorila „Simulačné laboratórium pre nácvik ošetrovateľských postupov“. Simulačné laboratórium má širšie využitie, pretože simulátory pre nácvik aplikácie injekcií môže využiť aj široká verejnosť v edukačných programoch diabetikov, stomikov a pod. Nácvik injekcií si mali možnosť vyskúšať aj študenti Univerzity tretieho veku v odbore „Starostlivosť o zdravie II“.

PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD.
Foto: Katedra ošetrovateľstva FZO PU v Prešove

Skvalitňovanie vzdelávacieho procesu na Fakulte manažmentu

V rámci záverečnej etapy riešenia projektu KEGA č. 007PU-4/2011 „Skvalitnenie vzdelávacieho procesu aplikáciou poznatkov z praxe a spolupracou s odbornými a profesnými inštitúciami a organizáciami“, s dobou riešenia 2011 – 2013, sa na akademickej pôde Prešovskej univerzity v Prešove realizovala počas roka 2013 séria prednášok odborníkov z hospodárskej praxe pre študentov a zamestnancov Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Témami prednášok boli *Finančná gramotnosť, Audit účtovnej závierky, Dôležitosť dodržiavania etiky v práci finančného manažéra, Bankovníctvo v praxi – vybrané oblasti, Rozpočet Európskej únie a solidarita medzi štátmi*. Prednášajúcimi boli pán Roman Kočík, Executive Manager spoločnosti Partners Group, Ing. Eva Gazdová, audítorka, Ing. Helena Šimková, CSc., Ing. František Varga, riaditeľ firemného obchodného centra komerčnej banky, Mgr. Monika Smolková, europoslankyňa.

V rámci aktivít projektu v roku 2013 mali vybraní študenti zároveň možnosť zúčastniť sa na exkurzii v spoločnosti U.S.STEEL Košice, s.r.o.

Tieto prednášky a exkurzia sú integrálnou súčasťou vyučovacieho procesu predmetov z oblasti financií a účtovníctva. Študenti tým získavajú možnosť konfrontovať svoje vedomosti a poznatky s odborníkmi z hospodárskej praxe a zároveň získavajú prehľad o možnostiach uplatnenia po ukončení štúdia a nárokoch na ich vedomostnú úroveň. Podrobnejšie informácie o aktivitách a podujatiach je možné získať na adrese <http://projekty.kfau.sk/>.

Poslankyňa Európskeho parlamentu Mgr. Monika Smolková navštívila Fakultu manažmentu

Na prednášku organizovanú v rámci riešenia projektu, 15. októbra 2013, prijala pozvanie **Mgr. Monika Smolková**, ktorá je od roku 2009 poslankyňou Európskeho parlamentu a je členkou Výboru pre regionálny rozvoj a Delegácie pri Parlamentnom výbore pre spoluprácu EÚ – Ukrajina.

Po úvodnom privítaní europoslankyne dekanom Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove prof. Ing. Dr. Róbertom Štefkom, PhD. europoslankyňa povedala pár viet o svojom doterajšom kariérom postupe a vyjadrila poďakovanie a potešenie za pozvanie na akademickú pôdu univerzity, ktorá je jej Alma mater. Nasledovala prednáška na tému *Rozpočet Európskej únie a solidarita medzi štátmi*.

Prednášku začala základnými informáciami o fungovaní Európskej únie, o činnosti inštitucionálneho trojuholníka, ktorý tvoria Európska komisia, Európsky parlament a Rada ministrov, a tiež o hlavných predstaviteľoch Európskej únie. Veľmi zaujímavou priblížila študentom poslanie a význam Európskeho parlamentu, jeho chod, fungovanie Európskeho parlamentu. Oboznámila prítomných aj s pôsobením slovenských poslancov v Európskom parlamente.

Druhá, nosná časť prednášky, bola venovaná rozpočtu Európskej únie, do ktorého členské štáty odvádzajú aj 1 % HDP (vychádza to približne 240 € na jedného obyvateľa EÚ). Z rozpočtu sa prerozdeľuje členským štátom 94 % a zvyšných 6 % ostane na chod všetkých inštitúcií EÚ. Prioritou pri prerozdelení finančných prostriedkov je posilnenie hospodárskeho rastu a vytváranie nových pracovných príležitostí. Cieľom je plnenie úloh stratégie EUROPA 2020, ktorej venovala prednášajúca značnú časť prednášky. Priestor vymedzila aj regionálnej politike v rokoch 2014 – 2020, dostupným fondom EÚ pre Slovensko, ale aj ďalším zaujímavostiam, ktoré súviseli s témou prednášky.

Na záver prednášajúca predstavila študentom základné rámce budúcej spolupráce, o ktorých rokovovala s členmi riešiteľského kolektívu projektu KEGA. Najbližším výsledkom nadviazanej spolupráce by mala byť exkurzia vybraných študentov Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove v Európskom parlamente v Štrasburgu, ktorá sa uskutoční pod vedením a pod záštitou europoslankyne Mgr. Moniky Smolkovej. Termín exkurzie bol stanovený na marec 2014, čím sa potvrdzuje udržanie kontinuity realizácie aktivít spojených s projektom aj po jeho ukončení v decembri 2013.

Po ukončení prednášky nasledovala diskusia, v rámci ktorej vyvolala prítomnosť europoslankyne na pôde univerzity, ako aj samotná jej prednáška, veľký záujem zo strany prítomných poslucháčov, predovšetkým študentov, ale aj prítomných pedagógov.

Exkurzia študentov FM v spoločnosti U.S.STEEL Košice, s.r.o.

Študenti Fakulty manažmentu PU v Prešove, spolu s členmi riešiteľského kolektívu KEGA č. 007PU-4/2011, sa zúčastnili 25. apríla 2013 na exkurzii v spoločnosti **U.S.STEEL Košice, s.r.o.**

Spoločnosť U.S.STEEL Košice je najväčším podnikom na východnom Slovensku a jedným z najväčších podnikov na Slovensku. Ovplyvňuje úroveň ekonomiky celej slovenskej spoločnosti.

Na začiatku exkurzie bolo pre študentov Fakulty manažmentu naplánované stretnutie s predstaviteľmi Úseku vonkajších vzťahov spoločnosti. Stretnutie prebehlo pod taktovkou Ing. Františka Gregora, ktorý v zasadačích priestoroch spoločnosti podrobne predstavil fungovanie spoločnosti U.S.STEEL Košice a predstavil jej význam z globálneho, nadnárodného, národného, ale aj regionálneho hľadiska. Celá prednáška bola prispôbena potrebám študijného zamerania účastníkov exkurzie (študenti študijného programu Manažment so zameraním na financie, ľudské zdroje a marketing). Po skončení prednášky nasledovala voľná diskusia. Predstavitelia spoločnosti sa v diskusii tešili vysokému záujmu, ktorý prednáška vyvolala, a ktorý v konečnom dôsledku spôsobil predĺženie povodne plánovaného času prednášky. Po ukončení prednášky bolo účastníkom premietnuté video predstavujúce fungovanie spoločnosti z pohľadu jeho jednotlivých divízií a závodov. Vzhľadom na povahu navštívenej spoločnosti a prísny bezpečnostný predpisom nasledovala pre účastníkov exkurzie inštruk-

táť o nutnosti ich dodržiavania v priebehu návštevy, ktorú musel každý účastník potvrdiť svojím podpisom. V ďalšej časti exkurzie sa účastníci presúvali v rámci areálu závodu autobusmi. Vzhľadom na vysoký počet zúčastnených vytvorili predstavitelia spoločnosti dve paralelné skupiny, kde každej zo skupín bol pridelený osobitný sprievodca. Veľký záujem účastníkov vyvolalo to, že na základe prísnych bezpečnostných opatrení sa musel každý zaodiť do predpísaného oblečenia. Účastníkom bolo na tieto účely vopred pripravené a zapožičané nasledujúce vybavenie: helma, kabát, nohavice, topánky, ponožky, okuliare, tlmíče do uší, prístroj na indikáciu zvýšenej hladiny CO a slúchadlá na bezdrôtový príjem vysielania zo sprievodcovho mikrofónu.

Študenti mali možnosť oboznámiť sa v priebehu exkurzie s prísunom a spracovaním primárnych nerastných surovín, výrobou koksu v koksárenských batériách, ako aj úpravou rôznych druhov železnej rudy na aglomerát. Ďalej sledovali výrobu surového železa vo vysokých peciach a výrobu ocele v konvertoroch. S oceľou odliatou do brám pokračovali cez teplú valcovňu, až po vyvalcovaný zvitok. V studenej valcovni spoznali viaceré procesy – morenie, valcovanie za studena, žihanie, úpravu vyvalcovaných zvitkov na dynamo, pozinkovacie a lakoplastovacie linky. V pocínovni sa predtým spracovaný materiál dofinalizoval na tenký obalový plech vhodný

na výrobu plechoviek, konzerv či ďalších výrobkov. Na konci exkurzie sa účastníci opäť zaodeli do svojho civilného oblečenia, kde si mohli ako suveníry nechať ponožky a tlmíče do uší s logom spoločnosti U. S. Steel Košice, a svoje dojmy a zážitky si ešte vymieňali celou cestou autobusom späť do areálu Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove.

doc. Ing. Alžbeta Suhányiová, PhD.

Ing. Jarmila Horváthová, CSc.

Ing. Ladislav Suhányi, PhD.

členovia riešiteľského kolektívu projektu

Foto: archív FM PU v Prešove

Aktuálne otázky prírodovedno-technických predmetov a prierezových tém v primárnej edukácii

Rozvoj edukačných vied je determinovaný novými parametrami dynamiky súčasného spoločenského prostredia a súvisí so zvyšovaním kvality vzdelávania v dimenziách informačnej spoločnosti. S radikálnou zmenou životného štýlu sa menia aj požiadavky na profesijné a osobnostné dimenzie dnešného človeka. Nevyhnutne to stimuluje potrebu zmien v charaktere edukácie. Týka sa to zmien nielen v cieľovej rovine, ale hlavne zmeny paradigmy strategických postupov – od metód transmisívnych, k metódam konštruktívnym. Preferujeme učenie činnosťou (learning by doing), riešenie problémov, vyzdvihujeme výučbový dialóg, metódy založené na aktivizácii a kooperácii. Komparatívne štúdie a školská prax ukazuje, že naša súčasná škola na solídnej úrovni rozvíja intelekt žiaka, ale formatívna, mravná a humánna funkcia z rôznych príčin zaostáva, čím sa prehľbuje nerovnováha medzi vzdelávaním a výchovou. Naš vzdelávací systém je prakticky v procese permanentnej kurikulárnej transformácie. Didaktika je najprepracovanejšou časťou pedagogiky, ktorá bezprostredne ovplyvňuje úroveň edukácie v jej pragmatickej rovine. Modernizačné tendencie, ktoré absorbuje, sa prejavujú v stále nových prístupoch, metódach a technikách vyučovania. Významným prostriedkom rozvoja odborových a predmetových didaktík sú tematické konferencie s vymedzeným odborným zameraním a špecifikovanými oblasťami edukačnej reality.

V dňoch 23. – 25. 10. 2013 sa uskutočnila online konferencia *Aktuálne otázky prírodovedno-technických predmetov a prierezových tém v primárnej edukácii*, ktorú organizovala Katedra prírodovedných a technických disciplín Pedagogickej fakulty PU v Prešove.

Cieľom konferencie bolo vytvoriť priestor na prezentáciu príspevkov a diskusiu o aktuálnych otázkach a najnovších trendoch vzdelávania v prírodovedno-technických predmetoch a prierezových témach na primárnom (predprimárnom) stupni vzdelávania. Účastníci konferencie sa mohli vzájomne informovať o vývojových edukačných kontextoch, pozitívach, problémoch a prog-

nózach predškolskej a elementárnej edukácie v predmetných oblastiach. Vzdelávacími oblasťami boli: príroda a spoločnosť, človek a svet práce, matematika a práca s informáciami. V rámci vzdelávacích oblastí sme venovali priestor povinným vyučovacím predmetom (prírodoveda, vlastiveda, pracovné vyučovanie, informatická výchova)

a prierezovým témam (environmentálna výchova, regionálna výchova, dopravná výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, mediálna výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti). Obsahové zameranie sa orientovalo na tvorbu kurikula, štandardizáciu vzdelávania, metodické materiály, metodiku vyučovania, kľúčové kompetencie, digitálne technológie, pedagogickú prax, prípravu učiteľov, kontinuálne vzdelávanie, pedagogický výskum v predmetových didaktikách. Na konferenciu prišlo 70 zaregistrovaných účastníkov a prihlásených bolo 42 príspevkov od autorov zo štyroch krajín (Slovensko, Česko, Poľsko a Ukrajina). Fulltextová verzia príspevkov bola sprístupnená všetkým zaregistrovaným účastníkom v čase konania konferencie, kedy prebiehala aj vzájomná diskusia (37 diskusných príspevkov). Konferencia priniesla viaceré inovatívne a inšpiratívne podnety v teoretickej i praktickej rovine s perspektívou ich bezprostrednej implementácie do školskej edukácie a pedagogického výskumu.

Pre účastníkov konferencie bude vydaný recenzovaný zborník príspevkov a širšej odbornej verejnosti bude dostupný na webovej stránke knižnice PU v Prešove.

doc. PaedDr. Ján Kancír, PhD.

organizačný garant konferencie

Foto: archív PF PU v Prešove

Podkarpatská Rus v dejinách Československa 1919 – 1946

Na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa 6 – 7. novembra 2013 konala medzinárodná vedecká konferencia s názvom *Podkarpatská Rus v dejinách Československa 1919 – 1946*. Medzinárodné vedecké podujatie bolo pripravené v rámci dohody medzi Inštitútom histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a Centrom historických štúdií z bohemistiky a slovákistiky Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode a súčasne bolo venované aj životnému jubileu Dr. h. c. univ. prof. PhDr. Michala Daniláka, CSc. Konferenciu *Podkarpatská Rus v dejinách Československa 1919 – 1946*, na ktorej organizačne participovali aj Slovenská historická spoločnosť pri SAV v Bratislave, Historická spoločnosť kráľovského mesta Prešov a Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrnohistorického výskumu Prešovskej univerzity v Prešove, slávnostne otvorila riaditeľka Inštitútu histórie FF PU v Prešove doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., ktorá privítala prítomného jubilanta a domácich i zahraničných hostí. Jubilanta, prítomných hostí, ako aj študentov inštitútu histórie, pozdravil prvý prorektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., ktorý Dr. h. c. univ. prof. PhDr. Michalovi Danilákovi, CSc. v mene Prešovskej univerzity v Prešove poďakoval za jeho celoživotnú prácu, poprial mu mnoho životného elánu a odovzdal mu ocenenie – striebornú medailu Prešovskej univerzity v Prešove. Jubilanta prišiel pozdraviť aj dekan Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. Po príhovoroch prorektora pre vedu, umenie a akreditáciu a dekana Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove predniesli slávnostné pozdravy zástupcovia historických pracovísk zo Slovenska, aj z Ukrajiny a Poľska, ktorí zaželeli jubilantovi dostatok životnej energie, temperamentu a optimizmu, ktorými je dr. h. c. univ. prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., tak známy.

Po slávnostnom otvorení bol program medzinárodného vedeckého podujatia rozdelený do dvoch rokovacích dní, počas ktorých odzneli takmer tri desiatky zaujímavých prednášok. Ústrednou témou medzinárodnej vedeckej konferencie bola Podkarpatská Rus – jej politický, spoločenský i kultúrny vývoj, ale aj miesto Podkarpatskej Rusi vo vývoji medzinárodných vzťahov v 30. – 40. rokoch minulého storočia.

Ako prvý vystúpil Michal Danilák s príspevkom *Moja cesta k dejinám Rusínov/Ukrajincov*. Peter Švorc z Inštitútu histórie FF PU v Prešove sa vo svojej prednáške s názvom *Podkarpatská Rus ako súčasť Československa (1919 – 1939)* zameral predovšetkým na politický vývoj Podkarpatskej Rusi v medzivojnovom období.

Nasledoval blok prednášok s názvom *Pred vznikom Československa*. Všetci referujúci tohto bloku, ktorí pochádzajú z domáceho pracoviska – Inštitútu histórie FF PU v Prešove, sa vo svojich prednáškach venovali problematike Podkarpatskej Rusi pred vznikom Československa, teda do roku 1918. Ako prvý v tomto bloku vystúpil Marián Vizdal s príspevkom *Prejavy neolitizácie severovýchodného Potisia*. Peter Kónya vo svojom referáte s názvom *Podkarpatsko v posledných protihabsburských povstaniach* charakterizoval vývoj Podkarpatska v druhej polovici 17. a na začiatku 18. storočia. Slovákovi v 19. storočí na Podkarpatsku priblížila Annamária Kónyová v príspevku *Slováci na Podkarpatsku v 19. storočí vo svetle statistík*. Postaveniu Slovákov sa venoval aj Ján Adam v prednáške s názvom *Slováci v Berežskej župe do roku 1918*. Slobodomurárske hnutie v Užhorode charakterizoval prítomným účastníkom a hosťom konferencie Martin Javor v príspevku s názvom *Slobodomurárske lôže v Užhorode*.

Druhý blok s názvom *Po vzniku Československa*, ktorý predstavoval ústredný blok medzinárodnej vedeckej konferencie, otvoril Ihor Lichtež z Užhorodskej národnej univerzity

ty v Užhorode s príspevkom *Директорія Підкарпатської Русі як дорадчий орган влади у 1919 – 1920 роках*. Postaveniu guvernéra Podkarpatskej Rusi ako aj jeho kompetenciám a právomociam v medzivojnovom období sa venoval Stanislav Konečný zo Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach v prednáške s názvom *Post guvernéra Podkarpatskej Rusi a jeho vývoj v rokoch 1920 – 1938*. Mikuláš Mušínska zase vo svojom príspevku *Štefan Kločurák (1895 – 1980) a jeho miesto v dejinách Podkarpatskej Rusi* zaspomínal na Š. Kločuráka, s ktorým sa niekoľkokrát aj osobne stretol. *Вплив словацького автономістського руху на суспільно-політичні процеси в Підкарпатській Русі у 1930-х роках* bol názov referátu, ktorý na konferencii predniesol Ihor Šnicer z Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode. Filozofickú fakultu Karlovej univerzity v Prahe reprezentoval Jan Rychlík, ktorý sa vo svojej prednáške sústredil na vzťahy Čechov s Podkarpatskou Rusou v rokoch 1919 – 1939. Historický ústav SAV v Bratislave na medzinárodnej vedeckej konferencii zastupovala Bohumila Ferenčuhová, ktorá vystúpila s podnetnou prednáškou s názvom *Podkarpatská Rus v Spoločnosti národov 1929 – 1939*. V podobnom duchu pokračoval referátom *Miesto Podkarpatskej Rusi vo vývoji medzinárodných vzťahov na konci 30. rokov 20. storočia* aj Andrzej Essen z Inštitútu histórie Univerzity Pedagogickej v Krakove. Csilla Fedinec z Ústavu pre výskum menšín Spoločenskovedného výskumného centra Maďarskej akadémie vied v Budapešti prítomným prezentovala prednášku s názvom *Підходи до оцінки русинів в дискусіях про Підкарпатське воеводство*. Univerzitu Rzeszowsku v Rzeszowe na konferencii v prvý rokovací deň reprezentoval Waclaw Wierzbieniec s príspevkom *Kwestia niepodległości Rusi Zakarpackiej w latach 1938/1939 w świetle „Gazety Lwowskiej”*. Prvý rokovací deň uzavrel s príspevkom *Reflexia Podkarpatskej Rusi na stránkach východoslovenskej tlače v medzivojnovom období* Ján Džujko z domáceho pracoviska. Druhý rokovací deň otvoril svojou prednáškou *Historiografia i prasa polska o Rusi Zakarpackiej w latach 1918 – 1939* Józef Brynkus z Inštitútu histórie Univerzity Pedagogickej v Krakove. Imre Szakál z Vysokej školy Františka II. Rákociho v Berehove priblížil účastníkom konferencie príspevok s názvom *Osídľovacia politika prvej Československej republiky na Podkarpatskej Rusi*. Domáce pracovisko v druhý deň konferencie reprezentoval Patrik Derfiňák s príspevkom *Aktivita slovenského finančného kapitálu na Podkarpatskej Rusi v 20. a 30. rokoch 20. storočia*. Marmaroškému zjazdu národných výborov v roku 1945 sa vo svojej prednáške venoval Marián Gajdoš zo Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach. Problematiku začlenenia Podkarpatskej Rusi do Sovietskeho zväzu priblížila vo svojom referáte *Začlenenie Podkarpatskej Rusi do Sovietskeho zväzu z pohľadu ruských historikov a archívnych materiálov* Ľubica Harbuľová

z Inštitútu histórie FF PU v Prešove, ktorá predostrela aj najnovšie výsledky výskumov ruských historikov, ktorí sa venujú práve Podkarpatskej Rusi.

V druhý deň medzinárodnej vedeckej konferencie odzneli aj dva príspevky, ktoré sa tematicky venovali kultúre, literatúre a športu Podkarpatskej Rusi. Viktorija Kuzma z Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode predniesla príspevok s názvom *Роль товариства "Прогресс" у розвитку музейної справи на Закарпатті у міжвоєнний період*, a Petr Skala z Národného múzea v Prahe príspevok *Розвиток спорту а успіхи карпаторуських спортсменів в міжвоєнній епохі*.

Záver medzinárodnej vedeckej konferencie bol venovaný architektúre Podkarpatskej Rusi v medzivojnovom období.

Eva Kráľová z Fakulty architektúry STU v Bratislave predstavila príspevok s názvom *Візначення міжвоєнної архітектури Подкарпатської Русі в контексті економічного а культурного розвитку І. ЧСР*. Prednášku s názvom *Архітект Лудовіт Оєлшлєгер – Оры Лajos а jeho diela postavené na Ukrajinі počas тривання І. ЧСР* predniesla Adriana Priatková z Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach. Posledným vystúpením konferencie bol príspevok *Міжвоєнна архітектура Ужгороду* Romany Fialovej z Ústavu dejín а теорії архітектури а obnovy пам'яток, Fakulta architektúry STU v Bratislave.

Mgr. et Mgr. Luciána Hoptová, PhD.
Foto: Mgr. Lukáš Rendek

Životné jubileum dr. h. c. prof. PhDr. Michala Daniláka, CSc.

V prvých novembrových dňoch tohto roka, 8. novembra, náš bývalý kolega а učiteľ dr. h. c. prof. PhDr. Michal Danilák, CSc. oslávil 80 rokov.

Všetci, ktorí poznáme profesora Michala Daniláka vieme, že temperament, optimizmus, elán а túžbu po poznání sú mu vlastné. А práve túžba po poznání privedla Michala Daniláka z rodnej Vojnatiny, po štúdiách na gymnáziu v Sobranciach, v roku 1952 na Karlovu univerzitu do Prahy, kde na Filozofickej fakulte začal študovať odbor história. Veľký vplyv na jeho odborné formovanie počas vysokoškolského štúdia mal univ. prof. Jozef Polišínský а ruský historik univ. prof. Anatolij Florovskij, pod vplyvom ktorého sa začal orientovať na dejiny východných Slovanov. Po ukončení vysokoškolského štúdia v roku 1957 sa vrátil na východné Slovensko а začal pôsobiť ako stredoškolský učiteľ v Sobranciach.

Zásadným medzníkom v živote Michala Daniláka sa stal rok 1960, kedy prešiel vyučovať na Pedagogický inštitút v Prešove. V meste nad Torysou sa začala písať nová etapa jeho života. Etapa vysokoškolského učiteľa, vedeckého pracovníka і akademického funkcionára. Po vzniku Pedagogickej fakulty v Prešove v roku 1964 Michal Danilák pracoval na novovytvorenej katedre dejín najskôr ako odborný asistent а neskôr, od roku 1967 do roku 1978, ako vedúci katedry. V roku 1978 po spojení katedier dejín na Filozofic-

kej а Pedagogickej fakulte sa Michal Danilák stal vedúcim novovytvorenej Katedry dejín na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove. Túto funkciu vykonával v rokoch 1978 – 1981 а v rokoch 1986 – 1990. Michal Danilák bol aj pri zrode myšlienky о užšej špecializácii odborných pracovníkov na slovenské а všeobecné dejiny. Keď 1. 9. 1998 vznikla na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove katedra všeobecných dejín, stal na jej čele práve univ. prof. Michal Danilák, ktorý profiloval jej činnosť až do roku 2003.

Na jeho vedeckovýskumnú orientáciu mal vplyv okrem spomínaných pražských profesorov aj ďalší známy český historik univ. prof. PhDr. Jozef Macúrek, DrSc. pod vedením ktorého napísal а v roku 1968 aj obhájil kandidátsku prácu pod názvom *Галицькі, буковинські а закарпатські Українці в революції 1848*.

Orientácia на ukrajinské dejiny в 19. storočí а на problematiku medzislovenských vzťahov s akcentom на slovensko-ukrajinské vzťahy в 19. – 20. storočí sa stala celoživotnou doménou Danilákovho vedeckého záujmu. K uvedeným tematickým okruhom publikoval množstvo odborných štúdií а článkov а participoval aj на ďalších knižných publikáciách.

Výsledky svojej vedeckovýskumnej činnosti prezentoval на desiatkach domácich і medzinárodných konferenciách, zúčastnil sa troch svetových kongresov historikov (v roku 1970 v Moskve, v roku 1980 v Bukurešti, v roku 1985 v Stuttgarde), aktívne vystúpil aj на medzinárodných kongresoch slavistov v Prahe v roku 1968 а vo Varšave v roku 1973. V rokoch 1971 – 1973 prednášal на dnešnej Užhorodskej národnej univerzite, kde viedol výberové prednášky venované slovensko-ukrajinským vzťahom do roku 1918. Práve zásluhou univ. profesora Michala Daniláka sa začali rozvíjať kontakty medzi košickou а užhorodskou univerzitou в oblasti vedeckovýskumnej і pedagogickej činnosti. Užhorodská národná univerzita pri

príležitosti 55. výročia svojho vzniku ocenila vedecko-pedagogickú činnosť Michala Daniláka і jeho zásluhy на rozvoji spolupráce oboch univerzít а 18. 10. 2000 mu udelila čestný titul doctor honoris causa.

Nezanedbateľným rozmerom pôsobenia Michala Daniláka на prešovských vysokoškolských pracoviskách bola jeho pedagogická činnosť. Všetcі jeho bývalí študenti si dobre pamätajú jeho erudované prednášky z novovekých і najnovších svetových dejín і to s akým zánietením а elánom, jemu vlastným, ich prednášal. Viedol množstvo diplomových prác, rigorózných prác, bol školiteľom dizertačných prác. S menom Michala Daniláka je spätý rozvoj nielen prešovských fakúlt, ale aj Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, на činnosti ktorej sa в rokoch 1973 – 1990 podieľal ako prorektor pre pedagogickú činnosť. Bol členom vedeckých rád, členom celoštátnych komisií pre doktorandské štúdium, členom Kolégia historických vied pri SAV, členom odborných komisií pre habilitačné а inauguračné konania, predsedom slovensko-ukrajinskej komisie historikov. Jeho odborná, pedagogická činnosť і akademické aktivity počas jeho aktívneho pôsobenia boli bohaté а mnohorozmerné а dostalo sa im mnohých ocenení на rôznych úrovniach.

Michal Danilák nestratil kontakt s odbornými kruhmi, akademickou pôdou і našim pracoviskom ani po odchode на dôchodok. Dodnes nám pomáha svojimi odbornými radami, vedomosťami а skúsenosťami.

V mene Inštitútu histórie FF PU v Prešove, ale aj в mene všetkých jeho bývalých kolegov а študentov Dr. h. c. prof. PhDr. Michalovi Danilákovi, CSc. k životnému jubileu srdečne blahoželáme а želáme mu pevné zdravie, osobnú і rodinnú pohodu, dostatok síl а životnej energie, aby nás svojou prítomnosťou, životnou múdrosťou, elánom а optimizmom tešil čo najdlhšie.

doc. PhDr. Ľubica Harbulová, CSc.
Foto: archív Inštitútu histórie FF PU

Životné jubileum profesora Ferdinanda Uličného

Významný slovenský historik, archi-
vár, pedagóg a vedec prof. PhDr. Fer-
dinand Uličný, DrSc. oslávil v roku
2013 svoje okrúhle životné jubileum
– 80 rokov, tento sviatok sme si pri-
pomenuli aj usporiadaním vedeckej
konferencie.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.
sa narodil 18. augusta 1933 v Ploš-
tíne. Po absolvovaní ľudovej školy
v rodnej obci (1939 – 1944) pokračoval
v štúdiu na Štátnom gymnáziu v
Liptovskom Mikuláši (1945 – 1952).
Následne vyštudoval Filozofickú
fakultu Univerzity Komenského v
Bratislave, odbor archívnic-
tvo – dejepis (1952 – 1957), obhá-
jil diplomovú prácu s názvom „Problém
pravosti zakladajúcich privilegií
liptovských miest z XIII. a XIV.
storočia.“ Počas vysokoškolského
štúdia úspešne absolvoval pobyt
na Filozofickej fakulte Karlovej uni-
verzity v Prahe (1954).

Jeho profesijný život bol a je spoje-
ný s archívničtvom, výskumom slo-
venských dejín a územím východ-
ného Slovenska, kde napriek svojmu
veku, stále aktívne pôsobí dodnes.
Hoci bol jeho prvým pracoviskom
Štátny oblastný archív v Bratisla-
ve (1957), neskôr odišiel do Štátne-
ho oblastného archívu Prešov (1958
– 1961) a následne na akademickú
pôdu, do archívu sa vrátil následkom
politicko-spoločenských pomerov –
normalizácie. Pôsobil na viacerých
pozíciách v Štátnom
oblastnom archíve v Prešove (1972
– 1990), spracovával a sprístupňoval
predovšetkým stredoveké a ranono-
voveké dokumenty, vypracoval viaceré
archívne pomôcky – inventáre.
Ako uznávaný odborník svoje zna-
losti z praxe uplatnil ako vysokoškolský
pedagóg. Pôsobil napr.
na Katedre dejín Filozofickej fakul-
ty UPJŠ v Prešove na poste odbor-
ného asistenta (1961 – 1971). Po re-
habilitácii sa vrátil na univerzitu.
Znovu pôsobil ako odborný asistent
na Katedre dejín Filozofickej fakul-
ty UPJŠ (1990 – 1997), získal profesúru
v rámci odboru slovenských dejín
(1994), zastával aj post dekana Filo-
zofickej fakulty (1994 – 1997), funk-
ciu predsedu akademického senátu,
neskôr sa stal i prodekanom.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.
patrí takpovediac k zakladateľom
študijného odboru archívnic-
tvo na vtedajšej Filozofickej fakul-
te UPJŠ v Prešove v 90. rokoch 20.
storočia, zastával aj funkciu vedú-
ceho Katedry dejín a archívnic-
tva Filozofickej fakulty Prešovskej uni-
verzity v Prešove. Jeho posledným
akademickým pôsobiskom sa sta-

la Katedra dejín Filozofickej fakul-
ty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika
v Košiciach. Počas svojho pôsobenia
vychoval niekoľko desiatok úspeš-
ných absolventov odboru učiteľstvo
akademických predmetov v kombi-
nácii, archívnic-
tvo a história.

Jeho prínos v oblasti vedeckový-
skumnej činnosti sa viaže na probl-
ematiku stredovekých dejín Slo-
venska, participoval na výskume dejín
miest a mestečiek na východnom
Slovensku (napr. *Dejiny Prešova 1.*
1965; *Dejiny Trebišova* 1982; *Dejiny
Giraltoviec* 1992; *Dejiny Vranova nad
Topľou* 1992; *Dejiny obce Tulčík* 1998;
Liptovský Mikuláš 2006; *Ploštín* 2007
a i.), cirkevných dejín – dejín refor-
mácie, alebo komplexne ladených
odborných prác venovaných dej-
nám osídlenia Slovenska (napr. *Dejiny
osídlenia Šariša* 1990; *Dejiny osídle-
nia Užskej župy* 1995; *Dejiny osídle-
nia Zemplínskej župy* 2001). Vo svojich
prácach sa venoval aj problematike
pomocných vied historických (dip-
lomatika, chronológia, dejiny sprá-
vy).

Za jeho aktivity a prínos do slo-
venskej historickej spisby mu bolo
udelených niekoľko ocenení, ako
napríklad medaila Pavla Križku
za zásluhy o rozvoj slovenského ar-
chívnic-
tva (1979), Cena Literárne-
ho fondu, ktorú získal za monogra-
fiu *Dejiny osídlenia Zemplínskej župy*
(2001), Cena Daniela Rapanta (2013),
ktorú zriadil Historický odbor Ma-
tice slovenskej ako najvyššie ocene-
nie za prínos k rozvoju historických
vied, za zásluhy o poznanie slo-
venských dejín a života Slovákov doma
i v zahraničí.

Celoživotné vedeckovýskumné
aktivity jubilanta, ako aj ich aplikova-
nie do praxe pri výchove archi-
várov a historikov nás viedli k tomu,
že sme na jeho počesť, na pôde Filo-
zofickej fakulty Prešovskej univer-
zity v Prešove usporiadali vedeckú
konferenciu s medzinárodnou účas-
ťou, konanú pod záštitou ministra
školsťva, vedy, výskumu a športu
Slovenskej republiky „*POZNÁVANIE
DEJÍN SLOVENSKA – Pramene, metódy
a poznatky.*“ (25. – 26. 9. 2013). Podu-
jatie usporiadali Inštitút histórie Filo-
zofickej fakulty Prešovskej univer-
zity v Prešove, Katedra histórie Filo-
zofickej fakulty Univerzity Pavla
Jozefa Šafárika v Košiciach, Histo-
rický ústav SAV a Slovenská histo-
rická spoločnosť pri SAV. Po sláv-
nostnom otvorení konferencie
riaditeľkou Inštitútu histórie FF PU
v Prešove, doc. PhDr. Ľubicou Har-
buľovou, CSc., odznel pozdravný
list ministra školsťva, vedy, výsku-

mu a športu Slovenskej republiky
doc. PhDr. Dušana Čaploviča, DrSc.,
laudáció na predstavenie jubilanta
prof. PhDr. Petrom Švorcom, CSc.,
ako aj pozdravné príhovory zástup-
cov zo slovenských a zahraničných
univerzitných pracovísk či Štátne-
ho archívu v Prešove. Na podujatí
bol jubilantovi odovzdaný pamät-
ný list dekana Filozofickej fakul-
ty Prešovskej univerzity v Prešove
prof. PhDr. Vasilom Gluchmanom,
CSc.

Odborný program rokovania,
na ktorom odznelo 27 referátov,
približujúcich stav aktuálneho vý-
skumu slovenských, českých či
poľských kolegov, bol rozdelený
do dvoch dní. Počas druhého dňa
do dvoch samostatných sekcií. Od-
znené príspevky sa dominantne
viazali na problematiku stredove-
kých a ranonovovekých dejín – osíd-
lenia, dejín miest, každodennosti,
cirkevných a hospodárskych dejín,
ale aj pomocných vied historických
– diplomatiky, sfragistiky, paleogra-
fie či dejín správy.

Dúfame, že uvedeným podujatím
sme vzdali nielen hold významnej
osobnosti prof. PhDr. Ferdinanda
Uličného, DrSc., ale aj pripravili od-
borné podujatie, na ktorom aktívne
vystúpili jeho kolegovia, priatelia,
ale aj jeho úspešní študenti, viacerí
absolventi našej alma mater.

Pánovi prof. PhDr. Ferdinandovi
Uličnému, DrSc. sa chceme aj touto
cestou ešte raz poďakovať za roky
strávené na prešovskom academic-
kom pracovisku, za pedagogickú
činnosť, jeho entuziazmus, osob-
ný prístup, ktorým ovplyvnil živo-
ty a profesiové smerovanie svojich
študentov a kolegov. Zároveň mu
želáme pevné zdravie, veľa tvorivých
sí, optimizmu a zo srdca všetko
dobré k jeho životnému jubileu
„ad multos annos.“

Mgr. Marcela Domenová, PhD.
IH FF PU v Prešove
Foto: Mgr. Lukáš Rendek

Predprimárne vzdelávanie v kontexte súčasných zmien

Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP), Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu v SR, Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta a mesto Košice, 11. – 12. 10. 2013, zorganizovali v Košiciach vedecko-odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom **Predprimárne vzdelávanie v kontexte súčasných zmien** pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Dušana Čaploviča. Cieľom vedecko-odbornej konferencie bolo poukázať na prítomnosť a budúcnosť predprimárnej edukácie v kontexte súčasných zmien a vytvoriť priestor pre odbornú diskusiu v oblasti predprimárneho vzdelávania. Konferencia sa začala slávnostne – prijatím hostí v Historickej radnici pani viceprimátorkou MUDr. Renátou Lenártovou. Predsedníčka Slovenského výboru OMEP, dr. Monika Miňová, predstavila prítomných hostí, organizáciu OMEP a program vedecko-odbornej konferencie. V úvode konferencie vystúpili deti – tanečníci zo Súkromnej základnej umeleckej školy Boby Brelly na Hroncovej ulici a malý huslista zo Základnej umeleckej školy Jantárova. Konferencia prebiehala v kongresovej miestnosti Univerzitnej knižnice Technickej univerzity na Ulici B. Němcovej. 170 účastníkov konferencie malo možnosť počuť a stretnúť sa s významnými odborníkmi v oblasti predprimárneho vzdelávania nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Na konferencii sa zúčastnili vzácni hostia: dr. Viera Hajdúková, z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky; dr. Mária Kavečanská, vedúca Referátu školstva, športu a mládeže mesta Košice; doc. Ľudmila Liptáková, prodekanka pre vedu, výskum a doktorandské štúdium Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove; doc. Zita Baďuríková, prvá predsedníčka Slovenského výboru OMEP a dr. Jana Bolebruchová, predsedníčka Spoločnosti pre predškolskú výchovu. Vyberám pár viet zo slávnostného príhovoru prvej predsedníčky SV OMEP doc. Zity Baďuríkovej: „Keď sme zakladali Slovenský výbor OMEP-u, nebolo to také jednoduché, ako by sa to na prvý pohľad mohlo zdať. Jedna vec bola získať a presvedčiť ľudí o zmysle OMEP-u a aktivizovať dovtedy existujúcu pomerne malú členskú základňu dovtedy existujúceho Československého výboru OMEP na Slovensku, druhá požiadať a presvedčiť Svetový výbor OMEP, aby sme boli po zániku ČSV OMEP prijatí ako nástupnícka organizácia bez akýchkoľvek podmienok a čakacej lehoty. SV OMEP vznikol v období, ktoré nebolo k materským školám žičlivé ani verbálne ani praktické. Viacerí politickí predstavitelia preferovali výchovu detí predškolského veku v rodine, pamätáme si výroky o útlme materských škôl, čo spolu s rastom nezamestnanosti žien a poklesom pôrodnosti viedlo k zrušeniu asi tretiny materských škôl. SV OMEP sa od začiatku usiloval nielen o udržanie, ale najmä o skvalitňovanie systému výchovy a vzdelávania detí predškolského veku, vyslovoval a podporoval požiadavku zvyšovania kvalifikovanosti učiteliek materských škôl, členky našej organizácie boli a sú aktívne vo viacerých poradných orgánoch a komisiách.

Dnes má SV OMEP-u 20 rokov. Je vo veku, v ktorom má podľa Komenského človek navštevovať akadémiu. A čo bola pre neho akadémia? 1. stály zbor učencov, 2. miesto, kde sú knihy každého druhu, ktoré možno získať, 3. dielňa múdrosti, čo sa hemží neustálymi vážnymi a vecnými cvičeniami. Nech sa OMEP stane takouto akadémiou pre tých, ktorí venujú svoj um a najlepšie sily najmladším. „Ak chceš, aby človek vedel všetko, veď ho po všetkých Božích divadlách a bude to vedieť; aby chcel to najlepšie, ukáž mu rozdiel medzi dobrom a zlom; aby mohol všetko, cvič jeho sily vo všetkom možnom a potrebnom a zvyk-

ne si na to... Celá nádej na všeobecnú nápravu vecí závisí od prvej výchovy. Spravidla sme takí (telom, duchom, mravmi, snahami, rečou a správaním), akými nás urobila prvá výchova a po nej nasledujúce vzdelanie v mladosti“. Po slávnostných príhovoroch s hlavnými referátmi vystúpili:

- Dr. Viera Hajdúková (*Cesta za dobrou materskou školou*)
- Prof. Branislav Pupala (*Materská škola v spleti súčasnej kurikulárnej politiky*)
- Dr. Ľubomír Verbovanec (*Evolúcia učiteľa predprimárneho vzdelávania v interakcii spoločenských potrieb*)
- Dr. Ilona Uváčková (*Čo vieme/nevieme o materskej škole v súčasnosti?*)
- doc. Ondrej Kaščák (*Križovatky domácich tradícií a medzinárodných koreňov vzdelávania a starostlivosti o deti v ranom detstve*)
- prof. B. Irena Muchacká (*Predškolské vzdelávanie v Poľsku*)

V priestoroch univerzitnej knižnice boli pre účastníkov konferencie pripravené prezentácie 13 rôznych spoločností, vydavateľstiev a organizácií, ktorí sa tu počas prestávok mohli inšpirovať aj ponukou učebných pomôcok, hračiek či kníh pre materské školy. V piatok popoludní veľa účastníkov konferencie využilo možnosť prejsť sa historickým centrom Košíc s odborným výkladom a zažiť neopakovateľné „Potulky centrom Košíc“ s Milanom Kolcúnom.

V sobotu, 12. 10. 2013, vo vybraných materských školách v Košiciach: Materská škola Obrancov mieru 16, Materská škola B. Němcovej 4, Materská škola Park Angelinum 7, Materská škola Tatranská 23 a Súkromná materská škola Mánesova 23, prebiehali workshopy a panelové diskusie k obsahu výchovy a vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach pod vedením lektorov z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, z MŠVVaŠ SR a ŠŠI: Dr. V. Hajdúková a Dr. I. Uváčková (*Riadenie materských škôl – aktuálny stav*)

- Dr. K. Vužňáková (*Jazyková oblasť*)
- Dr. E. Šimčíková a Dr. B. Tomková (*Matematická oblasť*)
- Dr. A. Derevaníková (*Hudobná oblasť*)
- doc. R. Bernátová (*Prírodovedná oblasť*)

Konferencia sa niesla v slávnostnom duchu – Slovenský výbor OMEP oslavuje v roku 2013 svoje 20. výročie založenia. Preto pri tejto príležitosti boli odovzdané ocenenia významným osobnostiam za aktívnu a tvorivú prácu a jej prínos v prospech predškolskej výchovy na Slovensku.

PaedDr. Monika Miňová, PhD.
Foto: archív PF PU

Konferencia Európskej asociácie pôrodných asistentiek o vzdelávaní

Edukačná konferencia EMA sa konala 29.-30. novembra 2013 v priestoroch Maastrichtskej školy manažmentu (Maastricht School of Management) pod záštitou Holandskej kráľovskej organizácie pôrodných asistentiek (KNOV) a Fakulty vzdelávania a štúdií pôrodných asistentiek v Maastrichte (Academie Verloskunde Maastricht).

Konferenciu otvorila predsedníčka Holandskej kráľovskej organizácie pôrodných asistentiek **Linda Rentes** a dekanka Fakulty vzdelávania a štúdií pôrodných asistentiek **Rafael van Crimpen**.

Na úvod odborného programu predniesla svoj príspevok prezidentka EMA pani **Mervi Jokinen**, ktorá nás informovala o nových trendoch vo vzdelávaní pôrodných asistentiek a potrebe zavedenia kreditového systému hodnotenia celoživotného vzdelávania pôrodných asistentiek v celej Európe. Pán **Konstantinos Tamaras**, zástupca vedúceho Oddelenia pre voľný pohyb odborníkov Generálneho riaditeľstva pre medzinárodný obchod a služby pri Európskej komisii informoval prítomných o opatreniach Európskej komisie na uľahčenie pohybu osôb na európskom trhu práce prostredníctvom zavedenia nového elektronického systému na uznávanie dokladov o vzdelaní pre vybrané regulované povolania, kam patrí aj pôrodná asistentka. V plenárnej sekcii vystúpila za ICM Medzinárodnú konfederáciu pôrodných asistentiek pani **Nester T. Moyo**. Vo svojom príhovore informovala plénum konferencie o *Globálnych štandardoch pre vzdelávanie pôrodných asistentiek a Esenciálnych kompetenciách pre základnú prax pôrodnej asistencie* – dokumentoch z roku 2010, ktoré boli v roku 2013 revidované a sú zverejnené na oficiálnej internetovej stránke ICM (<http://internationalmidwives.org/who-we-are/policy-and-practice/icm-international-definition-of-the-midwife/>). Ide o set kvalifikačných indikátorov založených na globálnych normách, ktoré by mali byť záväzné pre vzdelávanie a prax pôrodných asistentiek na celom svete. V týchto dokumentoch sú publikované minimálne štandardy, ktoré musí splniť vzdelávacia inštitúcia, pripravujúca pôrodné asistentky, definujú štandardy a pojmy: fakulta pôrodnej asistencie, učiteľ pôrodnej asistencie, učiteľ klinickej praxe, študent pôrodnej asistencie, curriculum, zdroje, zariadenia a služby, posudzovacie stratégie vzdelávania pôrodnej asistencie.

Nasledujúce rokovanie pokračovalo v odborných tematických sekciách, workshopoch a posterových sekciách, ktoré mali svoj program rozvrhnutý do 2 dní. Program v jednotlivých sekciách a workshopoch prebiehal paralelne.

Sekcie boli zamerané na oblasť **výskumu pôrodnej asistencie**, kde sa razí trend uplatňovania *Evidence-based Practice* v pôrodnej asistencii, **rozvoj vzdelá-**

vacích programov pôrodnej asistencie, kde prevláda dôraz na 4-ročný modulárny program a podpora magisterského a celoživotného vzdelávania pôrodných asistentiek. V sekcii zameranej na **inováciu vzdelávania** pôrodných asistentiek sa prezentujúci venovali problematike online vzdelávania, sebvzdelávania, inovatívnych vzdelávacích metód, evaluácii klinických zručností pôrodných asistentiek, kde bol predstavený systém *OSCE – Objective Structural Clinical Examination*, tak v teoretickej ako aj praktickej rovine, metóda *TOSCE – sledovanie klinických tímových stretnutí*, ktorý má pomôcť hodnotiť tímovú prácu študentov pôrodnej asistencie. Poslednou tematickou sekciou bola sekcia, zameraná na stratégie **vedenia klinickej praxe a vzdelávania** klientov pôrodných asistentiek. Workshopy boli zamerané na problematiku **písania vedeckých článkov, samoriadené učenie na pracovisku pôrodnej asistencie** a predstavenie **modelu vyučovania študentov pôrodnej asistencie k práci s rodičmi**, do ktorého sme sa zapojili prezentáciou vzdelávania pôrodných asistentiek na našej fakulte. *Podrobné informácie o konferencii nájdete na: <http://www.av-m.nl/avm/ema-congres>*

Toto cestou ďakujeme Občianskemu združeniu pre podporu vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek za finančný príspevok, ktorý nám poskytlo na financovanie účasti na tejto konferencii.

doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH
PhDr. Ľubica Rybárová, PhD.
Foto: Katedra pôrodnej asistencie
FZO PU v Prešove

We don't need no education! Or do we?

V hlavnom meste Estónska, Tallinne, sa 14. až 16. októbra 2013 uskutočnil medzinárodný seminár *We don't need no education! Or do we? Meeting the challenges of working in the youth field – how can education and training help to address these challenges?* (Nepotrebuje žiadne vzdelanie! Alebo áno? Čelíme práci v oblasti mládeže – ako môže výchova a vzdelávanie prispieť k riešeniu týchto problémov?)

Hlavným zámerom seminára bolo identifikovať súčasné kľúčové výzvy v oblasti vzdelávania mládeže a skúmanie rôznorodých vzdelávacích postupov podporujúcich kvalitu v oblasti práce s mládežou – od formálnych k neformálnym vzdelávacím prostrediam na rôznych úrovniach.

Seminár ponúkol platformu pre rôzne zúčastnené strany, stretnúť sa a diskutovať o úlohách a prínose rozvíjania kvality v oblasti práce s mládežou. Ambíciou bolo preskúmať úlohu a potenciál vzdelávania a zvyšovania praktických zručností samotných aktérov v oblasti práce s mládežou. Podeliť sa o reálne a odlišné skúsenosti pri práci s mládežou a s prípravou *youthworkerov* v rôznych krajinách, s dôrazom na prepojenie formálneho a neformálneho prostredia vo vzdelávaní. Medzinárodný seminár ponúkol príležitosť na vzájomné riešenie nastolených výziev a rozvíjanie možností budúcej spolupráce. Na seminári bolo prítomných 65 účastníkov z trinástich krajín Európy, prevažne učiteľov, tvorcov vzdelávacích programov a pracovníkov s mládežou, trénerov, tvorcov politik mládeže v akademickom a neformálnom prostredí. Šiesti účastníci zo Slovenska sa na seminári zúčastnili v rámci programu *Mládež v akcii*, pod gesciou *Iuventy – Slovenského inštitútu mládeže*. Pedagogickú fakultu Prešovskej univerzity v Prešove zastupovali dr. Erika Novotná a dr. Lucia Hrebeňárová. Priebeh seminára bol dynamický, organizovaný formou tematických vstupov, rozhovorov, prednášok, panelových diskusií, workshopov a mnohých inovátnych metód a foriem vzdelávania, napr. *open space sessions*. Usporiadateľom seminára bola *Nadácia Archimedes, Estónska národná agentúra* v rámci *Európskeho sociálneho fondu* a programu *Rozvoj kvality práce s mládežou*, s podporou Európskej únie. Organizácia seminára bola podporovaná riadiacou skupinou, zahŕňajúcou *Mládež v národných akčných agentúrach* vo Veľkej Británii i na Slovensku a na základe konzultácií a kooperácie s predstaviteľmi akademických inštitúcií garantujúcich kurikulum pre prípravu pracovníkov s mládežou v Estónsku: *Narva College University of Tartu, Viljandi Cultural Academy of University of Tartu a Pedagogical College of Tallinn University*.

Práca s mládežou má svoje špecifiká a tí, ktorí s mladými ľuďmi pracujú, pociťujú potrebu ďalšieho vzdelávania a školenia. To sa týka najmä motivácie mladých ľudí, správneho vedenia aktivít, využívania voľnočasových aktivít. Práca s mládežou mimo školy už nepredstavuje len detailné organizovanie a vyplnenie voľného času mládeže aktivitami, ktoré pre nich pripravili „dospelí“ vedúci. Je to predovšetkým poskytnutie priestoru pre samotných mladých ľudí podieľať sa na príprave a realizácii rôznych programov aktívneho spôsobu trávenia voľného času. Neformálne vzdelávanie spolu s formálnym učením vhodne dopĺňa systém vzdelávania a od-

bornej prípravy. Orientuje sa na účastníka vzdelávania, ktorého aktívne zapája do vzdelávacieho procesu. Je prepojené s túžbami a záujmami mladých ľudí a zároveň vytvára priestor na cieľnú podporu a rozvoj konkrétnych kompetencií, ktoré môžu neskôr vo svojom živote mladí ľudia využívať. Taktiež umožňuje mladým ľuďom získavať vedomosti, rozvíjať zručnosti a formovať svoje postoje, a tým prispieva k ich osobnostnému rozvoju, sociálnemu začleňovaniu, rozvoju aktívneho občianstva. V konečnom dôsledku zvyšuje vyhliadky na získanie zamestnania a uplatnenia sa v živote.

Dôležitým medzníkom v tejto oblasti je uznanie prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou. Minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Dušan Čaplovič, v júni 2013 podpísal národnú *Deklaráciu o uznávaní prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou*. Slávnostný akt sa uskutočnil v rámci medzinárodnej konferencie *Fórum inovátného učenia*, ktorá sa konala za účasti pracovníkov s mládežou z celej Európy v Bratislave. Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove podpísala túto *Deklaráciu*, čím vyjadrila podporu neformálnemu vzdelávaniu v práci s mládežou a uznáva jeho prínos pre mladých ľudí.

Medzinárodný seminár *We don't need no education! Or do we?* a stretnutie s významnými osobnosťami, ktorí sa angažujú v oblasti práce s mládežou, nastolil množstvo otázok na diskusiu, výmenu a zdieľanie skúseností a príkladov dobrej praxe. Motivovalo nás to k perspektívnemu implementovaniu rôznych modelov a foriem neformálneho vzdelávania mládeže aj v priestore formálneho vzdelávania. Inšpirovalo nás to k hľadaniu prienikov formálneho a neformálneho vzdelávania aj vo vysokoškolskom vzdelávaní.

Téma neformálneho vzdelávania je dôležitou súčasťou európskej vzdelávacej politiky, a tiež štátnej politiky Slovenskej republiky vo vzťahu k deťom a mládeži, ktorej hlavné zámery a princípy sú deklarované v *Stratégii SR pre mládež na roky 2014 – 2020*. Sme presvedčení, že téma neformálneho vzdelávania a angažovania mládeže k aktívnej participácii nielen na ich občianskom, ale i študentskom živote, má svoje miesto a opodstatnenie i na pôde akademickej.

PaedDr. Erika Novotná, PhD.
PaedDr. Lucia Hrebeňárová, PhD.
Foto: archív autoriek

Nová sociálna edukácia človeka II.

Mesiac november sa už druhý rok po sebe na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove nesie v znamení konania konferencie v duchu „sociálnej edukácie človeka.“ Aj tento rok PBF PU v Prešove, pod záštitou jej dekana prof. ThDr. Jána Šafina, PhD., organizovala 7. novembra 2013, v priestoroch fakulty, 2. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie na tému „Nová sociálna edukácia človeka II.“ Vedeckou garantkou a autorkou tejto myšlienky bola doc. PhDr. Mária Machalová, CSc., známa odborníčka vo vede, výskume a vzdelávaní v oblasti sociálnej práce, sociálnej andragogiky a biodromálnej psychológie. Konferencia ponúkla priestor na zdieľanie odborných názorov a skúseností pre pracovníkov vedeckovýskumných a akademických pracovísk i odborníkov z praxe. Cieľom konferencie bolo diskutovať otázky o zmysle a realite celoživotnej výchovy, vzdelávania, učenia sa a poradenstva, s dôrazom na sociálne aspekty z pohľadu: teológie, antropológie, filozofie, kulturologie, psychológie, pedagogiky, andragogiky, sociológie, sociálnej práce i sociálnej politiky.

Medzinárodnú vedeckú konferenciu otvoril a prítomných privítal dekan PBF PU v Prešove prof. ThDr. Ján Šafin, PhD. spolu s vedeckou garantkou konferencie doc. PhDr. Máriou Machalovou, CSc.

Pozvanie na toto vedecké podujatie prijalo mnoho uznávaných a významných osobností z tuzemska i zo zahraničia. Nechýbal vладыka, dr.h.c. doc. ThDr. Radim Pulec-Kryštof, PhD., emeritný metropolita, pôsobiaci na pôde PBF PU v Prešove. Profesor Katedry sociálnej práce a sociálnych vied, Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre prof. PhDr. Ján Gabura, CSc., ktorý vystúpil s príspevkom: „Možnosti uplatnenia behaviorálnej terapie v sociálnej práci“. Pozvanie prijala a svojím aktívnym vystúpením: „Vysokoškolská príprava – cesta k vzdelanosti?“ vedecké podujatie obohatila doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD., dekanka Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove. Na konferenciu pricestovali aj účastníci z Poľska, významní hostia z Uniwersytet Rzeszowski v Rzeszówe prof. hab. Andrzej Lipczyński, ktorého príspevok sa niesol na tému: „Człowiek w XXI wieku. Szanse i zagrożenia.“ a dr hab. Bogdan Zbroja, z Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, ktorý prezentoval tému „Wychowanie i samowychowanie na przykładzie św. Pawła“. Účastníkov konferencie oboznámil s projektom „Wýučba charakteru w kontekste mrawnej a etycznej výchovy“ doc. PhDr. Emil Komárik, CSc. z Katedry pedagogickej a školskej psychológie Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Prítomných do oblasti poznania zmyslu, významu a potrebnosti edukácie človeka uviedol príspevok doc. PhDr. Márie Machalovej, CSc., ktorý bol koncipovaný v intenciách jej inovatívneho konceptu „Edukačná sociálna práca ako rozvojová sociálna práca“. Náhľad na edukáciu človeka z aspektu vplyvu svätého písma a viery vyjadril otec doc. ThDr. Alexander Cap, CSc. S edukačnou prípravou sociálnych pracovníkov v paliatívnej starostlivosti oboznámili: prodekan pre vzdelávanie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

PU v Prešove doc. PhDr. Tomáš Hangoni, PhD., v spoluautorstve s PhDr. ThDr. Marošom Šipom, PhD. a doktorandkou Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove Mgr. Martinou Šipovou. doc. PhDr. Mária Podhájecká, CSc. a Mgr. Ing. Vladimír Gerka upozornili na nevyhnutnosť predprimárnej edukácie pri formovaní človeka od jeho detstva. O kresťanský aspekt chápania procesu edukácie človeka obohatil prítomných aj príspevok prodekana pre vedu a doktorandské štúdium Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove ThDr. Jána Husára, PhD. „Vdova a jej dar (sociálny aspekt príbehu“), ako aj príspevok prodekana pre rozvoj a zahraničné vzťahy PBF PU v Prešove PhDr. Andreja Nikulina, PhD., „Význam psychoterapie v kresťanskom poradenstve“. Odborný asistent PBF PU v Prešove PhDr. Bohuslav Kuzyšin, PhD., ktorý bol hlavným organizátorom konferencie a jej priebeh úspešne manažoval, predstavil v spoluautorstve s Mgr. Petrom Grejtákom, inovatívny prístup v práci so sociálnym klientom pod názvom „Oneiro v terapii umením“. Pozvanie prijali aj kolegovia z Katolíckej univerzity v Ružomberku:

doc. PhDr. Albín Škoviera, PhD., Mgr. Viera Kleinová, ktorá oboznámila s témou „Emocionálna inteligencia ako súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu v súčasnej škole“ a Mgr. Tomáš Muszka, ktorý poukázal na „Vplyv drogových závislostí na výchovu, vzdelávanie, duchovnú a spoločenskú situáciu – východiskové inštitúcie, poradenstvo“. Nechýbala ani účasť doktorandov PBF PU v Prešove, ktorí svojimi príspevkami

obohatili konferenciu: Mgr. Lucia Drotárová - „Percepcia potrieb ďalšieho vzdelávania u študentov sociálnej práce v Prešove“, PhDr. Daniela Cehelská - „Špecifiká vzdelávania v hostiteľských krajinách pre prisťahovalcov, národnostné menšiny a ľudí kultúrne odlišných“, Mgr. Martina Kormošová - Internet – revolúcia a progres, Mgr. Ing. Miroslav Šulík - Kriminalita mládeže, problém súčasnosti.

V priebehu konania konferencie sa dostalo významného ocenenia od Slovenskej grafologickej spoločnosti (SGrS) doc. PhDr. Márii Machalovej, CSc., za priekopnícku činnosť v rozvoji, propagovaní a edukácii, ako aj za etablovanie grafológie-psychológie písma a písmaoznalectva na Slovensku. Ocenenie vyjadril prezident Slovenskej grafologickej spoločnosti Ing. Bc. J. Mátej. Za dlhoročné nezištné pôsobenie v tejto inštitúcii odovzdal pred auditiórom prítomných pani docentke, ako zakladajúcej členke SGrS, „Diplom za dlhoročnú propagáciu grafológie na Slovensku“.

Medzinárodná vedecká konferencia „Sociálna edukácia človeka II.“ bola jedným z výsledkov riešenia vedeckovýskumného projektu *Experimentálna oneiroterapia v praxi - analýza možností a efektívnosti novej rehabilitačno-intervenčnej a diagnostickej techniky pri práci s klientom sociálnej práce* (VEGA 1/0010/13).

PhDr. Daniela Cehelská

Foto: archív Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU v Prešove

O Proglase na GTF PU

V jubilejnom cyrilo-metodskom roku sa na GTF PU v Prešove uskutočnila prezentácia jedinečnej veľbásne Konštantína-Cyrila – Proglas. Pozvanie na vedecké kolokvium o tomto diele prijali Dr. Dana Podracká, vedúca literárneho oddelenia Literárno-informačného centra a literárny vedec prof. PhDr. Ján Zambor, CSc. z Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Cieľom organizátorov bolo vedecky priblížiť pedagógom i poslucháčom túto prvú slovanskú báseň, zostavenú sv. Konštantínom-Filozofom. V príhovore doc. Michal Hospodár poukázal na vznik slovanskej abecedy (hlaholiky) a prekladu evanjelia, ktoré dali podnet k napísaniu Proglasu. Profesor Ján Zambor sa v prednáške venoval tejto veľbásni z jazykového a umeleckého hľadiska. Podelil sa aj o svoje zážitky z prezentácie v európskych krajinách. Poetka Dana Podracká predstavila prítomným dve nové publikácie z LIC, obsahujúce poetické stvárnenie Proglasu súčasnými slovenskými básnikmi. Súčasťou kolokvia bola aj plodná diskusia a umelecký prednes.

doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD., Foto: archív GTF PU v Prešove

Literárny vedec PhDr. Ján Zambor, CSc.

Dvadsaťročné jubileum, ale najmä perspektívny rozvoj

Je piatok, 4. október 2013, deväť hodín ráno a slnko svojimi lúčmi prebúdzá budovu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Nič netuší... Nevie, že tu nič a nikoho prebúdzáť netreba, že tu sa pracuje už od skorého rána. Vo vzduchu cítiť vôňu kávy a mierne napätie účastníkov medzinárodného vedeckého seminára pod názvom *Slavistika - areálová slavistika - stredoeurópske štúdiá*, ktorý sa koná pri príležitosti 20. výročia založenia Katedry slavistiky na Filozofickej fakulte našej univerzity. Pre niektorých by mohli byť mätúce práve posledné dve slová v názve. Všetko je však správne. Pri udalosti takej významnej, akou bola tá piatková, sa zároveň udiala ďalšia markantná a progresívna vec a to konkrétne pretvorenie Katedry slavistiky na súčasnú Katedru stredoeurópskych štúdií, ktorá bude pútať budúcich študentov nielen novým, atraktívnym názvom, ale najmä skvelým študijným programom, obzvlášť inovatívnymi prístupmi v ponímaní filologických štúdií a kooperáciou s významnými univerzitami v rámci strednej Európy. Slávnostného úvodného slova sa neujal nikto iný ako sám vedúci novovzniknutej katedry doc. PhDr. Peter Káša, CSc., ktorý dal neskôr priestor svojim kolegyniam prof. PhDr. Júlii Dudášovej, DrSc. a prof. PhDr. Márii Čižmarovej, CSc. Obe predstavili históriu Katedry slavistiky, významnú výskumnú a publikačnú činnosť a tým oboznámili prítomných so skutočnosťami, ktorými prešla katedra počas svojej dvadsaťročnej existencie.

So svojimi prednáškami vystúpili hostia z popredných jazykovedných a akademicko-vedných inštitúcií nielen z našej krajiny, ale aj so susedných Čiech, Poľska, Maďarska, prítomní boli však aj bývalí a súčasní lektori slovanských jazykov, konkrétne bieloruského a bulharského jazyka. Nemožno nespomenúť vášnivú debatu za oválnym stolom, ktorá diplomaticky vyriešila odpovede na otázky nielen akademických pracovníkov, ale najmä nás, študentov, na smerovanie novovzniknutej Katedry stredoeurópskych štúdií.

Za výraznú zmienku stoja najmä interaktívne lingvistické a literárnovedné workshopy, kde prednášky a zároveň kolokviá na rôzne témy viedli zahraniční lektori z Rzeszovskej univerzity, Univerzity Marie Currie-Sklodowskej v Lubline, bieloruská lektorka V. Lašuk, pôsobiaca v súčasnosti na Katolíckej univerzite v Ružomberku, doc. L. Pálfalvi z Katolíckej univerzity Petra Pazmányho v Piliscsabe v Maďarsku, ale aj vyučujúci našej katedry. Na workshopoch sa zúčastnili aj pedagógovia z iných katedrií, čím sa debaty rozvinuli do mimoriadne pútavých rozmerov.

Konferencia bola realizovaná vďaka finančnej podpore Visegrad Fund. V rámci garantovaného projektu Stredoeurópske štúdiá, ktorý je zameraný nielen na krajiny Vyšehradskej štvorky, ale je zaujímavým doplnením o krajiny ako Bielorusko a Ukrajina pod zašifrovaným názvom V4+, nám - študentom stredoeurópskych štúdií - budú prednášať zaujímaví hosťujúci vyučujúci z partnerských univerzít V4.

Moje myšlienky po odchode z univerzitnej pôdy boli zmiešané a radostné zároveň. Zrazu som na vlastné oči videla prácu a úsilie všetkých pracovníkov našej novej katedry, to, s akým zanietením budujú náš nový stredoeurópsky odbor, a že vlastne to, čo vidíme na vyučovaní, je len výsledkom a úrodou ich veľkej snahy. Bolo dobré vidieť to všetko, vypočúť si perspektívne plány, aspoň na chvíľu sledovať, ako sa rodí nová konkurencia pre iné katedry s podobným názvom, pôsobiace nielen na Slovensku, ale v celej strednej Európe.

Daniela Ďurišková, študentka 2. ročníka programu Stredoeurópske štúdiá na FF PU
Foto: archív Katedry slavistiky IRUS FF PU v Prešove

Vplyv vzdelávania a výskumu v nelekárskych odboroch na kvalitu zdravotnej starostlivosti

Na Fakulte zdravotníckych odborov PU v Prešove sa 24. októbra 2013 bilancovalo. Na odbornovo-vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou s názvom *Vplyv vzdelávania a výskumu v nelekárskych odboroch na kvalitu zdravotnej starostlivosti* predstavili riešitelia štyri projekty, podporené Kultúrnou a edukačnou agentúrou MŠVVaŠ SR. Spoluorganizátormi konferencie boli Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora fyzioterapeutov a Slovenská komora zdravotníckych záchranárov.

Konferenciu slávnostne otvorila dr.h.c. prof. PhDr. Anna Eliašová, PhD., dekanka FZO PU v Prešove, predsedníčka vedeckého výboru konferencie, ktorá zároveň prevzala aj záštitu nad jej konaním. Účastníkov konferencie pozdravil riaditeľ Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove MUDr. Radoslav Čuha, MBA, MPH, spolu s námestníčkou pre ošetrovateľstvo PhDr. Máriou Haraksimovou, MBA a prezidentka RK Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek Mgr. Ľubica Staroňová.

Počas úvodného bloku prednášok predniesli svoje príspevky pozvaní prednášajúci doc. PhDr. Dagmar Mastiliaková, PhD. zo Sliezskej univerzity v Opave a Prof. MUDr. Olesia Horlenko, DrSc. z Užhorodskej národnej univerzity a ďalší účastníci. Po úvodnom bloku prednášok sa konalo slávnostné otvorenie Simulačného laboratória pre odbor ošetrovateľstvo, kde pásku slávnostne prestrihla dekanka FZO PU. V popoludňajších hodinách začali rokovanie jednotlivé odborné sekcie podľa tematického zamerania.

V sekcii *Senior v centre záujmu ošetrovateľstva* sa na úvod konalo predstavovanie nových publikácií autorov Katedry ošetrovateľstva FZO PU. Nasledoval odbornovo-vedecký program, kde bol predstavený projekt 022PU-4/2011 *Edukačné centrum pomoci pre príbuzných pacientov s Alzheimerovou chorobou v kontexte prepojenia teórie a praxe vo výučbe študentov* a prezentované príspevky jednotlivých aktívnych účastníkov. Sekciu viedla doc. MUDr. Eleonóra Klímová, CSc., hlavná riešiteľka projektu. Hlavným cieľom projektu bolo ponúknuť študentom odboru ošetrovateľstvo a fyzioterapie možnosť nezvyčajného, tvorivého prístupu a poskytnúť novú netradičnú možnosť multidisciplinárneho prepojenia teórie s praxou, zlepšiť informovanosť edukantov v danej problematike, ktorá zahŕňa všetky aspekty – od ošetrovateľskej, opatrovateľskej starostlivosti, kognitívnej rehabilitácie, ergoterapie a pod., vytvoriť priestor pre opatrovateľov s možnosťou sociálnej interakcie a výmeny skúseností s jedincami s podobným problémom, využiť interdisciplinárny prístup pri výučbe so zameraním na starostlivosť o pacienta s Alzheimerovou chorobou a jeho príbuzného, skvalitniť proces vzdelávania študentov ošetrovateľstva a fyzioterapie, prostredníctvom inovatívnych, modifikovaných, kreatívnych výchovno-vzdelávacích metód umožniť študentom komplexné poznanie problematiky neurodegeneratívnych ochorení so špecifickým

zreteľom na Alzheimerovu chorobu, prepojiť teóriu a prax vo vyučovacom procese, vytvoriť edukačné materiály, zvýšiť vedomostnú úroveň opatrovateľov - príbuzných pacientov s Alzheimerovou chorobou v edukačnom centre a v domácom prostredí, realizovať edukačné stretnutia a manažovať edukačné centrum. Odznali zaujímavé príspevky domácich i zahraničných prednášajúcich orientované na psychickú záťaž opatrovateľa pacienta s Alzheimerovou chorobou, využitie reminiscenčnej terapie pri demencii, prevenciu demencie, nefarmakologické postupy v liečbe demencií, sociálnu podporu pacientov s Alzheimerovou chorobou a ďalšie, ktoré obohatili participujúcich v tejto sekcii o odborné a vedecké poznatky. Rokovanie v tejto sekcii umožnilo interdisciplinárnu výmenu informácií, poznatkov, skúseností v oblasti podpory duševného zdravia, problematiky demencie, Alzheimerovej choroby, edukácie, ako aj hľadanie odpovedí ako skvalitniť proces edukácie, ako zachovať a uchovať duševné zdravie jedinca až do staroby. Vytvoril sa priestor na to, aby sme poukázali na prepojenie teórie a praxe, nielen vo výučbe, ale aj ošetrovateľskej a opatrovateľskej praxi. Špecifickou oblasťou vedecko-odbornej konferencie bola aj široko diskutovaná téma kvality života človeka v sociálnej oblasti a oblasti zdravotníctva v 21. storočí.

V sekcii *Fyzická aktivita ako fenomén prevencie civilizačných ochorení*, ktorej predsedal doc. MUDr. Alexander Kiško, CSc. spolu so zahraničnými spoluprieťmi projektu 009PU-4/2011 *Návrh stratégie skríninového vyšetrenia mladých športovcov a zdokonalenie foriem výučby v oblasti biofyziológie športu za účelom prevencie kardiovaskulárnych komplikácií v rámci medzinárodnej spolupráce z Ukrajiny*, boli prezentované príspevky, ktoré vznikli ako výstup z uvedeného projektu, predovšetkým zamerané na kardiologickú problematiku zdravia športovcov a ďalšie zaujímavé príspevky zahraničných účastníkov. Cieľom uvedeného projektu bolo testovať, modifikovať a rozšíriť protokol skríninového vyšetrenia mladých športovcov za účelom prevencie kardiovaskulárnych komplikácií, testovať vybranú vzorku mladých športovcov v SR, testovať vybranú vzorku mladých športovcov v rámci medzinárodnej spolupráce – Ukrajina, rozšíriť protokol skríninového vyšetrenia mladých športovcov, sprístupniť modifikovanú slovensko-ukrajinskú verziu na webovej stránke Prešovskej univerzity v Prešove, Fakulty zdravotníckych odborov, optimalizovať obsahovú náplň kurikula študentov Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove o kardiovaskulárnych komplikáciách a možnostiach ich prevencie, zatriktívniť formy vzdelávania mladých športovcov a implementovať výsledky testovania do edukačných materiálov. Na konferencii sa zúčastnili zahraniční hostia Olesia Horlenko, Olga Dulo, Vasylyna Svystak, Adriy Ship a Nelli Kiško z participujúcej inštitúcie z Užhorodu. Ich prednášky mali vysokú odbornú úroveň. V závere sekcie prebehlo zhodnotenie chronológie celého projektu v rámci medzinárodnej spolupráce s partnerskou inštitúciou v Užhorode. Náhla smrť u špor-

tovcov starších ako 35 rokov je najčastejšou príčinou fatálnych príhod. Benefitom projektu je preto fakt, že sa nezameriava len na zdokonalenie foriem výučby v oblasti biofyziológie športu, ale prináša nové stratégie skriningového vyšetrenia mladých športovcov v rámci prevencie kardiovaskulárnych komplikácií ako náhlej smrti športovcov. Dôležitým faktom ostáva, že závery výskumného projektu vyvolali záujem odborníkov z európskych kardiologických spoločností. Riešitelia projektu konštatovali spokojnosť s naplnením vytýčených cieľov a záverečnými výsledkami projektu a poukázali na možnosti budúcej spolupráce. V sekcii pre odbor pôrodnej asistencie s názvom *Inovácia vzdelávania v pôrodnej asistencii* bol hlavnou ideou výstup z projektu 004PU-4/2011 *Multimediálne technológie v príprave pôrodných asistentiek*. Sekcii predsedala doc. PhDr. Alexandra Archalousová, PhD. zo Sliezskej univerzity v Opave, spoluriešiteľka projektu. Program sekcii bol určený nielen pedagógom, ale aj študentom odboru. Pre študentov bol pripravený workshop s nemeckou pôrodnou asistentkou Monikou Walter, ktorá sa zamerala na starostlivosť o ženu v tehotenstve, počas pôrodu a šestonedelia, v komunitnej starostlivosti v Nemecku a na kompetencie pôrodnej asistentky v tejto krajine. Workshop pokračoval v odbornej učebni fyzioterapie, kde pani Walter spolu so študentami precvičovala rôzne polohy počas pôrodu, ktoré realizuje s rodičkami vo svojej samostatnej praxi. Tento workshop sa u študentov stretol s veľkým ohlasom a dlhotrvajúcou diskusiou. Súbežne s workshopom pokračoval odbornovo-vedecký program sekcii, kde si účastníci konferencie vymenili informácie o možnostiach vzdelávania s využitím e-learningu v teoretickej a praktickej príprave pôrodných asistentiek. Jednotlivé príspevky boli výstupom zo spomínaného projektu. V závere programu tejto sekcii bolo konštatované, že vzdelávanie pôrodných asistentiek je náročné a je potrebné využívať všetky možnosti elektronickej podpory vzdelávania, aby vzdelávanie bolo kvalitné a v súlade s potrebami klinickej praxe.

Sekcia *Prednemocničná, nemocničná a následná starostlivosť o pacienta s úrazom pohybového aparátu* bilancovala výsledky riešeného projektu 011PU-4/2011 *Návrh metodík pre komparáciu výsledkov v liečbe pohybového aparátu*. Cieľom projektu bolo získať prehľad vo svete používaných a odporúčaných metodík pre hodnotenie

postihnutia pohybového aparátu, uskutočniť triedenie metodík podľa postihnutia jednotlivých častí pohybového aparátu, navrhnúť efektívne metodiky pre posúdenie miery postihnutia pohybového aparátu s využitím medzinárodných odporúčaní a sprístupniť ich na webovej stránke, vypracovať jazykovo – kultúrnu adaptáciu uznávaného a vo svete štandardne používaného dotazníka DASH pre univerzálne subjektívne hodnotenie postihnutia ktorejkoľvek časti hornej končatiny, sprístupniť slovenskú verziu dotazníka DASH on-line na webovej stránke, priebežne zverejňovať výsledky projektu v printovej i elektronickej forme a tým podporovať jeho aplikáciu v klinickej a pedagogickej praxi, vydať monografiu na tému hodnotenia postihnutia pohybového aparátu alebo jeho častí. Jedným z výstupov projektu podporeného Kultúrnou a edukačnou grantovou agentúrou MŠVVaŠ SR bolo usporiadanie vedecko-odbornej konferencie k problematike hodnotenia výsledkov liečby pohybového aparátu. Na rokovaní sa zúčastnili domáci aj zahraniční odborníci, ktorí v kontexte hlavnej témy sekcii prezentovali a diskutovali o možnostiach zvyšovania úrovne starostlivosti o pacienta s postihnutím pohybového systému, ako aj jej vyhodnocovaním prostredníctvom štandardizovaných hodnotiacich schém. Po úspešnej realizácii procesu jazykovo-kultúrnej adaptácie je pre použitie v klinickej praxi na stránke <http://www.dash.iwh.on.ca/available-translations> dostupná slovenská verzia dotazníka DASH (disabilities of the arm, shoulder and hand) pre hodnotenie výsledkov porúch musculoskeletárneho systému hornej končatiny.

Výstupom konferencie je recenzovaný zborník príspevkov, ktorý vyšiel v elektronickej verzii a je prístupný na internetovej stránke konferencie <http://www.unipo.sk/fakulta-zdravotnictva/hlavne-sekcie/konferencie/KEGA> spolu s fotogalériou mapujúcou dianie na konferencii.

PhDr. Ľubica Rybárová, PhD.
PhDr. Beáta Kollárová, PhD.
PhDr. Anna Hudáková, PhD.
PhDr. Silvia Žultáková, PhD.
PhDr. Andrea Lengyelová
Foto: archív FZO PU v Prešove

Transfer technológií a ochrana duševného vlastníctva

Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, v zastúpení prodekanu pre rozvoj a informatizáciu doc. RNDr. Ivana Šalamona, CSc., v spolupráci s Centrom pre komercializáciu výstupov výskumu a manažmentu duševného vlastníctva Prešovskej univerzity v Prešove, usporiadali 11. novembra 2013 seminár pod názvom „Transfer technológií a ochrana duševného vlastníctva“. Seminár sa konal v rámci podujatia „Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2013“, ktoré bolo organizované Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, spolu s Centrom vedecko-technických informácií a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti.

Seminár otvoril doc. Ing. Peter Adamišín, PhD., prorektor pre rozvoj, informatizáciu a hodnotenie kvality PU v Prešove. S úvodným príhovorom vystúpil doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc., ktorý privítal domácich i pozvaných prednášajúcich hostí, konkrétne JUDr. Renátu Bačárovú, PhD., z Národného centra práva duševného vlastníctva (NCPDV), Mgr. Miroslava Kubiša, vedúceho odboru transferu technológií Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky a RNDr. Jaroslava Noskoviča, PhD., z Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR). Celý seminár bol rozdelený na dve základné časti. V prvej časti seminára vystúpila JUDr. Renáta Bačárová, PhD., z Národného centra práva duševného vlastníctva so svojou prednáškou, v ktorej sa všeobecne venovala právu duševného vlastníctva, nehmotnému statku ako predmetu duševného vlastníctva, charakteristickým znakom nehmotného statku, systému práva duševného vlastníctva a vzťahom medzi priemyselno-právnou ochranou a autorskoprávnou ochranou. Druhú časť seminára viedol vedúci odboru transferu technológií CVTI SR Mgr. Miroslav Kubiš, ktorý predstavil možnosti implementácie národného projektu „Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku“, v rámci ktorého poukázal na aktívny prístup k transferu technológií prostredníctvom zadania požiadavky na CVTI SR na niektorú z podporných služieb. Poskytované sú expertné podporné služby pre zabezpečenie priemyselno-právnej ochrany duševného vlastníctva (asistencia pri výbere výsledkov vedecko-výskumnej činnosti na priemyselno-právnou ochranu a odhad komerčného potenciálu výsledkov vedecko-výskumnej činnosti, vypracovanie stratégie priemyselno-právnej ochrany duševného vlastníctva, príprava a podanie patentovej prihlášky pre všetky relevantné predmety priemyselného vlastníctva v SR a na zahraničných patentových úradoch, zastupovanie pred patentovými úradmi, rešeršné podporné služby pred podaním prihlášky relevantných predmetov priemyselného vlastníctva) a expertné podporné služby pre zabezpečenie komercializácie duševného vlastníctva (napríklad vyhľadávanie partnerov pre komercializáciu s využitím experta, sprostredkovanie stretnutí zástupcov akademickej obce s partnerom pre komercializáciu, spolupráca pri zakladaní Spin-off, marketingové prezentácie technológie a podobne). Národný portál transferu technológií bližšie prezentoval RNDr. Jaroslav Noskovič, PhD., z Centra vedecko-technických informácií SR.

Registrácia odrôd pestovaných rastlín na PU v Prešove

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave – odbor odrodového skúšobníctva dňa 12.11.2013 vydal rozhodnutie o registrácii odrody „Lianka“, druh Rumanček kamilkový-*Matriacaria recutica* L. a odrody „Kristinka“, druh Mäta pieporná-*Mentha x piperita* L. pre Prešovskú univerzitu v Prešove.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave je štátnou rozpočtovou organizáciou priamo riadenou Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a zároveň orgánom príslušným na konanie v oblasti registrácie odrôd pestovaných rastlín a uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh.

Žiadosť o registráciu odrôd bola podaná 2.1.2012 a štátne odrodové skúšky boli vykonané v roku 2012-2013. Prihlásenie žiadostí o registráciu odrôd sa realizovalo ako hlavný výstup projektu: „Využitie výskumu a vývoja na vyšľachtenie nových kultivarov (prototypov) liečivých rastlín a ich odrodová registrácia“ (OP „Veda a výskum, ITMS: 26220220013). Šľachtiteľské práce a selekcia rastlinného materiálu sa uskutočnili na Školskom pozemku PU v Prešove, ktorý je v správe Fakulty humanitných a prírodných vied, Katedry ekológie. Autormi odrôd sú doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc. a Ing. Jozef Fejér, PhD. z menovaného pracoviska.

Odroda „Lianka“ /Rumanček kamilkový

Stručný opis hospodárskych znakov a vlastností odrody: diploidná forma vyznačujúca sa vysokým obsahom α -bisabololu (52 – 55 %) a chamazulénu (18 – 19 %), nízkym obsahom β -bisabololoxidov A a B (menej ako 3 %) v silici. Obsah éterického oleja je na úrovni 0,65 – 0,85 %. Dosahuje veľmi dobrú úrodu suchých kvetných úborov (60 – 90 g.m⁻²).

Odroda „Kristinka“ /Mäta pieporná

Stručný opis hospodárskych znakov a vlastností odrody: je špecifický chemotyp v rámci tohto druhu. Vyznačuje sa vysokým obsahom éterického oleja vo vňati (2,6 %) a vysokým obsahom mentolu v silici (70 – 75 % vo vňati, 80 – 85 % v listoch). V pokusoch dosiahla kandidátska odroda štatisticky preukazne vyššiu úrodu vňate (3,987 kg.m⁻²), v porovnaní s kontrolnou odrodou Perpeta (2,963 kg.m⁻²).

Mgr. Mária Stachurová
Foto: archív FHPV PU v Prešove

„Železné cesty“ v Alpách – turistika medzi nebom a zemou

V rámci Týždňa vedy a techniky na Prešovskej univerzite v Prešove bola 14. 11. 2013, v priestoroch Univerzitnej knižnice PU, zorganizovaná odborná prednáška s názvom „Železné cesty“ v Alpách – turistika medzi nebom a zemou. Prednášajúci, RNDr. Vladimír Čech, PhD., z Katedry geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, vo svojej prezentácii informoval o na Slovensku relatívne málo známom spôsobe pohybu v horskom prostredí – pohybe po zaistených železných cestách, známych skôr pod názvom Via ferrata alebo Klettersteig, ktorý je najviac rozšírený v rámci Európy v Alpách. Tento spôsob pohybu tvorí medzistupeň medzi klasickou vysokohorskou (horskou) turistikou, tak ako ju poznáme napr. z Tatier a medzi horolezectvom. Jeho základom je pohyb lezca po skale zaistenej umelými istiacimi pomôckami (oceľové lano, stupačky, lanové mosty a pod.), ktoré sú pevne umiestnené v skale. Lezec pritom využíva špeciálnu tzv. ferratovú výstroj. Dr. Čech prezentoval chápanie samotného pojmu zaistená železná cesta, venoval sa popisu a vysvetleniu jednotlivých umelých istiacich pomôcok, informoval o histórii vzniku zaistených ciest, o ich jednotlivých typoch, stupňoch náročnosti, venoval sa tiež spôsobu prípravy na zaistené cesty, základnej výstroji a výbave lezca, spôsobu pohybu po zaistenej ceste, zdôraznil možné riziká a nebezpečenstvá, a tiež aj zásady správania sa na via ferrate. V krátkosti informoval o plánovanej výstavbe zaistených ciest v Tatrách a o vzniku prvej zaistenej cesty na Slovensku – Ferraty HZS na Martinských holiach v Malej Fatre. Prezentácia bola doplnená o viacero máp, schém, náčrtov a cca 100 fotografií z pobytu na zaistených cestách v rôznych oblastiach Álp: v Dolomitoch v Taliansku napr. okolie Cortiny d'Ampezzo – Sexten, Tofana, Cristallo, Cadini, Lagazuoi, Fanes, Sorapiss, v Rakúsku a Nemecku napr. pohoria Wetterstein, Mieminger Kette, Berchtesgaden, Wilder Kaiser a ďalšie. Viacero zaistených ciest v týchto oblastiach patrí medzi to najkrajšie a najťažšie, čo možno v oblasti lezenia po zaistených cestách v Alpách podniknúť – Via ferrata Giovanni Lipella, Via ferrata Cesco Tomaselli, Tajakante klettersteig, Höllental klettersteig. Všetky tieto cesty boli zlezené počas viacerých expedícií pracovníkmi a študentmi Katedry geografie a regionálneho rozvoja. V závere prednášky boli prezentované základné informácie o troch plánovaných expedíciách pre rok 2014: Bihor – Rumunsko, Dachstein – Rakúsko a Dolomity – Taliansko.

RNDr. Vladimír Čech, PhD.

LiDAR v geografickom výskume

V rámci podujatia Týždeň vedy a techniky SR 2013 sa 11. 11. 2013, na pôde Katedry geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove uskutočnila prednáška na tému LiDAR v geografickom výskume. Prednášku viedol pracovník Katedry geografie a regionálneho rozvoja RNDr. Štefan Koco, PhD. v miestnosti 1.13, ktorá sa nachádza v priestoroch novovybudovaného Kompetenčného centra znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách. Miesto prednášky nebolo zvolené náhodne. Ide o miestnosť, v ktorej sa nachádza nedávno zakúpený LiDAR systém Prešovskej univerzity v Prešove, tvorený bezpilotnou helikoptérou Scout B1-100 UAV a laserovým skenerom Riegl LMS Q160. Predmetom prednášky bolo priblížiť podmienky zavádzania leteckého systému LiDAR v podmienkach slovenského vysokého školstva a možnosti jeho využitia v geografickom výskume. PU v Prešove je na Slovensku prvým subjektom v akademickom sektore, ktorý disponuje takouto technológiou. Samotná prednáška bola členená do viacerých častí. V prvej bola stručne predstavená samotná technológia leteckého laserového skenovania, princípy jeho fungovania, komponenty potrebné k jeho prevádzke a výsledky v podobe mračná výškových bodov. V ďalšej časti boli načrtnuté možnosti jeho využitia v geografickom výskume pri tvorbe digitálnych modelov terénu a zemských povrchov. Tieto výstupy sa následne môžu analyzovať pri modelovaní javov súvisiacich so zemským povrchom, monitoringom prírodných rizík, dopravnej infraštruktúry, presného mapovania, tvorbou presných 3D miest, atď. Následne bolo predstavené Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách a spomínaná LiDAR technológia PU v Prešove. V tomto bloku bol predstavený bezpilotný vrtuľník Scout B1-100 UAV, jeho komponenty a princípy ovládania, aj laserový 3D skener Riegl LMS Q160, jeho parametre a princípy ovládania počas letu. V závere boli prezentované skúsenosti univerzity pri zavádzaní systému do prevádzky.

RNDr. Štefan Koco, PhD., Foto: RNDr. Štefan Koco, PhD., Mgr. Martin Angelovič, PhD.

Expedícia Pobaltie 2013

V priestoroch Univerzitnej knižnice PU v Prešove sa 13. 11. 2013 uskutočnila odborná prednáška, spojená s prezentáciou na tému *Expedícia Pobaltie 2013*. Počas tejto expedície organizovanej od 10. do 20. júna 2013 Katedrou geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove sa študenti, spolu s vedúcim exkurzie, Mgr. Antonom Fogašom, PhD., rozhodli preskúmať neobjavený kút na severovýchode Európy, Pobaltie. Pobaltské republiky boli prvé, ktoré vystúpili zo ZSSR a vydali sa cestou samostatnosti. Žije tu obyvateľstvo, patriace do baltskej a ugrofínskej jazykovej skupiny, čo sa odráža aj v kultúrnej rovine. Pobaltie bolo aj v historickom kontexte vždy regiónom, o ktorý prejavovali záujem Nemci, Rusi a Škandinávci. Počas expedície jej členovia postupne navštívili všetky tri pobaltské štáty, aj región západnej Ukrajiny s historickým a kultúrnym centrom Lvov. V Litve boli cieľom expedície metropola Vilnius (UNESCO), nazývaná Jeruzalem severu, s množstvom sakrálnych stavieb, bývalé hlavné mesto Kaunas s beznikotínovou zónou, národný historický park Trakai s unikátnou turkickou národnostnou menšinou Karaimov, jeden z viacerých geografických stredov Európy, situovaný v blízkosti litovskej metropoly, Hora krížov, s desiatkami tisícov týchto symbolov utrpenia, ale aj nádeje a európska „púštna oblasť“ Kurská kosa (UNESCO) s piesočnými dunami vysokými až 70 metrov. Lotyšsko si „pripravilo“ pre účastníkov exkurzie dominantnú pobaltskú metropolu Riga (UNESCO) s hanzovnými objektmi a secesnými stavbami, severskú tehlovú gotiku vo forme hradu Turaida uprostred národného parku Gauja, ďalšie hanzovné mesto Cesis a priemyselné mesto Daugavpils. V Estónsku účastníci expedície preskúmali historický klenot medzi európskymi mestami Tallin (UNESCO), slávne univerzitné mesto Tartu, pohraničné estónske mesto Narva s mohutnými pevnosťami a výhľadom na ruský Ivangorod, aj prírodné lokality vo forme národného parku Lahemaa s bludnými balvanmi, Čudské jazero a ostrovy Muhu a Saaremaa s veternými mlynmi v Angle a meteorickým kráterom Kaali. Expedícia Pobaltie 2013 bola ďalším pokračovaním obľúbených zahraničných exkurzií prešovských geografov.

Mgr. Anton Fogaš, PhD.

Týždeň vedy a techniky na Katedre ukrajinistiky IRUS FF PU

Prednáška akademika PhDr. Mikuláša Mušinku, DrSc. *Orest Zilynskyj a jeho prínos k slovensko-ukrajinským kultúrnym vzťahom* sa konala 12. 11. 2013, pri príležitosti 90. výročia narodenia slavistu O. Zilynského.

Podujatie otvorila a viedla riaditeľka IRUS prof. PhDr. Mária Čižmárová, CSc., ktorá privítala študentov a pedagogických pracovníkov inštitútu a pozvaných učiteľov národnostných škôl z Prešovského kraja.

Úvod prednášky venoval akademik M. Mušinka Ivanovi Zilynskému, Orestovmu otcovi, jazykovedcovi, profesorovi krakovej Jagelonskej univerzity a pražskej Karlovej univerzity. Prítomných poslucháčov zaujala prezentácia publikácie *Zbirnyk pamjati Zilynsko-ho*, ktorá bola do tlače pripravená ešte v roku 1939. Pre mnohé príčiny ju vydali v New Yorku až v roku 1994 J. Ševeľov, O. Horbač a M. Mušinka.

V ďalšej časti prednášky sa M. Mušinka zameril na biografiiu a vedeckú činnosť Oresta Zilynského, literárneho vedca, folkloristu a filológa, autora vyše 200 vedeckých prác, štúdií a recenzií.

Súčasťou zaujímavej prednášky bola výstava publikácií, vrátane rukopisov Oresta Zilynského zo súkromnej knižnice prednášajúceho.

Orest Zilynskyj pracoval od roku 1959 v Českej akadémii vied, v centre jeho záujmu bola literárna veda, folkloristika a československo-ukrajinské vzťahy. Literárny vedec zomrel vo veku 53 rokov za záhadných okolností na Zemplínskej šírave. Pochovaný je vo Svidníku na východnom Slovensku.

Stretnutie so slovanskými literatúrami sa konalo 12. 11. 2013, v oddelení knižnično-informačných služieb (Hlavná ulica č. 99) Slovanskej študovne Štátnej vedeckej knižnice v Prešove.

Na podujatí sa zúčastnili študenti prvého ročníka IRUS FF PU a niektorí pracovníci. Účastníkov exkurzie sprevádzala pracovníčka bibliografického oddelenia ŠVK PhDr. Mária Ňachajová, ktorá rozsiahlym výkladom oboznámila študentov s organizačnou štruktúrou ŠVK, prácou s katalógmi knižných historických fondov ŠVK. Názorne demonštrovala jednotlivé publikácie pracovníkov Bibliografického oddelenia ŠVK.

Mgr. Miriama Jakubiková

Foto: archív IRUS FF PU

TVaT na Katedre ošetrovateľstva FZO PU

V zdravotníckom systéme pribúdajú sestrám ťažšie a zodpovednejšie úlohy. So vzrastajúcou zodpovednosťou stúpa taktiež očakávanie, že sestra zohrá aktívnejšiu úlohu pri zlepšovaní ošetrovateľskej starostlivosti. K jej zlepšeniu môže významne prispieť výskum v ošetrovateľstve. Vedecké bádanie v ošetrovateľstve musí obsiahnuť dimenzie formulované v definíciách odboru a v predmete skúmania. Veda a technológie nás obohacujú stále novými objavmi, vynálezmi, aplikáciami a prenikajú do ďalších oblastí našich životov. Práve aplikáciou vedeckých znalostí do klinickej praxe sa zvyšuje kvalita poskytovaných služieb vo všetkých sférach zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti.

Najnovšie výsledky výskumu v ošetrovateľstve prezentovali vysokoškolskí pracovníci Katedry ošetrovateľstva FZO PU v Prešove v rámci Týždňa vedy a techniky, 12. a 13. novembra 2013, na pôde FZO PU v Prešove. V týchto dvoch dňoch boli otvorené dvere našich odborných učební, simuláčného laboratória pre nácvik ošetrovateľských postupov pre odbornú verejnosť, aj pre potenciálnych študentov ošetrovateľstva.

Aktivity boli rozdelené do niekoľkých samostatných činností.

Prezentácia vedecko - výskumných projektov realizovaných na Katedre ošetrovateľstva, FZO PU v Prešove, riešených predovšetkým v rámci grantových agentúr KEGA a APVV, a to bohatou posterovou prezentáciou s možnosťou diskusie s riešiteľmi projektov. Táto aktivita sa stretla so živým záujmom s perspektívou ďalšieho rozširovania aktívnej účasti pri predkladaní nových projektov. Veľmi zaujímavou aktivitou bolo *predstavenie najnovších knižných publikácií* autorov z Katedry ošetrovateľstva. Jednotlivé knižné publikácie boli pripravené k nahliadnutiu. Autori ochotne odpovedali na otázky kolegov a študentov.

Posledná aktivita pod názvom *Štúdium ošetrovateľstva – ako ho poznáme aj nepoznáme* bola riadená a prezentovaná študentmi 3. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia. Boli to zábavné, vtipné, ale aj vážne postrehy zo štúdia, prezentácie o možnostiach zahraničných stáží počas štúdia a zážitky zúčastnených študentov zo stáží v Hradci Králové.

PhDr. Jana Cuperová, PhD.

PhDr. Andrea Lengyelová

TVaT na GTF PU

Personalizmus v procese humanizácie ľudskej spoločnosti

Katedra filozofie a religionistiky Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU v Prešove, 16. – 17. októbra 2013, usporiadala medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom *Personalizmus v procese humanizácie ľudskej spoločnosti*, pod záštitou Mons. prof. ICDr. Cyrila Vasiľa SJ, PhD., sekretára Kongregácie pre východné cirkvi vo Vatikáne a Mons. ThDr. Jána Babjaka SJ, PhD., prešovského arcibiskupa a metropolitu, veľkého kancelára Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove. Konferencia bola súčasťou riešenia vedeckého grantu VEGA MŠ SR č. 1/1355/12 a bola zorganizovaná v spolupráci s Teologickou fakultou TU v Trnave Centrom Východ-Západ Michala Lacka v Košiciach, Teologickou fakultou Sliezskej univerzity v Katoviciach, Poľskou filozofickou spoločnosťou a Ústredím slovenskej kresťanskej inteligencie v Prešove. Hlavným riešiteľom grantovej úlohy je dr.h.c. prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD.

Personalizmus, ktorý priniesol veľké obohatenie pre pochopenie podstaty medziľudských vzťahov, zdôrazňuje nielen humanitu, ale aj princípy, z ktorých humanita vychádza a ktoré ju podľa personalistov podmieňujú. Ide o celú antropologickú rovinu, ktorá má metafyzické zdôvodnenie a prejavuje sa v poukazaní na cieľ ľudského života. Termín „persona“ bol do filozofie prevzatý v patristickom období z teologického prostredia, kde sa používal na označenie božských osôb. Súčasný diskurz, predovšetkým v bioetike, ale aj v ekologických, ekonomických i sociálnych súvislostiach, zvyrazňuje aktuálnosť tohto termínu.

V plenárnej časti Mons. prof. Cyril Vasiľ SJ v prednáške *Personalizmus a právo* predstavil aplikáciu princípov personalizmu v cirkevnom práve. Mons. Dr. Milan Lach SJ, spoluriešiteľ grantového projektu, vystúpil s prednáškou *Od persona ku communio: Cirkev – spoločenstvo spasených*. Prof. Zlatica Plašienková z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave hovorila o personalizácii človeka a sveta v koncepcii Teilharda de Chardin. Prof. Ján Šlosiar z Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici predstavil personálny rozmer ľudskej prirodzenosti v prednáške *Ľudská prirodzenosť a viera*. Prof. Krzysztof Wieczorek z Filozofického inštitútu Sliezskej univerzity v Katoviciach poukázal na problematiku personalizmu po Shoah a ks. prof. Andrzej Pastwaz teologickej fakulty tej istej univerzity v kánonicko-právnej reflexii sa zaoberal realizmom personalistickej vízie manželstva. Personalistickými aspektmi misie sv. Cyrila a Metoda sa zaoberal Dr. Pavol Mačala zo Slovenského historického ústavu Matice slovenskej v Martine a prof. Pavol Dancák z GTF PU poukázal na spoločné východiska personalizmu a paideie. Na diskusiách sa výraznou mierou podieľal významný slovenský filozof a prekladateľ dr.h.c. Dr. Teodor Münz. Účastníci rokovaní v sekciách konferencie z rozličných uhlov pohľadu analyzovali teologický a filozofický prístup k ľudskej osobe. Večer prvého dňa konferenciu navštívil otec arcibiskup a metropolita Ján Bajak SJ, veľký kancelár a biskup John Kudrick z Parmy (USA). Veľký kancelár v krátkom príhovore pozdravil účastníkov konferencie, ocenil ich akademické úsilie a poukázal na význam témy konferencie v kontexte súčasných spoločenských pohybov.

V závere konferencie bolo konštatované, že leitmotív personalistického hnutia vo filozofii a v spoločenskom živote

Dekan GTF PU prof. Peter Šturák, Mons. prof. Cyril Vasiľ, prof. Pavol Dancák

z 20. storočia, ktorý akcentoval primárne postavenie ľudskej osoby pred akýmkoľvek hmotným procesom či sociálnou sústavou a varoval pred tragickými dôsledkami individualizmu aj spoločenskej apatie, je mimoriadne aktuálny práve v súčasnom spoločenskom diskurze.

PhDr. Dušan Hruška, PhD.

Foto: ThLic. Lukáš Varhol

Rekonštrukcie vojnových cintorínov z 1. svetovej vojny

Táto prednáška v rámci TVaT odznela 11. novembra 2013, na pôde GTF PU v Prešove, v podaní Mgr. Martina Drobňáka. Podujatie bolo organizované pod záštitou Katedry historických vied GTF PU v Prešove a Klubu vojenskej histórie Beskydy. Záujem o prednášku prejavili tak študenti, aj pedagógovia GTF PU v Prešove, ktorí zaplnili celú prednáškovú miestnosť.

Predseda Klubu vojenskej histórie Beskydy, Mgr. Martin Drobňák, v úvode svojej prednášky priblížil auditióriu udalosti 1. svetovej vojny, s osobitným zreteľom na prechod tzv. Karpatského frontu cez územie severovýchodného Slovenska. Nosnou témou prednášky bolo priblíženie spôsobu rekonštrukcií vojnových cintorínov z obdobia 1. svetovej vojny v regióne severovýchodného Slovenska, ktorej sa prednášajúci dotkol hneď po úvodnom exkurze do témy. Martin Drobňák predstavil auditióriu „cestu“ obnovy vojnových cintorínov, ktorú preferuje klub, ktorého je predsedom, teda obnovu vojnových cintorínov na základe archívneho výskumu a dochovaných dobových prameňov. Aby neostalo iba pri teórii, prednášajúci predstavil auditióriu tri konkrétne vojnové cintoríny, ktoré Klub vojenskej histórie Beskydy v nedávnej minulosti zrekonštruoval. Ide o vojnové cintoríny v obciach *Výrava – Pod Kobylou*, *Stebník* a *Becherov*. Vo svojej prednáške sa dotkol aj otázky dobrovoľníctva a jeho nenahraditeľnej úlohy v rámci obnovy vojnových cintorínov z obdobia 1. svetovej vojny. Paradoxne označil túto formu spolupráce za najdrahšiu alternatívu vo vzťahu k obnove historických pamiatok vo všeobecnosti.

PaedDr. Anton Liška

Pílime si pod sebou konár?

Provokatívny názov pozvanej prednášky Ing. Jána Ilkoviča a aktuálnosť problematiky prilákala viacerých študentov.

V úvode p. Ilkovič predstavil vývoj klimatických zmien podľa poslednej správy Medzivládneho panelu pre zmenu klímy (IPCC) a ich dopad na spoločnosť. Napriek rastúcim výkyvom tepla, množiacim sa hurikánom, či iným varovným signálom, ktoré vysiela naša planéta Zem, bezprecedentný experiment s planétou pokračuje. Podľa neho postoje nadnárodných organizácií, ktoré ďalej riadia národné vlády a politikov, sa k danej problematike nemenia k lepšiemu. Viac sa preferuje riešenie ekonomickej otázky ako ekologické problémy. Niekedy sa stretáva-

me s problémom, ktorý môžeme vyjadriť takto: „Je ťažké niekoho prinútiť, aby niečo pochopil, keď je za nechápanosť platený,“ zhodnotil prednášajúci. Zároveň však vyzdvihol snahy Európskej únie v environmentálnom úsilí. V rámci opatrení, ako ekologickú krízu spomaliť, vtípne poznamenal: „Netreba vymeniť žiarovky, ale politikov.“

Ako sa k tomu stavajú bežní ľudia? Je niekoľko typov ľudí: *profesionáli*, ktorí sa zaoberajú touto problematikou a študujú ju; *pózeri*, ktorí o téme hovoria, ale nežijú tak; *fanatici do zdravia*, ktorí sa snažia sústrediť sa na zdravie a vyberať si bio-vhodné potraviny; *praktici*, ktorí sa snažia šetriť životné prostredie podniknutím malých konkrétnych krokov; *nevedomí*, ktorí sa o túto problematiku nezaujímajú a sú ľahostajní. Je na nás do ktorej kategórie sa zaradíme. Napriek tomu, že sa situácia zdá byť bezvý- chodisková a nepostupujúca v prospech riešenia ekologickej krízy, vyzval každého z nás, aby bol zodpovedný za životné prostredie svojou troškou, ako môže.

V diskusii, ktorá nasledovala, zaznelo viacero otázok na p. Ilkoviča z radov študentov i konštatovanie, že ak všetko riadia nadnárodné korporácie, nemá cenu sa snažiť niečo robiť, lebo to nemôžeme ovplyvniť. Veľmi krásne a pozitívne však diskusiu zakončil RNDr. Jozef Voskár, ktorý povedal, že problematika ekologickej krízy je výsostnou záležitosťou morálky a ľudského svedomia. Ako kresťania by sme sa k tomu mali stavať zodpovedne, pretože raz budeme vydávať počet z našich postojov a správania. Podľa neho nie je problémom ekologickej krízy stúpajúca krivka populácie a hroziace preľudnenie, ale postoj nášho vnútra. Či budeme realizovať spomínané „je nás viac, máme viac, chceme viac“ alebo sa budeme vedieť uskromniť a uspokojiť s tým, čo máme a nakladať s tým zodpovedne, mysliac pritom aj na nasledujúce generácie.

Disputationes quodlibetales 2013

Vedecké kolokvium s medzinárodnou účasťou, ktoré má už 16-ročnú tradíciu sa uskutočnilo 20. novembra 2013. Organizátorom bola Katedra filozofie a religionistiky spolu s Polskim Towarzystwom Filozoficznym, Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej a Ústredím Slovenskej Kresťanskej Inteligencie v Prešove. Kolokviá na podnet študentov začal organizovať profesor Pavol Dancák ako otvorené diskusné fóra, s vedomým zámerom nadviazať na starobylú akademickú tradi-

Ing. Ilkovic v debate s Dr. Voskárom, v pozadí Doc. Marcel Moješ, organizátor prednášky

ciu pochádzajúcu z čias univerzitného pôsobenia sv. Tomáša Akvinského. Cieľom tohtoročnej konferencie bolo predstaviť a priblížiť niektoré idey filozofie náboženstva v 20. storočí v európskom priestore. Témy boli naozaj pestré. Hneď prvá bola o možnosti náboženskej skúsenosti v súčasnosti, ktorú predstavil jeden z hlavných vedeckých garantov konferencie profesor Pavol Dancák. Nasledovali ďalšie témy týkajúce sa fenoménu supermarketizácie, spirituality a morálky v perspektíve konzumnej spoločnosti; podoby detradicionalizovanej religiozity v spoločnosti zážitkov; či pragmatizmu a budúcnosti náboženstva. Prednášajúci venovali pozornosť aj konkrétnym filozofom 20. storočia, ich mysleniu a koncepcii filozofie. Spomínaní boli napr. Lévinas a jeho koncepcia transcencie na pozadí filozofie dialógu; Tomáš Halík a jeho náboženské myslenie; deprivatizácia náboženstva a verejné náboženstvo v koncepcii J. Casanovu. Stretlo sa 11 aktívnych účastníkov z troch krajín - Poľska, Česka a Slovenska. Zastúpené boli tieto inštitúcie: Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej; Instytut Etnologii i Antropologii Kultury na Uniwersytete Śląski, Katowice-Cieszyn; Instytut Socjologii, Wydział nauk historycznych i społecznych UKSW w Warszawie; Ústav religionistiky na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne; Filozofická fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a domáca organizujúca fakulta. Kolokvium bolo súčasťou riešenia inštitucionálneho projektu IP GTF č. 11/2012 – *Súčasné premeny náboženského jazyka a náboženských predstáv z pohľadu filozofie, religionistiky a teológie.*

ThLic. Veronika Liptáková
Foto: archív GTF PU v Prešove

Tlmočenie na Inštitúte germanistiky FF PU

V rámci Týždňa vedy a techniky sme sa, 12. 11. 2013, zúčastnili na prednáške pána Mgr. Mariána Fedorka, PhD.

Prednáška sa zaoberala translatológiou ako samostatnou vedou a problematikou výučby translácie, bola spojená s ukážkou simulátneho tlmočenia. Účastníci prezentácie si mohli sami vyskúšať tlmočnicke kabínky a náročnosť tlmočnickeho výkonu.

Jakub Novotný, študent IG FF PU
Foto: archív IG FF PU v Prešove

Vedecké aktivity na Katedre komunikačnej a literárnej výchovy PF PU

Nový časopis O dieťati, jazyku, literatúre

Počas novembrových dní sa na Pedagogickej fakulte PU v Prešove, v rámci celoslovenského Týždňa vedy a techniky 2013, realizoval celý rad podujatí prezentujúcich vedeckovýskumné aktivity na jednotlivých katedrách. Katedra komunikačnej a literárnej výchovy do rámca vedeckých podujatí prispela dvoma významnými počinnmi.

Na prelome októbra a novembra 2013 vyšlo 1. číslo vedeckého recenzovaného časopisu **O dieťati, jazyku, literatúre**, časopisu pre otázky rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie. Aj keď je vydávanie časopisu na začiatku svojej histórie, editorsky a tematicky nadväzuje na 16-ročnú históriu periodického zborníka *Slovo o slove* (vychádzal v rokoch 1995 – 2010), ktorý prezentoval nielen výskumné aktivity editorskej Katedry komunikačnej a literárnej výchovy a spolupracujúceho Kabinetu výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ale reflektoval súdobú lingvistickú, lingvodidaktickú, literárnovednú a literárnodidaktickú produkciu na Slovensku i v Čechách.

V nadväznosti na svojho zborníkového predchodcu sa časopis *O dieťati, jazyku, literatúre* profilovo orientuje na problematiku rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie dieťaťa. Ide tak

o jazykovedné a literárnovedné konceptuálne východiská, ako aj o edukačné implikácie didaktiky materinského i nematerinského jazyka a literatúry. Cieľom redakcie a medzinárodnej redakčnej rady časopisu je prispieť k vedeckej diskusii venovanej otázkam lingvodidaktiky a didaktiky literárnej výchovy. Časopis *O dieťati, jazyku, literatúre* bude vychádzať dvakrát ročne s monotematickou orientáciou jednotlivých čísel. Prvé číslo prvého ročníka časopisu je venované problematike *literatúry pre deti a mládež v národných a nadnárodných vývojných kontextoch*. Druhé tohtoročné číslo bude zamerané na problematiku *jazykových a meta-jazykových schopností dieťaťa*. Bližšie

informácie o editovaní časopisu sú k dispozícii na jeho webovej stránke www.unipo.sk/pedagogicka-fakulta/katedry/kklv/odjl.

Problematika diagnostikovania a rozvíjania jazykových schopností dieťaťa, ktorá bude prezentovaná aj v druhom tohtoročnom čísle predstaveného časopisu *O dieťati, jazyku, literatúre*, bola ústrednou témou vedeckého seminára **Jazykové a metajazykové schopnosti dieťaťa** organizovaného 7. – 8. 11. 2013, v rámci riešenia grantového projektu KEGA 023PU-4/2012 *Encyklopédia jazyka pre deti* (vedúca projektu prof. Ľ. Liptáková). Vedecký seminár svojou účasťou poctili odborníci z piatich českých a štyroch slovenských univerzít, ďalej prof. Dr. Susan C. Barfieldová, Ph.D., z Montana State University Billings, USA, ktorá je na PF PU v Prešove na stáži v rámci Fulbrightovho štipendia, ako aj učitelia slovenského jazyka z primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania. Vedecký seminár poskytol priestor na prezentáciu doterajších výstupov riešenia grantového projektu *Encyklopédia jazyka pre deti*, na prezentáciu domácich a zahraničných výskumov v oblasti rečovej ontogenézy dieťaťa, detských prekonceptí jazykových a metajazykových pojmov, v oblasti rozvíjania komunikačnej kompetencie dieťaťa v materinskom i nematerinskom jazyku a v oblasti využitia encyklopedického žánru ako prostriedku rozvíjania čitateľskej gramotnosti žiaka. K vedeckému významu seminára okrem prezentovanej expertízy domácich a hosťujúcich účastníkov výraznou mierou prispela časovo, ale najmä obsahovo bohatá diskusia. Mnohé z diskusných podnetov využítuje riešiteľský kolektív pri finalizácii riešenia projektu, teda pri spracovaní a editovaní prvej encyklopédie pre deti na Slovensku tematicky zameranej na oblasť jazyka.

prof. PaedDr. Ľ. Liptáková, CSc.
PaedDr. M. Klimovič, PhD.
Foto: archív PF PU v Prešove

Kvapka krvi na FZO PU v Prešove

Krv, tekutina cirkulujúca v krvných cievach, plní dôležitú úlohu pri dýchaní. Prenáša kyslík z pľúc do tkanív a z tkanív oxid uhličitý do pľúc. Nemenej dôležitá je vyživovacia úloha krvi. Živiny sa v tráviacom systéme vstrebávajú do krvi a tá ich prenáša k všetkým bunkám organizmu, prenáša tiež hormóny, enzýmy a vitamíny a z tkanív odvádza odpadové produkty látkovej výmeny. Zúčastňuje sa na udržiavaní telesnej teploty, rozdeľuje teplo po celom organizme, nepretržite a rovnomerne. Dôležitá je aj jej obranná úloha. Jej nedostatok ohrozuje človeka bezprostredne na živote. Z filozofického hľadiska je krv považovaná za najhodnotnejšiu tekutinu. Nedá sa ničím nahradiť a nikdy jej nie je dosť. Preto bezplatné darcovstvo krvi patrí k najhumánnejším gestám, je jednou z ušľachtilých morálnych vlastností človeka dnešnej doby, ktorý ponúka druhému človeku to najhodnotnejšie, čo má. Motto „daruj krv, zachrániš život“ platí len symbolicky, na záchrane jedného ľudského života sa podieľajú desiatky darcov, preto je dôležité získavať stále nových darcov krvi. Darcom krvi sa môže stať každý človek, vo veku 18 – 65 rokov, spĺňajúci presne stanovené predpoklady a kritéria.

Tohto roku Slovenský Červený kríž odštartoval v poradí už 19. ročník kampane **Študentská kvapka krvi**, ktorú organizuje v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR a hematologicko-transfúznymi oddeleniami nemocníc. Jej výsledkom je výrazný vzostup podielu pravidelných darcov krvi práve z mladej generácie. Do kampane sa **zapojilo dňa 7.11.2013 aj 136 študentov Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove**, ktorí týmto gestom prejavili svoje veľké srdce, súcitu a empaticky postoj k svojim budúcim zverencom.

PhDr. Janka Slaninková, Foto: archív Katedry ošetrovateľstva FZO PU v Prešove

Podpísanie Deklarácie o uznávaní neformálneho vzdelávania

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove podpísala *Deklaráciu o uznávaní neformálneho vzdelávania*. Je jednou zo štyroch vysokoškolských inštitúcií na Slovensku, ktoré sa k podpisu Deklarácie pridali (Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta ekonomiky a manažmentu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre). Slávnostný akt sa uskutočnil v rámci medzinárodnej konferencie *Fórum inovatívneho učenia*, ktorá sa konala za účasti pracovníkov s mládežou z celej Európy v júni 2013 v Bratislave.

Hlavným cieľom medzinárodnej konferencie *Fórum inovatívneho učenia* bolo podporiť potenciál neformálneho vzdelávania v práci s mládežou. Okrem diskusií, workshopov a prednášok bolo významnou súčasťou konferencie aj podpísanie národnej *Deklarácie o uznávaní prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou*. Deklaráciu podpísal minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky – Dušan Čaplovič, primátor Mesta Bratislava – Milan Ftáčnik a zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, mimovládnych organizácií a zamestnávateľov, ktorí vidia zmysel a prínos neformálneho vzdelávania v práci s mládežou, ktorá vhodne dopĺňa formálne vzdelávanie a prispieva k lepšej uplatniteľnosti mladých ľudí na trhu práce a v spoločenskom živote. Konkrétne sa na podpise Deklarácie zúčastnili zástupcovia týchto inštitúcií: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Československá obchodná banka, a. s., Dell, s. r. o., Hewlett-Packard Slovakia, s. r. o., Microsoft Slovakia, s. r. o., American Chamber of Commerce in the Slovak Republic, Profesia, s. r. o., Junior Achievement Slovensko, n. o., Nadácia pre deti Slovenska, Rada mládeže Slovenska, Slovenský skauting a ďalší partneri.

Cieľom tejto Deklarácie je podporiť uznanie prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a zapojiť do spolupráce všetky príslušné zainteresované strany, akými sú zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy, miestnej a regionálnej samosprávy, organizácií verejnej správy, mimovládnych organizácií a zamestnávateľov. Každá inštitúcia, ktorá chce podporiť odkaz a cieľ Deklará-

cie, má možnosť pripojiť sa k nej svojím podpisom. Minister školstva, Dušan Čaplovič, v tejto súvislosti uviedol: „Podpisom Deklarácie Slovensko potvrdzuje, že je aktívnym a platným členom Európskej únie, že si uvedomuje výzvy v oblasti nezamestnanosti mladých, ktorým čelí celá Európa, a vie efektívne a zmysluplne využívať finančné nástroje Európskej únie.“ Zmyslom Deklarácie je podporiť potenciál neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a zabezpečiť lepšie prepojenie na súčasné problémy, ktorým čelia mladí ľudia. Ide predovšetkým o ich vysokú nezamestnanosť, nízku angažovanosť vo veciach verejných, či význam neformálneho vzdelávania ako jedného z nástrojov na uplatnenie sa mladých ľudí na trhu práce. Deklarácia o uznávaní prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou vychádza z nasledujúcich kľúčových dokumentov: zo *Zákona o podpore práce s mládežou*, ktorý vymedzuje prácu s mládežou a vytvára podmienky pre akreditáciu programov neformálneho vzdelávania pre mládež, zo *Stratégie EÚ pre mládež*, ktorá v cieľoch uvádza aj potrebu uznať ekonomický a spoločenský prínos práce s mládežou a z *Odporúčania Rady Európskej únie o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa*.

Sme radi, že sme mohli byť svedkami slávnostného aktu podpísania Deklarácie a sme hrdí na to, že vedenie Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove je otvorené aktuálnym výzvam, ktorými motivuje mladých ľudí k aktívnemu a tvorivému prístupu k životu. Veríme, že podpísanie Deklarácie bolo prvým krokom k tomu, aby sa jej význam a opodstatnenie reálne naplňovalo aj prostredníctvom rôznych foriem a modelov uznávania neformálneho vzdelávania našim súčasným i potenciálnym študentom.

PaedDr. Erika Novotná, PhD., Foto: archív autorky

Nové prístupy k diagnostike a terapii autizmu na Slovensku

Katedra špeciálnej pedagogiky Prešovskej univerzity v Prešove v spolupráci so Súkromnou základnou školou s materskou školou pre deti, pre žiakov a deti s autizmom so sídlom v Prešove a s Autistickým centrom Rubikon z Košíc zorganizovala 29. 11. 2013 odborné školenie pod názvom *Nové prístupy k diagnostike a terapii autizmu na Slovensku*. Jeho účastníkmi boli nielen študenti špeciálnej pedagogiky, psychológie a medicíny, ale aj odborníci z praxe z Prešovského a Košického kraja. So svojimi hlavnými príspevkami vystúpili predstavičky novovytvoreného Akademického centra pre výskum autizmu (ACVA), a to prof. doc. MUDr. D. Ostatníková, PhD. (na tému *Etiológia a proces vzniku detského autizmu z pohľadu neuropsychobiológie*), MUDr. K. Babinská, PhD., MSc. (na tému *Výživa autistického dieťaťa a nové prístupy k podpornej liečbe autizmu*), MUDr. A. Pivovarčiová (na tému *Behaviorálna liečba autizmu – ABA terapia*) a PhDr. D. Jánošíková, PhD. (na tému *Objektívna diagnostika autizmu na Slovensku*). O možnostiach, ktoré ponúka medzinárodný stipendijný program pre študentov a učiteľov v odbore špeciálna pedagogika v Andersenovom centre pre autizmus (Staatsburg, New York) v USA informovala PaedDr. L. Hrebeňárová, Ph.D., z Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove, ktorá bude absolvovať stáž v tomto zariadení v roku 2014. V záverečnej časti seminára bola diskusia, v ktorej odznelo mnoho zaujímavých otázok pre referujúcich odborníkov. Účastníkov zaujímali hlavne perspektívy liečby a intervencie pre deti s poruchami autistického spektra na Slovensku, možnosti využitia konkrétnych terapeutických metód, nových trendov v zdravej výžive osôb s autizmom, ale aj vplyv očkovacích látok na vznik porúch autistického spektra.

Vzdelávacie aktivity, organizované Katedrou špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty PU v Prešove, si získavajú čoraz viac pozornosti nielen zo strany našich učiteľov a študentov, ale aj zo strany širšej pedagogickej obce, ako aj zo strany odborníkov z rôznych vedných oblastí súvisiacich so štúdiom špeciálnej pedagogiky, ktorí vďačne prijímajú pozvania na takéto podujatia pre odovzdávanie si vzájomných skúseností a propagáciu najnovších poznatkov z vedeckého výskumu, o čom svedčí aj ich účasť na tomto odbornom seminári (vyše 100 účastníkov).

Mgr. Tatiana Dubayová, PhD.

Foto: archív Katedry špeciálnej pedagogiky, PF PU v Prešove

Deň otvorených dverí na Školskom pozemku Prešovskej univerzity v Prešove

Deň otvorených dverí bol uskutočnený 15.11.2013 za účelom prezentácie činnosti výskumného pracoviska Prešovskej univerzity v Prešove – Školského pozemku (ŠP) PU (Botanická ulica č. 33, Prešov, Pod Kalváriou). Podujatie organizovala Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Cieľom bola prezentácia činnosti, výskumných aktivít v rámci riešených projektov a spolupráce s partnermi. Toto univerzitné pracovisko zabezpečuje výučbu v rámci praktických cvičení (pedológia, agoekológia 1 a 2, biodiverzita a ochrana genofondu, botanické praktikum...) a odbornej praxe. Študenti majú možnosť empirickým poznávaním precvičovať a prehĺbovať teoretické vedomosti získané na prednáškach. Veľký význam možno pripísať Školské-

mu pozemku pri riešení výskumných projektov a výskumných aktivít v rámci uzatvorených zmlúv o spolupráci (Centrom výskumu rastlinnej výroby Piešťany, Ústavom genetiky a biotechnológií rastlín Slovenskej akadémie vied Nitra, ENVIVIA, s.r.o. Prešov, PRELIKA, a.s. Prešov, Calendula, a.s. Nová Lubovňa, Agrokarpaty, s.r.o. Plavnica, Grand Hotel Kempinski Štrbské Pleso). Za všetky doteraz ukončené výskumné projekty a aktuálne riešené spomením realizačný výstup z projektu „Využitie výskumu a vývoja na vyšľachtenie nových kultivarov (prototypov) liečivých rastlín a ich odrodová registrácia“ v podobe dvoch nových odrôd. V novembri tohto roku bola registrovaná nová odroda rumančeka kamilkového s názvom Lianka a mäty piepornej s názvom Kristinka. V rámci uzatvorenej zmluvy o spolupráci medzi PU v Prešove a Ústavom genetiky a biotechnológií rastlín SAV Nitra bola zaregistrovaná na Slovensku prvá odroda láskavca metlinatého (rastlina starovekých civilizácií – Aztékov a Inkov) s názvom Pribina. Okrem realizácie výučby a výskumu pracovisko zabezpečuje propagáciu univerzity vo vonkajšom prostredí (exkluzívne čajové zmesi, návrh a vybudovanie „bylinkového záhonu“ pre Grand Hotel Kempinski Štrbské Pleso). V súčasnosti sa pripravujú pre univerzitu reklamné predmety vo forme sušených čajov a čajových zmesí pripravených z nových odrôd (rumanček a mäta). Školský pozemok PU v Prešove má veľký význam pre univerzitu vyplývajúci z vyššie popísaných aktivít. Preto sa posledné dva roky investovalo do rekonštrukcie budovy nachádzajúcej sa na ŠP PU v Prešove. V minulom roku boli vymenené okná, rekonštruovala sa časť vnútorných priestorov (kancelária, šatňa, chodba). V tomto roku sa vymenila polovica strechy, upravila sa učebňa (laboratórium) a urobilo sa sociálne zariadenie (sprcha, WC). Týmto sa zlepšili pracovné podmienky nielen pre zamestnancov, ale aj pre študentov. Priestory spĺňajú kritéria pre výučbu a vedecko-výskumné činnosti v teréne, na poľných experimentoch a v laboratóriu.

Ing. Jozef Fejér, PhD., Foto: archív FHPV PU

Žiak so všeobecným intelektovým nadaním na pôde PF PU

Na Pedagogickej fakulte (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 27. novembra 2013 uskutočnil ďalší zo zaujímavých odborných seminárov na tému *Žiak so všeobecným intelektovým nadaním v podmienkach základnej školy*, ktoré Katedra špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove zorganizovala v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove a s Občianskym združením Prešovské nadané deti v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku v roku 2013.

Odborný seminár bol adresovaný nielen študentom študijného odboru špeciálna pedagogika a elementárna pedagogika, ale aj širokej odbornej verejnosti, ktorú problematika edukácie žiakov so všeobecným intelektovým nadaním zaujíma nielen osobne, no predovšetkým odborne. Účasť na odbornom seminári bola ponúknutá učiteľom na základných školách, ako aj psychológom a špeciálnym pedagógom v poradenských zariadeniach na Slovensku. Našou ambíciou pri jeho organizovaní bolo pokračovať vo vytvorení novej tradície sprostredkovaním nových poznatkov a skúseností v oblasti edukácie žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, ktoré už odštartovalo prvé celoslovenské kolo Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov (22. mája 2013 na pôde PF PU v Prešove) s pozitívnym ohlasom nielen u samotných zúčastnených žiakov a ich rodičov, ale aj odbornej verejnosti.

Po otvorení odborného seminára riaditeľkou Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove Mgr. Ľubicou Richmanovou-Fabišikovou a po príhovore prodekana pre rozvoj a vonkajšie vzťahy PF PU v Prešove, Mgr. Radoslava Rusňáka, PhD., Mgr. Juricu, zástupcu Občianskeho združenia Prešovské nadané deti, pokračovalo rokovanie seminára v dvoch sekciách.

Prvú sekciu tvoril prednáškový blok odborníkov v oblasti edukácie žiakov s intelektovým nadaním. Ako prvá vystúpila PhDr. Jana Jurášková, PhD., riaditeľka Súkromnej školy pre žiakov s intelektovým nadaním v Bratislave, s prednáškou na tému *Je intelektové nadanie skôr šport alebo diagnóza?* Po nej nasledovalo odborné vystúpenie Mgr. Martiny Mátychovej, PhD., riaditeľky Centra nadania v Bratislave, ktorá vo svojom príspevku rozpracovala problematiku *nadania a dvojitej výnimočnosti*, a vystúpenie Mgr. Ľuboša Lukáča z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, ktorý prítomných informoval o zámeroch, podmienkach účasti a priebehu druhého celoslovenského kola *Logickej olympiády žiakov so všeobecným intelektovým nadaním* na Slovensku. Po prestávke účastníkov odborného seminára zaujal workshop pod vedením Bc. Jany Krivjanskej, ktorá odprezentovala *používanie logických hračiek v edukácii žiakov s nadaním*. Následne pokračovalo rokovanie v prvej sekcii zaujímavou *sondou do komparácie hudobných schopností u detí s hudobným a intelektovým nadaním* od PaedDr. Jany Hudákovovej, PhD., z Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Na *nové možnosti spolupráce centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie so základnými školami pri edukácii žiakov so všeobecným intelektovým nadaním* svojím vystúpením poukázala PhDr. Irena Fazekašová z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie vo Vranove nad Topľou.

V paralelne prebiehajúcej druhej sekcii odborného se-

minára otvoril prvý blok prednášok svojím vystúpením s názvom *Žiak so všeobecným intelektovým nadaním v podmienkach základnej školy* Mgr. Ľuboš Lukáč z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove, ktorý pôsobí aj ako učiteľ v triede pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním na Základnej škole Šmeralova v Prešove. Účastníci odborného seminára v druhej sekcii mali tiež možnosť zúčastniť sa na workshope pod vedením Bc. Jany Krivjanskej, ktorého zámerom bolo už spomínané *prezentovanie možností využívania logických hračiek v edukácii žiakov s nadaním*.

Po prestávke účastníci druhej sekcii odborného seminára mohli priamo vidieť a zažiť načrtnuté oblasti a špecifiká edukácie žiakov s nadaním, v rámci vystúpenia samotných žiakov so všeobecným intelektovým nadaním Základnej školy Šmeralova v Prešove (Dorotka Juricová, Tomáš Čorej, Alexander Dobrovič, Michael Filip McLean a Sára Stašková) a Školy pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium v Bratislave (Marián Valovič) s názvom *Čo baví nadaných žiakov*. Ako prvá vystúpila Dorotka Juricová, žiačka so zaujímavou, ale aj informačne bohatou prezentáciou o drahých kameňoch. Pozornosť prítomných si po celý čas udržal aj Tomáš Čorej, žiak 6. ročníka, ktorý na prezentáciu *o filme a postupoch jeho tvorby* originálne použil vlastné filmové spracovanie témy Vianoc. Na problematiku filmu nadviazal Marián Valovič, žiak, ktorý prezentovanú oblasť fotografie obohatil autorským spracovaním námetov, ktoré vo svojich fotografiách rezonovali u významných slovenských fotografoch ako Karola Kállaya a Ladislava Noela. Pri prezentáciách svojich ročníkových prác pred publikom preukázali svoju šikovnosť, ale aj schopnosť zorientovať sa pri výbere a spracovaní informácií v špecifickej oblasti ich záujmu aj ostatní žiaci v témach Lewis & Clark, Činnosť slnka a Bedminton.

**PaedDr. Lucia Hrebeňárová
PhD., Mgr. Ľuboš Lukáč**

Foto: archív Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU

Pracovníci z Katedry geografie a regionálního rozvoja realizovali spoločný rumunsko-slovenský výskum v regióne Bihor

V dňoch 10 - 14. novembra 2013 pracovníci Katedry geografie a regionálního rozvoja, PU v Prešove realizovali druhú časť spoločného medzinárodného vedeckého výskumného pobytu v rumunskom regióne Bihor. Okrem terénneho výskumu bol súčasťou výskumného pobytu aj spoločný workshop, ktorý zorganizovala Fakulta geografie, turizmu a športu Univerzity vo Veľkom Varadíne (Oradei). Vystúpili na ňom *prof. RNDr. René Matlovič, PhD.* (rektor Prešovskej univerzity v Prešove), *prof. Alexandru Ilieș, PhD.* (dekan Fakulty geografie, turizmu a športu Univerzity v Oradei, Rumunsko), *prof. Mihai Vlaicu, PhD.* (vedúci Katedry geografie, turizmu a teritoriálneho plánovania), *RNDr. Kvetoslava Matlovičová PhD.* (výkonný koordinátor projektu APVV SK-RO 0025-12 za slovenskú stranu) a *Dr. Vasile Grama PhD.* (výkonný koordinátor projektu APVV SK-RO 0025-12 za rumunskú stranu) a ďalší zúčastnení členovia tímu (okrem vyššie uvedených za slovenskú stranu: *Mgr. A. Mušínska PhD., Mgr. A. Židová, Mgr. J. Kolesárová, Mgr. M. Michalko, Mgr. J. Kormaníková* a za rumunskú stranu: *prof. O. Gaceu PhD., doc. I. Josan PhD., M. Gozner PhD., C. Morar PhD., G. Herman PhD.*).

Najdôležitejšou časťou projektu boli tematicky zamerané študijné cesty v národnostne zmiešanom území Bihorského regiónu, ktoré mali za cieľ preskúmať aktuálnu situáciu, prípadné problémové oblasti a prediskutovať ich možné riešenia na základe vzájomnej komparácie prístupov k ich riešeniu.

Bihor sa vyznačuje výrazným zastúpením maďarskej národnostnej menšiny, ktorá má viac ako 25 % podiel na celkovom počte obyvateľov kraja. Jeho administratívnym centrom je Oradea, v ktorej sa k maďarskej menšine hlási takmer 28 % obyvateľov a predstavuje tak najpočetnejšiu národnostnú skupinu hneď po rumunskej národnosti s viac ako 70 % podielom. Náš záujem sa okrem početnej maďarskej menšiny sústredil aj na rómsku minoritu, ktorá podľa oficiálnych štatistík má v meste Oradea 1,2 % podiel (neoficiálne odhady však uvádzajú 2-3 krát väčší počet). V rámci nášho výskumu sme sa stretli s reprezentantmi mesta, ktorí nám predstavili oficiálnu stratégiu rozvoja mesta a priority v oblasti rozvoja turizmu, postavenú predovšetkým na hodnotnom kultúrnom dedičstve tohto multikultúrneho územia.

V dedine Remetea členovia nášho tímu rokovali s predstaviteľmi samosprávy o realizovaných aktivitách a procese integrácie rómskej menšiny v rumunsko-maďarskom kultúrnom prostredí. Odlišný príklad integrácie Rómov nám predstavili reprezentanti obce Budureasa, v ktorej Rómovia žijú segregovane od majority na jej okraji pričom špecifikom

tejto komunity je, že v komunikácii používajú výlučne rumunský jazyk a rómčinu vôbec neovládajú.

Okrem rómskej a maďarskej menšiny bola predmetom nášho akademického záujmu aj nemecká minorita, ktorá je v Rumunsku najviac zastúpená v oblasti Transylvánie a Banátu (Transylvánski Sasi a Švábi). V oblasti Bihoru sme skúmali aktuálne postavenie nemeckej národnostnej menšiny v obci Palota, ktorá je okrem zaujímavej a vzhľadom k veľkosti obce aj veľkej rímskokatolíckej baziliky zaujímavá aj z priestorového hľadiska. Administratívne hranice obce majú neobvyklý tvar v podobe kríža.

Ďalšou z výziev v oblasti regionálneho rozvoja, ktoré stoja pred Bihorom je rozvoj kúpeľného turizmu, ktorý má v tomto kraji dlhú tradíciu. V tomto smere sme sa zamerali na kúpeľné strediská Băile Felix a Băile 1 Mai, ktoré aktuálne prechádzajú transformačným a modernizačným procesom, s cieľom pritiahnúť okrem domácej aj zahraničnú klientelu. Ďalším príkladom aktívnej politiky rozvoja agroturizmu a kulinárskeho turizmu na báze miestnych domácich produktov z vidieka v Rumunsku, nám predstavili kolegovia na príklade obce Lazuri de Rosia. Miestny turistický produkt je založený na prezentácii kultúrneho dedičstva (interaktívna prezentácia ľudových remesiel a folklóru) s možnosťou ochutnávky tradičných špecialít rumunského vidieka v ich autentickej podobe a prostredí. Výsledky získané na základe vzájomných výskumných pobytov budú prezentované v podobe odborných publikácií v Rumunsku aj na Slovensku.

Jedným z dôležitých výsledkov prvej časti výmenných pobytov pracovníkov bolo aj podpísanie zmluvy o vzájomnej spolupráci oboch univerzít reprezentovaných rektorom PU v Prešove prof. Matlovičom a rektorom Rumunskej univerzity v Oradei prof. Constantinom Bungau. Slávnostného aktu sa zúčastnili aj dekan Fakulty geografie, turizmu a športu Univerzity v Oradei prof. Alexandru Ilieș a pracovníci z oboch partnerských pracovísk.

Zároveň bola dohodnutá vzájomná medziknižničná výmena univerzitných periodík, z oblasti geografie, turizmu, telesnej výchovy a športu.

Celý výskumný projekt sa realizoval ako súčasť riešenia projektu APVV SK-RO 0025-12 *Multicultural regions, national heritage and contemporary challenges in Romanian and Slovakian society*, ktorého vedúcim riešiteľom je prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD.
Foto: archív Katedry geografie
a regionálního rozvoja FHPV PU

Katedra andragogiky partnerom celoštátnej akcie "Týždeň celoživotného učenia"

TCU je podujatie celoslovenského charakteru, zamerané na propagáciu a popularizáciu myšlienok celoživotného učenia na Slovensku, zároveň slúži aj na získavanie nových účastníkov programov ďalšieho vzdelávania. Podobné podujatia sa tradične organizujú vo viacerých štátoch Európy, na Slovensku sa TCU uskutočnilo už po trinásty raz. TCU 2013 sa konalo pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaplo-

viča a ministra práce sociálnych vecí a rodiny SR Jána Richtera. Generálnym partnerom projektu je Slovenská akadémická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC). V rámci projektu sa pripravilo viacero konferencií s medzinárodnou účasťou orientovaných na problematiku vzdelávania dospelých a množstvom sprievodných podujatí.

Cieľom projektu je zvýšiť záujem širokej verejnosti o celoživotné vzdelávanie, motivovať obyvateľstvo pre aktívnu účasť na vzdelávacích programoch a aktivitách. Vytvoriť a upevniť spoluprácu medzi jednotlivými subjektmi celoživotného vzdelávania. Poskytnúť platformu na výmenu skúseností a poznatkov v oblasti celoživotného vzdelávania s medzinárodným rozsahom. TCU sa tohto roku konal počas týždňa 25. - 29. 11. 2013.

Katedra andragogiky FHPV sa podieľala na organizovaní cyklu vzdelávacích aktivít pre podporu kreatívneho priemyslu s názvom "Smarter week", v rámci ktorého prebehlo 5 seminárov v Košiciach. Partnerom bol Creativeindustry.sk, jeden z projektov EHMK 2013.

PhDr. Branislav Frk, PhD.

Peter Duchoslav na Inštitúte germanistiky

Inštitút germanistiky FF PU v Prešove, 30. novembra 2013, navštívil Mgr. Peter Duchoslav, ktorý po vstupe Slovenska do EÚ pôsobil niekoľko rokov ako prekladateľ Európskej komisie v Bruseli. V rámci svojej prednášky pre študentov prekladateľstva a tlmočníctva porozprával o svojom povolání, ale aj možnostiach uchádzania sa o miesto prekladateľa pre európske inštitúcie. Pán Duchoslav si našiel čas a bol ochotný odpovedať na otázky študentov aj individuálne po skončení diskusie.

Dozvedeli sme sa, že Európska komisia si vyžaduje od svojich prekladateľov znalosť minimálne dvoch cudzích jazykov, pričom vyvíja iniciatívu na ich do vzdelávanie sa aj v treťom cudzom jazyku. Prekladatelia pracujú individuálne a prekladajú pomocou softwarových nástrojov (napr. Trados).

Peter Duchoslav je absolventom Filozofickej fakulty Univerzity Friedricha Schillera v Jene (spolková krajina Durínsko, Nemecko) v odboroch germanistika a anglistika/amerikanistika. Od roku 1995 je zapísaný v Zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov Ministerstva spravodlivosti SR. V súčasnosti sa okrem prekladov venuje aj pedagogickej činnosti a vyučuje na základnej škole nemecký a anglický jazyk.

Erik Štefko, Foto: archív IG FF PU

Bartrový obchod „Hlas anjelov do Vašich srdc“

Čo bartrový obchod znamená? Pojem barter alebo bartrový obchod je v súčasnosti nie veľmi známym pojmom. Ide o formu činnosti, pri ktorej je napríklad tovar (môže byť aj služba) priamo vymenený za iný tovar (alebo službu) bez použitia peňazí. Práve táto forma zbierky šatstva, hračiek i obuvi oslovila Občianske združenie OZ Angelos a neformálnu dobrovoľnícku skupinu SMILE, ktoré pôsobia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove.

Druhý ročník bartrového obchodu, pod názvom „Hlas anjelov do Vašich srdc“, sa uskutočnil v priestoroch PBF PU v Prešove 4. - 7. novembra 2013. Členovia OZ Angelos, aj dobrovoľníci z neformálnej skupiny a študenti PBF PU, vlastnoručne vyrobili predmety (perníky, hviezdičky zo stúh a háčkované srdiečka), ktoré boli použité ako „výmenný tovar“ tomu, kto prispel niečím do zbierky.

Podarilo sa vyzbierať početné množstvo oblečenia a hračiek, ktorými prispeli nielen študenti univerzity, ale aj jej zamestnanci a v neposlednom rade aj ľudia z Prešova a okolia. Tieto dary putovali rôznym zariadeniam, najmä však pre Gréckokatolícku charitu a pre bezdomovcov do zariadenia Pod táborem v Prešove.

„Lebo tam, kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce“, píše sa v evanjeliu, a rovnako aj táto zbierka ukázala, že ľudia ešte stále majú svoj poklad v srdci. Tento poklad naplnil láskou nielen srdcia obdarované, ale aj srdcia, ktoré darovali. Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!

Zuzana Vašítková, Natália Stanková, študentky PBF PU v Prešove

Integrácia 2013 alebo Slnko svieti na všetky deti rovnako

Už po piaty raz sa 15. októbra 2013 uskutočnil v Steel Aréne v Košiciach charitatívny koncert *Integrácia 2013*, ktorý je venovaný všetkým deťom – so zdravotným znevýhodnením i zdravým, ktorý opäť moderovala Katka Brychtová. Na koncerte vystúpili aj známi slovenskí i zahraniční umelci bez nároku na honorár, napr. Ewa Farna, IMT Smile, EGO, Majk Spirit, Peter Bič projekt, Helenine oči, Sisa Sklovská. Mimoriadny obdiv si zaslúžia najmä vystúpenia detí, napr. Míško Dolinský, chlapček pripútaný na invalidný vozík, ktorý každoročne otvára toto nádherné podujatie; deti zo Spojenej školy Dominika Tatarku; D. S. Studio; Lacko Medvec – nevidiaci chlapec, ktorý hral na klavíri; Patrik Žiga hral na saxofón; rómskym tancom sa predstavili konzervatoristi z Košíc; Dorotka Tóthová si všetkých podmanila piesňou Hallelujah; deti z folklórneho súboru Vánok z Vranova n/Topľou v modernom prevedení a v ľudovom kroji zatancovali gangnam style.

Študenti Katedry špeciálnej pedagogiky a Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie Pedagogickej fakulty PU v Prešove sú už každoročne takmer neodmysliteľnou súčasťou tohto podujatia. Môžeme smelo konštatovať, že aj naším pričinením sa opäť podarilo úspešne zorganizovať tento charitatívny koncert pre deti. Preto by sme Vám radi priblížili, v čom spočívala naša práca.

V tomto roku sa na podujatí zúčastnilo 102 našich študentov, ktorí pracovali ako hostesky pre deti so zdravotným znevýhodnením. Každoročne však aktívne pracujú už deň pred samotnou akciou, pripravujú pre takmer 9 000 detí tričká s logom

integrácie a suveníry, ktoré deťom darujú rôzni sponzori. Už druhý rok sa koncert Integrácia uskutočnil v Košiciach, čomu sa museli prispôbiť aj naši študenti. Môžem ich pochváliť, že už sú skutočne „zohraná partia“ a bez potrebných inštrukcií dokážu aj samostatne pracovať a z roka na rok skracovať potrebný čas na organizačné zabezpečenie podujatia. Teší ma, že v ostatnom čase záujem študentov o pomoc pri organizovaní tohto podujatia narastá a je mi ozaj ľúto, že musím realizovať len istý výber študentov. O tom, že študenti majú úprimný záujem o túto prácu, som sa presvedčila hneď 15. októbra 2013, keď sme v skorých ranných hodinách odchádzali autobusmi z Prešova do Košíc, a to vo výbornej nálade a pohodovej atmosfére. Až s naším príchodom do Košíc to v Steel Aréne všetko zrazu „vypuklo“. Každý z organizátorov mal na starosti aspoň dve školy alebo zariadenia a musel ich úspešne doviesť na vopred určené miesta, usadiť ich, rozdať tričká a poskytnúť potrebné inštrukcie. S posúvaním hodinových ručičiek k 10.00 sa v hale stupňovala aj radosť a smiech detí, ktoré dávali najavo svojím potleskom, a hlavne veselým skandovaním, že už sa nevedia dočkať, kedy to všetko začne. Otvorenie koncertu symbolizovala jedna veľká otvorená náruč, ktorá k sebe privinula všetky deti bez rozdielu. Takmer trojhodinový koncert dokázal upútať svojou pestrosťou všetkých detských i dospelých divákov a dokázal aspoň na chvíľu pomôcť deťom s rôznym postihnutím zabudnúť na ich každodenné problémy a priniesť im radosť do života. A čo naši študenti? Svojou účasťou na podujatí nesporne získali nové

a cenné skúsenosti, ktoré môžu v nemalej miere využiť vo svojej budúcej pedagogickej praxi, ako aj pri štúdiu. A to najmä študenti odboru predškolská a elementárna pedagogika, ktorí sa možno po prvýkrát mohli tak bezprostredne stretnúť s deťmi so zdravotným znevýhodnením a mohli pozorovať ich spontánne reakcie, či presvedčiť sa o tom, akí sú to vnímaví a vďační detskí diváci. Ba možno ich toto podujatie priviedlo aj k zamysleniu sa nad niektorými svojimi „sovými“ problémami, ktoré sa v porovnaní s každodennými problémami detí so zdravotným znevýhodnením môžu javiť ako úplne banálne. Ďakujeme riaditeľovi projektu, Mgr. Slavomírovi Krafčákovi, ktorý túto nádhernú myšlienku zhmotnil do konkrétnej podoby už po piatykrát a vďaka ktorému sa môžeme aj my a naši študenti aktívne podieľať pri jej organizovaní. Chcela by som sa poďakovať aj všetkým našim študentom, ktorí sa s chuťou a nadšením zhostili úlohy spoluorganizátorov na úkor svojich záujmov a voľného času, a bez ktorých by tento charitatívny koncert nebol taký úspešný a zážitkový pre všetkých aktérov i divákov. Zároveň ďakujeme za pochopenie a ústretovosť vedeniu Pedagogickej fakulty PU v Prešove a všetkým vyučujúcim, ktorí podporili účasť našich študentov na tomto výnimočnom charitatívnom podujatí.

PhDr. Tatiana Čekanová
koordinátorka podujatia
Foto: archív PF PU v Prešove

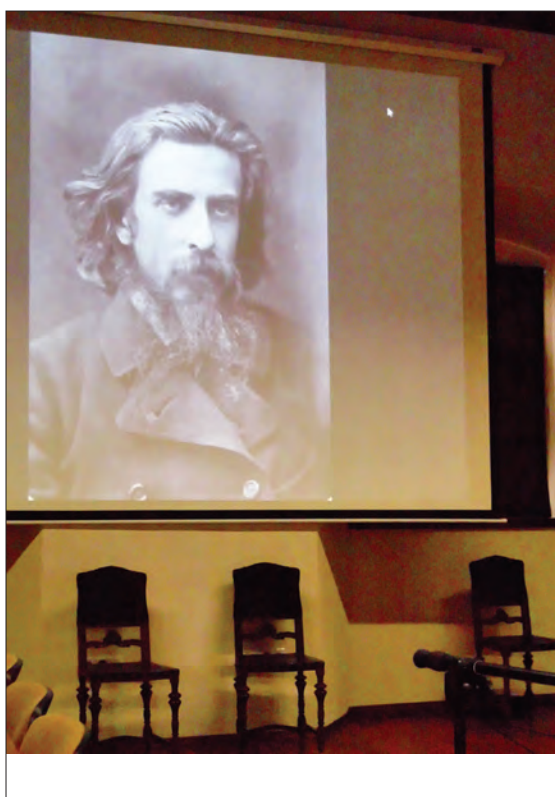
Konferencia o Vladimírovi Sergejevičovi Solovjevovi

Na zámku v Szymbarku (Poľsko) sa 27. novembra 2013, vďaka spolupráci medzi Pravoslávnuu bohosloveckou fakultou (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove a Diecezjalnym Ośrodekem Kultury Prawosławnej „ELPIS“ w Gorlicach, uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia, venovaná 160. výročiu od narodenia veľkého ruského filozofa a mysliteľa Vladimíra Sergejeviča Solovjeva (1853 – 1900).

Téma konferencie „WŁADIMIR SOŁOWJOW MIĘDZY WSCHODEM A ZACHODEM/ VLADIMÍR SOLOVJEV MEDZI WYCHODOM A ZAPADOM“, hovorila za všetko, pretože jednou z nosných tém Solovjevovho myslenia aj života bola téma jednoty, presnejšie povedané „VSEJEDINSTVA“ čiže všejednoty. A keďže tento svet z hľadiska kultúrno-politického i nábožensko-filozofického už celé tisícročie nič iné natoľko necharakterizovalo a v podstate stále necharakterizuje ako práve rozdelenie na Východ a Západ, ani bystrému vnútornému zraku Solovjeva nenuniklo, že táto otázka vyžaduje riešenie a vyriešenie. Preto sa Vladimír Sergejevič so všetkou vehemenciou svojej vášnivej letory pustil do tejto vekovito páčivej otázky, nielen túžiac po jej zodpovedaní, ale aj osobným životom dosvedčujúc, že toto rozdelenie je nielen možné, ale nutné prekonávať a prekonať.

Ono úsilie viedlo tohto ruského podivína k riešeniu aj ďalších „podotázok“, ktoré ale mali vždy spoločného menovateľa, a tým bola idea „všejednoty“. Nuž a jednou z osových tém idey všejednoty je aj otázka židovského národa či jednoducho povedané „židovská otázka“, predovšetkým židovská otázka v Rusku, kde aj v jeho dobe stále silnejšie zaznievala v kontexte a konfrontácii s učením o Moskve ako Treťom Ríme, o Rusku ako koherencii Rímskej ríše, o ruskom národe ako „vyvolenom a bohonosnom“. Tým sa ale stretla s povestným ruským mesianizmom, ktorý sa dostával do občas ostrej ideologickej aj teologickej konfrontácie s mesianizmom Židov. Všetko sa to navyše komplikovalo špecifickou filozofiou dejín, ktorá v koncepciách niektorých vtedajších a mnohých súčasných ruských historiozofov ako aj iných „slobodných“ mysliteľov, tesne spájala židovskú otázku s otázkou okcidentálnou, a tým aj s otázkou vzťahov medzi Východom a Západom. V ich teóriách Západ sám o sebe nepredstavuje ani nepriateľa ani vážneho konkurenta. Čo činí zo Západu ako ekonomicky tak aj vojensky a ideologicky extrémne silnú konkurenčnú civilizáciu je „židovská prítomnosť“. Lenže v dobe Solovjeva sa zďaleka najpočetnejšia židovská diaspora nachádzala nie na Západe, ale práve na území cárskeho Ruska. Tá sa však na prelome 19. a 20. st. kvôli vážnym politickým udalostiam v Európe, predovšetkým v cárskom Rusku stane silným stimulom a pre niektorých aj základom britského a amerického židovstva.

Tento fakt postupne privedie k novej ostrej konfrontácii, ktorá bude príčinou mnohých bied a nešťastí, čo sa v plnej miere prejaví počas revolúcií v Rusku, v medzivojnovom období a čo vyvrcholí v dráme Druhej svetovej vojny. Solovjev tento fakt akoby anticipoval a „židovskej otázke“ venoval centrálnu miesto vo svojom diele a myslení. Ešte v ranej práci „Čítania o Bohočlovečenstve“ (1877 - 81) v zjednodušenej, schema-

tickej forme vyslovil idey, ktoré neskôr spočinuli v základoch ním rozvíjaných názorov na židovskú otázku. Kvôli jej lepšiemu pochopeniu, v čase, kedy sa koncentroval na problém zjednotenia kresťanských cirkví, a tiež zmierenia kresťanstva s judaizmom, sa celkom vážne, s jemu vlastnou zaniatenosťou, pustil do štúdia ivritu (hebrejského jazyka) a židovských religióznych diel. V tej dobe sa usiloval čo najviac čítať vlastnú židovskú literatúru, a nie neraz amatérske a nedostatočné názory v Stekkerových šlapajach kráčajúcich antisemitov. Avšak tá zďaleka nebola prístupná v prekladoch, a práve to ho nútilo preniknúť do tajov hebrejčiny. Podľa slov jeho „súkromného učiteľa“ Fajdela Geca, Solovjev sa neuspokojoval iba so samotným etymologickým a gramatickým rozborom textu. Čo ho zaujímalo, boli predovšetkým vysvetlenia a výklady

talmudických a rabínskych komentátorov. Prešiel traktát „Abot“, „Abot-Zara“, „Joma“, „Sukku“ a neúnavne veľa čítal o talmudickej písomnosti. V jednom zo svojich listov píše: „Okrem Tóry a historických kníh som prečítal všetkých prorokov a Žalmy. Teraz, sláva Bohu, aspoň čiastočne môžem vyplňať zdvorilosti, pripájajúc k svojim týždňovým modlitbám aj hebrejské frázy.“ Pritom Solovjevov záujem nevychádzal iba z jednoduchej empatie k Bohom vyvolenému národu, ale aj zo širšieho, takpovediac historiozofického presvedčenia, keď veril v obrodzenie „bohorodiaceho národa“, povolaného na to, aby zaviedol vládu spravodlivosti. V zápase za oslobodenie ruského židovstva z poddanstva Solovjev vyzdvihuje na prvé miesto filozofickú tendenciu pri výklade historických osudov židovského národa, zmiernujúc v skonštruovanej filozofickej syntéze teologickú metódu s historickým ocenením religiózno-etických tendencií judaizmu. Pre neho je Izrael vybraný stať sa „činným prostredníkom pre počlovečtenie materiálneho života a prírody, pre vytvorenie novej zeme, kde žije pravda“. S touto vierou v osudovú misiu izraelského národa, povolaného vytvoriť kráľovstvo Božie na zemi, Solovjev žil a v podstate aj zomrel, hebrejsky sa vrúcne modliac na smrteľnom lôžku za veľa trpiaci „národ-bohonoscu“...

Práve tento fakt určil aj obsah uskutočnenej konferencie, ktorej príspevky sa dotýkali otázok politických, religióznej tolerancie medzi kresťanmi a judaistami, medzi kresťanmi Východu a Západu; otázky úlohy Číny v ďalšom svetovom procese; židovskej mystiky a jej vplyvu na Solovjevovo učenie, predovšetkým na formovanie doktríny o Sofii – Múdrosť Božej (v židovskej mystike sa hovorí o tzv. Šechine, Božej prítomnosti, a zároveň akomsi ženskom prvku v Božstve). S tým ďalej súvisel vplyv židovskej mystiky a takzvaného ezoterického či tajného učenia na rôzne iné religiózne smery, ako aj opačne - napríklad vplyv neskorostarovekého gnosticizmu na formovanie kabaly. K politicko-religióznym otázkam už od dôb sporu medzi skvelým filológom Johannesom Reuchlinom a pokrstným Židom Jozefom Pfefferkornom patrila aj otázka vzťahu kresťanov k Talmudu, ako aj ku Kabale, a vôbec k židovským nebiblickým knihám - je známe, že Pfeffer-

nov. PhDr. Andrej NIKULIN, PhD. sa zasa venoval *OBRAZU ANTICHRISTA V KNIHE SOLOVIOVA „TRI ROZHOVORY“*. PhDr. Bohuslav KUZYŠIN, PhD. sústredil svoj príspevok viac na sociálnu otázku. Jeho názov znel *ALTRUIZMUS (NIE LEN) OPTIKOU VLADIMÍRA SOLOVJEVA*. Pre tých, ktorí budú mať záujem o detailné oboznámenie sa s obsahom jednotlivých príspevkov, bude prichystaný zborník.

prof. ThDr. Ján Šafin, PhD., Mgr. Martina Kormošová, Foto: archív PBF PU v Prešove

Zahraničná vedecká konferencia na Cypre

Cyprus - bývala aj dnešná križovatka svetových kultúr. Tento ostrov je miestom histórie, pamiatok a vlastnej tradície. Je typický pohostinnosťou, temperamentom a zaujímavosťami. Práve tu sa 15. - 22. 10. 2013 konala zahraničná cesta, na ktorej sa zúčastnili pedagogickí pracovníci a študenti doktorandského štúdia z rôznych katedrií PBF PU v Prešove.

Hlavným cieľom konania pracovnej cesty bola medzinárodná vedecká konferencia ktorá sa konala v dňoch 16. - 18. októbra 2013 na Ieratici scholi apostoľos Varnavas, v hlavnom meste Nikózia. Konferencia niesla názov: „*Different Orthodox Christian Traditions in the context of the modern world (Diaconia and perspectives)*“. Aktívnou účasťou na rôzne témy prispeli všetci účastníci tejto zahraničnej cesty. Výstupom konferencie bude zborník, vydaný na Cypre. Okrem hlavných a záväzných aktivít pracovníci PBF navštívili aj centrum vysokoškolského diania na University of Cyprus. Stretnutie a vzájomné spoznávanie oboch univerzít sa prejavilo v dlhom a konštruktívnom rokovaní, pri ktorom sa otvorila cesta k novej vzájomnej spolupráci medzi PBF PU v Prešove a University of Cyprus. Cyperskí profesori prezentovali svoje predstavy a možnosti o budúcej vzájomnej spolupráci. Zaujímali sa o alternatívy ktoré môže ponúknuť PBF alebo PU v Prešove pre študentov a pedagógov z Cypru. Pracovníci PBF vyjadrili svoje návrhy na spoluprácu, podľa katedrií, na ktorých pracujú. Cyperská univerzita môže ponúknuť rôzne študijné programy pre študentov prvého, druhého, ale aj tretieho stupňa, v rámci študijných programov ERASMUS, prípadne SAIA. Pracovníkov PBF najviac zaujala téma o budúcej spolupráci, a to najmä v oblasti štúdia byzantológie v jej rôznych smeroch a štúdia novo-gréckeho a staro-gréckeho jazyka. University of Cyprus sa pozitívne vyjadrila k uzatváraniu prípadných bilaterálnych dohôd s PBF PU v Prešove.

Ako pracovný tím inštitúcie PBF PU v Prešove sme svoju prítomnosť oznámili osobne na *Veľvyslanectve Slovenskej republiky* v hlavnom meste Nikózia, pretože Slovenská republika má svoje zastúpenie aj v Cyperskej republike. Príjemným bolo milé privítanie slovenskej veľvyslankyne a rozhovory, ktoré prebehli v rámci tohto stretnutia.

Cyprus je jedným z veľkých ostrovov Stredozemného mora s bohatou a dávnou históriou. Po smrti Alexandra Macedónskeho sa dostal pod nadvládu Ptolemaiovcov a neskôr Rimanov. Väčšinu obyvateľstva tvorili Gréci, ale žila tu aj početná komunita Židov. Na tomto ostrove istý čas pôsobil aj apoštol Pavol s ostatnými apoštolmi. Práve preto je Cyprus taký zaujímavý pre historikov a teológov. Nachádzajú sa tam významné historické mestá ako Salamis antikenti, nálezisko s veľkým množstvom historických vykopávkov, a Pafos, ktoré sú veľmi úzko späté s osobnosťou apoštola Pavla. K týmto mestám viedli aj naše cesty v rámci konferenčného programu.

Známym miestom Cypru je aj monastier Kykkos, ktorý má politický aj kultúrny význam pre Cyprus, keďže je to miesto, kde spočíva Arcibiskup Makários, ktorý bol v istých rokoch prezidentom Cyperskej republiky. Na tomto mieste sme boli ubytovaní v nadmorskej výške približne 1300 metrov nad morom.

Náš tím videl aj podstatnú časť iných významných historických a kresťanských pamiatok v gréckej časti ostrova, ale aj pamiatky v rámci územia okupovaného tureckými ozbrojenými silami. V tejto tureckej časti sme mali možnosť obdivovať najstarší monastier sv. apoštola Andreja Prvozvaného a mesto Keryneia.

Mgr. Andrej Dupej,
doktorand PBF PU v Prešove
Foto: archív PBF PU v Prešove

Prešov – miesto vedeckého dialógu o aristokracii

Pojem aristokracia znamená vo všeobecnosti formu vlády privilegovanej menšiny, šľachty, spoločenskej vrstvy mocných a bohatých. A práve tento pojem sa koncom septembra skloňoval aj v meste Prešov, na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, kde sa konala vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou venovaná práve tejto vrstve, aristokracii v 17. – 20. stor.

Inštitút histórie Prešovskej univerzity v Prešove a Inštitút histórie Debrecínskej univerzity zorganizovali III. ročník tejto konferencie venovanej aristokracii v európskych dejinách, ktorá je súčasťou medzinárodného projektu. Okrem univerzít v Prešove a Debrecíne je do tohto projektu zapojená aj univerzita z Koložváru v Rumunsku. Dvadsať piati zástupcovia pracovísk histórie z týchto štátov tak v Prešove práve túto jeseň finišovali so svojimi vedeckými dialógmi o úlohe aristokracii v duchovnom, kultúrnom a vzdelanostnom rozvoji krajiny. „Prínosom tohto podujatia je hlbšie poznanie rôznych stránok aristokracie,“ vysvetlil hlavnú myšlienku za organizátora – Inštitút histórie, prorektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. Peter Kónya. Ako ďalej dodal, ide o „narušenie“ zaužívaného stereotypu z čias socializmu, kedy sa aristokracia ponímala skôr v negatívnom zmysle, že nepriniesla nič dobré, zdierala poddaný ľud a pre tú ktorú krajinu bola vlastne príťažou. „Tento projekt má za úlohu zmeniť tieto názory a viac prehĺbiť poznanie života tejto elity spoločnosti, ktorá stála po celé stáročia na čele uhorskej spoločnosti,“ zdôraznil profesor Kónya. Ako je zvykom, aj túto významnú konferenciu otváral primátor mesta Prešov Pavel Hagyari, ktorý na základe prirovnania, že história je učiteľkou života, vníma za učiteľku života aj našu Prešovskú univerzitu v Prešove. „Táto konferencia poukazuje na to, za akých podmienok vznikol a budoval sa náš nádherný Prešov, ide o ďalší kameň z histórie mesta, z ktorého mám úprimnú radosť,“ povedal primátor.

Na konferencii odzneli rôzne odborné príspevky a štúdie týkajúce sa aristokratickej spoločnosti a života aj v našom regióne, odzneli vedecké prednášky o významných osobnostiach z tohto obdobia, o prínose a úlohe tejto spoločenskej vrstvy v rôznych oblastiach života a pod. Výstupom tohto podujatia bude v blízkom čase aj zborník.

(vkg), Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Medzinárodné fórum o cezhraničnej spolupráci

Pražský Institute for Stability and Development zorganizoval vo východofínskom meste Joensuu 19. - 20. novembra 2013, v spolupráci so svojimi partnermi – Ministerstvom zahraničných vecí Fínskej republiky, Karelia ENPI CBC Programme a Euregiónom Karelia, v poradí štvrtú ročnú konferenciu pod názvom 4th European Border Dialogues Forum on Cross-border Co-operation in a Wider Europe. Fórum už tradične vytvorilo priestor pre stretnutie expertov v oblasti cezhraničnej spolupráce, odborníkov z praxe a z decíznej sféry na lokálnej, národnej a európskej úrovni, v rámci ktorého sa rozvíja interaktívny dialóg o zdieľaní skúseností v rámci cezhraničnej spolupráce. Hlavné referáty predniesli Valentin Chmil, minister ekonomického rozvoja Karelskej republiky (Ruská federácia) a Erkki Virtanen, stály sekretár Ministerstva zamestnanosti a hospodárstva Fínskej republiky. V panelových diskusiách vystúpili okrem fínskych a ruských odborníkov hostia z Poľska, Ukrajiny, Nórska,

Arménska, Azerbajdžanu, Maďarska a Českej republiky. Prešovská univerzita v Prešove bola na tomto medzinárodnom podujatí zastúpená Ing. Martinom Lačným, PhD. z Inštitútu politológie Filozofickej fakulty.

Detailná analýza rôznych prístupov k cezhraničnej spolupráci umožňuje vytvorenie know-how použiteľného pri vypracovávaní stratégií v prihraničných regiónoch, ktoré vzhľadom na vyvíjajúci sa charakter vonkajšej hranice EÚ zdieľajú podobné problémy a príležitosti. Z vedeckého hľadiska teda predstavuje agenda border studies výzvu pre odborníkov v oblasti spoločenských a humanitných vied, ktorí sa môžu svojou výskumnou kapacitou podieľať na mapovaní spoločenských, politických a ekonomických procesov v prihraničných regiónoch. Analytické výstupy, mapujúce cezhraničnú spoluprácu, disponujú významným praktickým aspektom, pretože majú potenciál stať sa nástrojom budovania vzájomnej dôvery, spolupráce a regionálneho rozvoja prihraničných regiónov.

Členovia Inštitútu politológie FF PU v Prešove v súčasnosti pracujú na dvoch výskumných projektoch v spomínanej oblasti – ide o grantový projekt podporený Medzinárodným vyšehradským fondom pod názvom „Public Administration Reform in Ukraine: Lessons Learned from Slovakia and Poland“ a o projekt spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátnym rozpočtom v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013 pod názvom „Rozvoj vedecko-výskumnej spolupráce v SR-PL pohraničí.“ Inštitút politológie sa v rámci svojej vedecko-výskumnej profilácie snaží zapojiť do širšej medzinárodnej výskumnej spolupráce v oblasti border studies. 4th European Border Dialogues Forum vytvorilo príležitosť nadviazať spoluprácu v oblasti výskumných aktivít s renomovanými pracoviskami v odbore, alokovanými na University of Eastern Finland – VERA Centre for Russian and Border Studies a Karelian Institute.

Ing. Martin Lačný, PhD., Foto: archív Inštitútu politológie FF PU v Prešove

V záujme podpory a rozširovania inštitútu mediácie sa na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá má vo svojom programe aj študijný odbor Probačná a mediálna práca, 28. novembra 2013, konala rozprava prizvaných odborníkov z radov mediátorov, advokátov a sudcov zo Slovenska i Českej republiky o návrhoch k novelizácii zákona č. 420/2004 Z.z. o mediácii.

Organizátori rozpravy, v spojení s akademickou obcou a odborníkmi, vytvorili platformu, ktorá reaguje na požiadavky a skúsenosti slovenskej aj zahraničnej praxe, a kladie si tak za cieľ spustiť odbornú diskusiu k aktuálnej právnej úprave mediácie v podmienkach Slovenskej republiky. Odporúčané závery budú postúpené Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré v rámci legislatívneho plánu vlády SR na rok 2013 má na mesiac december naplánovanú prípravu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v ktorom pôjde o podstatnú zmenu právnej úpravy a precizovanie viacerých inštitútov zákona, vrátane vzdelávania mediátorov, registrácie mediátorov, zavedenia dohľadu nad mediátormi, mediálnymi centrami a vzdelávacími inštitúciami v záujme zlepšenia služieb občanom.

Z pozície odbornej verejnosti bolo konštatované, že napriek tomu, že od účinnosti zákona o mediácii uplynulo už viac ako deväť rokov, mediácia ako legislatívne upravený inštitút riešenia sporov nie je v podmienkach Slovenskej republiky dostatočne využívaná. Je tomu tak napriek výhodám,

Rozprava k návrhu novelizácie zákona o mediácii na GTF

ktoré so sebou mediácia prináša, medzi ktoré možno zaradiť neformálnosť, dôvernosť, rýchlosť, dobrovoľnosť, nižšiu finančnú náročnosť a v neposlednom rade aj zachovanie, resp. obnovenie medziľudských vzťahov. Okrem nedostatku tradície vo využívaní neautoritatívnych spôsobov riešenia sporov, prispieva k nízkej využiteľnosti tohto inštitútu aj aktuálna právna úprava, ktorá je z hľadiska jej využívania málo motivujúca, a zároveň obsahuje aj niektoré ustanovenia brániace flexibilnému a efektívnemu využívaniu a priebehu mediácie.

V rámci rozpravy boli vypracované podnety, ktoré majú prispieť k prijatiu kvalitných legislatívnych zmien, ktoré by umožnili plné využitie inštitútu mediácie a jeho potenciálu v prospech celej spoločnosti ako aj k posilneniu profesie mediátora.

Predkladaný návrh spresňuje základné pojmy a v záujme zvýšenia kvality poskytovaných mediálnych služieb upravuje základné povinnosti mediátora, reflektuje potrebu úpravy začiatku a ukončenia mediácie, reflektuje zabezpečenie efektívnej spolupráce súdov a mediátorov, čo môže podstatne prispieť k naplneniu požiadavky odbremenenia súdov a zároveň zvýšenia dôvery verejnosti v mediáciu, navrhuje zníženie súdneho poplatku pre účastníkov konania, ktorý sa preukázateľne pokúsili o dosiahnutie zmiernosti mediáciou, upravuje požiadavky kladené na výkon činnosti mediátora, a to zvýšením hodinovej dotácie odbornej prípravy mediátora a okrem toho sa navrhuje prehodnotiť spôsob vykonania odbornej skúšky mediátora.

V záujme zjednotenia a sumarizácie legislatívnych podnetov sa prítomní zhodli na pravidelnom organizovaní obdobných rozpráv, o záveroch ktorých budú pravidelne informovať odbornú i laickú verejnosť.

ThLic. Emília Halagová, Foto: archív GTF PU v Prešove

Historicky prvá prezentácia na slovenskom gymnáziu v Báčskom Petrovci (Srbsko)

Prof. dr. Janko Kišgeci pri charakteristike svojho Báčskeho Petrovca (Vojvodina, Srbsko) v diele „Petrovská dedina“ (1997) píše: „Tu sedliak a zem navzájom zrástli a nielo sily, ktorá by ich rozdvójila. Tu človek vie, že zem stvára život, že len ona akýmsi čudným spôsobom rieši to kozmické tajomstvo semena a dokáže prebudiť v ňom život, ktorý potom nesebecky, vďačne vydá zo seba a jemu ho daruje“. Práve pán profesor bol iniciátorom stretnutia dekanu FHPV PU v Prešove, doc. PhDr. Nadeždy Krajčovej, PhD. a jej prodekanov, PaedDr. Janky Ferencovej, PhD. a doc. RNDr. Ivana Šalamona, CSc. so žiakmi slovenského Gymnázia Jána Kollára v Báčskom Petrovci.

Založenie školy v roku 1919 vychádzalo z takmer dvestoročných hospodárskych a kultúrnych tradícií juhoslovanských Slovákov a stala sa jednou z ich najvýznamnejších kultúrnych ustanovizní, ktorá v mnohých súvislostiach postupne prerástla nielen lokálne a menšinovo, ale aj pokrajinské, republikové a štátne rámce.

V súčasnosti Gymnázium Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci je modernou pedagogicky a hmotne dobre vybavenou školou, jednou z najlepších v Srbsku. Výučba sa realizuje v 21 učebniach. Jazyky a spoločenské vedy sa vyučujú v starej, pre dedinské pomery vo veľkolepej budove, a prírodovedné predmety a matematika v novom pavilóne. Moderný študentský domov s príslušnými športoviskami je priamo v areáli školy.

Vďaka riaditeľovi školy Paľovi Beličkovi, mimochodom aj zariadenému učiteľovi fyziky, sme mali možnosť vidieť všetky vymoženosti (galériu, knižnicu, historické a prírodopisné múzeá), ktoré sú k dispozícii všetkým obyvateľom obce a príslušného slovenského okolia. Stretnutie so študentmi bolo spontánne a prezentácia možností štúdia na našej fakulte, vybavenosť kvalitnou prístrojovou technikou, výskumnými zariadeniami 21. storočia vzbudila pozornosť. Náš celkový dojem z pobytu, aj vďaka príjemnému teplému počasiu, bol ako píše prof. dr. Janko Kišgeci v spomínanom diele nasledovný: „Kto raz pocítil, ako mu teplý vietor, vyháda- júc v korune starého orecha, preberá v tých najjemnejších citoch, ten na takúto hudbu nikdy nezabudne. Kto sa len raz započúva do večerného ticha usínajúceho poľa, inakšie ticho už nebude vyhľadávať. To sú tie posvätné chvíle, ktoré sa nesmú rušiť, to sú tie chvíle, keď si zem späť berie silu, o ktorú ju cez deň obratlo horúce slnko, a ktorú aj sama z lásky darovala žitiu.“

**doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.,
prodekan pre rozvoj a informatizáciu
Foto: archív FHPV PU v Prešove**

CCKV PU v Prešove získalo dva projekty z fondov EÚ

Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania (CCKV) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove je relatívne mladým pracoviskom, vzniklo v roku 2006 ako celouniverzitné pracovisko, ktoré malo podporovať všetky formy celoživotného vzdelávania na univerzite. Počas svojej sedemročnej histórie sa vypracovalo na špičkové pracovisko uznávané nielen na Slovensku, ale aj v Európe. CCKV je ako jedno z mála svojho druhu na Slovensku členom prestížnej európskej organizácie pre akademické celoživotné vzdelávanie European university continuing education network (EUCEN), stalo sa zakladajúcim členom Slovenskej akademickej asociácie pre celoživotné vzdelávanie (SAACV), ktorej zakladajúce zhromaždenie sa konalo na pôde Prešovskej univerzity v Prešove. CCKV je aj členom Asociácie Univerzít tretieho veku na Slovensku (ASUTV), či European Children Universities Network (EUCUNET). Toto medzinárodné ukotvenie CCKV je pre vedenie centra prioritou a potvrdzuje sa, že bez medzinárodnej organizácie nie je možné dosiahnuť uznanie, či už v projektovej, alebo v inej akademickej spolupráci. Celoživotné vzdelávanie sme na CCKV pochopili v plnom význame slova. Vďaka pochopeniu vedenia univerzity a Kolégia rektora PU v Prešove sa nám podarilo dostať pod „jednu strechu“ aktivity typu celoživotného vzdelávania na univerzite. Počnúc Prešovskou detskou univerzitou, cez celý rad kurzov organizovaných centrom, končiac Univerzitou tretieho veku, sa CCKV stalo priestorom pre skutočné „celoživotné vzdelávanie“. Stáva sa nám, že klientmi centra sú celé rodiny. Deti v letných mesiacoch študujú na Prešovskej detskej univerzite, ich starší súrodenci študujú popri škole

jazyky na Ústave jazykových kompetencií či si na univerzite robia „vo-dičák“, rodičia s radosťou navštevujú Kurz sprievodcu cestovného ruchu a starí rodičia si spríjemňujú piatky štúdiom na Univerzite tretieho veku. Týmto poňatím celoživotného vzdelávania sa snažíme aj my budovať značku PU v Prešove.

V súčasnosti sa CCKV skladá zo šiestich súčastí. Ide o Ústav jazykových kompetencií, Ústav digitálnych kompetencií, Audiovizuálne štúdio, Prešovskú detskú univerzitu, Univerzitu tretieho veku a Autoškolu UNIPO. Teda okrem „celoživotného“ vzdelávania, v centre realizujeme aj vzdelávanie „kompetenčné“. Najväčšou súčasťou Centra je Ústav jazykových kompetencií, ktorého zamestnanci vyučujú odborný cudzí jazyk na fakultách PU v Prešove. V tomto roku sa v spolupráci s Ústavom rusínskeho jazyka a kultúry a Ústavom maďarského jazyka a kultúry podarilo získať projekt z Operačného programu Vzdelávanie pod názvom „Zlepšenie jazykových kompetencií študentov Prešovskej univerzity v jazykoch národnostných menšín“. Ústav jazykových kompetencií je nositeľom celého radu iných projektov z domácich grantových schém. Okrem toho zamestnanci ÚJK majú veľmi dobré skúsenosti s odborným prekladom pre zamestnancov a študentov PU v Prešove.

Podobným pracoviskom je Ústav digitálnych kompetencií, ktorého zamestnanci vyučujú IKT predmety, v rámci Spoločného základu pre učiteľské kombinácie, ale aj v rámci výberových predmetov pre všetkých študentov univerzity. Tento ústav bol zriadený na základe projektu z ESF, v súčasnosti patrí úväzková zariadenosť pracovníkov ústavu k najvyšším v rámci univerzity. UDK pôsobí aj ako akreditované testova-

cie centrum pre certifikáciu ECDL. Do novembra 2013 bolo certifikovaných 277 uchádzačov, čo v prepočte znamená 1939 zrealizovaných a vyhodnotených testov ECDL. Držitelia certifikátu ECDL sa stali všetci pracovníci ÚJK a UDK. UDK je aj riešiteľom projektu „Digitálna gramotnosť pre tretí vek“ v spolupráci s Univerzitou tretieho veku.

Pracoviskom úplne iného typu, v rámci CCKV, je Audiovizuálne štúdio, ktoré vzniklo na audiovizuálnu podporu edukácie a vedeckého bádania na PU v Prešove. Štúdio zabezpečuje komplexné audiovizuálne služby rôznych akcií, napr. otvorenie školského roka, udelenie titulu dr.h.c., vedecké konferencie, atď. Pre študentov sú k dispozícii profesionálne zariadené priestory štúdia, ktoré využívajú pri vypracovávaní svojich záverečných prác či pri iných edukačných činnostiach. Štúdio v rokoch 2012 a 2013 zabezpečilo celkom 570 aktivít audiovizuálnej a multi-mediálnej podpory.

Azda najúspešnejšou akciou Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania je každoročne Prešovská detská univerzita, ktorú organizuje v spolupráci s Pedagogickou fakultou PU. Tohto roku sme zorganizovali už šiesty ročník, kde sme privítali 180 detí odhodlaných vzdelávať sa aj počas prázdninových dní. Dôležitou súčasťou centra je Univerzita tretieho veku, na ktorej v sú-

časnosti študuje 168 seniorov z Prešova a okolia. Sme veľmi radi, že sa nám v tomto roku podarilo podať a byť úspešní s projektom zo štrukturálnych fondov EÚ, z Operačného programu Vzdelávanie, pod názvom „Zlepšenie neformálneho vzdelávania na Univerzite tretieho veku PU“. Od januára poskytneme seniorom až 10 špecializácií ako Astronómia, Geografia, Hudba a iné. Od tohto projektu si sľubujeme zatraktívnenie seniorského vzdelávania na pôde univerzity.

Najnovším projektom CCKV je Autoškola UNIPO, ktorá funguje už tretím rokom. Ak sa stanete klientmi našej autoškoly, získate nielen bezkonkurenčne najlacnejší vodič-

ský preukaz v Prešove, ale aj dva kredity pre študentov univerzity či bezplatné parkovanie v Prešove po dobu jedného roka. Autoškola UNIPO ako jediná v meste participuje na projekte SOL (Save Our Lives) „Kompletná stratégia pre bezpečnosť cestnej dopravy v Strednej Európe“, cieľom ktorého je zvýšenie efektivity miestnych a regionálnych zainteresovaných organizácií pri predchádzaní dopravným nehodám v oblasti Strednej Európy. Do novembra 2013 získalo vodičské oprávnenie v našej Autoškole už 101 absolventov.

V centre organizujeme aj celý rad iných aktivít. Klasikou je Doplnujúce pedagogické štúdium, ktorým

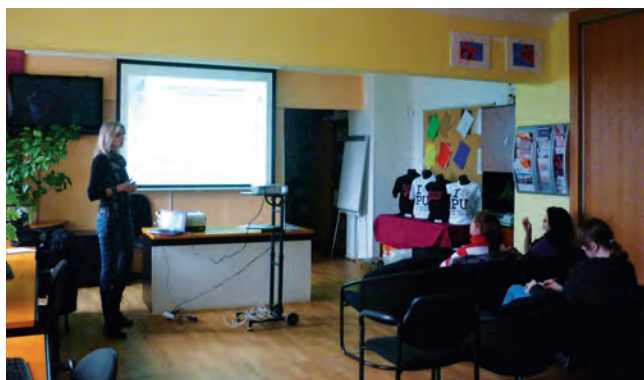
si absolventi neučiteľských študijných programov dopĺňajú pedagogické vzdelanie. Toto vzdelávanie organizujeme v spolupráci s Ústavom pedagogiky a psychológie. Po treťkrát sme tohto roku otvorili Kurz sprievodcov cestovného ruchu, ktorý máme podľa novej akreditácie akreditovaný ako prvý na území východného Slovenska. Pracovníci CCKV organizujú aj Stretnutie s Mikulášom.

Hlavným cieľom CCKV PU je v súčasnosti so všetkými fakultami a pracoviskami univerzity zvyšovať kvalitu vzdelávania a pracovať na budovaní dobrého mena našej Alma Mater.

doc. PhDr. Martin Javor, PhD.

Foto: AV štúdio CCKV PU

SAIA - cesta k štipendiam do zahraničia

Málokto v akademickom prostredí nepozná skratku SAIA, ktorá označuje neziskovú mimovládnu organizáciu s plným názvom Slovenská akademická informačná agentúra. Jej poslaním je predovšetkým napomáhať internacionalizácii vzdelávania a vedy na Slovensku, a to najmä prostredníctvom štipendií na študijné a výskumné mobility.

SAIA má v súčasnosti pracoviská v Bratislave a ďalších piatich univerzitných mestách, z ktorých jedným je aj Prešov. V súčasnosti realizuje šesť hlavných programov: Akademické mobility, čiže štipendia na základe bilaterálnych dohôd; Národný štipendijný program; CEEPUS – Stredoeurópsky výmenný program pre univerzitné štúdiá; Akcia Rakúsko-Slovensko, spolupráca vo vede a vzdelávaní; Sciex – Švajčiarsko-slovenský štipendijný fond; a Servisné centrá Euraxess pre výskumných pracovníkov.

Okrem toho poskytuje informácie o mnohých ďalších možnostiach, ako získať rôzne štipendia. Všetky tieto informácie sa nachádzajú na stránke www.saia.sk, kde záujemcovia nájdu databázu štipendií a grantov, v ktorej možno vyhľadávať a selektovať programy na základe viacerých kritérií. Keďže ponuka štipendií je veľmi široká, každý má príležitosť vybrať si také, ktoré najviac vyhovuje jeho potrebám. Jednotlivé programy sa líšia svojimi požiadavkami na uchádzačov, dĺžkou, zameraním, či výškou finančnej podpory, takže je vždy nevyhnutné podrobne sa oboznámiť so špecifikami konkrétnej ponuky. Niektoré programy sú zamerané len na vybrané krajiny, ale napríklad Národný štipendijný program poskytuje študentom druhého a tretieho stupňa VŠ štúdiá možnosť absolvovať študijný alebo výskumný pobyt

v ktorejkoľvek krajine sveta, pričom im poskytne podporu na pokrytie životných nákladov v danej krajine, prípadne cestovný grant. Akademické mobility na základe bilaterálnych dohôd fungujú medzi Slovenskom a 30 ďalšími krajinami a poskytujú rôzne typy podpory – okrem životných nákladov to môže byť aj školné, cestovné, príj. iné výdavky. Program CEEPUS umožňuje výmenné pobyty študentov medzi sieťami univerzít v 15 stredoeurópskych a východoeurópskych krajinách.

Vo všeobecnosti platí, že tieto programy sú zamerané plošne na jednotlivé krajiny a študent alebo výskumný pracovník si sám vyberá, na ktorej konkrétnej univerzite by chcel pôsobiť. Vo väčšine prípadov je nevyhnutnou súčasťou žiadosti o štipendium práve akceptačný list z prijímajúcej inštitúcie, ktorý si musí uchádzač sám vyžiadať. Vzhľadom na to, že uzávierky prijímania žiadostí o štipendia v rámci jednotlivých programov sa organizujú väčšinou raz ročne (pri niektorých programoch dvakrát za rok), kľúčové je začať pracovať na žiadosti s dostatočným časovým predstihom, aby ste do termínu uzávierky stihli zhromaždiť všetky požadované prílohy a podať kvalitnú a úplnú žiadosť. O udelení štipendia totiž pri väčšine programov rozhoduje komisia, zložená z odborníkov z ministerstva školstva a zástupcov vysokých škôl či veľvyslanectiev výlučne na základe poskytnutých podkladových materiálov (osobný pohovor je súčasťou výberového konania len pri veľmi malom počte programov). Ak by ste mali pri výbere štipendijného programu alebo pri kompletizovaní žiadosti akékoľvek otázky alebo nejasnosti, môžete sa obrátiť na regionálne pracovisko SAIA v Prešove, ktoré sa nachádza v budove nového internátu na prízemí, vchod od budovy univerzity, príp. poslať mail na adresu saia.presov@saia.sk. Na stránke www.saia.sk nájdete okrem informácií aj rôzne rady, kontakty, užitočné odkazy či informačné materiály, vrátane pravidelného Bulletinu SAIA. Okrem toho máte možnosť navštíviť informačné semináre, ktoré podrobne predstavujú jednotlivé štipendijné programy. Tieto podujatia sa organizujú v spolupráci s UNIPOCENTROM PU a informácie o termínoch konania nájdete na webstránke Prešovskej univerzity v Prešove, UNIPOCENTRA PU a SAIA, aj na informačných plochách v priestoroch hlavnej univerzitnej budovy a starého internátu.

Mgr. Ľubomíra Levocká

regionálna koordinátorka SAIA v Prešove

Foto: archív UNIPOCENTRA PU v Prešove

15. rokov Rady pre umeleckú činnosť PU v Prešove

V tomto roku si Prešovská univerzita v Prešove pripomína ďalšieho jubilanta v čase svojej existencie. Jubilanta, ktorý šíri dobré meno alma mater prostredníctvom umeleckej činnosti t.j. spevom, tancom, hudbou a hovoreným slovom.

Dôkazom vysoko kultivovaných prejavov umeleckej kreativity na pôde Prešovskej univerzity v Prešove je existencia umeleckých súborov. Pre rozvoj a koordináciu umeleckých hudobných a divadelných aktivít na univerzite je ustanovená Rada pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove. Zriaďovateľom rady je rektor, ktorý riadi jej činnosť prostredníctvom prorektora pre vedu, umenie a akreditáciu. Rada je stálym odborným orgánom univerzity, zriadená so zameraním na rozvoj umeleckej a kultúrnej činnosti študentov univerzity.

V úvode je potrebné niekoľkými vetami pripomenúť, že existencia umeleckej činnosti chápaná predovšetkým ako činnosť, v ktorej vznikali umelecké súbory, sa viaže na obdobie ešte pred vznikom Prešovskej univerzity v Prešove, keď Pedagogická fakulta so sídlom v Prešove bola od akademického roku 1963/1964 súčasťou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a pôsobil tu medzi iným študijný odbor hudobná výchova, na ktorom umeleckú činnosť rozvíjal od roku 1964 Ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica a od roku 1969 Vysokoškolský folklórny súbor Torysa. Filozofická fakulta so sídlom v Prešove od akademického roku 1959/1960 bola organizačne začlenená pod Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, na ktorej od roku 1960 vzniklo Študentské divadlo Filozofickej fakulty.

Za krátku dobu obe prešovské fakulty, resp. umelecké súbory, dokázali svoju opodstatnenosť v oblasti vysokoškolskej umeleckej činnosti úspešnými vystúpeniami a uvedením sa na akademických a celoštátnych súťažiach, kde získavali popredné umiestnenia. Amatérska umelecká tvorivosť vysokoškolákov na slovenských vysokých školách, nevynímajúc ani obe prešovské fakulty, po roku 1989 prešla významnou premenou. Kým mimoškolská umelecká činnosť tvorila do spomínaného roku integrálnu súčasť profilu vysokoškolského učiteľa, v súčasnosti jeho profil utvára predovšetkým vedecká a pedagogická činnosť.

Po vzniku Prešovskej univerzity v Prešove aktivity v oblasti hudobného umenia, resp. umeleckej činnosti boli späté s katedrami hudobnej výchovy na Fakulte humanitných a prírodných vied a Pedagogickej fakulte a Filozofickej fakulte s katedrou estetiky a vied o umení. Umeleckú činnosť vyvíjali aj Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta (od 1. 9. 2005 Gréckokatolícka teologická fakulta) a Pravoslávna bohoslovecká fakulta. Na týchto piatich fakultách pôsobilo sedem umeleckých súborov, ktoré už od začiatku vzniku univerzity realizovali veľmi úspešne mnohé podujatia na domácej pôde, ale aj v rámci akademických súťaží vysokoškolákov na univerzitách na Slovensku.

Existencia týchto umeleckých súborov bola predmetom diskusií a návrhov na rokovaniach Vedeckej rady univerzity v druhej polovici decembra 1997, kde odznel návrh zo strany prof. PhDr. Ladislava Burlasa, DrSc. „zvzážiť vzhľadom na umeleckú činnosť Fakulty humanitných a prírodných vied, Pedagogickej fakulty a bohosloveckých fakúlt pomenovanie Vedecká a umelecká rada Prešovskej univerzity v Prešove“. Po niekoľkých rokovaníach medzi prof. PhDr. Vladimírom Leškom, PhD., vtedajším prorektorom pre vedu a doktorandské štúdium a kompetentnými pracovníkmi katedier jednotlivých fakúlt, na ktorých pôsobili umelecké súbory, vznikol návrh zriadiť poradný orgán kolégia rektora univerzity, ktorý by koordinoval umelecké aktivity univerzity.

Uznesením Kolégia rektora Prešovskej univerzity v Prešove z 12. januára 1998 bola zriadená Rada pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove ako poradný orgán kolégia rektora pre realizáciu umeleckej činnosti.

Rada od svojho vzniku prešla niekoľkými organizačnými zmenami. Prvým predsedom rady bol prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc., prorektor pre vedu a doktorandské štúdium a tajomníkom Ing. Ladislav Bačinský. Členmi rady boli prodekaní fakúlt, na ktorých pôsobili umelecké súbory (JUDr. Juraj Bujňák, doc. Ján Gbúr, Mgr. Ján Jacoš, doc. Zuzana Stanislavová) spisovateľ z Filozofickej fakulty (doc. Ladislav Šimon) vedúci umeleckých súborov (Mgr. Peter Adamkovič, PaedDr. Anna Derevjaničková, Mgr. Igor Grega, prof. Karol Horák, PaedDr. Jozef Hrušovský, Mgr. art. Karol Medňanský, Mgr. art. Irena Medňanská a Pavel Vasíl). Menovaní boli prvými priekopníkmi, nestormi a položili základ umeleckej činnosti Prešovskej univerzity v Prešove, vytvárania podmienok pre rozvíjanie umeleckých aktivít akademických súborov pôsobiacich v rámci univerzity. Postupne členmi rady boli PaedDr. Lívia Kalmárová, Mgr. Tatiana Kanišáková, PhD. Vo funkcii predsedov rady sa vystriedali prorektorke univerzity prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc. a doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.

Rada pre umeleckú činnosť má v súčasnosti nasledujúce zloženie:

Predseda: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.,

Tajomník: PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.

Členovia: PaedDr. Anna Derevjaničková, PhD.,

prof. PhDr. Karol Horák, CSc., PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD.,

prof. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.

Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD.,

doc. Dušan Srvátko, akad. maliar, Mgr. Kamila Urmaničová

Okrem pôsobenia 11 umeleckých súborov, súčasťou Rady pre umeleckú činnosť je internátne rozhlasové štúdio Rádio PaF, internetová študentská televízia TV Mediálka a Univerzitné pastoračné centrum.

Prehľad súčasných umeleckých súborov pôsobiacich pri Rade pre umeleckú činnosť

Fakulta	Garant	Umelecký súbor	Umelecký vedúci	Vznik
Filozofická	IEVUaK/ Katedra vied o umení	Študentské divadlo	prof. PhDr. Karol Horák, CSc.	rok 1960
Filozofická	IHaVU/ Katedra hudby	Ženský spevácky zbor Iuventus paedagogica	Mgr. Tatiana Švajková, PhD.	rok 1964
		Vysokoškolský folklórny súbor Torysa	PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD.	rok 1969
		Camerata academica	doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.	rok 1987
		Akordeónové komorné zoskupenia	prof. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.	rok 2000
		Miešaný spevácky zbor Nostro Canto	Mgr. Tatiana Švajková, PhD.	rok 2001
Filozofická	IEaSP/CEaVE	Spevácky zbor CantoVero	PaedDr. Iveta Matyasová	rok 2008
Pedagogická	Katedra hudobnej a výtvarnej výchovy	Piano Vocal	PaedDr. Anna Derevjaničková, PhD.	rok 1999
Pedagogická		Divadlo P.A.D.A.K	Mgr. Adela Mitrová, PhD.	rok 2007
Gréckokatolícka teologická		Spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca	Valéria Hricovová	rok 1993
Pravoslávna bohoslovecká		Spevácky zbor	PaedDr. Anna Derevjaničková, PhD.	rok 1992

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD., tajomník RUČ PU v Prešove

Študentské divadlo je stále aktívne

Suterén starého internátu má osobitú atmosféru, oplýva tajomnou aurou či akousi mágiou. Bývalá tančiareň súboru Torysa sa vďaka podpore Rektorátu PU v Prešove zmenila na divadlo, v ktorom to neprestajne žije. Programová ponuka súboru zloženého zo študentov rôznych odborov od anglického jazyka, slovenského jazyka, masmediálnych a stredoeurópskych štúdií, až po estetiku a výtvarné umenie, by preto určite nemala ostať bez povšimnutia.

Pod vedením Jána Jendrichovského a Petra Gustáva Hrbatého sa 11. novembra uskutočnil prvý tohtoročný divadelný Výpredaj, ktorý patrí k už tradičným aktivitám študentského divadla. Jeho cieľom je snaha o umeleckú sebarealizáciu študentov našej univerzity. Tento rok bol venovaný básňam od popredných slovenských autorov, ale aj autorskej tvorbe, či interpretácií básní, ktoré ovplyvnili životy študentov. V stálej výpredajovej časti, nazvanej Magic story, študenti prezentujú svoje zážitky, životné situácie či existenčné problémy z obdobia školy, ktoré mali výrazný dopad na ich doterajší život. Osobitou časťou je aj Voľný trh, v rámci ktorého majú všetci divadelné dvere otvorené a ich kreativite či fantázii sa medze nekladú.

Týždeň kreativity, ktorý prebehol 18. – 21. novembra, spočíval v prezentácii umeleckého ctenia študentského divadla FF PU v Prešove, jeho repertoáru, v ukážkach pripravovaných inscenácií a vo workshopoch, ktorých úlohou bolo primknúť diváka k divadelnému umeniu. Odprezentované performatívne predstavenia, vznikajúce či už pre potreby Akademického Prešova alebo iných podujatí, spočívajúce v bezprostrednom kontakte diváka a herca, sú remakami kultových hier Živý nábytok a Džura prof. PhDr. Karola Horáka, CSc. Počas tohto podujatia mali priaznivci divadla tiež možnosť nazrieť na profesionálnu skúšku medzinárodne uznávaného režiséra Valentina Kozmenko-Delinde, ktorý s hercami študentského divadla pripravuje Machiavelliho Mandragoru. Kreatívny týždeň uzatvorila návšteva predstavenia La musica a jej následná analýza s Mgr. Mironom Pukanom, PhD.

V súčasnosti sa pripravuje premiéra hry s pracovným názvom Fragments 2, ktorá uzavrie zimný semester. Už teraz je však jasné, že študentské divadlo vo svojom úsilí nepoľaví ani v tom nasledujúcom, a naďalej bude predstavovať ostrov kultúry v akademickom mori. Priestor študentského divadla je teda vďaka študentom pulzujúcou tepnou kreativity a sebarealizácie - živým centrom vysokoškolského umenia.

Bc. Michaela Petrincová, 1. ročník Mgr. Odbor masmediálne štúdiá, Foto: archív Študentského divadla FF PU

Sociálny kapitál starnutia – prítomnosť nikdy nestarne

Na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 29. 11. 2013 uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou *Sociálny kapitál starnutia – prítomnosť nikdy nestarne* pod organizačnou taktovkou *Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove* (IEaSP FF PU) a *Centra pre edukáciu a výskum seniorov* (CEVS), v spolupráci s *Pedagogickou fakultou Univerzity Konštantína filozofa v Nitre* (PF UKF), *Inštitútu Pedagogiky Univerzity Rzeszowskiej a Slovenskej sociologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied* (SSS pri SAV).

Konferencia sa konala pod záštitou dekana FF PU v Prešove, prof. PhDr. Vasila Gluchmana, CSc. Odborne ju garantovala prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD. z IEaSP FF PU Prešove a doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD. z PF UKF v Nitre. Pre účastníkov a účastníčky bol príjemným prekvapením už samotný začiatok konferencie, o ktorý sa postarali talentované deti z *Detského domova v Sečovciach* so svojim programom. Vedeckú konferenciu oficiálne otvorila riaditeľka IEaSP FF PU v Prešove, prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Program konferencie bol v dopoludňajších hodinách členený do dvoch diskusných sekcií. Prvá panelová diskusia, ktorú moderovala doc. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc. (IEaSP FF PU), niesla názov *Teoretické kontexty sociálneho kapitálu starnutia*. V hlavnom pléne zasadali prof. Janusz Kirenko (*Inštitút pedagogiky Univerzity Márie Curie-Skłodowskej v Lubline*), prof. PhDr. Eva Žiaková, CSc. (*Katedra sociálnej práce Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafaříka v Košiciach*), prof. PhDr. Viera Bilasová, PhD. (*Inštitút filozofie a etiky FF PU v Prešove*) a doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD. (*Katedra sociálnych štúdií a špeciálnej pedagogiky, Fakulta prírodovední-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci*). V tejto časti panelovej diskusie naze-

rali odborníci a odborníčky na problematiku sociálneho kapitálu starnutia nielen cez prizmu sociálnej práce, ale aj psychológie, etiky a špeciálnej pedagogiky, čo dodalo tejto odbornej rozprave pridanú hodnotu - punc multidisciplinarity. Druhú časť panelovej diskusie na tému *Praktické kontexty sociálneho kapitálu starnutia* moderoval doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD. (*PF UKF v Nitre*), kde sa v hlavnom pléne predstavili doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. (*Inštitút výtvarného a hudobného umenia FF PU v Prešove*) Mgr. Emília Antolíková (riaditeľka *Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou*) a PhDr. Elena Pavlucíková, PhD. (*Inštitút psychológie FF PU v Prešove*). Po odznení hlavných príspevkov a odbornej diskusii sa predstavili spevácke zbory *Canto Vero* a *Cantemus* s klavírnym sprievodom. Popoludňajšia časť konferencie začala v priestoroch *Univerzitnej študovne PU v Prešove*, kde sa uskutočnila vernisáž výstavy prof. Janusza Kirenka, ktorú hudobne odštartovalo akordeónové duo - Kamil Keselica a Patrik Bača (študenti katedry hudby *Inštitútu výtvarného a hudobného umenia FF PU v Prešove*, pod odborným vedením prof. Mgr. art. Ireny Medňanskej, PhD.).

Nasledovalo rokovanie v troch sekciách: *Teoretické kontexty sociálneho kapitálu starnutia*, *Praktické kontexty sociálneho kapitálu starnutia* a *Vybrané otázky sociálneho kapitálu starnutia*.

Na záver riaditeľka IEaSP FF PU, prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., zhodnotila priebeh celej konferencie a poďakovala všetkým prítomným, ktorí si so sebou odniesli domov aj malý predvianočný darček, vyrobený deťmi z *Detského domova v Sečovciach*, ktorý im bude pripomínať, že PRÍTOMNOSŤ NIKDY NESTARNE.

Mgr. Anna Jašková, interná doktorandka IEaSP FF PU

Sociálny kapitál starnutia – prítomnosť nikdy nestarne

Na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 29. 11. 2013 uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou *Sociálny kapitál starnutia – prítomnosť nikdy nestarne* pod organizačnou taktovkou *Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove* (IEaSP FF PU) a *Centra pre edukáciu a výskum seniorov* (CEVS), v spolupráci s *Pedagogickou fakultou Univerzity Konštantína filozofa v Nitre* (PF UKF), *Inštitútu Pedagogiky Uniwersytet Rzeszowski* a *Slovenskej sociologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied* (SSS pri SAV).

Konferencia sa konala pod záštitou dekana FF PU v Prešove, prof. PhDr. Vasilu Gluchmana, CSc. Odborne ju garantovala prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD. z IEaSP FF PU Prešove a doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD. z PF UKF v Nitre. Pre účastníkov a účastníčky bol príjemným prekvapením už samotný začiatok konferencie, o ktorý sa postarali talentované deti z *Detského domova v Sečovciach* so svojim programom. Vedeckú konferenciu oficiálne otvorila riaditeľka IEaSP FF PU v Prešove, prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD.

Program konferencie bol v dopoludňajších hodinách členený do dvoch diskusných sekcií. Prvá panelová diskusia, ktorú moderovala doc. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc. (IEaSP FF PU), niesla názov *Teoretické kontexty sociálneho kapitálu starnutia*. V hlavnom pléne zasadali prof. Janusz Kirenko (*Inštitút pedagogiky Univerzity Márie Curie-Sklodowskej v Lubline*), prof. PhDr. Eva Žiaková, CSc. (*Katedra sociálnej práce Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach*), prof. PhDr. Viera Bilasová, PhD. (*Inštitút filozofie a etiky FF PU v Prešove*) a doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD. (*Katedra sociálnych štúdií a špeciálnej pedagogiky, Fakulta prírodovední-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci*). V tejto časti panelovej diskusie nazerali odborníci a odborníčky na problematiku sociálneho ka-

pitálu starnutia nielen cez prizmu sociálnej práce, ale aj psychológie, etiky a špeciálnej pedagogiky, čo dodalo tejto odbornej rozprave pridanú hodnotu - punc multidisciplinarity. Druhú časť panelovej diskusie na tému *Praktické kontexty sociálneho kapitálu starnutia* moderoval doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD. (PF UKF v Nitre), kde sa v hlavnom pléne predstavili doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. (*Inštitút výtvarného a hudobného umenia FF PU v Prešove*) Mgr. Emília Antolíková (riaditeľka *Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou*) a PhDr. Elena Pavlucíková, PhD. (*Inštitút psychológie FF PU v Prešove*).

Po odznení hlavných príspevkov a odbornej diskusii sa predstavili spevácke zbory *Canto Vero* a *Cantemus* s klavírnym sprievodom. Popoludňajšia časť konferencie začala v priestoroch *Univerzitnej študovne PU v Prešove*, kde sa uskutočnila vernisáž výstavy prof. Janusza Kirenka, ktorú hudobne odštartovalo akordeónové duo - Kamil Keselica a Patrik Bača (študenti katedry hudby *Inštitútu výtvarného a hudobného umenia FF PU v Prešove*, pod odborným vedením prof. Mgr. art. Ireny Medňanskej, PhD.).

Nasledovalo rokovanie v troch sekciách: *Teoretické kontexty sociálneho kapitálu starnutia*, *Praktické kontexty sociálneho kapitálu starnutia* a *Vybrané otázky sociálneho kapitálu starnutia*. Na záver riaditeľka IEaSP FF PU, prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., zhodnotila priebeh celej konferencie a poďakovala všetkým prítomným, ktorí si so sebou odniesli domov aj malý predvianočný darček, vyrobený deťmi z *Detského domova v Sečovciach*, ktorý im bude pripomínať, že PRÍTOMNOSŤ NIKDY NESTARNE.

Mgr. Anna Jašková, interná doktorandka IEaSP FF PU

Tu a teraz

K výstave Janusza Kirenka

Náš život neobyčajne obohacujú krásne veci a pocity z nich. Dovoľujú nám - v behu všedných dní a udalostí - na malý okamih sa zastaviť. Pre vnímavého a citlivého človeka sú aj prameňom poznania nových skutočností a hlavne zážitkov z nich. Takými sú aj výtvarné diela. Treba však dodať, že výtvarné diela sú rovnako zaujímavé aj tým, že sú zdrojom poznania aj ich tvorcu. V prípade obrazov poľského maliara Janusza Kirenka, ktoré vystavuje v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (29. november 2013 - 15. február 2014) bude pre nezasväteného milovníka umenia toto poznanie iste prekvapivé. Lebo on nie je profesionálnym umelcom, ale univerzitným profesorom (pedagogika) a akademickým funkcionárom. Janusz Kirenko, rodák z Lublina (narodený 1954), v súčasnosti zastáva funkciu riaditeľa Inštitútu pedagogiky Univerzity Márie Curie-Sklodowskej v Lubline. Výsledky jeho vedeckej práce prezentuje 16 monografií, vyše 160 štúdií a odborných článkov. Za vedeckú, pedagogickú a spoločenskú aktivitu bol mnohokrát ocenený. Popri tejto profesijnej činnosti, ktorá je naozaj bohatá, píše ikony a maľuje obrazy. Výsledkami tejto práce sa prezentoval na početných výstavách doma (v Poľsku) i v zahraničí. V Prešove vystavuje už po druhýkrát (prvá v roku 2010). Okrem toho, že je pedagógom a maliarom, píše aj básne. Vydal dve básnické zbierky.

Vrátime sa však k vystaveným obrazom. Výtvarné artefakty každého tvorcu sú vizuálnym zhmotnením tepu jeho srdca a citlivosti rúk. U Janusza Kirenka sú však výsledkom ochabujúcej motoriky a citlivosti svalov rúk. Lebo

maliar je po celý svoj produktívny život telesne postihnutý (poranenie miechy v roku 1975) a mobilný iba na vozíčku. Touto informáciou iste kumuluje (u diváka) avizované prekvapenie, pretože ak sa pozeráme na jeho obrazy, nenachádzame na nich žiadne symptómy tejto zdravotnej ujmy. Zrejme aj preto, že jeho tvorivá aktivita je výrazne živiná silou vôle a kázne. Ako by teória semiotiky nemala platnosť sebaпроекcie autora vo svojom výtvore. I to dokumentuje životnú potenciu Janusza Kirenka, jeho človečenstvo a majstrovstvo.

Vystavené obrazy sú na prvý pohľad ľahko čitateľné, pretože ich motívom je krajina - nami povedomá skutočnosť a ešte aj v perspektívnej projekcii. Ide teda o obrazy - ikonické. Ich významová rovina síce vychádza z ikonicity, ale ozajstná výpoveď spočíva v jej symbolike. Odborne povedané, obrazy sú ikonické symboly.

Ak prechádzame okolo nich, všimneme si, že na všetkých cykloch realizovaných akvarelom v kombinácii s hnedou ruddkou je nápadný znak cesty. Ona v kompozícii obrazu dominuje. I keď človek nie je na obrazoch explicitne prítomný, koľaje poľnej cesty odkazujú na jeho prítomnosť.

Cesta ako kultúrna stopa svojim esovitým pohybom vnáša do statickej obrazovej skladby naráciu, príbeh. Jej prológom je celý spodný okraj obrazu, aby na jeden dúšok vtiahla diváka na púť priestorom kompozície, viedla ho až kdesi na horizont. Ba tušíme jej pokračovanie za horizontom – symbolicky za horizontom našej pozemskej cesty, nášho pozemského bytia.

Dôležitosť poľnej cesty vo farebne monotónnych i chromatických akvarelových cykloch je zdôraznená aj svetlom: ona vysielá z obrazu na diváka vlastné svetlo. Vonkajšie, obraz osvetľujúce svetlo je tu iba v úlohe evokácie ilúzie objemu krajinných realít – krov, stromov. Vidíme, že aj svetlo ako vyjadrovací prvok vizuálneho umenia je na obrazoch Janusza Kirenka príznakové. Možno teda konštatovať, že z kľukatej cesty sálané svetlo vlastne symbolizuje (v kresťanskej kultúre) očakávanú posmrtnú odmenu za strastiplnú životnú púť – jej epilóg.

Taká je naša interpretácia. A každý pozorný divák bude zmysel obrazových znakov interpretovať ináč. Názvy cyklov verzálkami latinskej abecedy (od A po F) doplnených poradovým číslom obrazu zo série nám pri recepcii veľmi nepomôžu. Práve polysemickosť (mnohoznačnosť) výtvarných znakov je imanentná ozajstnému umeniu.

Už sme spomenuli perspektívny plán. Uplatňuje sa v maliarstve od renesancie. Vďaka nemu zobrazený motív nadobúda ilúziu reálnej priestorovosti. Trojrozmernou projekciou zobrazených reálií na plošnom obraze sa prejavuje aj to, ako autor zvládol zážitok vlastnej telesnosti. Aspoň takto tvrdí teória.

V tejto súvislosti (pre vysvetlenie) bude vhodné prejsť k sérii i cykлом triptychov rozmernejších, farebne veľmi kultivovane maľovaných plátien olejom. Ide o zobrazenia – pohľady z vtácej perspektívy na akoby kamerou priblížené výseky trávou prebujnenej (azda) lúky. Ako by z dozívajúcej trste trávy, odumierajúcej i k životu sa derúcej, či z vnútra zeme vyžarovalo rozptýlené svetlo. V ňom na fragmente stonky sa vynímajú vetrom kmásané hlávky domestikovaných kvetov. Túto „drámu“ umocňuje kompozícia na diagonále: skupinka niekoľkých kvietkov v ľavej dolnej časti šírkového alebo štvorcového formátu smeruje, či otáča sa v smere vetra, uhlopriečne k protiľahlému hornému, vizuálne odľahčenému okraju. Tento pohyb na diagonále evokuje stúpanie, zdvíhanie, teda perspektívu. Možno sa teda domnievať, že vitálne kvietky na fragmente stonky a evokácia životnej perspektívy vlastne symbolicky približujú osudovú telesnosť autora. Je nepodstatné, či ide o vedomú alebo podvedomú výpoveď tvorcu o sebe, zostáva vždy subjektívna, teda blízka JA. Tomuto JA sú priradované, ba dokonca podriadené všetky obsahy a zobrazovacie prostriedky.

Dalo by sa pokračovať v interpretáciách a úvahách, ale sú to tiež len subjektívne. Podstatná je skutočnosť, že Janusz Kirenko v svojom profesionálnom povolani pedagóga i ako maliar nerezignuje a zostáva vzorom vitálneho a kreatívneho Človeka. Tu a teraz.

Michal Tokár, kurátor výstavy

Foto: Univerzitná knižnica PU v Prešove

Za slovami a obrazmi s Alenou Sedlákovou – Nikolovovou (ALENIS)

Popoludnie, 28. októbra 2013, v Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove patrilo pedagogičke a výtvarníčke z Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy PF PU v Prešove Alene Sedlákovej – Nikolovovej (tvoriacej pod pseudonymom ALENIS). Autorka na vernisáži výstavy „ZA SLOVAMI A OBRAZMI“ predstavila svoje najnovšie výtvarné práce, predovšetkým olejomaľby a kresby, ktoré obohatila poetickým slovom – vlastnými textami básní. Vernisáž v príjemnej a žičlivej atmosfére slávnostným príhovorom otvorila doc. PhDr. Marta Germušková, PhD. z Katedry knižničných a informačných štúdií FF PU v Prešove. Výstava trvala do 28. 11. 2013.

Vážení prítomní, zišli sme sa na pôde tejto kultúrnotvornej inštitúcie v čase, keď umelecká maliarka PRÍRODA hýri pestrými farbami a ponúka na obdiv nielen svoju unikátnu jesennú krásu, ale aj posledné tohorodné plody zeme. Zišli sme sa – patejdlovsky povedané – o „tri štvrti na jeseň“ v zestetizovanom priestore Univerzitnej knižnice PU v Prešove, aby sme sa pokochali „plodmi“ tvorivosti našej kolegyne – výtvarníčky – Mgr. Alenky Sedlákovej, PhD., ktorá dlhodobo pôsobí ako vysokoškolská učiteľka na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Keďže absolvovala štúdium v odbore slovenčina a výtvarná výchova, nie náhodou nazvala svoju výstavu symptomaticky: „Za slovami a obrazmi“. Súručnosť slov a obrazov je totiž pre Mgr. Alenku Sedlákovú, PhD., ľudsky i odborne podstatné a navyše esteticky synergizujúce. V tejto súvislosti použijem slová českého básnika Vítěslava Nezvala: „Báseň sa číta ako moderný obraz a moderný obraz ako báseň.“

Pri príležitosti otvorenia tejto vernisáže chcem pripomenúť aj skutočnosť, že Mgr. Alenka Sedláková, PhD., v priebehu krátkého času predostrela verejnosti výsledky svojich tvorivých úsilí na viacerých výstavách, zúčastnila sa na mnohých plenéroch doma i v zahraničí a odborná verejnosť mohla zaregistrovať jej výtvarné kreácie aj

na obálkach učebníc (pre základné a vysoké školy), monografií, či konferenčných zborníkov. Dokonca sa venuje aj písaniu (auto)reflexívnej poézie a sama si ju ilustruje.

Vážení prítomní, dnes nám výtvarníčka Alenka Sedláková pripravila hrejivú pestrofarebnú kolekciu svojich malieb a kresieb s rodinnými, prírodnými i duchovnými motívmi. Pevne verím, že sa „plody“ jej výtvarnej kreativity dočkajú priaznivej rezonancie nielen tých účastníkov vernisáže, ktorí sú dnes na jej otvorení, ale aj tých, ktorí prídu do Univerzitnej knižnice PU v Prešove v priebehu mesiaca. Ur-

číte si popri štúdiu svojich materiálov odnesú so sebou aj pocit krásna z vystavovaných obrazov, ktorý pre nich bude estetickým „bonusom“. Stále totiž platí, že umenie dvíha ľudského ducha a valorizuje život človeka krásou a humanitou.

Milá Alenka, želim Tvojej výstave úspech. Nech sa Ti v ďalšom živote darí ľudsky i profesionálne, aby si svojou výtvarnou tvorivosťou znežňovala ľudské oči, zúsmeňovala tváre, inšpirovala mysle a altruizovala ľudské duše, pretože najväčším poslaním umenia vždy bolo, je a bude humanizovať človeka a svet.

doc. PhDr. Marta Germušková, PhD.

Foto: Univerzitná knižnica PU v Prešove

Úspešná Moyzesiana 2013

V priestoroch Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 14. novembra 2013 uskutočnil už jedenásty ročník medzinárodnej speváckej súťaže študentov vysokých škôl pedagogického smeru *Moyzesiana 2013*, pod záštitou rektora PU v Prešove prof. Reného Matloviča. Samotná súťaž má síce dlhšiu tradíciu, lebo jej nultý ročník sa konal už v roku 2000. Iniciátormi súťaže boli členovia Ka-

tedry hudobnej výchovy PF PU v Prešove a Prešovský hudobný spolok *Súzvuk*, predovšetkým doc. František Matúš a dr. Lívia Kalmárová. Po ich odchode sa organizácie súťaže ujal dr. Ľubomír Šimčík a ostatní kolegovia z Katedry, ako aj členovia Súzvuku. V tomto roku by to už teda bol dvanásty ročník, ale z dôvodov rekonštrukcie budovy a priestorov Pedagogickej fakulty a Rektorátu PU v roku 2010 sme boli nútení jeden rok v organizácii vynechať. V roku 2013 teda *Moyzesiana* vstúpila do svojho druhého decénia a primerane si aj počínala. Na jedenástom ročníku sa zúčastnilo sedem fakúlt pedagogického zamerania (najviac v histórii) a všetci jej účastníci zhodne konštatovali, že jej úroveň stúpa nielen po kvantitatívnej stránke, ale hlavne sa výrazne zvýšila i jej kvalita. Ako po skončení poznamenal jeden z jej zakladateľov, doc. František Matúš: „Treba sa zamyslieť nad ďalším obohatením súťaže, a hlavne nad rozšírením v ponuke povinných piesní.“ F. Matúš je znalcom života i diela Mikuláša Moyzesa. Má zhromaždené jeho celoživotné dielo a sám ponúkol k zaradeniu ďalšie piesne z pozostalosti skladateľa.

Veľmi nás teší, že sa obnovuje účasť študentov z vysokých škôl a univerzít v Českej republike. V minulom roku to boli študenti z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a v tomto roku študenti z Pedagogickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. Na určitý čas sa tieto kontakty prerušili. Neboli to dôvody neochoty spolupracovať, ba práve naopak. Z obidvoch strán je úsilie o spoluprácu evidentné. Dôvod je nám veľmi dobre známy a prozaický – nedostatok finančných prostriedkov. PF PU v Prešove, jej Katedra hudobnej a výtvarnej výchovy, poskytujú pri organizovaní tejto súťaže nadštandardné podmienky. Účastníci majú problém uhradiť hlavne cestovné, kde platí priama úmera. Čím väčšia vzdialenosť, tým vyššie náklady. Po tohtoročnom odbornom seminári, ktorý sa v rámci súťaže uskutočnil a hovorilo sa i o týchto problémoch, sa asi blýska na lepšie časy. Hovorilo sa i o charaktere súťaže. Organizátori si naďalej prajú, aby to bola predovšetkým speváč-

ka súťaž pre budúcich učiteľov. Preto okrem povinnej piesne od M. Moyzesa je potrebné na súťaži vystúpiť i s detskou piesňou a jednou piesňou podľa vlastného výberu. Neočakávame od súťažiacich, že budú v rámci súťaže vystupovať s opernými áriami, tie sú určené predovšetkým budúcim koncertným umelcom, ktorí sa pripravujú na školách iného typu. Na druhej strane budúci učiteľ by mal vedieť predovšetkým správne používať svoj hlas, mal by vedieť interpretovať piesne, ktoré sú určené pre deti a i tie, ktoré sú detskému poslucháčovi či interpretovi blízke. Novinkou v tomto ročníku bola i možnosť použitia nahrávky instrumentálneho sprievodu na elektronickom nosiči, keďže mnohí súťažiaci mali v minulosti problém zabezpečiť si živý sprievod. Organizátori reagovali na túto situáciu a umožnili použitie playbacku. Skúsenosti s použitím sú veľmi dobré, a preto i v budúcnosti budeme umožňovať jeho využitie.

S týmito názormi sa stotožnila i tohtoročná odborná porota a jej názor sa premietol i do výsledkov súťaže. Porota pracovala v zložení:

Mgr. Art & Mgr. Iva Volavá – predsedníčka poroty, hlasová pedagogička, UK Praha

PhDr. Stanislav Bachleda – člen poroty, hudobný teoretik a kritik

PhDr. Alfonz Poliak, PhD. – člen poroty, hlasový pedagóg, Banská Bystrica

Výsledky súťaže MOYZESIANA 2013

Hlavné ceny:

Bc. Anežka HERGESELOVÁ (PF UK Praha)

Cena M. Moyzesa

Stanislav ĎURSKÝ (PF UKF Nitra)

Cena rektora

Viera SLÁDKOVÁ (FHV ŽU Žilina)

Cena dekanky

Miroslava IŠTVÁNOVÁ (PF PU Prešov)

Cena za pôsobivú interpretáciu skladby M. Moyzesa

Veronika ŠEBEŇOVÁ (PF UKF Nitra)

Cena za osobitú interpretáciu piesne pre deti

Aneta BUČKOVÁ (FF PU Prešov)

Cena za pôsobivú interpretáciu piesne T. Freša Uspávanka

Filip ČECHOVIČ (PF UKF Nitra)

Cena za presvedčivú interpretáciu piesne Mon Dieu!

PaedDr. Ľubomír Šimčík, PhD.

Foto: archív PF PU v Prešove

V Prešove prvý triumf Univerzity Kluž

Medzinárodný turnaj v hádzanej vysokoškoláčok na pôde Prešovskej univerzity v Prešove napísal už osemnástu kapitolu. Záštitu nad ním mali rektor PU v Prešove prof. René Matlovič, a primátor Prešova JUDr. Pavel Hagyari. Pri príležitosti Dňa študentstva ho každoročne z pozície zakladateľa a predsedu organizačného výboru pripravuje prof. Rudolf Horváth, bývalý vynikajúci hádzanár, viacnásobný majster Československa a Majster sveta 1967 zo Švédska, ktorý je v súčasnosti pedagógom na Pedagogickej fakulte PU. Univerzita Kluž si na tomto jedinečnom vysokoškolskom podujatí prvýkrát zaknihovala prvenstvo. Na prešovskom turnaji štartovala po piaty raz.

Slávia PU Prešov – Univerzita Kluž 21:29 (7:13). PU Prešov: Dluhošová – Daňková 1, Danková 4, Ujhelyová 3/2, Danielisová 2, Kužmová 1, Jakubčová 3, Pavúková 5, Mražiková, Majkiová, Trusová 1, Terlecká 1.

Slávia PU Prešov – UKF Nitra 24:25 (12:12), PU Prešov: Dluhošová – Daňková, Danková 6, Ujhelyová 4, Danielisová 3, Kužmová 1/1, Jakubčová, Pavúková 8/1, Mražiková, Majkiová, Trusová 1, Terlecká 1.

Univerzita Kluž – UKF Nitra 27:23 (13:11).

Poradie: 1. Univerzita Kluž 4 body, 2. UKF Nitra 2 body, 3. Slávia PU Prešov 0 bodov.

Najlepšia brankárka: Katarína Dluhošová (Slávia PU Prešov), najtechnickejšia hráčka: Katarína Pócsíková (UKF Nitra), najlepšia strelkyňa: Cristina Boian (Univerzita Kluž) – 15 gólov. Miss sympatia: Abigail Valean (Univerzita Kluž).

Družstvá a najlepšie hráčky dekorovali prorektor PU v Prešove prof. Milan Portik, dekan PF PU v Prešove doc. Jana Burgerová a prof. Rudolf Horváth.

Na 18 ročníkoch turnaja hralo desať tímov zo šiestich krajín. Najviac prvenstiev – sedem – získala UKF Nitra, PU Prešov získala víťaznú trofej štyrikrát. Slávnostný ceremoniál umocnilo vystúpenie mažoretiek Labi.

Ján Jacoš, Foto: Viktor Zamborský

2. ročník Futbalovej miniligy PU

Tento semester sa prihlásilo do Futbalovej miniligy PU 10 mužstiev, ktoré tvorilo dokopy 110 študentov zo všetkých fakúlt Prešovskej univerzity v Prešove. Prvý zápas sa odohral už 8. 10. 2013 a na programe bolo ďalších 44 zápasov základnej časti, ktorá trvala do 13. 11. 2013. Organizátori sa rozhodli pre viacero zmien oproti prvému ročníku. Prvou zmenou bolo to, že v každom zápase sa zapisovali strelci gólov, z ktorých sme na konci základnej časti spoznali najlepších kanonierov miniligy. Druhou zmenou bolo to, že miniliga bola rozdelená na základnú a play-off časť.

Základná časť sa hrala systémom každý s každým. Na konci tejto časti postúpili prvé štyri mužstvá z tabuľky do play-off, a to z prvého miesta TIGRI CZ, z druhého JOKERS, z tretej priečky tím PARTY ART a posledné postupové miesto si zabezpečili ČUDLÍCI. Semifinálové zápasy sa hrali na odvetu a postup z prvej semifinálovej dvojice ČUDLÍCI – TIGRI CZ si vybojovali ČUDLÍCI. Z druhej semifinálovej dvojice PARTY ART – JOKERS sa do finále prebojoval tím PARTY ART.

Finálový deň miniligy prebehol 20.11.2013, kedy sa odohral zápas o 3. miesto, v ktorom si v skvelej atmosfére poradili TIGRI CZ s JOKERS v pomere TIGRI CZ 11:7 JOKERS. O 14:30 sa uskutočnil zápas o 1. miesto, z ktorého po tuhom boji víťazne vzišiel tím ČUDLÍCI, ktorý vyhrali nad tímom PARTY ART rozdielom jedného gólu v pomere ČUDLÍCI 7:6 PARTY ART. Okrem skvelého futbalu boli pre prítomných pripravené súťaže o vecné ceny, exhibičné vystúpenie freestylovej skupiny skillzhood, ktorých hudobne doprevádzal na harmonike Janko Jendrichovský.

Odovzdať ceny prišli garant Futbalovej miniligy PU PaedDr. Juraj Mihalčín, PhD. a prodekan pre vzdelávanie a vonkajšie vzťahy Fakulty športu PU v Prešove MUDr. Bibiána Vadašová, PhD. Tento ročník bolo o čo bojovať, keď každý člen víťazného mužstva dostal tričko PU v Prešove, medailu, i ďalšie ceny a celý tím získal diplom a putovný pohár dekana Fakulty športu PU v Prešove.

Záverečné poradie 2. ročníka Futbalovej miniligy PU v Prešove:

1. Čudlíci
2. Party Art
3. Tigri CZ
4. Jokers
5. Vajco team
6. Fakulta športu 3. ročník
7. FC Filo
8. Erasmus team
9. FK Dživjaky
10. FC Vyhrali

Najlepší strelci po základnej časti:

1. František Höger – Party Art 42 gólov
2. Peter Jurov – Čudlíci 36 gólov
3. Peter Fabian – Jokers 29 gólov
3. Sercan Filazy – Erasmus team 29 gólov
5. Edo Drančák – FC Filo 28 gólov

Tomáš Kravec, organizátor, Foto: Mária Ďurašová

30. zápas Hviezd z fakulty proti Hviezdam z Hviezdy

V Športovej hale PU v Prešove sa 20. novembra 2013 uskutočnil jubilejný, už v poradí 30. zápas medzi „Hviezdami z fakulty“ (učitelia) a „Hviezdami z Hviezdy“ (študenti). Čo je veľmi potešujúce, tento jubilejný zápas sledovalo z tribún pomerne početné divácke zoskupenie, ktoré naznačuje vzrastajúci záujem študentskej obce o túto tradičnú akciu.

Zápas bol od prvých momentov veľmi zaujímavý. Hoci loptu mali na nohách častejšie Hviezdy z fakulty, v dobre organizovanej obrane mladších protivníkov sa im ťažko presadzovalo. Tí sa navyše snažili podniknúť množstvo nebezpečných protiútokov. Prvýkrát sa skóre menilo po chybe obrany študentov, keď sa po vystihnutí rozohrávky presadil svojím prvým gólom v zápase Lajčák. Vysokoškólači sa však nevzdávali, čo prinieslo za krátky čas opätovne zmenu stavu, keď sa po strele Končára presadil Hrbatý a vyrovnal na 1:1. Zápas miestami pripomínal hru na hojdačke a útoky sa prelievali z jednej strany na druhú. Mužstvo učiteľov, postavené okolo prof. Belása, však naďalej hralo svoju hru, ešte pred prestávkou zaplo na plné obrátky, a to vyústilo do polčasového výsledku 4:1 v ich prospech, keď sa presadil dvakrát Lajčák a raz Belás.

Po zmene strán diváci v hľadisku videli ešte zaujímavejší futbal ako v prvom polčase a množstvo pekne vypracovaných gólových akcií, najmä zo strany učiteľského kolektívu. Študenti začali z ostra a prvých 10 minút boli nebezpečnejším tímom. Ich bojovnosť bola korunovaná dvomi peknými gólmi, ktoré vsietili Končár s Belicom. Potom však prišla menšia nekoncentrovanosť študentov, čo skúsené hviezdy z radov učiteľov bez menších problémov využili zásluhou Maľufku, ktorý zvyšoval náskok učiteľov na 5:3 a rozdiel

bol opäť dvojitý. V tomto momente došlo k zlomovej situácii celého zápasu, keď študenti nepremenili sľubne rozvíjajúcu sa akciu a z následného protiútku sa potvrdilo staré známe futbalové pravidlo „nedáš, dostaneš“, keď sa presadil Belás a upravil na 6:3. Študenti v snahe zápas zdramatizovať vzápätí otvorili svoju obranu, avšak v dobre organizovanej obrane pedagogického kolektívu, na čele ktorej stál Stojanovič, sa nevedeli presadiť. Naopak, skúsenejšie mužstvo učiteľov podnikalo neustále nebezpečné nájazdy do rozvrátenej obrany študentov a postupne skórovali trikrát Lajčák, dvakrát Dohnanec a Belás a raz Kyslan. Za osobitné spomenutie stojí najkrajšia akcia zápasu v podaní dua Džačár – Belás, ktorí si vymenili loptu štyrikrát pomedzi dezorientovanú obranu študentov a druhý menovaný do opustenej bránky bez problémov skóroval. Po záverečnom hvizde zápasu, ktorý priniesol presvedčivé víťazstvo hviezd z fakulty, sa zrodil pomerne nečakaný výsledok 14:3.

Hviezdy z fakulty - Hviezdy z Hviezdy 14:3 (4:1)

Góly: Lajčák 6, Belás 4, Dohnanec 2, Maľufka, Kyslan – Hrbatý, Končár, Belica

Zostava hviezd z fakulty: Stacho – Stojanovič, Belás, Andreanský, Maľufka, Kyslan, Lajčák, Dohnanec, Ološtiak, Džačár, Halčín

Zostava hviezd z Hviezdy: Šalata – Labanc, Lipovský, Hudáček, Hrbatý, Lisý, Jurč, Končár, Lazar

Tabuľka po 30. zápase:

1. HZH	30	12	10*	7	161:139	45
2. HZF	30	11	9*	9	139:161	44

Mgr. Ján Lajčák

Inštitút filozofie a etiky FF PU

Večer bojových umení s Fakultou športu PU

Poznáte ten pocit, keď je všetko zaujímavejšie ako povinnosti a učenie sa na štátnice? Určite áno. Nieкто čumí na bielu stenu, nieкто si resetuje hlavu vo Hviezde, Deja Vu a Ponorke... Ja netušiac do čoho sa bezhlavo vrhám, spriadam plány, ako zlepšiť vzťahy a rozšíriť rozhľad v oblasti, ktorá je pre mňa takmer všetkým a mnohí napriek tomu nemajú o nej ani potuchy. Keďže som študentom Fakulty športu, je jasné, že nápad, ktorý spomínam, úzko súvisí s pohybom.

Takto teda v mojej hlave vznikla myšlienka ukázať svetu, že aj „boj“ môže byť právom umením. Nápad sa začal rozrastať a nadobúdať konkrétnu podobu a keď svoju účasť ochotne prisľúbil aj hosť večera Roman Volák, bolo rozhodnuté.

Ak ste prívržencom bojových umení a športov alebo vyhľadávate možnosti nevšednej zábavy, snáď vašej

pozornosti pozvánka na spomínané stretnutie neunikla a v nedeľu 17. novembra ste medzi divákmi na pôde Športovej haly PU v Prešove nechýbali ani vy.

Pozvanie prijalo a počas „zamatového“ večera sa predstavilo 8 prešovských klubov. Tie vo svojich exhibíciách umožnili divákovi obdivovať ich talent, nadanie a bojové zručnosti a zároveň sa preniesť do rôznych kútov sveta, odkiaľ jednotlivé umenia a športy pochádzajú.

V prvej časti programu pod moderátorskou taktovkou Roba Baláža sa predstavili aikidisti z klubu SATORI KAI Prešov, GWONGJAU Wing Chun Kuen Prešov a judisti z domáceho klubu TJ SLÁVIA PU Prešov, ktorí úspešne reprezentujú PU v Prešove aj na slovenských šampionátoch.

Hneď po prvej skupinke potešil prítomných ukázkou svojho umenia aj viac ako 60-násobný majster sveta Roman Volák, ktorý dal počas svojej show možnosť zasúťažiť si aj odvážlivcom z publika.

Po Romanovi nasledovali medailisti z Majstrovstiev sveta z klubu Taekwon-Do GE-BAEK Prešov a vystúpenia pred prestávkou uzatvorili chlapci a dievčatá z klubu Capoeira OXUMARE Prešov. V týchto kluboch sa predstavili aj študenti a moji spo-

lužiaci priamo z Fakulty športu PU v Prešove.

Po prestávke patrili žinienky nádejným talentom z Kickboxing klubu PANTER Prešov a YAWARA Ju-Jitsu Prešov, ktorí reprezentujú naše mesto a Slovensko na súťažiach svetovej úrovne.

Vďaka klubu YAWARA Ju-Jitsu Prešov som sa dostal k Ju-Jitsu a nadviazal množstvo kontaktov, ktoré mi umožnili zorganizovať tento večer. (V čase písania tohto článku už máme za sebou účasť na Majstrovstvách sveta v Poľsku, odkiaľ som si priniesol striebornú medailu v kategórii „free self-defense“ a kamarát z klubu bronz v kategórii „sport ju-jitsu“ do 65 kg.) Pred koncom večera Roman Volák v ďalšom interaktívnom vstupe divákovi doprial aj možnosť zabojovať o svoju zlatú medailu z Majstrovstiev sveta v Taliansku. Šťastlivcovi, spomedzi súťažiacich divákov, od tejto chvíle pripomína stretnutie s obdivuhodným človekom a skutočným majstrom.

Večer uzatváral posledný zo zúčastnených klubov SPARTAN Box club Prešov. Boxeri svoje talenty predvedli pod vedením 4-násobného majstra Slovenska.

Bc. Maroš Migra, študent FŠ PU

Foto: archív autora

Univerzitné dni športu 2013

Tak ako pominulé roky, aj tento rok pri príležitosti Dňa študentstva Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré je spojené so 17. novembrom, Fakulta športu zorganizovala športové podujatie pod názvom Univerzitné dni športu. Toto športové podujatie sa konalo od 11. – 14. novembra 2013, ktoré pripravilo na celý týždeň veľa športových aktivít pre študentov všetkých fakúlt. Každý študent si prišiel na svoje, využil voľný čas na športoviskách Prešovskej univerzity, čo sa odrazilo na vysokom počte 546 zúčastnených študentov. Financovanie zabezpečila TJ Slávia PU Prešov a SAVŠ-ka. Ceny pre umiestnených aj neumiestnených študentov poskytol Olympijský klub Prešov a Fakulta športu.

Univerzitné dni nám odštartovala **plavecká štafeta**, ktorá sa uskutočnila 11.11.2013 od 14:00 hod. na plavárni PU pod vedením *Mgr. V. Smereckej a PaedDr. L. Paučíra*. Hlavnými disciplínami boli 4x25 metrov „pod vodou“ a 4x50 metrov plaveckým spôsobom prsia a kraul so striedaním po 25 metroch. Doplnková disciplína bola štafeta 4x25 metrov polohové preteky. Na prvom mieste sa umiestnil tím v zložení Zuzana Lešňanská, Tomáš Augustín, Viktor Mihok a Lukáš Semčíšák.

Ďalšia akcia, **fit days – aerobic** sa uskutočnila v dňoch 11.11., 12.11. a 13.11. 2013 o 14:10 hod. v tenisovej hale FŠ. Táto disciplína mala najpestrejšie zastúpenie študentov fakúlt Prešovskej univerzity. Nešportovalo sa pre žiadnu výhru, iba pre vlastné potešenie a všetci účastníci boli veľmi spokojní. V príjemnej atmosfére akciu viedla *Mgr. B. Šoušková*.

V utorok 12.11.2013 o 14:00 hod. sa v športovej hale PU konal **volejbalový turnaj**, taktiež v pestrom zložení viacerých fakúlt. Hralo sa v troch skupinách herným systémom každý s každým 2-krát 7,5 minúty a podľa umiestnení v skupinách sa odohrali zápasy o umiestnenia. Prvé miesto získali študenti z FZO, druhé miesto obsadili študenti z FŠ 1.roč. *Mgr. a tretie miesto FŠ 2.roč. Bc. Akciu zabezpečovala Mgr. T. Slančová, PhD.*

Dňa 12.11. a 14.11.2013 sa konala disciplína **Rope skipping** v tenisovej hale FŠ. Podujatie zabezpečila *doc. Mgr. R. Lenková, PhD.* Súťažilo sa v preskokochoch a dvojšvihoch cez švihadlo. Pri preskokochoch sa hodnotili preskoky znôžmo, na pravej a na ľavej nohe za jednu minútu. U žien najvyšší počet zaznamenala Daniela Leutterová (FŠ), u mužov zvíťazil Ivan Kočiško (FŠ). V skupine dvojšvihov víťazstvo znamenalo maximálny počet dvojšvihov za sebou bez prerušenia. U žien zvíťazila opäť Daniela Leutterová (FŠ), u mužov sa umiestnil na prvom mieste Rado Regenda (FŠ).

V stredu 13.11.2013 sa konal **futsalový turnaj** v športovej hale PU o 14:45 hod pod vedením *Mgr. P. Durkáča, PhD.* Hralo sa vyraďovacím spôsobom 10 minút až do finále,

kde sa hralo 15 minút. Turnaj vyhral tím tretiačkov FŠ. Popri športových podujatiach dostala miesto aj **Vedomostná súťaž o ZOH Soči 2014**, ktorá sa konala dňa 13.11.2013 o 16:00 hod. v PK FŠ PU. Celú súťaž organizčne pripravili *doc. PaedDr. V. Bečáková, PhD., PhDr. M. Nemeč, PhD., Mgr. A. Palanská a Mgr. B. Šoušková*. Všetci súťažiaci boli z FŠ, no v hľadisku sme mohli vidieť aj študentov iných fakúlt. Najlepšie vedomosti preukázali študentky 3.ročníka TVJB.

Štvrtok 14.11.2013 sa začínalo **Gymnastickým viacbojom** o 9:00 v gymnastickej telocvični na Jarkovej č. 47. Ženy súťažili v štvorboji a muži v šesťboji. Každý študent, ktorý sa zúčastnil pretekov, si vyskúšal aj funkciu rozhodcov za odbornej asistencie *Mgr. T. Klačeka a doc. PhDr. K. Perečinskej, PhD.* Z mužov si najlepšie počínal Richard Artim (FŠ), u žien najviac bodov získala Alžbeta Segedyová (FŠ).

Športový deň pokračoval disciplínou **Cestný beh** o 14:00 hod., organizačný priebeh riadili *Mgr. R. Kandráč, PhD. a PhDr. M. Nemeč, PhD.* 3 000 m trať u mužov a 1 500 m trať u žien si prišlo veľký počet účastníkov z viacerých fakúlt. Najlepšie sa darilo Emilovi Fučovi a Lucii Astrabovej.

Športové súťaženie sme ukončili **basketbalom** o 15:00 hod. v športovej hale PU pod vedením *doc. PaedDr. Mariána Vojčíka, PhD.* Turnaj sa odohral v príjemnej atmosfére. Veľmi pekný a napínavý finálový zápas medzi sebou odohrali študenti FŠ a FZO. Viac športového šťastia sa usmialo na študentov FŠ. Všetkým organizátorom a študentom ďakujeme za aktívnu účasť.

Natália Májiková, študentka FŠ
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Deň otvorených dverí 2013 na FF PU

Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove pripravila 27. novembra 2013 podujatie určené všetkým potenciálnym záujemcom a záujemkyniam o štúdium pod názvom Deň otvorených dverí. Študentom maturitných ročníkov stredných škôl i ostatným zvedavým záujemcom sa ako prvé otvorili dvere auly, kde ich privítala prodekanka pre rozvoj a zahraničné vzťahy, doc. Zuzana Straková, PhD., ktorá zároveň predstavila vedenie fakulty. Dekan FF PU prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., priblížil návštevníkom nielen bohatú tradíciu štúdia na druhej najstaršej slovenskej filozofickej fakulte, ktorá za viac ako 50 rokov od svojho vzniku vzdelala množstvo šikovných a úspešných ľudí, ale pripomenul aj históriu Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá je súčasťou najstarších centier vysokoškolského vzdelávania na území Slovenska a predchádzal jej vznik Evanjelického kolégia v roku 1667. O aktuálnom živote fakulty a možnostiach štúdia informoval prítomných prodekan pre vzdelávaciu činnosť a doktorandské štúdium doc. Mgr. Martin Ološtiak, PhD. Nádejným budúcim „prešovským filozofom“ predstavil fakultnú ponuku študijných programov pre akademický rok 2013/2014, a zároveň záujemcov informoval o podmienkach a priebehu prijímacieho konania. Po spoločnom informačnom stretnutí sa návštevníci DOD 2013 mohli zúčastniť na prezentácii ktoréhokoľvek z inštitútov, či pracovísk FF PU, a stretnúť tak riaditeľov inštitútov, vedúcich katedrií, učiteľov i študentov, ktorí teoreticky aj prakticky predstavili ponúkané študijné programy a odbory, opísali vyučované predmety a odpovedali na konkrétne otázky záujemcov. Po prezentácii inštitútov a katedrií celodenný program pokračoval: ná-

dejní adepti využili možnosť prezrieť si priestory jednotlivých inštitútov, v ktorých prebieha výučba a zúčastnili sa aj na prednáškach, modelových hodinách, či simulovaných testoch. Pripravené bolo aj stretnutie so študentmi, ktorí absolvovali výmenné pobyty, stáže či študentské mobility, ktoré PU v Prešove ponúka (Erasmus, Leonardo da Vinci, SAIA, Socrates). Záujemcovia o štúdium prevažne z prešovského a košického kraja boli oboznámení aj so širokým spektrom aktivít, ktoré im akademické prostredie PU v Prešove ponúka, ako napr. študentské vedecké konferencie doma i v zahraničí, debatný klub, umelecké súbory, či súťaž umeleckej tvorivosti slovenských vysokoškolákov – Akademický Prešov. Svoje dvere dokorán otvorilo počas DOD aj internátne rozhlasové štúdio Rádio Paf, či študentská televízia Mediálka TV, kde si záujemcovia o štúdium médií mohli vo forme workshopov vyskúšať prácu v profesionálnom štúdiu.

Nádejní budúci študenti odchádzali z DOD 2013 bohatší nielen o informačné materiály a prospekty o FF PU, k najväčším benefitom tradičného univerzitného podujatia patrila podľa reakcií zúčastnených možnosť zažiť atmosféru vysokoškolského života na vlastnej koži, priamo v centre jeho diania.

Mgr. Martina Dzanová, Foto: archív FF PU v Prešove

Budúci študenti na GTF PU počas DOD

Rovnako, ako po minulé roky, aj tento rok Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove otvorila svoje dvere stredoškólakom, ktorí majú záujem o štúdium na našej fakulte v budúcom akademickom roku. Na Dni otvorených dverí sa zúčastnili stredoškóláci z Prešova, Košíc, Humenného a Bardejova. Vedenie fakulty v krátkosti predstavilo fakultu. Jej históriu ale aj súčasnosť, duchovný život na fakulte a mimo nej prezentoval dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. Spomenul aj aktivity Mládežníckeho pastoračného centra, ktoré organizuje výlety mimo fakulty, tento rok to bolo Taliansko a Vianočné trhy vo Viedni. Predstavil všetky štyri katedry, ktoré na fakulte pracujú. Prodekan fakulty pre doktorandské štúdium a rozvoj, doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD. oboznámil záujemcov o štúdium s jednotlivými študijnými odbormi, ktoré v budúcom akademickom roku fakulta ponúka. Študijné odbory stredoškólakom predstavili takpovediac z „prvej ruky“ sami študenti odborov Katolícka teológia, Animácia voľnočasových aktivít, Mediačná a probačná práca, Religionistika a Multikultúrne európske štúdiá. Podelili sa s nimi o svoje skúsenosti a postrehy, tiež so stredoškólakmi viedli podnetnú diskusiu. Po „oficiálnej“ časti programu sa záujemcovia o štúdium zabavili so študentkami 2. ročníka v odbore Animácia voľnočasových aktivít,

v rámci rôznych animačných aktivít, ktoré pre nich pripravili. Záujemcovia o štúdium mali možnosť zúčastniť sa aj krátkych ukážok z prednášok, počas prehliadky jednotlivých učební a miestností fakulty. Na každej prednáške im prednášajúci predstavili predmet, ktorý vyučujú a odpovedali na ich otázky. Keďže sa blížia vianočné sviatky, všetci zúčastnení pri odchode dostali malú pozornosť v podobe medovníčka, ktorý im bude pripomínať príjemné chvíle, ktoré strávili na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Veríme, že sa k nám niektorí na začiatku akademického roka 2014/2015 pridajú a rozšíria tak rady našich študentov.

**PaedDr. Silvia Nováková
Foto: archív GTF PU v Prešove**

Na Prešovskej univerzite v Prešove, Fakulte zdravotníckych odborov, sa 13. novembra 2013 uskutočnil Deň otvorených dverí, ktorý prilákal takmer 150 maturantov z rôznych stredných škôl v Prešovskom kraji.

Návštevníkov zaujímal predovšetkým to, čo im naša fakulta môže poskytnúť, hlavne aké sú na fakulte možnosti štúdia. Študenti z Prešova, Popradu a Rožňavy mali možnosť prezrieť si učebne jednotlivých odborov, počítačové učebne, simulačné laboratóriá a iné priestory fakulty. V odborných učebniach študijného odboru urgentná zdravotná starostlivosť sa záujemcom venovali študenti 2. ročníka pod vedením PhDr. Ivany Argayovej a PhDr. Ľudmily Miženkovej, PhD. Návštevníkom školy študenti našej katedry prezentovali praktické ukážky zamerané na problematiku poskytovania prvej pomoci pri stavoch

DOD na FZO PU prilákal stredoškóľakov

ohrozujúcich život. Tiež mali možnosť vyskúšať si rôznu obväzovú techniku, oživovanie dospelého človeka, detí ako aj obsluhovať automatický externý defibrilátor. Najviac ich však upútala praktická ukážka použitia imobilizačných a transportných techník, ktoré si mohli sami individuálne vyskúšať. Program pre návštevníkov fakulty obohatili aj študenti 3. ročníka formou prezentácie, kde sa spolu podelili o nové poznatky a zážitky zo študentských mobilít v rámci programu Erasmus a pracovných zahraničných stáží.

Dúfame, že Deň otvorených dverí pomôže študentom z iných škôl pri rozhodovaní sa o ďalšom štúdiu. Veríme, že určite si niektorí z nich vyberú práve našu fakultu.

Tešíme sa na Vás!

PhDr. Ivana Argayová

PhDr. Ľudmila Miženková, PhD.

Miroslava Konkoľová, študentka 2. ročníka

Foto: archív Katedry urgentnej zdravotnej starostlivosti FZO PU

Slávnostná imatrikulácia študentov na FM PU

Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove pripravila pre novoprijatých študentov slávnostný imatrikulačný akt, 17. 10. 2013, za prítomnosti dekana fakulty prof. Ing. Dr. Róberta Štefka, Ph.D., zástupcov vedenia fakulty, akademického senátu a jednotlivých katedier. V akademickom roku 2013/2014 sa na štúdium na FM PU v Prešove zapísalo do 1. roka štúdia spolu 524 uchádzačov, z toho 313 na štúdium v dennej forme a 211 na štúdium v externej forme. V študijnom programe Manažment bude v 1. roku štúdia študovať spolu 314 študentov, v študijnom programe Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo 188 študentov a v študijnom programe Environmentálny manažment 22 študentov, ktorí sa týmto aktom slávnostne zapísali do kruhu viac ako 2000 študentov Fakulty manažmentu PU v Prešove.

Každoročne vítame na akademickej pôde novoprijatých študentov, aby sa stali integrálnou súčasťou našej akademickej obce. Študenti sú prijímaní do zväzku univerzity tým, že zložia imatrikulačný sľub. Každý z nich sa absolvovaním imatrikulačného aktu stáva plnohodnotným študentom. Byť študentom univerzity je aj v dnešnej dobe

významným statusom – byť jedným z takmer desaťtisícovej komunity študentov Prešovskej univerzity v Prešove, byť členom akademickej obce, môcť participovať na realizácii výskumu, tvoriť, poznávať, kriticky myslieť, prezentovať pokrok, no predovšetkým byť budúcnosťou spoločnosti.

Štúdium na univerzite ohraničujú dva slávnostné akty. Slávnostnou imatrikuláciou sa štúdium začína a slávnostnou promóciou sa štúdium končí. Prajeme všetkým študentom, aby čas medzi nimi využili čo najlepšie pre svoj profesionálny i osobnostný rozvoj.

Ing. Emília Huttmanová, PhD.

Foto: archív FM PU v Prešove

Imatrikulácia študentov na PBF PU

Na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove, 21. novembra 2013, boli slávnostne predstavení noví prváci dekanovi fakulty, prof. ThDr. Jánovi Šafinovi, PhD., a ďalším členom akademickej obce. Do prvého ročníka bakalárskeho i magisterského stupňa sa zapísalo spolu v dennej forme štúdia 50 študentov. Zložením sľubu sa študenti odborov pravoslávna teológia a sociálna práca stali plnohodnotnými členmi akademickej obce fakulty. Týmto aktom prebrali na seba vo vzťahu k spoločnosti morálny záväzok správať sa podľa písaných vysokoškolských predpisov aj nepísaných noriem, ktoré ich oprávňujú využívať slobody a výsady poskytované na akademickej pôde Ústavou Slovenskej republiky a ďalšími predpismi.

Imatrikuláciou sa pre nových študentov skončila prvá etapa pôsobenia na fakulte určená na adaptáciu, zoznámenie sa s pomermi na fakulte, s predpismi a pravidlami vyme-

dzujúcimi postavenie vysokoškóľaka.

Mgr. Martina Kormošová

Foto: archív PBF PU v Prešove

Slovenské doktorandské fórum

Pod názvom „Aktuálne otázky doktorandského štúdia na Slovensku“ sa 24. – 25. októbra 2013 uskutočnil 1. ročník Slovenského doktorandského fóra, ktorý organizovala Asociácia doktorandov Slovenska. Hostiteľom tejto akcie bola Materiálovotechnologická fakulta Slovenskej technickej univerzity v Trnave. Konferenciu otvoril generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl MŠVVaŠ SR prof. Ing. Peter Plavčan, CSc., ktorý podal správu o status quo doktorandov na Slovensku a zároveň aj diskutoval na tému „Problémy súčasného zákona o VŠ“. Ako vyplýva zo samotného názvu, cieľom tohto celoslovenského podujatia bolo predovšetkým pomenovať a poukázať na najčastejšie problémy a nedostatky, s ktorými sa mladí vedeckí pracovníci počas svojho štúdia stretávajú. Na slovenskom doktorandskom fóre sa zúčastnilo viac ako 125 doktorandov z rôznych univerzít a približne 13 hostí z radov slovenských akademických funkcionárov a zástupcov mimouniverzitných vedeckých inštitúcií na Slovensku. Samozrejme nechýbali ani zástupcovia našej alma mater. Ako delegáti Študentskej rady vysokých škôl a zároveň študenti doktorandského štúdia reprezentovali našu univerzitu Mgr. Anna Jašková a Mgr. Peter Kulan (podpredseda Valného

zhromaždenia ŠRVŠ). Účasť doktorandov z celého Slovenska a podnetná diskusia, len potvrdzuje skutočnosť, že doktorandi nie sú k svojmu štúdiu ľahostajní, prístupujú k nemu zodpovedne a majú záujem participovať na neustálom zlepšovaní podmienok tretieho stupňa vysokoškolského štúdia na Slovensku. Už teraz vieme, že na základe pozitívnej odozvy nielen zo strany študentov, ale aj predstaviteľov slovenskej akademickej samosprávy a ministerstva školstva, sa uskutočnia aj ďalšie ročníky doktorandského fóra. Ktovie, snáď najbližšie sa všetci stretnú na pôde našej alma mater – Prešovskej univerzity v Prešove.

Mgr. Peter Kulan, podpredseda Valného zhromaždenia Študentskej rady vysokých škôl,
Foto: archív autora

Predsedníčka ŠRVŠ navštívila PU v Prešove

Dávid Palaščák, Katarína Stolarikova, prorektor pre vzdelávanie prof. PhDr. Milan Protik, PhD., Anna Jašková, Peter Kulan

Koncom októbra navštívila Prešovskú univerzitu (PU) v Prešove predsedníčka ŠRVŠ Mgr. Katarína Stolarikova. Spolu s delegátmi v ŠRVŠ za PU v Prešove a členmi predsedníctva sa predsedníčka ŠRVŠ stretla s prorektorom pre vzdelávanie prof. PhDr. Milanom Portikom, PhD. a dekanom Filozofickej fakulty prof. PhDr. Vasiľom Gluchmanom, PhD. S prorektorom pre vzdelávanie hovorili delegáti ŠRVŠ o možnosti usporiadania prvého ročníka stretnutia senátorov a senátoriek Slovenska na pôde PU v Prešove v budúcom semestri taktiež sa hovorilo o postoji ŠRVŠ ako jednej z reprezentácií univerzít k spojeniu Bc. a Mgr. stupňa učiteľských študijných programov v rámci odborov, ktoré pripravujú budúcich učiteľov. Predsedníčka ŠRVŠ ocenila atmosféru univerzitného kampusu ako miesta,

z ktorého dýcha pravý duch univerzity ako skutočné akademické prostredie našej Alma Mater. ŠRVŠ sa zároveň stretne v zimnom semestri tohto akademického roku na dvoch víkendových valných zhromaždeniach (VZ) v Jasnej. Na októbrové VZ prišiel medzi študentov v zastúpení MŠVVaŠ SR generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl prof. Peter Plavčan. Nás môže tešiť zvolenie Mgr. Petra Kulana za podpredsedu Valného zhromaždenia ŠRVŠ čím má PU v Prešove v desať člennom predsedníctve ŠRVŠ dvoch delegátov. Okrem nového podpredsedu VZ pôsobí v predsedníctve aj Mgr. Dávid Palaščák na pozícii pre akademické záležitosti. V rámci toho zastupuje ŠRVŠ v Akreditačnej komisii. Jesenné valné zhromaždenie bolo zároveň prvým pre trojicu nových delegátov, medzi nimi aj Mgr. Annu Jaškovú, ktorá nahradila Mgr. Martina Angeloviča, PhD. a Mateja Hrušku, ktorý zároveň pôsobí na PU v Prešove ako člen ŠIR a v PaF rádiu. Dopĺňajú tak šesticu možných delegátov nominovaných PU v Prešove, medzi ktorých patrí aj Bc. Jana Konfederáková. V zimnom semestri aktuálneho akademického roka sme sa v Bratislave zúčastnili na stretnutí s veľvyslancom Slovenska pri UNESCO v Paríži a bol na diskusiu o Slovenských vysokých školách v Trenčíne bol pozvaný Dávid Palaščák. Chceli by sme ako delegáti ŠRVŠ dnes už bývalému delegátovi a priateľovi Mgr. Martinovi Angelovičovi, PhD. poďakovať za jeho pôsobenie v ŠRVŠ a za blahoželať k získaniu titulu PhD.

Mgr. Dávid Palaščák, delegát ŠRVŠ a člen AS PU
Foto: archív autora

Študentská podnikateľská cena 2013

Chodia ešte do školy, no napriek tomu už podnikajú a vedú vlastnú firmu. Reč je o študentoch, ktorí sa prihlásili do celonárodnej súťaže Študentská podnikateľská cena 2013. Tento rok tak urobilo až 48 z nich. Študent 2. ročníka doktorandského štúdia na Fakulte Manažmentu PU v Prešove Mgr. Igor Fedorko sa v októbri 2013 zúčastnil na tejto súťaži, ktorú po piatykrát na Slovensku organizovala dobrovoľná nezisková organizácia združujúca mladých lídrov a podnikateľov Junior Chamber International – Slovakia. Náš študent sa umiestnil medzi TOP 5 finalistami súťaže.

Čím sa zaoberá tvoje podnikanie?

Spoločnosť, v ktorej pôsobím sa nazýva Smash, s.r.o. a do portfólia jej služieb patrí tvorba internetových stránok, realizácia e-commerce riešení a venujeme sa aj tvorbe webových a mobilných aplikácií. Naša spoločnosť sa taktiež s veľkým dôrazom zameriava na riešenia v oblasti internetového marketingu - správu a optimalizáciu kontextovej reklamy PPC, optimalizáciu internetových stránok pre vyhľadávač Google, marketing na sociálnych sieťach, email marketing a pod. Okrem tejto ponuky služieb v oblasti internetového marketingu sa moja firma venuje vývoju vlastných inovatívnych technologických riešení. Internetovému marketingu som sa venoval vo svojej bakalárskej a diplomovej práci a v súčasnosti sa tejto téme rovnako tak venujem pri písaní rigorózneho dizertačného práce, v rámci ktorej publikujem odborné články v domácich aj zahraničných periodikách.

Je možné podľa teba skĺbiť štúdium a podnikanie a čo by si odkázal študentom s dobrou podnikateľskou myšlienkou?

Myslím si, že je ideálne skĺbiť teoretické vedomosti získané na vysokej škole s praxou. Ja som na to pri svojich začiatkoch mal ideálne podmienky, keďže to čo študujem reálne aj vykonávam vo svojej podnikateľskej práci a spájam tak teoretické vedomosti s praxou. Študentom by som chcel odkázať, aby sa nebáli začať podnikáť. Najdôležitejšie je ešte pred samotným podnikaním realizovať mini prieskum o tom, či má daný produkt alebo riešenie šancu uspieť na trhu a taktiež je dobré reálne zhodnotiť svoje finančné možnosti z hľadiska krytia nákladov a snažiť sa o minimalizáciu potrebného počiatočného kapitálu. Je potrebné tvrdo pracovať a všetky úvodné výnosy z podnikania vrátiť naspäť do firmy, aby mohla rásť.

Prečo si sa rozhodol podnikáť práve v tejto oblasti?

Internetový marketing zaznamenal za posledné roky obrovský rast a stal sa trendom v modernom riešení marketingových stratégií. Okrem základných výhod, akými sú vysoká merateľnosť, výborné analytické možnosti a vysoká flexibilita je internetový marketing v porovnaní

s klasickými koncepciami marketingu pre firmy stále pomerne nízkonákladovým riešením. Web teda vytvoril nesmierne príležitosti pre priame oslovenie úzkeho spektra kupujúcich prostredníctvom cielených odkazov, pričom náklady sú iba zlomkom veľkých reklamných rozpočtov. Moje podnikanie sa venuje širokému spektru služieb v oblasti internetového marketingu. Vytvorením kvalitnej internetovej stránky sa všetko iba začína. Webstránka je základným kameňom úspechu v prostredí internetu. Pri našej práci vychádzame zo skutočnosti, že každý projekt je špecifický, preto aj nástroje internetového marketingu, ktoré naň chceme aplikovať, podrobne analyzujeme. Tvoríme webstránky, ktoré reprezentujú podnikanie našich klientov na špičkovej úrovni, už od samotného začiatku spolupráce dbáme na každý detail, či pixel. Existuje zásadné pravidlo, každá webstránka musí mať stanovený cieľ, či už to bude vyplnenie objednávkového formulára, objednaný produkt, alebo žiadosť o cenovú ponuku.

Z hľadiska PR priniesol internet marketérom a spoločnostiam množstvo možností, akým spôsobom môže jednotlivec alebo firma komunikovať so svojimi zákazníkmi. Prostredníctvom sociálnych sietí naši klienti vytvárajú pozitívne vzťahy so svojimi zákazníkmi a svoju spoločnosť premieňajú na myšlienkových online vodcov, čo ich podnikaniu dodáva punc kvality a dôveryhodnosti.

Čo je pre tvoje podnikanie v súčasnosti najdôležitejšie?

Medzi základné firemné hodnoty patrí orientácia na inovácie a zákazníka, ktorého spokojnosť je na prvom mieste. Dôraz taktiež kladieme na kvalitné popredajné služby napr. vo forme dotazníkového prieskumu po určitom čase využívania služieb, čím získavame spätnú väzbu a zdokonaľujeme naše služby. Z personálneho hľadiska každý človek v našom tíme predstavuje experta vo svojej oblasti pôsobenia, čo zaručuje spojenie kreativity s modernými technologickými riešeniami.

Aké sú tvoje podnikateľské ambície a vízie?

Moje ambície sú samozrejme vysoké, chcem aby firma naďalej rástla. Z krátkodobého hľadiska chceme rozšíriť pracovný kolektív, aktualizovať technické vybavenie a presťahovať sa do lepších priestorov. Z dlhodobého hľadiska chceme rozbehnúť ďalšie startupové projekty, venovať sa klientskej práci pre veľké firmy v SR, a zároveň preniknúť na zahraničné trhy. Z hľadiska inovácií chceme prinášať zaujímavé nové spôsoby riešenia fungovania webstránok, napr. verejných inštitúcií ako napr. stránky obcí, univerzít, nemocníc, leteckých spoločností, reštaurácií a pod. Pri našej práci chceme využívať maximálny potenciál nových technológií a moderných platforiem. Zároveň chceme našich klientov v tejto oblasti vzdelávať a byť vždy medzi prvými pri udávaní trendov v tejto oblasti.

PhDr. Radovan Bačík, PhD. MBA, Foto: archív HN a JCI

Spomienky na staré „švou(č)ky“ ...

Skrátený význam skratky ŠVOUK do niekoľkých písmen, za ktorými sa ukrývajú slová: študentská vedecko-odborno-umelecká konferencia, možno niektorým začínajúcim študentom vyznieva príliš vedcky a uzavreto. Vyznieva im možno prísne a ohraničené. Obavu z písmen a určité nespomeli mali tohto akademického roka aj naši študenti, študenti na Pedagogickej fakulte PU v Prešove. Táto, možno ani nie tak obava v pravom slova zmysle, no skôr neporozumenie tej rôznej náplne aj tvorivej podoby tzv. ŠVOUK zavládla, keď túto činnosť opäť zaradili aj do nášho kalendára aktivít. Predstaviť publiku svoje výtvarné

práce je vždy určitou výzvou a znakom odvahy. Tou odvahou je v istom zmysle aj prvý krok k otvoreniu vlastných tvorivých síl iným.

Cieľom našich ŠVOUK – výtvarníckych a pedagogických „švoučiek“ – je predovšetkým hodnota viesť študentov k určitej verbálno-výtvarnej samostatnosti, a tiež verbálno-výtvarníckej otvorenosti, ktorú si osvojujú od prvých hodín počas svojho štúdia na Pedagogickej fakulte PU v Prešove. Keďže sme fakultou pedagogického zamerania a vychovávame budúcich učiteľov, najmä pre výučbu detí a žiakov v mladšom školskom veku, uvedomujeme si najmä tú rôznorodosť a mnohostranosť záujmov a k tomu aj nadaní na rozličné iné oblasti, ktoré sú skutočne rôznorodé a v rôznej miere už rozvinuté (a niekedy si ich študent vypestuje až počas štúdia). To, že sa nájde medzi tými všetkými študentmi taký jedinec, ktorý má výtvarný talent, alebo jeho úroveň výtvarnej sebareflexie na rozličné témy je viac ako výnimočná, je pre nás vždy významnou hodnotou.

Sme teda veľmi radi, ak sa nájdu aj medzi našimi študentmi takí, ktorí sa odhodlajú predstaviť tú trošku zo svojej tvorivej činnosti. Na fakulte sme v mesiaci november usporiadali prehliadku ŠVOUK, kde sa podľa našich starších spomienok na túto pre-

hliadku teraz nezúčastnilo príliš veľa študentov. Spomíname si aj na našu vlastnú a prvú „švouku“ počas doby nášho štúdia na Katedre výtvarnej výchovy (predtým Pedagogickej fakulty UPJŠ a teraz na FF PU v Prešove). A je len logické, že študentov nemôžeme porovnávať, vzhľadom na študijné programy a vzhľadom na spektrum študijných predmetov a ich jedinečnosť a zámery. Aj sme sa obávali, ako sa celá akcia bude vnímať počas prezentačného dňa, no napokon sa študenti primerane postavili k svojim prácam a dokázali na svojej vlastnej úrovni vyjadriť pohnútky a svoje pocitové impulzy k vlastnej tvorbe. Pri niektorých prácach sme postrehli samostatný, a už videný, aj ten konečný cieľ výtvarnej činnosti, a boli aj takí študenti, ktorí si vážia svoje výtvarné schopnosti a pestujú ich aj z hľadiska emocionálnej a sugestívnej stránky. Tento postreh je tak inšpiratívny aj pre budúce tzv. švoučky aj na Pedagogickej fakulte PU, pretože tu sa neusilujeme vychovávať umelcov, aj keď nie je vylúčené, že niekto sa ním aj v budúcnosti stane, no každý aktívny výtvarný prejav našich študentov je mimoriadne vítaný a sme za to skutočne vďační.

Mgr. Alena Sedláková, PhD.
Foto: archív PF PU v Prešove

Družstvo FŠ PU – trojnásobní víťazi celoslovenskej vedomostnej súťaže o olympizme

Slovenská olympijská akadémia (SOA) už od roku 1996 každoročne organizuje vedomostné súťaže o olympizme. Vysokoškolákov nesklamali ani tohto roku a tak sa finále celoslovenskej vedomostnej súťaže o olympizme uskutočnilo 19. novembra na Fakulte stredoeurópskych štúdií a Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Súťažilo v nej deväť družstiev z ôsmich vysokých škôl. Prešovskú univerzitu v Prešove reprezentovali dve družstvá Fakulty športu a jedno družstvo Pedagogickej fakulty. Víťazstvo získalo družstvo Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove, doktorandi Beáta Soušková, Andrea Palanská, Mário Jančošek, len s jednobodovým náskokom pred družstvom Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Tretiu priečku obsadilo družstvo Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Druhé družstvo Fakulty športu, v zložení Tatiana Czyrneková, Branislav Kromka, a Boris Marcinov, obsadilo 5. miesto. Za tím Pedagogickej fakulty bojovala Lýdia Lučíková, Mírka Ištvanová a Anita Záborská, ktoré skončili na 8. mieste.

Tematické zameranie tohoročnej súťaže bolo nasledovné: 20. výročie založenia Slovenského olympijského výboru, 150. výročie narodenia Pierra de Coubertina a Mílniky svetového športu. Študenti museli vyplniť písomný test, ústne odpovedať na otázky, pracovať s obrazovým fotografickým materiálom, vystúpiť s powerpointovou prezentáciou, kde doktorandi Fakulty športu potešili s prezentáciou o dr. Vincentovi Lafkovi, olympijskom medailistovi v hádzanej a bývalom predsedovi olympijského klubu Prešov, ktorý minulý rok odišiel do hádzanárskeho neba. Študentov nakoniec čakala súťaž v halovom veslovaní na trénažeroch. Vedomosti študentov posudzovala šesťčlenná odborná porota v zložení prof. Miroslav Bobrik, doc. Viera Bebčáková, Dušan Noga, dr. Mária Mračnová, Ivan Čierny a dr. Igor Machajdík. Ako hosť prišiel medzi študentov na besedu atlét, úspešný olympionik, Matej Tóth.

Mgr. Andrea Palanská, Foto: archív FŠ PU v Prešove

Záujem zahraničných študentov o Prešovskú univerzitu v Prešove stále rastie

Aj tento semester sa rozhodli zahraniční študenti absolvovať svoju mobilitu v Prešove. Prostredníctvom programu Erasmus tak v našom meste bude aj tento akademický rok študovať viac ako 90 zahraničných študentov. Počas zimného semestra sa stal Prešov domovom pre študentov zo Španielska, Grécka, Turecka, Maďarska, Poľska, Česka a Francúzska.

Počas ich pobytu a trvania Erasmus mobility je zahraničným študentom k dispozícii študentská dobrovoľnícka organizácia Erasmus student network s jej sekciou ESN Prešov, ktorá je jednou z viac ako 400 zahraničných sekcií z 36 krajín Európy. Tvoria ju členovia – študenti univerzity, ktorí sa podieľajú na plánovaní, prípravách a organizovaní voľnočasových aktivít pre týchto študentov. Organizujú podujatia, výlety a teambuildingy, pomáhajú s administratívnymi povinnosťami a lepšou adaptáciou v novom prostredí. Každý zahraničný Erasmus študent má prideleného jedného slovenského študenta, ktorý mu je k dispozícii od začiatku pred jeho príchodom na Slovensko a následne počas celého semestra. Po veľkom náboře nových členov, zmenách v štruktúre a náročnom plánovaní počas letných mesiacov, začala sekcia ESN Prešov, v septembri, s príchodom zahraničných študentov, intenzívny program, ktorý odštartoval trojtýždenným Welcome weekom. Počas neho sa takmer každý deň v týždni organizovali rôzne podujatia a počas víkendov výlety po Slovensku. Môžeme spomenúť otváraciu ceremóniu a úvodný gala večer, teambuildingové aktivity na vytvorenie fungujúceho kolektívu zahraničných študentov a esn členov. Nechýbal Slovenský večer, počas ktorého mali možnosť dozvedieť sa všetko o krajine, do ktorej zavítali, zatancovať si tradičné ľudové tance, skúsiť si ľudové kroje, ochutnať tradičné jedlá a spoznať našu kultúru. Počas prvého víkendu čakal erasmákov výlet do campu Kopytovská dolina - mohli si v krásnej prírode vyskúšať aktivity, ktoré počas normálneho semestra nezažijú. Jazda na koni, rôzne netradičné súťaže, pešia túra do jaskyne Zlá diera, večer na campe, atď. Druhý víkend mali international dinner, počas ktorého každá krajina prezentovala svoju kultúru, jedlo a tradície, na druhý deň to bola zase populárna tímová súťaž City rally, počas ktorej jednotlivé tímy splňajú úlohy rozmiestnené po cudzom meste. Mexickým večerom ukončený druhý týždeň znamenal ďalší víkendový výlet, v tomto prípade do Vysokých Tatier. Nasledujúci týždeň čakal

erasmákov koncert modernej klavírnej soundtrackovej hudby, ktorý večer pre zahraničných študentov odohral prezident sekcie ESN Prešov Vlado Železnák. V rovnakom týždni mali možnosť zúčastniť sa na medzinárodnom plese ESN, ktorý sa uskutočnil v Košiciach ako vyvrcholenie veľkého stretnutia CEP- Central European Platform, s viac ako 200 zahraničnými hosťami, zo 7 krajín stredoeurópskeho regiónu. Počas tretieho víkendú to bol výlet na Spišský hrad, ktorý zároveň ukončil tri týždne nášho „welcome weeku“. Po tomto období začala nová programová štruktúra, v ktorej sa každý pondelok realizujú filmové večery pre zahraničných študentov, nechýbajú tematické akcie akou bola Halloween party a podobne. Erasmáci si boli aj zasúťažiť v pripravenom Pub quize, ktorý bol organizovaný špeciálne pre nich a zaspievať si mohli na Karaoke show. Od novembra boli odšatrtované pravidelné národné večery, a teda každý týždeň je venovaný inej národnosti, ktorá si pre ostatných pripraví a zorganizuje svoj večer - prezentuje svoju krajinu, ponúka tradičné jedlá, ukážky národných piesní, tancov a hier typických pre konkrétnu krajinu. Večery vyvrcholili koncom novembra a v decembri už na zahraničných študentov čaká vianočný program, spojený s rozlúčkovým večerom pred ich odchodom domov.

Pavol Lelák, Vlado Železnák, Foto: archív ESN Prešov

PROGRAM LLP/ERASMUS

ODBORNÉ STÁŽE ŠTUDENTOV

V ORGANIZÁCIÁCH A PODNIKOCH V ZAHRANIČÍ

Využite jedinečnú príležitosť získania životných a profesionálnych skúseností v zahraničí s finančnou dotáciou EÚ

Program
celoživotného
vzdelávania

Akcia Vám umožní absolvovať praktickú stáž v podniku alebo organizácii v rozsahu 3 mesiacov v jednej zo zapojených krajín s finančnou podporou z EÚ. Cieľom stáže je pomôcť študentom adaptovať sa na požiadavky európskeho trhu práce a získať odborné zručnosti a pracovné skúsenosti. Po úspešnom skončení bude stáž v plnom rozsahu uznaná, študent získa kredity, certifikát o absolvovaní stáže, čo bude zaznamenané i v Dodatku k diplomu.

Hostiteľskými organizáciami môžu byť: podniky, VŠ, verejné a súkromné organizácie, neziskové inštitúcie, strediská odbornej prípravy, výskumné centrá atď. Neoprávnené inštitúcie sú: európske inštitúcie a iné orgány EÚ, agentúry, organizácie, ktoré riadia EÚ programy, národné zastupiteľstvá SR (http://ec.europa.eu/institutions/index_en.htm).

Cieľové skupiny: študenti denného štúdia v bakalárskom, magisterskom a doktorandskom stupni

Zapojené krajiny: členské štáty EÚ, krajiny EHP, Švajčiarsko, Turecko a Chorvátsko

Finančný príspevok: grant je určený na pokrytie časti nákladov súvisiacich so stážou

Termín podávania prihlášok: 14. marec 2014

Miesto podávania prihlášok: Oddelenie vonkajších vzťahov na Rektoráte (Ul. 17. novembra 15)

Viac informácií nájdete na:

- www.unipo.sk v sekcii Vonkajšie vzťahy – Erasmus <http://www.unipo.sk/zahranicne-vztahy/erasmus/staze>
- Oddelenie vonkajších vzťahov na Rektoráte – zdenka.medonova@unipo.sk, tel.: 051/756314

